

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**TÜRKİYE'DEKİ ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ALIŞKANLIKLARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

Rüstem ORHAN

**BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI
DOKTORA TEZİ**

**TEZ DANIŞMANI
DOÇ. DR. Oğuzhan YONCALIK**

2016 - KIRIKKALE

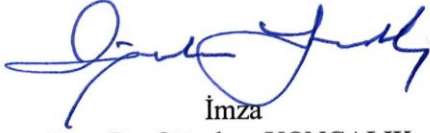
Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Doktora Programı çerçevesinde yürütülmüş olan bu çalışma aşağıdaki jüri üyeleri tarafından Doktora Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi: 14/01/2016

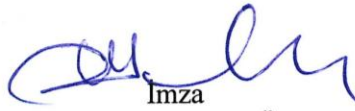
İmza
Prof. Dr. Cevat ÖZYURT
Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Jüri Başkanı

İmza
Doç. Dr. Oğuzhan YONCALIK
Kırıkkale Üniversitesi
Üye

İmza
Doç. Dr. Mutlu TÜRKMEN
Bartın Üniversitesi
Üye

İmza
Yrd. Doç. Dr. Mehmet ÖÇALAN
Kırıkkale Üniversitesi
Üye

İmza
Yrd. Doç. Dr. Aşır ÖZBEK
Kırıkkale Üniversitesi
Üye

İÇİNDEKİLER

Kabul ve Onay	
İçindekiler.....	II
Önsöz.....	VIII
Simgeler ve Kısaltmalar.....	IX
Şekiller	X
Çizelgeler.....	XI
ÖZET	1
SUMMARY	2
1. GİRİŞ.....	4
1.1. EĞİTİM.....	8
1.1.2. Eğitimin Tanımı	11
1.1.3. Eğitimin Amaçları.....	13
1.1.4. Eğitimin İşlevleri.....	16
1.1.4.1. Eğitimin Sosyo-Kültürel İşlevi	17
1.1.4.2. Eğitimin Siyasal İşlevi	18
1.1.4.3. Eğitimin Ekonomik İşlevi	18
1.2. BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR	18
1.2.1. Beden Eğitimi	20
1.2.2. Spor	21
1.2.3. Beden Eğitimi ve Sporun Önemi	21
1.2.4. Beden Eğitimi ve Sporun Amacı	25
1.2.5. Türk Milli Eğitiminde Beden Eğitiminin Genel Amaçları	27
1.2.6. Beden Eğitiminin ve Sporun Faydaları	28

1.2.6.1. Fizyolojik ve Biyolojik Faydaları	29
1.2.6.2. Sosyolojik Faydaları.....	30
1.2.6.3. Psikolojik Faydaları	30
1.2.6.4. Ekonomik Faydaları	30
1.3. ORTAOKULLARDA BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİ.....	31
1.3.1. Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının Amaçları	31
1.3.2. Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının Temel İlkeleri	33
1.3.3. Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının Yapısı.....	34
1.3.4. Beden Eğitimi ve Spor Dersi Program Çıktıları	35
1.3.5. Ortaokullarda Haftalık Ders Programı	35
1.3.6. Milli Eğitim Şuralarının Beden Eğitimi ve Spor İle İlgili Kararları	38
1.3.7. İlkokul ve Ortaokullarda Bulunan Spor Salonu Sayısı	42
1.4. AVRUPA BİRLİĞİ'NDE BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR.....	45
1.4.1. Müfredat İçeriği ve Ulusal Amaçlar	47
1.4.1.1. Fiziksel Gelişim	47
1.4.1.2. Kişisel Gelişim	48
1.4.1.3. Sosyal Gelişim	49
1.4.2. Öğrenme Çıktıları.....	49
1.4.3. Müfredat İle İlgili Diğer Konular.....	50
1.4.4. Önerilen Öğretim Süresi	51
1.4.5. Öğretmenler.....	53
1.4.6. Müfredat Dışı Fiziksel Etkinlikler ve Sporlar	54
1.4.7. Ders Dışı Başlıca Etkinlik Türleri.....	56
1.5. ERASMUS+ SPOR DESTEKLERİ.....	58
1.5.1. Erasmus+ Spor Destekleri Nedir?	59
1.5.2. Erasmus+ Spor alanındaki faaliyetlerin hedefleri şunlardır:.....	59

1.5.3. Desteklenen Faaliyetler	59
1.5.4. Desteklenen Kurum/Kuruluşlar	60
1.6. GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI'NIN FAALİYETLERİ	61
1.6.1. Gençlik ve Spor Bakanlığı	61
1.6.2. Bakanlığın Görevleri	61
1.6.3. Misyon	62
1.6.4. Vizyon	62
1.6.5. Kalkınma Planı ve Politikalar	63
1.6.6. Temel Değerler	64
1.6.7. Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın Yürüttüğü Projeler	65
1.6.7.1. Aktif Projeler	65
1.6.7.2. Tamamlanmış Projeler	68
1.6.8. Mobil Gençlik Merkezi – Genç Gönüllüler Hareketi Projesi	69
1.7. ALIŞKANLIK	77
1.7.1. Alışkanlığın Tanımı	78
1.7.2. Alışkanlık Kazanma	80
1.7.3. Yeni Alışkanlıklar Nasıl Edinilir?	86
1.7.4. Alışkanlıklardan Kurtulma	87
1.7.5. Alışkanlığı Değiştirmek İçin On Üç Kural	89
1.7.6. Ortaokul 5.-8. Sınıflar Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programında Alışkanlık İle İlgili Konular	91
1.7.7. Öğrenme Alanlarına Göre Kazanım ve Zaman Dağılımları	93
1.7.8. Öğretim Programında Alışkanlık ile ilgili sınıflara göre Kazanımlar	93
1.7.9. Kazanım İçerikleri ve Örnek Etkinlikler	95
1.7.10. Paydaşlar ve Roller	100
1.8. ALANDA YAPILAN ARAŞTIRMALAR	101

1.8.1. Yurtiçinde Yapılan Araştırmalar.....	102
1.8.2 Yurtdışında Yapılan Araştırmalar.....	105
2. GEREÇ VE YÖNTEM	109
2.1. Araştırmanın Modeli.....	109
2.2. Evren ve Örneklem	109
2.3. Araştırmanın Genel Amacı ve Alt Amaçları.....	111
2.4. Veri Toplama Aracı.....	112
2.5. Anketin Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması	113
2.6. Verilerin Analizi.....	114
3. BULGULAR.....	115
3.1. KİŞİSEL BİLGİLERE AİT BULGU VE YORUMLAR	115
3.1.1. Öğrencilerin Bölgelere Göre Dağılımı.....	115
3.1.2. Öğrencilerin İllere Göre Dağılımı.....	116
3.1.3. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı.....	117
3.1.4. Öğrencilerin Yaşlarına Göre Dağılımı	118
3.1.5. Öğrencilerin Kardeş Sayısına Göre Dağılımı	118
3.1.6. Öğrencilerin Sınıf Seviyesine Göre Dağılımı	119
3.1.7. Öğrencilerin Anne ve Babalarının Eğitim Düzeyleri.....	120
3.1.8. Öğrenci Ailelerinin Aylık Gelir Düzeyi.....	122
3.1.9. Öğrencilerin Sürekli Hastalığa Sahip Olup Olmama Durumlarına Göre Dağılımı	122
3.2. ALT AMAÇLARINA İLİŞKİN BULGU VE YORUMLAR	124
3.2.1. Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Dağılımları	124
3.2.2. Öğrencilerin Okullarındaki Spor Alanlarına İlişkin Dağılımları	128
3.2.3. Öğrencilerin Spor Yapma Durumlarına İlişkin Dağılımları	132
3.2.4. Öğrencilerin Spor Yapma Sıklıklarına İlişkin Dağılımları	134

3.2.5. Öğrencilerin Spor Yapmaya Ayırdıkları Zamanın Yeterliliğine İlişkin Dağılımları	137
3.2.6. Öğrencilerin Yaptıkları Spor Dallarına İlişkin Dağılımları	139
3.2.7. Öğrencilerin Sportif Faaliyetleri Yaptıkları Yerlere İlişkin Dağılımları	143
3.2.8. Öğrencilerin Sporun Akademik Başarıya Olan Etkisine İlişkin Dağılımları.	144
3.2.9. Öğrencilerin İmkanları Olması Durumunda Tercih Edecekleri Spor Dallarına İlişkin Dağılımları	146
3.2.10. Öğrencilerin Spor Yapma Nedenlerine İlişkin Dağılımları	150
3.2.11. Öğrencilerin Spor Yapamama Nedenlerine İlişkin Dağılımları.....	151
3.2.12. Öğrencilerin Ailelerinde Spor Yapan Bireylere İlişkin Dağılımları	152
3.2.13. Öğrencilerin Ailelerinin Spor Yapmalarını Destekleme Durumuna İlişkin Dağılımları	156
3.2.14. Öğrencilerin Televizyonda Spor Programlarını/Müsabakalarını İzleme Durumlarına İlişkin Dağılımları.....	158
3.2.15. Öğrencilerin Haftada Ortalama Olarak Spor Programlarını/Müsabakalarını İzleme Durumlarına İlişkin Dağılımları.....	159
3.2.16. Öğrencilerin En Çok İzledikleri Spor Programlarına/Müsabakalarına İlişkin Dağılımları	163
3.2.17. Öğrencilerin Stadyum ve Kapalı Spor Salonlarında Maç İzleme Durumlarına İlişkin Dağılımları	164
3.2.18. Öğrencilerin Stadyum ve Kapalı Spor Salonlarında Maç İzleyememe Nedenlerine İlişkin Dağılımları.....	165
3.2.19. Sporla İlgili Konuları Takip Etme Araçlarına İlişkin Dağılımları	167
3.2.20. Öğrencilerin Spor Yapmak ve Sporla İlgili Konuları Takip Etmek İçin Aylık Ortalama Harcadıkları Miktarlara İlişkin Dağılımları	168
3.2.21. Öğrencilerin T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığının Faaliyetlerinden, Programlarından Haberdar Olma Durumlarına İlişkin Dağılımları	171
3.2.22. Öğrencilerin İl-İlçe Gençlik Merkezlerinde Son Bir Yıl İçinde Herhangi Bir Programa Katılma Durumlarına İlişkin Dağılımları	179
4. TARTIŞMA VE SONUÇ	184

EKLER.....	224
ÖZGEÇMİŞ.....	231

ÖNSÖZ

Ekonomik, sağlık ve sosyal yönü itibariyle birçok alan ile bağlantısı bulunan spor, sağlıklı bireylerin yetişmesinde, ekonominin gelişmesinde, sosyal barışın tesis edilmesinde ve ülkenin tanıtılmasında çok önemli bir yere sahiptir. Spordan azami fayda sağlamak için ülke genelinde spor yapma alışkanlığı ile spor kültürünün geliştirilmesi gerekmektedir. Bunu tesis etmede en önemli araçların başında da okullarda yürütölen Beden Eğitimi ve Spor dersi gelmektedir.

Ortaokul öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor alışkanlıkları üzerine yapılan bu çalışmanın verileri T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından desteklenen “Mobil Gençlik Merkezi – Genç Gönüllöler Hareketi” projesi kapsamında Türkiye’nin yedi ayrı coğrafi bölgesinden seçölen 27 ilde uygulanarak elde edilmiştir. Çalışmada öğrencilerin bakanlığın programlarına ilgileri de incelenmiştir. Verilerin geniş bir alandan toplanması beden eğitimi ve spor literatürüne yeni ve güncel bilgiler sunacaktır. Bu çalışmanın, ülke gençliğinin spor yapma alışkanlığı kazanmasına ve spor kültürünün gelişmesine katkı sağlayacağını düşünöyor, benzer projelerin geliştirilip yürütölmesine ufuk açacağını umuyorum.

Doktora eğitimim ve tez çalışmalarım sürecinde vaktini, bilgisini ve deneyimlerini benimle paylaşan, değerli görüşleriyle bu araştırmanın tamamlanmasında büyük katkı sağlayan danışmanım sayın Doç. Dr. Oğuzhan YONCALIK’a, değerli bilgi ve görüşleriyle sayın Prof. Dr. Mehmet KUTLU’ya, çalışmalarımnda yardımlarını benden hiçbir zaman esirgemeyen sayın Yrd. Doç. Dr. Mehmet ÖÇALAN ve sayın Yrd. Doç. Dr. Aşır ÖZBEK’e, desteklerinden dolayı Prof. Dr. Cevat ÖZYURT, Prof. Dr. İsmail AYDOĞAN ve Doç. Dr. Mutlu TÜRKMEN’e teşekkürlerimi sunarım.

2013 Yılı Sosyal Dahil Etme Proje Çağrısı kapsamında proje koordinatörlüğünü yürüttüğüm ve doktora çalışmalarımın uygulamasını gerçekleştirdiğim “Mobil Gençlik Merkezi – Genç Gönüllöler Hareketi” projeme destek verdiği için T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı’na teşekkür ederim.

Doktora çalışmalarım esnasında zaman ayıramadığım eşim ve çocuklarıma da desteklerinden dolayı en içten teşekkürlerimi sunarım.

SİMGELER VE KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
DOSB	: Alman Olimpik Spor Konfederasyonu
GSB	: T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı
GSGM	: Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü
MEB	: T.C. Milli Eğitim Bakanlığı
PISA	: Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı
SBS	: Seviye Belirleme Sınavı
SODES	: Sosyal Destek Programı
STK	: Sivil Toplum Kuruluğu
TDK	: Türk Dil Kurumu
TEOG	: Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sistemi
TTKB	: Telim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı
TUİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
UNESCO	: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu

ŞEKİLLER

Şekil 1.1.	Proje Ekibi ve Araçlar	70
Şekil 1.2.	Genç Gönüllülerimiz ile Soma Anısına Fidan Dikimi.....	71
Şekil 1.3.	Kırıkkale, Yahşihan Mahmutlar Şarklısı İlkokul Boyama.....	71
Şekil 1.4.	Amasya, Suluova'daki Etkinliklerden Bir Görüntü.....	72
Şekil 1.5.	Tokat, Erbaa'daki Etkinliklerden Bir Görüntü.....	72
Şekil 1.6.	Giresun, Espiye'deki Etkinliklerden Bir Görüntü.....	73
Şekil 1.7.	Adıyaman, Güneykaş Köyü'ndeki Etkinliklerden Bir Görüntü.....	73
Şekil 1.8.	Rize, Pazar'daki Etkinliklerden Bir Görüntü.....	74
Şekil 1.9.	Kırıkkale, Bahşılı'daki Etkinliklerden Bir Görüntü.....	74
Şekil 1.10.	Gazete Haberi.....	75
Şekil 1.11.	Gençlik Haftası Gazete Haberi.....	76
Şekil 3.1.	Ortaokul Öğrencilerinin Tercih Ettikleri Diğer Spor Dalları.....	141
Şekil 3.2.	Ortaokul Öğrencilerinin Sportif Faaliyetlerini Yaptıkları Diğer Yerler...	144
Şekil 3.3.	Ortaokul Öğrencilerinin İmkanları Olması Durumunda Yapacakları Diğer Spor Dalları.....	148
Şekil 3.4.	Ortaokul Öğrencilerinin Diğer Spor Yapma Nedenleri.....	151
Şekil 3.5.	Ortaokul Öğrencilerinin Aile Bireylerinin Yaptıkları Spor Dalları.....	154
Şekil 3.6.	Öğrencilerin En Çok İzledikleri Diğer Spor Program ve Müsabakaları..	164
Şekil 3.7.	Ortaokul Öğrencilerinin Diğer Spor Yapmama Nedenleri.....	166
Şekil 3.8.	Ortaokul Öğrencilerinin Spor ile İlgili Konuları Takip Ettikleri Diğer Araçlar.....	168
Şekil 3.9.	Ortaokul Öğrencilerinin Haberdar Oldukları T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın Faaliyet ve Programları.....	173
Şekil 3.10.	Ortaokul Öğrencilerinin İl-İlçe Gençlik Merkezlerinde Katıldıkları Faaliyetler.....	182

ÇİZELGELER

Çizelge 1.1.	İlkokullar ve Ortaokullar Haftalık Ders Çizelgesi.....	36
Çizelge 1.2.	İlkokul ve Ortaokullarda Bulunan Spor Salonu Sayısı.....	42
Çizelge 1.3.	İlköğretim Ve Tam Zamanlı Zorunlu Genel Ortaöğretimde Beden Eğitimi Öğretimine Yönelik Önerilen Asgari Ders Saatlerinde Eğilimler 2006/07 ve 2011/12.....	52
Çizelge 1.4.	Öğrenme Alanları ve Sınıf Düzeylerine Göre Kazanımlar.....	93
Çizelge 2.1.	Geçerli Sayılan Anket Madde Sayısı.....	110
Çizelge 3.1.	Öğrencilerin Bölgelere Göre Dağılımı.....	115
Çizelge 3.2.	Öğrencilerin İllere Göre Dağılımı.....	116
Çizelge 3.3.	Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı.....	117
Çizelge 3.4.	Öğrencilerin Yaşlarına Göre Dağılımı.....	118
Çizelge 3.5.	Öğrencilerin Kardeş Sayısına Göre Dağılımı.....	119
Çizelge 3.6.	Öğrencilerin Sınıf Seviyesine Göre Dağılımı.....	120
Çizelge 3.7.	Öğrencilerin Anne ve Babalarının Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımı.....	121
Çizelge 3.8.	Öğrenci Ailelerinin Aylık Gelir Düzeylerine Göre Dağılımı.....	122
Çizelge 3.9.	Öğrencilerin Sürekli Hastalığa Sahip Olup Olmama Durumlarına Göre Dağılımı.....	123
Çizelge 3.10.	Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Dağılımı.....	124
Çizelge 3.11.	Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Beden Eğitimi Dersini Sevmelerine İlişkin Dağılımı.....	126
Çizelge 3.12.	Öğrencilerin Anne ve Babalarının Eğitim Düzeyine Göre Beden Eğitimi Dersini Sevmeye İlişkin Dağılımı.....	127
Çizelge 3.13.	Bölgelere Göre Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersini Sevmeye İlişkin Dağılımı.....	128
Çizelge 3.14.	Öğrencilerin Okullarındaki Spor Alanlarına İlişkin Dağılımı.....	129

Çizelge 3.15.	Bölgelere Göre Ortaokullarda Kapalı Spor Salonuna İlişkin Dağılım.....	130
Çizelge 3.16.	Bölgelere Göre Ortaokullarda Açık Spor Sahalarına İlişkin Dağılım.....	131
Çizelge 3.17.	Öğrencilerin Spor Yapma Durumlarına İlişkin Dağılımı.....	132
Çizelge 3.18.	Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Spor Yapma Durumlarına İlişkin Dağılımı.....	132
Çizelge 3.19.	Bölgelere Göre Spor Yapma Durumlarına İlişkin Dağılım.....	133
Çizelge 3.20.	Öğrencilerin Spor Yapma Sıklıklarına İlişkin Dağılımı.....	134
Çizelge 3.21.	Bölgelere Göre Spor Yapma Sıklıklarına İlişkin Dağılım.....	135
Çizelge 3.22.	Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Spor Yapma Sıklıklarına İlişkin Dağılımı.....	136
Çizelge 3.23.	Öğrencilerin Spor Yapmaya Ayırdıkları Zamanın Yeterliliğine İlişkin Dağılımı.....	137
Çizelge 3.24.	Bölgelere Göre Spor Yapmaya Ayırdıkları Zamanın Yeterliliğine İlişkin Dağılım.....	138
Çizelge 3.25.	Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Spor Yapmaya Ayırdıkları Zaman Yeterliliğine İlişkin Dağılımı.....	139
Çizelge 3.26.	Öğrencilerin Yaptıkları Spor Dallarına İlişkin Dağılımı.....	140
Çizelge 3.27.	Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Yaptıkları Spor Dallarına İlişkin Dağılımı.....	142
Çizelge 3.28.	Öğrencilerin Sportif Faaliyetleri Yaptıkları Yerlere İlişkin Dağılımı.....	143
Çizelge 3.29.	Öğrencilerin Sporun Akademik Başarıya Olan Etkisine İlişkin Dağılımı.....	145
Çizelge 3.30.	Bölgelere Göre Sporun Akademik Başarıya Olan Etkisine İlişkin Dağılım.....	146
Çizelge 3.31.	Öğrencilerin İmkanları Olması Durumunda Tercih Edecekleri Spor Dallarına İlişkin Dağılımı.....	147
Çizelge 3.32.	Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre İmkanları Olması Durumunda Tercih Edecekleri Spor Dallarına İlişkin Dağılımı.....	149
Çizelge 3.33.	Öğrencilerin Spor Yapma Nedenlerine İlişkin Dağılımı.....	150

Çizelge 3.34.	Öğrencilerin Spor Yapamama Nedenlerine İlişkin Dağılımı.....	152
Çizelge 3.35.	Öğrencilerin Ailelerinde Spor Yapan Bireylere İlişkin Dağılımı	153
Çizelge 3.36.	Öğrencilerin Bölgelere Göre Ailelerinde Spor Yapan Bireylere İlişkin Dağılımı.....	155
Çizelge 3.37.	Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Ailelerinde Spor Yapan Bireylere İlişkin Dağılımı.....	155
Çizelge 3.38.	Ailelerin Öğrencileri Spor Yapmalarını Destekleme Durumlarına İlişkin Dağılımı.....	156
Çizelge 3.39.	Bölgelere Göre Ailelerin Öğrencileri Spor Yapmalarını Destekleme Durumlarına İlişkin Dağılımı.....	157
Çizelge 3.40.	Ailelerin Öğrencileri Cinsiyetlerine Göre Spor Yapmalarını Destekleme Durumlarına İlişkin Dağılımı.....	158
Çizelge 3.41.	Öğrencilerin Televizyonda Spor Programlarını/Müsabakalarını İzleme Durumlarına İlişkin Dağılımı.....	159
Çizelge 3.42.	Öğrencilerin Haftada Ortalama Olarak Kaç Saat Spor Programlarını / Müsabakalarını İzleme Durumları.....	160
Çizelge 3.43.	Bölgelere Göre Öğrencilerin Haftada Ortalama Olarak Kaç Saat Spor Programlarını/Müsabakalarını İzleme Durumları.....	161
Çizelge 3.44.	Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Haftada Ortalama Olarak Kaç Saat Spor Programlarını/Müsabakalarını İzleme Durumları.....	162
Çizelge 3.45.	Öğrencilerin En Çok İzledikleri Spor Programları / Müsabakaları.....	163
Çizelge 3.46.	Öğrencilerin Stadyum ve Kapalı Spor Salonlarında Maç İzleme Durumlarına İlişkin Dağılımı.....	165
Çizelge 3.47.	Öğrencilerin Stadyum ve Kapalı Spor Salonlarında Maç İzleyememe Durumlarına İlişkin Dağılımı.....	166
Çizelge 3.48.	Öğrencilerin Sporla İlgili Konuları Takip Etme Araçlarına İlişkin Dağılımı.....	167
Çizelge 3.49.	Öğrencilerin Spor Yapmak ve Sporla İlgili Konuları Takip Etmek İçin Aylık Ortalama Harcadıkları Miktarlara İlişkin Dağılımı.....	169

Çizelge 3.50.	Bölgelere Göre Öğrencilerin Spor Yapmak ve Sporla İlgili Konuları Takip Etmek İçin Aylık Ortalama Harcadıkları Miktarlara İlişkin Dağılım.....	170
Çizelge 3.51.	Cinsiyete Göre Öğrencilerin Spor Yapmak ve Sporla İlgili Konuları Takip Etmek İçin Aylık Ortalama Harcadıkları Miktarlara İlişkin Dağılım.....	171
Çizelge 3.52.	Öğrencilerin T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığının Faaliyetlerinden ve Programlarından Haberdar Olma Durumlarına İlişkin Dağılımı.....	172
Çizelge 3.53.	Bölgelere Göre Öğrencilerin T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın Faaliyetlerinden ve Programlarından Haberdar Olma Durumlarına İlişkin Dağılımı.....	174
Çizelge 3.54.	Cinsiyete Göre Öğrencilerin T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığının Faaliyetlerinden ve Programlarından Haberdar Olma Durumlarına İlişkin Dağılım.....	175
Çizelge 3.55.	Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Düzeyine Göre T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığının Faaliyetlerinden ve Programlarından Haberdar Olma Durumlarına İlişkin Dağılımı.....	176
Çizelge 3.56.	Öğrencilerin Babalarının Eğitim Düzeyine Göre T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığının Faaliyetlerinden ve Programlarından Haberdar Olma Durumlarına İlişkin Dağılımı.....	177
Çizelge 3.57.	Öğrencilerin Ailelerinin Aylık Gelirine Göre T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığının Faaliyetlerinden ve Programlarından Haberdar Olma Durumlarına İlişkin Dağılımı.....	178
Çizelge 3.58.	Öğrencilerin İl-İlçe Gençlik Merkezlerinde Son Bir Yıl İçinde Herhangi Bir Programa Katılma Durumlarına İlişkin Dağılımı.....	179
Çizelge 3.59.	Bölgelere Göre Öğrencilerin İl-İlçe Gençlik Merkezlerinde Son Bir Yıl İçinde Herhangi Bir Programa Katılma Durumlarına İlişkin Dağılımı.....	180
Çizelge 3.60.	Cinsiyete Göre Öğrencilerin İl-İlçe Gençlik Merkezlerinde Son Bir Yıl İçinde Herhangi Bir Programa Katılma Durumlarına İlişkin Dağılımı.....	181

ÖZET

Bu çalışmada, Türkiye'deki ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilgileri, sportif faaliyetleri izleme, faaliyetlere katılma ve spor yapma alışkanlıklarının incelenip ortaya çıkartılması amaçlanmıştır.

Araştırmanın evrenini 2014-2015 eğitim-öğretim yılında resmi ortaokullarda 5., 6., 7. ve 8. sınıflarda öğrenim gören tüm ortaokul öğrencileri oluşturmaktadır. Evrenin tamamına ulaşma imkanı olmadığından amaçlı örneklem türlerinden tabakalı örnekleme yöntemi kullanılarak, T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı (GSB) tarafından desteklenen "Mobil Gençlik Merkezi - Genç Gönüllüler Hareketi" projesine dahil olan Karadeniz Bölgesi'nden 11 il, Akdeniz Bölgesi'nden 5 il, Doğu Anadolu Bölgesi'nden 4 il, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nden 1 il, İç Anadolu Bölgesi'nden 2 il, Ege Bölgesi'nden 6 il, Marmara Bölgesi'nden ise 4 ilden öğrenci seçme yoluyla örnekleme gidilmiştir. Bu araştırmaya gönüllü olarak 1500 ortaokul öğrencisi katılmıştır. Bu çalışmadaki genel ve alt amaçların incelenip ortaya çıkartılması için araştırmacı tarafından geliştirilen anket kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda elde edilen veriler, araştırmanın amaçları doğrultusunda SPSS ve Nvivo programlarında analiz edilmiştir. Araştırma kapsamına giren ortaokul öğrencilerinin kişisel göstergelerinin değerlendirilmesinde yüzde dağılımları esas alınmıştır.

Yapılan analizler sonucu ortaokul öğrencilerinin %88'sinin Beden Eğitimi ve Spor dersini sevdiği, %46,7'sinin haftada sadece 1-2 gün spor yaptığı, %64,5'inin GSB'nin faaliyetlerinden haberdar olmadığı ve %70,6'sının kapalı spor salonu bulunmayan ortaokullarda öğrenim gördükleri tespit edilmiştir.

Elde edilen bulgulardan, ortaokul öğrencilerinin spor yapma alışkanlığı kazanmadığı, spor kültürlerinin gelişmediği ve GSB'nin program ve faaliyetlerinden haberdar olmadıkları gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Spor Alışkanlığı, Ortaokul Öğrencileri, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Spor Kültürü, Beden Eğitimi ve Spor

SUMMARY

A Study on the Physical Education and Sporting Habits of the Secondary School Students in Turkey

This study aims to discover the sporting habits of the secondary school students in Turkey, and their interest in physical education and sport courses, as well as their interest and participation in sporting activities.

The population of the study comprises the whole official secondary school students studying in 5th, 6th, 7th and 8th grades in the 2014-2015 academic year. The study utilizes the stratified sampling method, which is a type of purposive sampling, because of the impossibility to reach the entire population. The sampling was conducted in 11 provinces in the Black Sea Region, 5 provinces in the Mediterranean Region, 4 provinces in the Eastern Anatolia, 1 province in the Southeastern Anatolia, 2 provinces in the Central Anatolia, 6 provinces in the Aegean Region, and 4 provinces in the Marmara Region, all covered by a Project titled “The Mobile Youth Center-Young Volunteers” supported by the Turkish Ministry of Youth and Sports. The number of the secondary school students participating in the study on voluntary basis was 1500 in total. A questionnaire developed by the researcher was used to investigate and display the general and sub-objectives of the study.

The data obtained from the survey were analyzed using SPSS and Nvivo. The evaluation of the individual indicators of the students in the study was done on the basis of percentage distribution.

According to the results, 88% of the students like Physical Education and Sports courses though only 46,7% of them perform sporting activities 1 or two days in a week, and the study also reveals that 64,5 % of the students are not aware of the events and activities of the Ministry of Youth and Sports, and it has been indicated that the 70,6 % of students do not have indoor sports hall in their schools.

Findings of the study suggest that secondary school students in Turkey do not gain a sporting habit, and a sporting culture, nor are they aware of the programs and activities organized by the Turkish Ministry of Youth and Sports.

Keywords: Sporting Habits, Secondary School Students, Ministry of Youth and Sports, Sporting Culture, Physical Education and Sport

1. GİRİŞ

Günümüz dünyasında teknolojinin hızla ilerlemesi çocukların ve gençlerin hareketsiz bir yaşam sürdürmelerine neden olmaktadır. TV seyretme, bilgisayar oyunları, sosyal iletişim ağları, internet ve cep telefonu kullanımı yaygınlaşmakta, çocukların bahçede, parkta ve doğada hareket etmelerinin ve spor yapmalarının önüne geçmektedir. Bunların yanında iyi bir okula veya üniversiteye yerleşmek için öğrencilerin ilkokul çağından itibaren sınavlara hazırlanmaları, enerjilerini bu yönde kullanmaları da onları spordan uzaklaştırmaktadır. Çarpık kentleşme, oyun ve spor alanlarının yetersizliği, teknolojik aletlerin çok fazla kullanımı ve sınavlara hazırlık gibi etkenler çocukların spor alışkanlığı kazanmalarına engel olmakla birlikte sağlıksız, obez, asabi ve asosyal bir neslin yetişmesine neden olmaktadır. Oysa ilkokul ve ortaokul çağındaki çocuklar ve gençler en hareketli ve enerji dolu zamanlarında bulunmaktadır. Bu çocukların ve gençlerin enerjilerini olumlu yönde harcamaları için uygun faaliyet ve etkinliklere yönlendirilmeleri gerekmektedir. Bu faaliyetlerin başında da zihinsel, fiziksel ve sosyal yönden gelişmelerine katkı sağlayacak, bilgi, beceri ve yeteneklerini artıracak olan beden eğitimi ve spor gelmektedir. Günümüzde, modern eğitim anlayışı, eğitim ve öğretim faaliyetlerinde okul içi ve okul dışı zihni gelişimin yanında bedensel ve ruhsal gelişmeleri de gerekli görmektedir (Keten, 1993).

Devletin sosyal, kültürel ve ekonomik yönden kalkınmasının temel unsuru sahip olduğu sağlıklı insan gücüne bağlıdır. Sağlıklı bir toplum yetiştirmenin yolu ise, gelişmiş ülkelerin beden eğitimi ve spor çalışmalarına yaklaşımlarını, eğitim bütünlüğü içerisinde milyonlarca çocuğu bünyesinde barındıran ilk ve orta okullarda uygulamaktan geçecektir. Beden eğitimi ve spor etkinlikleri yoluyla okullarda öğrenim gören öğrencilerin zihinsel, duygusal, fiziksel gelişimleri en üst düzeyde sağlanarak, üretken, sosyalleşmiş ve nitelikli bir toplum için eğitilmeleri günümüz eğitim anlayışının vazgeçilmez unsurları arasında bulunmaktadır. İlk ve ortaokul çocukları bitmek tükenmek bilmeyen enerjileri ile en hareketli dönemlerini yaşamaktalar. Çocuk ve gençlerin boş zamanlarını faydalı bir şekilde geçirecek, enerjilerini olumlu yönde harcayacak, stresini atacak, sosyalleşmelerini sağlayacak okul kurallarına uyumlarını kolaylaştıracak, kötü alışkanlıklardan korunmalarını

sağlayacak, bilgi, beceri ve yeteneklerini arttıracak en önemli faaliyetlerin başında okul içinde ve dışında katılabilecekleri sportif etkinlikler gelmektedir (Akgün ve İnan, 2010).

Öte yandan modern eğitim anlayışında eğitim bir bütün olarak ele alınmakta ve bireylerin hayat boyu kendilerini geliştirmeleri, erken yaşlarda gelecek yaşantılarını etkileyecek olumlu alışkanlıklar edinmeleri ve birçok alana ilgi göstermeleri hedeflenmektedir. Bu alanlardan bir tanesi de kişilerin fiziksel, ruhsal ve sosyal gelişimine katkı sağlayan beden eğitimi ve spordur (Seidentop, Mand ve Taggard, 1986).

Beden eğitimi, kişinin fiziksel aktiviteler yolu ile bedensel, duygusal, sosyal ve zihinsel açıdan tutum ve davranışlarında kasten değişiklik meydana getirme sürecidir. Beden eğitiminde fiziksel aktiviteler yolu ile öğrenme temel felsefe olarak görülmektedir. Kısacası, beden eğitimi “fiziksel hareketler yoluyla insanın eğitilmesidir” (Tamer ve Pulur, 2001).

Beden eğitimi, Milli Eğitimin temel ilkelerine uygun olarak kişinin beden, ruhen ve fikren gelişimine katkı sağlamaktır (Demirci, 2008; Aracı, 2006). Beden eğitimi ve spor kişilerin fiziksel ve zihinsel eğitiminin birlikte yürütüldüğü genel eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır. Ayrıca spor toplumu bir araya getiren yönü itibariyle de önem taşımaktadır. Diğer taraftan spor eğitimi, bireylerin hem fiziki hem de psikolojik gelişimlerini sağlamak, onları sosyal yaşama hazır ve yaratıcı kılmak amacına dönüktür (Erkal, Güven ve Ayan, 1998).

Beden eğitimi ve spor genel eğitimin önemli ve ayrılmaz bir parçasıdır. Ayrıca beden eğitimi ve spor çocukların koşu, yüzme, atlama, tırmanma gibi daha birçok etkinlik ile fiziksel kapasitelerini geliştirmelerine yardımcı olduğu gibi zihinsel, duygusal ve sosyal gelişmelerine de katkı sağlamaktadır. Beden eğitimi ve spor dersi ile okulda edinilen bilgi, beceri ve alışkanlıklar ile kişilerin hayat boyu sağlıklı ve zinde bir yaşam sürdürmelerinin temelleri atılmaktadır. Ülkeye elit sporcu kazandırmanın da ilk aşaması okullarda gerçekleştirildiği gibi çocukların ve gençlerin spor yaparak enerjilerini sağlıklı bir şekilde kullanmaları sağlanmaktadır. Örneğin T.C. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor dersi programının amacını öğrencilerin, yaşamları boyunca kullanacakları hareket becerileri, aktif ve sağlıklı yaşam becerileri, kavramları ve stratejileri ile birlikte öz

yönetim becerileri, sosyal beceriler ve düşünme becerilerini de geliştirerek bir sonraki eğitim düzeyine hazırlanmak olarak belirtilmiştir (MEB, 2013a).

Beden Eğitimi ve Spor dersinden verim alabilmek ve öğrencilere spor yapma alışkanlığı kazandırılabilmesi için dersin uygun araç-gereç ve ortamlarda yürütülmesi gerekmektedir. Her bir okulda veya birkaç okulun ortak kullanabileceği açık ve kapalı spor salonları bulunmalı ve dersler sportif araç ve gereçlerle yürütülmelidir. Beden eğitimi ve spor öğretmenleri de dersin öğrencilere vereceği çok yönlü katkının bilincinde olmalı, spora karşı farkındalık oluşturmalı ve öğrencilere erken yaşlarda spor alışkanlığı kazandırmaya çalışmalıdırlar.

Beden Eğitimi dersinin yürütülmesinde ve hedeflerine ulaşmada sportif araç gereçlerin önemi yadsınamaz. Erhan'a (2009) göre bir okulun zengin araç gerece sahip olması öğrenciler üzerinde olumlu ve istek dolu bir hava oluşturur ve dersi zevkli ve kolay öğrenilebilir bir hale sokar. Bir ölçü olarak kabul edilebilirse; mahalli, bölgesel yarışmalara ve Türkiye birinciliklerine katılan okullar incelendiğinde bu okulların spor salonlarının olduğu beden eğitimi için gerekli tesis, araç-gereç ve malzemeye sahip olduğu, mesleğini seven beden eğitimi öğretmenlerinin görev yaptığı, okul yönetiminin ve diğer branş öğretmenlerinin beden eğitimini desteklediği hatta yardımcı oldukları gözlemlenmiştir. Bu unsurlar bir araya geldiği zaman beden eğitimi ve spora destek açısından önem arz etmektedir (Sertbaş ve ark. 2001).

Beden eğitimi ve sporu sadece fiziksel becerilerin kazanımı, eğlence, boş vakit aktivitesi, oyun veya rekreasyon faaliyetleri olarak değerlendirmemek gerekir. Çocuk yaşlarda katılım sağlanan sportif etkinliklerle bireylerin sosyalleşmesi artmakta, müsabakalara çıkmakla oyun kuralları öğrenilmekte, sorumluluk alma, kendine güven duygusu ve karar verme yetisi gelişmekte, sürekli ve disiplinli çalışma ile başarının elde edileceği görülmektedir. Sportif yarışmalarla kişiler ayrıca kazanmayı ve kaybetmeyi, kendine ve rakibine saygı duymayı öğrenmekte, ahlaki düşünme yapısı gelişmektedir.

Beden eğitimi dersi öğrencilerin zihinsel ve duygusal gelişimine katkı vermesinin yanında fiziksel gelişimi sağlayan tek ders olması bakımından da önemlidir. Bu nedenle, beden eğitimi dersi öğrencilere bir çok değer kazandırıldığı ve kazandırılabilmesi çok önemli bir derstir (Yıldız ve Güven, 2013).

Beden eğitimi fiziksel ve zihinsel eğitimin yanında kişiliğin de eğitimidir. Öğrencilerin gelişim düzeyi dikkate alınarak fert ve toplum yönünden sağlıklı, mutlu, iyi ahlaklı, dengeli bir kişilik sahibi, yapıcı, yaratıcı ve üretken, milli kültürün değerlerini ve demokratik hayatın temel ilkelerini benimsemiş fertler olarak yetiştirilmeleri için en önemli araç olarak yer almaktadır (İnal, 1998).

Beden eğitimi ve spor bir ülkenin sosyo-kültürel ve ekonomik kalkınmasında da önemli rol oynamaktadır. Ülkelerin sanayileşmesi, bilim ve teknoloji alanında ilerlemesi ancak sahip oldukları sağlıklı ve kendini geliştirmiş toplumla mümkündür. Beden eğitimi ve spor sağlıklı bireylerin yetişmesine, sağlıklı bireylerde ülkelerin sosyal, kültürel ve ekonomik ilerlemesine ve kalkınmasına neden olmaktadır. Sanayi ve teknolojik alanda ilerlemiş ülkelerin genel anlamda sportif etkinlik ve müsabakalarda da başarılı oldukları görülmektedir.

Beden eğitimi ve sporun önemini anlayabilmek için genel eğitim hakkında bilgi vermek yerinde olacaktır.

1.1. EĞİTİM

Eğitim, insanın hayata gözlerini açması ile birlikte başlayıp sona ermesine kadar devam eden bir süreçtir. Avrupa Birliği Bologna Süreci kapsamında 2007-2013 faaliyet dönemine "Hayat Boyu Öğrenme (Lifelong Learning)" başlığını vererek eğitimin sadece okul dönemi için geçerli olmadığını, insanın yaşamı boyunca sürdürdüğüne dikkat çekmiştir. Eğitim, formal (yani amaçlı, kasıtlı ve kontrollü) ve informal (yani aile arkadaş, sosyal çevreden kontrolsüz bir şekilde gerçekleşsin) olarak insanlar için yaşamın zorunlu, kaçınılmaz bir parçasıdır. Doğayla uyum içinde yaşayan ve ilkel olarak tanımlanan insanların da günümüzde modern denilen insanın da eğitime ve eğitime gereksinimi vardır. Başlangıçtaki eğitime-eğitilme amacı ve gereksinimi ile günümüz uygar insanın eğitilme amaç ve gereksinimleri birbirinden oldukça farklılık göstermektedir (Almış ve Yılmaz, 2012).

İnsan sosyal bir varlıktır. Bir ailesi, çevresi vardır ve toplumla birlikte yaşamı paylaşmak durumundadır. Birlikte yaşama zorunluluğu toplumsallaşmayı, toplumsallaşma da yaşamı devam ettirme aracı olarak beraberinde eğitimi getirmiştir. Bu karşılıklı ilişki kültürel yaşam içerisinde anlam kazanır. Kültür, toplumun yaşam tarzını belirleyen maddi ve manevi öğelerin bütünüdür. İnsan ilk dönemlerden itibaren yaşamını sürdürmek için bilgi ve beceriyi bir sonraki kuşağa aktarmak zorunda kalmıştır. Bu açıdan bakıldığında toplu olarak yaşayan insan için eğitim bir kaçınılmazlıktır.

Türk Dil Kurumu (TDK) insanı: toplum hâlinde bir kültür çevresinde yaşayan, düşünme ve konuşma yeteneği olan, evreni bütün olarak kavrayabilen, bulguları sonucunda değiştirebilen ve biçimlendirebilen canlı olarak açıklamıştır (TDK, 2006). İnsan yaşamı boyunca ihtiyaçlarını gidermek, bilgi birikimini bir sonraki nesle aktarmak ve değişen hayat koşullarına uyum sağlamak zorundadır. Bu ise ancak öğrenerek ve öğreterek gerçekleşebilir.

Eğitim, bireyleri ve toplumları düzgün bir yaşam biçimine ulaştırmada ve sahip olunan bilgi, beceri ve değerleri planlı bir şekilde bir sonraki kuşağa aktarmada ve bu arada insan davranışlarını yaşantılar yoluyla değiştirme sürecidir (Yetim, 2000). Bilgi davranış ve kabiliyetlerin geliştirilmesi ve kazandırılması için uygulanan sürekli faaliyetler dizisidir (Erkal,1982).

İnsanlar toplumla birlikte yaşamalı, toplum içinde herkesçe bilinen ama yazılı kaynak olarak bulunmayan toplumsal kurallara uyum göstererek yaşamlarını sürdürmelidirler. Toplumsal kurallara uyma eğitimi öncelikle ailede sonrasında da okulda gerçekleşmektedir. Eğitim, çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine okul içinde veya dışında, doğrudan veya dolaylı yardım etme, terbiye'dir (TDK, 2006).

Eğitim, insan ile yaşam arasında bir köprü vazifesi görmektedir. Dünyada sürekli yeni gelişmeler ve değişimler oluşmaktadır. Bu gelişmeler bireyleri ve toplumu doğrudan etkilemektedir. Bireylerin ve toplumun bu etkilere yeni reaksiyonlar göstermesi ve karşılaştığı sorunları çözmesi gerekmektedir. Okul, böyle bir ortamda insanın çevresinde sürekli oluşan değişiklikleri karşılamak üzere birey davranışlarını değiştirmek ve yeni davranışlar kazandırmakla yükümlüdür (Türk, 1999).

Eğitim, devletlerin en önemli politikalarından biridir. Devletler eğitim ile birlikte resmi ideolojilerini ülke vatandaşlarına aktarmak ve bireylerin dünya standartlarına uygun bir şekilde yetişmelerini ister, eğitim politikalarını bu doğrultuda düzenlerler. Bir ülkenin eğitim politikası belirlenirken iki temel nokta göz önünde bulundurulur. Bunlardan biri ülkenin gereksinimleri, diğeri ülkenin üyesi bulunduğu uluslar arası kuruluşlarla yapılan anlaşmalar (Adem, 1993). Ülkeler, belli amaçlar doğrultusunda kendi gereksinimlerine yanıt bulmaya çalışırlar. Milli Eğitim Temel Kanununa göre eğitimin amacı, bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu arttırmak; öte yandan milli birlik ve bütünlük içinde ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmak olarak tanımlanmaktadır (Aydoğan, 2014)

Bütün ülkeler genel anlamda vatandaşlarının üç temel özelliğe sahip olmasını isterler. Birincisi; toplumun benimsediği davranışları kazanmış olma, yani o toplumun değer yargılarına göre iyi bir insan olma, ikincisi; toplumun temel yasalarında belirlenmiş olan siyasal sisteme bağlı, kanunlara saygılı olma yani iyi bir vatandaş olma, üçüncüsü ise rasyonel, ekonomik davranışlarda bulunma, yani iyi üreticiler ve tüketiciler olmalıdır (Kaya, 1993).

Devletin eğitim politikaları ülkenin bilimsel, teknolojik ve ekonomik gelişmesine ve kalkınmasına katkı sağlamalıdır. Dünyada bilimsel, ekonomik ve teknolojik gelişmeler inanılmaz bir hızla devam etmektedir. Bilim teknolojiyi, teknoloji sanayileşmeyi, sanayileşme de güçlü bir ekonomiyi beraberinde getirmektedir. Bendix'in yaptığı tanıma göre sanayileşme, devamlı bir şekilde sürdürülen uygulamalı bilimsel araştırmalara ve enerji kaynaklarına oturtulmuş bir teknolojinin neden olduğu ekonomik değişimlerdir (Bendix, 1995). Günümüzde sanayileşme, teknolojik gelişme temelinde tanımlanmakta ve teknolojinin gelişmesi toplumsal gelişmenin ve ilerlemenin bir göstergesi olarak kullanılmaktadır (Eser, 1993).

Yirmi birinci yüzyılda devletler insanların refah seviyesini en üst seviyeye çıkarma ve bunu devam ettirme çabası içerisindeyler. Devlet yöneticileri ülke ekonomisinin güçlü, kişi başı milli geliri yüksek, sosyal ve kültürel yönden gelişmiş ülkeler arasında yer almasını istemektedirler. Güçlü bir ekonomi ise ancak iyi eğitilmiş insan kaynağından meydana gelecektir. Eğitim-ekonomi arasındaki ilişki şu şekilde özetlenebilir (Korkmaz, 2006):

1. Eğitim, ekonominin ihtiyaç duyduğu insan gücünü yetiştirir (üretime katkısı).
2. Eğitim hizmetinin yürütülmesinin ve hizmetten yararlanmanın belli bir maliyeti vardır (eğitim maliyeti).
3. Eğitime yapılan harcamalar.
4. Eğitimin bireysel (mikro) ve toplumsal (makro) düzeyde gelir yaratma etkisi vardır.
5. Eğitim arzının ekonomiyle ilişkisi mevcuttur.
6. Eğitim talebinin ekonomiyle ilişkisi mevcuttur.
7. Eğitimin verimlilik ile ilişkisi mevcuttur.
8. Eğitim hizmetinin mal olma özelliği vardır.
9. Eğitim-finansman açısından ilişki vardır.

Eğitimin ülke kalkınmasına etkisi de tartışılmaz. Adem'e (2005) göre kalkınma, bireylerin refah düzeylerini artırmak amacı ile siyasal iktidarın belli ekonomik politikaları izleyerek, toplumun yapısını değiştirme girişimidir. Kalkınma bu özelliği ile hem ekonomik hem de toplumsal bir süreçtir. Birçok sayıda genç

insanın, kalkınan bir ekonomi ve anayasa hedefine uygun olarak yetiştirilmesi eğitimin, toplumsal, kültürel ve psikolojik etkilerinin yanı sıra ekonomik etkisinin olduğunu gösterir (Çakmak, 2008).

İnsan başta kendisini, sonra toplum içindeki en küçük birlik olan ailesini, iş yerini, mahallesini, şehrini ve nihayetinde devletini yönetecek ve problemlere çözüm getirecek konumda ve yeterlilikte olmalıdır. Tüm bu süreçlerin üstesinden gelmesi gereken insan gerekli bilgi ve becerilerle donatılmak zorundadır. Bu da eğitimle olabilir (Sönmez, 2001).

Türk Milli Eğitimini düzenleyen 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun 2. maddesinde ifade edildiği gibi, bir ülkenin kalkınmasında ve ilerlemesinde en önemli unsur olan insanın mükemmel bir beyin gücü, yüksek fiziki kapasitesi, olgunlaşmış bir ruh sağlığı; çocukluk yıllarından itibaren sistemli bir Beden Eğitiminin sürekli uygulanması gereğine inanmış, onu alışkanlık haline getirmiş olarak ilköğretimden itibaren bütün öğretim kurumlarında uygulanması gereken bilinçli bir Beden Eğitimi ve Spor faaliyeti ile mümkündür (Sorguç, 1990).

1.1.2. Eğitimin Tanımı

Eğitim birçok alanda olduğu gibi günlük hayatta da en çok kullanılan sözcüklerden biridir. Anlamı ve taşıdığı önem itibarıyla sosyoloji, psikoloji, felsefe, ekonomi, tarih, politika, spor, tıp vb. bilim dallarıyla ilişkisi olan eğitim kavramsal olarak her bir alanda çeşitli şekillerde açıklanmıştır. Eğitimin çok fazla tanımı olmasına karşılık temelde ifade edilmek istenen nokta aynıdır.

Eğitimin bir süreç olması, belki de bütün bilim dalları açısından en önemli ortak özelliklerinden birisidir. Diğeri ise bireyin daha önce yeterli olmadığı durumdan öncekine göre daha yeterli hale gelmesidir. Buna göre eğitim, bir değişim süreci olup, kişinin hayat tecrübeleri sonucunda davranışlarında kasıtlı olarak istenilen değişikliği meydana getirme sürecidir (Demirel, 2003a).

Eflatun eğitimi, “beden ve ruha yetenekli olduğu güzelliği vermek” olarak tanımlamaktadır. Büyük eğitimci Jean Jacques Rousseau, “Doğaya göre insan yetiştirmek” olarak eğitimi tanımlamaktadır (Başaran, 2000).

Eğitim ile kişilerin sosyalleşmesi, ailesine, topluma ve ülkesine faydalı bireylerin yetiştirilmesi de amaçlanmaktadır. Bu tanıma göre eğitim, davranış değişikliklerinin gerçekteştirildiği bir süreç olarak görölmektedir (Demirel, 2002).

Bireylerin karşılaşabilecekleri problemleri çözebilecek becerilerle donatılması eğitimin öncelikli hedeflerinden birisidir. Öğrencilere problemlerin üstesinden gelebilecek beceriler kazandırılması, ancak problem çözenin eğitimin merkezine yerleştirilmesiyle mümkün olabilecektir (Lester, 1994).

Eğitim içerik ve süreç olarak ayrı ayrı tanımlanmaktadır. İçerik olarak “yeni kuşakların toplumsal hayatta yerlerini alabilmeleri için gereken bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine ve kişiliklerinin geliştirmelerine yardım etme etkinliği” olarak tanımlanmaktadır. Süreç olarak ise “öncesinde belirlenmiş amaçlara göre insanların davranışlarında belli gelişmeler sağlamaya yarayan, planlı etkiler dizgesi” olarak tanımlanmaktadır (Başaran, 1994).

Günümüzde eğitim ile ilgilenen kişiler tarafından kabul gören eğitimin tanımı ise Ertürk (1993) tarafından yapılmıştır: Eğitim, “bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı olarak istendik davranış değişikliği meydana getirme sürecidir”.

Eğitim aynı zamanda çevresel bir faaliyettir. Öğretmen, öğrencinin beğenilir kişilik özelliklerini ve istenilir davranışlarını kazanması için, eğitim süresince, elverişli ortamlar hazırlar. Eğitimin rolü, etkisi ve kapsamı bakımından çok yönlü bir disiplin olarak da tanımlanabilir (Başaran, 1998).

Eğitimin ana malzemesi ve hedefi insandır. Bu çerçevede eğitimin amacı insanlara yeni davranışlar edindirmek, yetiştirmek ve gelişen dünyada sürekli olarak gelişmesini sağlamaktır. Eğitim insanların hayatlarını kolaylaştırmak için yapılan bir etkinliktir. İnsan gerek biyolojik, gerekse psikolojik yapısı gereği eğitime muhtaç bir varlıktır (Rohlen, 1987).

Eğitilmiş insan gücü ülke ekonomilerinin en önemli ve değerli unsurudur. Gelişmekte olan ölkelerde fiziki sermaye, altyapı ve teknolojik yetersizliklerden daha çok ve önemli olan eğitilmiş ve yetişmiş insan kaynağının eksikliğidir. Eğitimin iş görüleri daha üretken kıldığı gerçeği ve gelişmekte olan ölkelerde ekonomik büyümenin temel sınırlayıcılarından birinin becerikli insan gücü eksikliği olduğu

inancı yaygın biçimde kabul edilmektedir. Bu durumda eğitime olan güven artmaktadır (Mirzeoğlu, 2011).

Eğitim aynı zamanda insanın özgür düşünmesinin anahtarıdır. Özgür düşünebilen insan dar kalıplardan sıyrılarak olaylara geniş bir açıdan bakıp yorumlayabilir, problemlere çözüm üretebilir. Eğitimin amaçları arasında bağımsız bir toplum ve ulus oluşturmak da bulunmaktadır. Eğitim ile ahlaki ve etik değerleri yüksek, sağlıklı, evrensel kültüre sahip bireyler yetiştirerek, her anlamda zengin bir toplum oluşturmak da hedeflenmektedir. Dünyada yaşanan tüm yenilik ve gelişmeler toplumdaki her bir bireyin ilgi alanına girmektedir. Hızlı gelişmelerin ve yeniliklerin yaşandığı günümüz dünyasında eğitim ile toplumun bu değişimlere uyum sağlaması amaçlanmaktadır. Bir ülkenin refah ve mutluluğu hızla değişen dünyadaki bilimsel ve teknolojik gelişmelere uyum sağlamak ile mümkündür. Bunu sağlamak için insanların nitelikli eğitim almaları, kazandıkları bilgi ve becerilerini ülkenin ekonomik büyümesine katkı sağlamaları gerekmektedir. Bunun için, sosyo-ekonomik gelişmenin en önemli itici gücü ve verimlilik artışının en önemli unsuru, toplumun eğitim düzeyidir (Ereş, 2005).

Eğitimle ilgili yukarıda ifade edilen açıklamalardan çıkarılabilecek ortak sonuca göre eğitim; gerekli bilgi, beceri ve yetkinlik kazandırmayla iyi bir insan ve iyi bir vatandaş yetiştirme süreci olarak tanımlanabilir.

1.1.3. Eğitimin Amaçları

Eğitim bir ya da birçok amaca ulaşmak için yapılır. Eğitim süreci ile birlikte kişinin davranışlarında ve dolayısıyla da kişiliğinde farklılaşmalar olacaktır. Bu süreci de eğitimdeki amaçlar belirlemektedir. Amaçlar ile eğitilecek kişide kazanılması istenilen davranış değişiklikleri hedeflenmektedir. Amaçlar formal eğitimin temel taşıdır. Eğitim amaçları, eğitim sürecinde ne öğretileceği ve nasıl öğretileceği konusunda eğitimcilere rehberlik eder. Amaçların gerçekleştirme derecesi ise eğitimin etkinliğinin göstergesidir. Amaçların saptanmasında toplumun ve bireyin ihtiyaçları göz önünde bulunur. Amaçlar toplumun bireyden beklediği tüm önemli davranışları kapsamalıdır. Ayrıca bireyin toplumsal yaşama uyum sağlaması için

gerekli olan bilgi, beceri ve tutumlar da amaç olarak ifade edilir (Fidan ve Erden, 1998). Bir başka açıdan eğitimin amacı;

a) Bilgi seviyesi yüksek hem bireysel hem de evrensel bir kültüre sahip, sağlıklı bir toplum yetiştirmektir (Çakmak, 2008).

b) Eğitimin amacı her bakımdan nitelikli insan kaynağı yetiştirmektir. Bu nedenle eğitimin çıktısı olan insan, sektörel sistemlerin girdisini oluşturmaktadır. Çıktının niteliği ne kadar kuvvetli ise sistemler üzerinde bu manda kalıcı etkiler bırakmaktadır. Bu bakımdan günümüzde insana yapılan yatırım, diğer yatırım alanlarına göre daha önemli ve etkilidir (Uluğ, 1998).

c) Eğitimin en önemli amaçlarından biri de öğrencilerin önceden belirlenen hedeflere ulaşmasını sağlamaktır. Öğrencilerin başarılı olabilmeleri için eğitim sisteminin öğrencilere uygun öğrenme ortamı sağlaması ve öğrencilerin öğrenme özelliklerine yani öğrenme stillerine uygun bir eğitim-öğretim faaliyetinin gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Benzer zeka seviyesindeki öğrencilerin aynı başarıyı gösterememesi, başka önemli noktaların da dikkate alınması ve gündeme getirilmesi gerektiğini düşündürmektedir (Mutlu ve Aydoğdu, 2003).

d) Bireyler arasındaki farklılıkları ortadan kaldırmak ve tek tip insanlar yetiştirmek olmayıp, çeşitlilik içinde bütünlüğü ve ahengi yaratmaktır (Yılman, 2006a).

e) Eğitimin amacı bireyin davranışlarında değişikliklerin olmasıdır. Davranış, insanların dışarıdan gözlemlenebilen tepkilerin tümünü (TDK, 2006) kapsamaktadır. Bir kişinin bir duruma, bir olaya ya da etrafındaki insanlara karşı duygu, düşünce ve tutumunda değişiklikler meydana gelmesi o kişinin eğitim sürecinden geçtiği anlamına gelmektedir (Başaran, 1978).

f) Eğitim, insanların zekalarının ve şahsiyetlerinin geliştirilmesi, iş ve geçim imkanlarının sağlanması, kültürün korunması, geliştirilmesi, yenilenmesi ve aktarılması amaçlarını taşımaktadır (Bilhan, 1991).

g) Eğitim ile insanların içerisinde buldukları toplumun ve toplumun bağlı olduğu uygar dünyanın uyumlu bir üyesi haline getirerek, bireyleri çağın gerektirdiği bilgi ve becerilerle donatılması amaçlanmaktadır (Ayaz, 1994).

Başaran (1989) eğitimin ana hedefinin insanların bireyselleşme ve toplumsallaşmaları için bazı yeterlilikler ile donatılması gerektiğini savunmuş ve eğitimin genel amaçlarını şu şekilde sıralamıştır:

- ✓ Eğitilen bireylerin duygu, düşünce, gereksinme ve sorunlarını türlü araçlarla anlatabilmesi için onlara iletişim yeterliliği kazandırmak,
- ✓ Eğitilen bireylerin toplumsallaşabilmesi, diğer bireylerle olumlu ilişkiler kurabilmesi, ortak amaçlar için birlikte çalışabilmesi için onlara işbirliği yeterliliği kazandırmak,
- ✓ Eğitilen bireylerin sorunlarını çözmeye yönelik olarak gerekli bilgileri toplayabilmesi, becerileri kazanabilmesi için öğrenme ve araştırma yeterliliği kazandırmak,
- ✓ Eğitilen bireylerin, kendi sağlığını koruyabilmesi, bedenine bakabilmesi, çevre sağlığı için gerekenleri yapabilmesi için onlara sağlıklı yaşama yeterliliği kazandırmak,
- ✓ Eğitilen bireylerin bir mesleği seçmesi, mesleğini başarıyla yürütebilmesi, kazandıklarını tutumlu bir şekilde kullanabilmesi için onlara üretim yeterliliği kazandırmaktır.

Eğitim’de amaçlar öğretimin yönlendirmesi, öğretme-öğrenme işleminin gerçekleşmesi ve ölçümlere rehberlik etmesi bakımından gerekli olduğu düşünülmektedir. Amaçlar, öğrencilere kazandırılmak üzere belirlenen istenilen özelliklerdir. Amaçların hiyerarşik sınıflamasına göre, eğitimde amaçlar 3 düzeyde belirtilmektedir. Bunlar (Demirel, 2003b);

Uzak amaçlar: Ülkenin politik felsefesini yansıtan ve genel olarak belirtilen hedeflerdir (Bir ülkenin sağlık, eğitim, kültür politikası gibi).

Genel amaçlar: Uzak amaçların yorumu aynı zamanda okulun işgörsünü yansıtan amaçlardır (Örneğin, Gazi Eğitim Fakültesinin veya Teknik Eğitim Fakültesinin amaçları vb.).

Özel amaçlar: Öğrenciye kazandırılması uygun görülen özellikler ve bir disiplin, ya da bir çalışma alanı için hazırlanmış olan amaçlardır (Örneğin matematik dersinin amaçları gibi)

Eğitimde amaçları belirlemek eğitim faaliyetleri açısından çok önemlidir. Amaçları oluştururken bireyleri ve toplumu niçin ve neden eğitiyoruz sorusuna cevap

aranır. Bir ülkenin eğitim felsefesini genel anlamda amaçlar ortaya koymaktadır (Demirel, 2004).

1.1.4. Eğitimin İşlevleri

İnal (2004) eğitimi tanımlarken işlevselci ve çatışmacı paradigmanın önermelerinin birlikte ele alınması gerektiğini belirtmiş ve eğitimin işlevlerini şu şekilde tanımlamıştır: “Eğitimin ana işlevi, egemen kültürü aktarmaktır. Egemen kültür ise egemen/resmi ideolojinin denetimi altındadır. Eğitim, bu yönüyle ideolojik yeniden üretim aygıtı işlevi üstlenir”.

Eğitim, sosyalleştirmeden kalifiye eleman yetiştirilmesine kadar toplumsal yaşamda tüm kurumlara etkide bulunma işlevselliğine sahip olan bir mekanizmadır. İnsanlar dünyaya geldiklerinde beraberlerinde kişiliklerini getirmemektedirler. İnsanların kişilikleri bağlı oldukları örflerinden meydana gelir. Buna göre, bireylerin kişiliği, sosyal kişiliğin aksinden başka bir şey değildir. Sosyal kişiliklerin oluşma sürecinde eğitim, bireylerden toplumsal kişilikler üreten bir işleve sahiptir. İnsanlığın bütün gücü ve tohumunun kendisinde yaşadığı çocukluk safhasının yetiştirilmesini ifade eden eğitim, bu açıdan insanın kendisi için yeryüzünde yaptığı işlerden en büyüğüdür (Ülken, 2001).

Eğitim ile insanların hayatlarını kolaylaştırması ve refah düzeyinin artırması beklenmektedir. Bu beklentilerin karşılanması ise eğitimin toplumsal, bireysel, ekonomik, siyasal, felsefi ve gizli işlevlerinin sağlıklı bir şekilde bireylerin ve toplumların üzerinde etkili kılınmasına bağlıdır (Uğurlu, 2014).

Eğitimin işlevleri "Eğitimin Açık İşlevleri" ve "Eğitimin Gizli İşlevleri" olarak ikiye ayrılmaktadır (Yılman, 2006b).

Eğitimin Açık İşlevleri:

- 1- Toplumun kültürel birikimi ve aktarılması,
- 2- Bireyin toplumsallaşmasını sağlamak
- 3- Yenilikçi ve toplumun kültürünü geliştirecek bireyler yetiştirmek,
- 4- Eğitimin siyasal işlevi,
- 5- Eğitimin seçme işlevi,
- 6- Eğitimin ekonomik işlevi.

Eğitimin Gizli İşlevleri:

- 1- Eş seçme işlevi,
- 2- Tanıdık sağlama işlevi,
- 3- Statü kazandırma işlevi,
- 4- Çocuk bakıcılığı işlevi,
- 5- İşsizliği önleme işlevi,
- 6- Çocuğun ekonomik sömürülmesini önleme işlevi,
- 7- Temizleyicilik işlevi.

Uras (2002) eğitimin işlevlerini genel olarak şu şekilde sınıflandırmaktadır:

- ✓ Toplumsal İşlev (Toplumun kültürünü aktarma, toplumun kültürünü değiştirme, toplumlaştırma),
- ✓ Siyasal İşlev (Siyasal bilinç kazandırma, siyasal lider yetiştirme),
- ✓ Ekonomik İşlev (Üretici bireyler yetiştirmek, bilinçli tüketiciler yetiştirmek),
- ✓ Bireyi Geliştirme İşlevi.

Eğitimin genel anlamda sosyo-kültürel, siyasal ve ekonomik olmak üzere üç temel işlevi olduğu görülmektedir (MEB, 1997). Bunlar aşağıda başlıklar halinde açıklanmıştır.

1.1.4.1. Eğitimin Sosyo-Kültürel İşlevi

Devletin görevleri arasında var olan kültürel birikimi korumak ve bunları gelecek kuşaklara aktarmak da bulunmaktadır. Bunun için en önemli araçların başında eğitim gelmektedir. Eğitimin sosyo-kültürel işlevi toplumun kültürel birikiminin yaşatılması ve genç kuşaklara aktarılması, çocukların ve gençlerin topluma uyum göstermesi, bireyin gelişen dünyada toplumsal değişimlere hazır olması ve çevresiyle uyumlu olmasının yanında reformcu ve toplumsal değişmeyi sağlayacak insanların yetiştirilmesine hazırlıklı olmasıdır. Gelişmekte olan ülkelerde olduğu gibi Türkiye'de de sosyal ve ekonomik kalkınmanın önünde halkın sosyo-kültürel davranış birikimleri bazen engelleyici ya da geciktirici etkiler gösterebilmektedir (Kaya, 1977).

1.1.4.2. Eğitimin Siyasal İşlevi

Devletler, eğitim yolu ile toplumun anayasada belirtilen kurallara bağlı kalmalarını sağlayıp sistemin hukuk çerçevesinde korunup devletin varlığını ilelebet sürdürmek isterler. Eğitimin siyasal işlevi, Anayasayla belirlenmiş siyasal sisteme bağlı kuşakların yetiştirilmesi ile toplumsal birlik ve dayanışmanın sağlanması yanında var olan siyasal sistemi yaşatacak önder kadroların seçilip eğitilmesi olarak belirtilebilir (Tezcan, 1988).

1.1.4.3. Eğitimin Ekonomik İşlevi

Eğitimin ekonomik işlevi, ülkenin ekonomik kalkınmasına, sanayileşmesine ve diğer ülkelerle rekabet etmesine hizmet edecek bir eğitim sisteminin düzenlenmesini öngörmektedir. Bunun nedeni, eğitimin kalkınma için bir yatırım aracı olmasındandır. Eğitim sistemi ile ülkenin ekonomik kalkınmasına hizmet edecek ve refah düzeyini yükseltecek insan gücünün yetiştirilmesi amaçlanmaktadır. Ekonomik kalkınma için gerekli olan bilgi ve becerilerle donatılmış insan gücünün yetiştirilmesi ile sosyo-ekonomik gereksinimlerin karşılanması, eğitimin ekonomik işlevi arasında yer almaktadır (Uluğ,1998).

1.2. BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR

İnsanoğlu dünyaya ayak bastığından beri hareket eden ve hareket halinde olan bir canlıdır. İlk çağlarda yaşamını sürdürmek için avlanan, ziraat ile uğraşan, daha verimli ve güvenli topraklar bulabilmek için hareket halinde olan insanoğlu bu faaliyetleri gerçekleştirmek için yürümek, koşmak, atlamak, yüzmek vb. bedensel faaliyetleri yapmak zorunda kalıyordu. İlk çağlarda geçimini ve güvenliğini sağlamak için bilinçsizce yapılan bedensel faaliyetler daha sonraki çağlarda belirli kurallar çerçevesinde yürütölen, sosyal, kültürel, bilimsel, ekonomik ve endüstriyel boyut kazanan, ulusal ve uluslararası sportif müsabakalar gerçekleştirilen küresel bir olgu haline gelmiştir.

Antik Yunan'da altın çağını yaşayan beden eğitimi ve spor etkinliklerinin orta çağdaki durağanlıktan sonra, Avrupa'da başlayan Rönesans ve Reform hareketleriyle birlikte kitleler tarafından daha fazla benimsendiği ve okullarda da yapılmaya başlandığı söylenebilir (Dalen, Mitchell ve Bennet, 1976).

Avrupa'da 14. yüzyılda başlayan Rönesans ve Hümanizm hareketleri bir çok alanda reformların atılmasına neden olduğu gibi beden eğitiminde de birçok yeni gelişmenin başlamasına vesile olmuştur. Yeniçağda Fransız düşünür J.J. Russo ile ruh ve beden dengeli bir şekilde geliştirilmesi ve beden eğitilmesi düşüncesi hız kazanmaya başlamış ve bir felsefi düşünce olarak tüm Avrupa'da yaygınlaşmıştır. Avrupa'da Beden Eğitime 1400-1500 yılları arasında okul programlarında yer vermeye başlanmış ve 1901 yılından itibaren de Amerika'daki bazı üniversitelerde lisans düzeyinde açılan programlarla eğitim ve öğretim içindeki yerini almıştır (İşcan, 1988).

Dialogus ve Cymnasis adlı eserin yazarı Joachim Camerarius (1500–1574) 1526'da Akademik Gymnasyum'un yöneticiliğini yapmış ve okulda sistemli bir beden eğitimi yapılmasını sağlamıştır. Ayrıca okulunda atlama, eskrim, güreş, koşma, taş fırlatma ve tırmanma oyunlarına özellikle önem vermiştir. Çek asıllı eğitimci J.A. Comenius (1592–1671) 1650 yılında kurduğu okulda beden eğitimi derslerini öğretim programına koyarak beden eğitimi derslerinin öncüsü olmuştur (Güçlü, 2001).

Ülkemizde de benzer tarihsel bir süreç yaşanmıştır. Türk ata sporları içerisinde yer alan güreş, avcılık, cirit, ok atma, ata binme, kılıç kullanma Osmanlı döneminde askeri ve saray eğitimi içerisinde yer almış, beden eğitimi ve spor medreselerde, Enderun mekteplerinde ve tekkelerde uygulanmıştır. Tarikat ilke ve geleneklerinin öğretildiği tekkeler Osmanlı döneminde dini ve kültürel merkezlerdi. Tekkelerin dil, din, felsefe, sanat, spor vb. alanlarda halkı yetiştiren birer halk okulu ya da yaygın eğitim kurumları olduğu söylenebilir (Bilge, 1988).

Tanzimat ile birlikte yeni bir döneme geçilmiş, modern sporlar ülkemizde uygulanmaya başlanmış, spor kulüpleri kurulmuş, beden eğitimi ve spor alanında köklü değişikliklere gidilmiş ve günümüzde uygulanan beden eğitimi ve spor eğitiminin temelleri atılmıştır.

1.2.1. Beden Eğitimi

Beden Eğitimi insan vücudunun eğitimidir ve bu eğitim anlayışında bedensel hareketlerin kendi özünde bir değeri olmayıp araçsal bir değeri vardır (Strohmeyer, 1983). Beden Eğitimi hareket etmeyi öğretmek ve hareket yoluyla öğrenmek; (Tamer, 1987) bireyin fiziksel, toplumsal, ruhsal bütünlüğünü zedelemeyen, toplumsal olarak yararlı gelişimini sağlamakla birlikte, mutlu ve güçlü olma, karakter, kişilik ve kültürlenme eğitimi demektir (Kale ve Erşen, 2003).

Öztürk (1982) Beden Eğitimi etkinliklerini her bireyin kendi fiziksel sağlık ve yeterliliği ölçüsünde katılacağı, kendini ifade edeceği etkinlikler olduğunu, vücudun yapı ve fonksiyonunu geliştirebilmeyi eklem ve kasların kontrollü ve dengeli bir biçimde didaktik olarak gelişmelerini sağlamayı, okul çağı sonrası iş ve rekreatif faaliyetlerin süresi içinde harcanan fiziki gücü, en ekonomik tarzda kullanmayı, dolayısıyla organların kontrolünü metotlu bir şekilde hareket ettirmesini öğreten faaliyet sistemi olarak tanımlamıştır.

Beden eğitiminde diğer eğitim alanlarından farklı olarak bedensel yani fiziksel hareket ile öğrenme temel alınmaktadır. Başka türlü ifade etmek gerekirse, beden eğitimi “fiziksel hareketler yoluyla insanın eğitilmesidir” (Tamer ve Pular, 2001). Beden eğitimi, sportif etkinlik anlamına gelmektedir. Beden bir araç olup, amaç tüm kişiliğin eğitimidir. Genel eğitimin ayrılmaz bir parçası olan beden eğitimi, bireyin fiziksel, zihinsel, psiko-motor ve heyecansal gelişimini temel olarak almıştır (Bilgin, 1996). Beden eğitimi etkinlikleriyle, insan bütünü oluşturduğu fiziksel, ruhsal ve zihinsel özelliklerin bulunduğu yaşın ve genetik potansiyelin gerektirdiği verim gücüne ulaştırılması için fiziksel aktiviteler ve eğitsel oyun yoluyla yapılan etkinliklerin tümüdür (Şahin, 2002). Beden eğitimi, oyun, jimnastik ve spor gibi eğitici bütün fiziksel etkinlikleri içeren genel bir kavram olup, insanları hem psikolojik olarak, hem zihinsel olarak ve hem de fiziksel olarak geliştiren bir bilim dalıdır (Açak, 2005).

1.2.2. Spor

Spor kelimesi köken olarak Lâtincede dayanmakta olup disportare ve desport biçiminde "dağıtmak, bir birinden ayırmak, eğlence, neşe" anlamına gelmektedir. Spor sözcüğünün ilk hecesi 17. yüzyıldan sonra günümüze gelinceye kadar aşınarak "Sport" biçimine dönüştüğü araştırmacılar tarafından öne sürülmektedir (Keten, 1993). Spor, çok çeşitli amaç ve araçlarla yapılan, önceden belirlenmiş ve benimsenmiş kurallara farklı derecelerde olsa da uymayı gerektiren, performans artırıcı bedensel aktiviteler (Gezgin ve Amman, 1993); sporcu olarak bir ya da daha fazla insanın zaman alan ve yer olarak belirlenmiş bir çevrede bir hareketin gözlenebilen değişikliklerde ve seriler halinde bir amaç doğrultusunda gösterilmesini içeren organize insan davranışlar (Mathey, 1969); bireyi, organik, psikolojik sağlığını geliştiren sosyal davranışları düzenleyen zihinsel ve motorik olarak belirli bir düzeye getiren, biyolojik, pedagojik ve sosyal bir olgu (Özcanoğlu, 1993); yenme, üstünlük kurma gibi, insanın bilinçaltı arzularının tatminini amaç edinen, belirli kurallar içerisinde yapılan, rekabete dayalı sosyalleştirici, bütünleştirici, fiziksel, zihinsel ve psikolojik etkinliklerin bütünü (Şahin, 2002); birey açısından spor ise, toplumsal hayattaki yaşam kalitesine katkıda bulunabilen, bireye statü kazandırabilen bir oluşum (Pooley, 1984) olarak tanımlanmaktadır.

Beden Eğitimi ve Spor arasındaki temel fark; beden eğitimi, bireyin beden ve ruh sağlığının gelişmesi için yapılan hareketler bütünüdür. Spor ise, bireyin beden ve ruh sağlığının gelişmesi yanında, belli kurallara göre rekabet ölçüleri içinde mücadele etme, heyecan duyma, yarışma ve üstün gelme amacını içerir (Aracı, 1999).

1.2.3. Beden Eğitimi ve Sporun Önemi

Ulusların geleceği, yetişmiş ve yetişmekte olan gençlerin fiziksel ve ruhsal olgunluğuna bağlıdır. Uygarlık bireye verilen önem ve bu önemle bağlantılı olarak ona verilen eğitime bağlıdır. Eğitimden beklenen fertlerin gizli güçlerini ve kabiliyetlerini ortaya çıkararak en üst düzeyde gelişmesine yardım etmektir. Fertleri

fiziksel, zihinsel, duygusal ve toplumsal yönleriyle bir bütün olarak yetiştirmek modern eğitimin temel ilkelerindedir (Gökmen, 1988).

Devletin sosyal, kültürel ve ekonomik yönden kalkınmasının temel unsuru sahip olduğu sağlıklı insan gücüne bağlıdır. Sağlıklı bir toplum yetiştirmenin yolu ise, gelişmiş ülkelerin beden eğitimi ve spor çalışmalarına yaklaşımlarını, eğitim bütünlüğü içerisinde milyonlarca çocuğu bünyesinde barındıran ilk ve orta okullarda uygulamaktan geçecektir. Beden eğitimi ve spor etkinlikleri yoluyla okullarda öğrenim gören öğrencilerin zihinsel, duygusal, fiziksel gelişimleri en üst düzeyde sağlanarak, üretken, sosyalleşmiş ve nitelikli bir toplum için eğitilmeleri günümüz eğitim anlayışının vazgeçilmez unsurları arasında bulunmaktadır. İlk ve ortaokul çocukları bitmek tükenmek bilmeyen enerjileri ile en hareketli dönemlerini yaşamaktalar. Çocuk ve gençlerin boş zamanlarını faydalı bir şekilde geçirecek, enerjilerini olumlu yönde harcayacak, stresini atacak, sosyalleşmelerini sağlayacak okul kurallarına uyumlarını kolaylaştıracak, kötü alışkanlıklardan korunmalarını sağlayacak, bilgi, beceri ve yeteneklerini arttıracak en önemli faaliyetlerin başında okul içinde ve dışında katılabilecekleri sportif etkinlikler gelmektedir (Akgün ve İnan, 2010).

Spor, modern toplumların sosyal bütünleşmesinin sağlanmasında aktif bir rol oynamaktadır. Modern dünya spora büyük önem vermekte, erken yaşlardan itibaren çocuklara beden eğitimi ve spor programları uygulanmaktadır. Hızla gelişen teknoloji, insanın doğal yapısına uymayan yaşam biçimi ile birlikte iş ve sosyal çevreden gelen baskılar, stresler çeşitli hastalıkların oluşumuna zemin hazırlamıştır. Spor, günümüzde bireylerin karşısına çıkan bu önemli tehlikeye karşı dinamik, stresten uzak bir ortam oluşturarak insan fizyolojisine en uygun yaşam biçimiyle de toplumda önemli bir rol üstlenmektedir (Resmi Gazete, 2013).

Beden eğitimi ve spor, Milli Eğitim temel ilkelerine uygun olarak bireyin fiziksel, ruhsal ve zihinsel gelişimini sağlamaktır. Oyun, jimnastik, sportif aktivitelerin bütünü ile bireyin fiziksel olarak sağlam, zihinsel olarak uyanık ve ruhsal olarak da sağlıklı olmasını sağlayan bir araçtır (Yavaş ve İlhan, 1997). Modern eğitim anlayışında beden eğitimi ve spor birbirini tamamlayan iki kavramdır. Beden eğitimi, ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmanın başlıca unsuru olan insan gücünün fiziksel ve ruhsal sağlığının ve bütün yapısının dengeli olarak

geliştirilmesini sağlayan etkinliklerdir (Yetim, 1998). Beden eğitimi ve spor ile tüm kişiliğin eğitimi amaçlanmaktadır. Bu amaca yönelik beden eğitimi ve spor eğitimi zihinsel olduğu kadar fiziksel ve psikolojik eğitimi de ön görmekte, bireyi tüm yönleriyle geliştirmeyi amaçlamaktadır (Kale ve Erşen, 2003). Kişiliğin eğitimi olarak da tanımlanan beden eğitimi aynı zamanda genel eğitimin tamamlayıcısı ve ayrılmaz bir parçasıdır. Başka türlü ifade etmek gerekirse, öğrencilerin gelişim özellikleri göz önünde tutularak, onların fert ve toplum yönünden sağlıklı, mutlu, iyi ahlaklı ve dengeli bir kişilik sahibi; yapıcı, yaratıcı ve üretken; milli kültür değerlerini ve demokratik hayatın gerektirdiği davranışları kazanmış bireyler olarak yetiştirilmeleri için en önemli araç olacaktır (Vural, 1999). Çağdaş eğitim düşüncesinde fertlerin zihinsel eğitimlerinin yanında fiziksel eğitimleri önem kazanmakta ve birbirini tamamlayıcı unsurlar olarak görülmektedir. Bu çerçevede beden eğitimi genel eğitimin ayrılmaz ve önemli bir parçası olarak belirtilmektedir (Gökmen,1988).

Spor eğitimi bireyleri eğitici ve vasıflı hale getirecek gerekli bilgi ve kabiliyetlerle donatmakla birlikte sosyal çevrenin değiştirilmesine ve düzenlenmesine yardımcı olmaktadır (Erkal, 1982). Spor eğitimi ve genel olarak spor, bazı kurallara göre ferdi ya da takım oyunları şeklinde oynanan ve genellikle müsabakalara konu olan bedensel hareketler olarak görülmektedir. Spor yapan veya sporcu açısından kazanmayı amaç edinen teknik ve fiziki bir çaba; seyirci açısından estetik bir süreç ve görsel bir şölen; toplum açısından bazen o toplumun çelişki ve özelliklerini olduğu gibi yansıtan bir ayna, bazen onu yönlendirebilen etkili bir amaç, ama genel anlamda önemli bir toplumsal olgudur (Erkal, 1992).

Gelecek neslin sağlıklı, başarılı ve her bakımdan güçlü olması, onlara verilecek iyi bir eğitimle olabilir. Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi bunun gerçekleşmesi için önemli bir araçtır. Bunun için Beden Eğitimi ve Spora verilecek önem gelecek nesillerin sağlam, sağlıklı, güvenli ve ahlâklı yetişmeleri için önemli bir yatırımdır (Çobanoğlu, 1992). Okul programlarının bir parçası olarak Beden Eğitimi çocukların fiziksel, duyuşsal, sosyal ve zihinsel yönleriyle, bütünü ile gelişmesine yardımcı olan bir derstir. Amaç; her şeyden önce çocuğun beden sağlığını, psiko-motor davranışların yeterli düzeyde gelişmesini sağlamaktır (MEB, 1988). İlk ve ortaokullarda Beden Eğitimi ve Spor dersi ile kazandırılacak

yeterlilikler ve sağlıkla diğer ilgili davranışlar; çocuğa ömür boyu etkili olacak, kendisinin doğrudan yararlanacağı ve kullanacağı davranışlardır. Öğrencilerin bir st sınıfa geçmeleri ya da hayata atılmaları ile unutulacakları veya kullanmayacakları geniş kapsamlı bilgiler göz önünde bulundurulduğunda, eğitimin fonksiyonu açısından öğrencinin beden sağlığı ile ilgili hayat boyunca kullanacağı davranışlar edinmesinin ayrı bir önem taşıdığı düşünülmektedir (Ertürk, 1972).

Günümüzde Beden Eğitimi ve Spor eğlence ve hoşça vakit geçirmekten ıkmiş, güçlü bir millet meydana getirmenin parolası olmuştur. Her türlü vücut çalışmalarının ve özellikle sporun gençliğin potansiyeli çok fazla olan enerjisini disiplinli bir Şekilde atacağı yararlı bir kanal olduğundan kimsenin şüphesi yoktur (Sucuoğlu, 1993). İlk ve ortaokul çağındaki çocuklar ve gençler en hareketli dönemlerini ve enerji ile dolu zamanlarını yaşamaktalar. Bunların boş zamanlarını faydalı bir Şekilde geçirecek, enerjilerini olumlu yönde kullanacak, stresini giderecek, kötü alışkanlıklardan korunup bilgi, beceri ve yeteneklerini arttıracak en önemli etkinliklerin başında okul içi ve okul dışında katılabilecekleri sportif etkinlikler gelmektedir (Dalkıran ve diğerleri. 2004).

Ergenlik döneminde ergen, neye değer vereceğine, kime bağlanıp kime inanacağına, kim olduğuna ve gelecekteki amacına ulaşmak için ne tür faaliyetlerde bulunması gerektiğine karar verir. Gerek spor, gerekse diğer aktiviteler ergenlik döneminde ergenin topluma açılan kapısıdır. Ergenlik döneminde yapılan spor veya planlı diğer aktivitelerin amacı ise sadece ergeni meşgul etmek, bedensel yapısını geliştirmek, zinde ve hareketli yapmak değildir. Bunun yanında onları daha genç yaşlarda disipline, eşitliğe, paylaşımcılığa değer veren, hak ve sorumluluklarını bilen, başkalarının haklarına saygılı, özgürce yaşayan, kendisi ile barışık ve yaşadığı çevrenin takdirini kazanan bireyler olarak yetiştirmektir (Onur, 1987).

Spor ergenlere, saldırganlık dürtülerini sosyal kurallara uygun, doğal yollarla zararsız hale getirmelerini ğretir. Eğitimcilerin spordan beklentilerinden birisi de ocuk ve ergenlerde birikmiş olan enerjinin boşalımasının sağlanmasıdır (Başer, 1998). Aynı zamanda birçok araştırmacı, sporun sadece bir serbest zaman etkinliği olmadığını, hapsedilmiş enerjiyi uygun alanlara yönelten, gizli kalmış duyguların açığa vurulmasını sağlayan, tedavi edici yanının da olduğunu belirtmişlerdir (Yıldırım, 2003). Çocuklar fiziksel büyümelerine katkı sağlayan fiziksel

faaliyetlerden etkilendikleri gibi zihinsel gelişmelerine katkı sağlayan düşünsel faaliyetlerden de etkilenirler ve bunlardan etkilendikleri için gelişim göstermektedirler (Skemp, 1996). Diğer taraftan spor ve sportif gruplar, bireylerin sosyalleşmelerine yardımcı olmaktadır. Bu süreçte spor, ergenlerin ihtiyaç duyduğu arkadaş ilişkileri için bir araç olmakta onların birbirlerini tanımalarına fırsat yaratmaktadır. Beden eğitimi, bireylerin sosyal ve toplumsal bir duruş sergilemesi, sosyalleşmesi ve toplum içinde kendi kişiliğini oluşturup doğru bir yolda ilerlemesine büyük katkı sağlar. Beden eğitimi bireyin beden sağlığını, ruh sağlığını, beden becerilerini geliştirmeye yönelik, gerektiğinde çevresel koşulları ve katılımcıların özelliklerine göre değiştirilebilen esnek kurallara dayalı oyuna, jimnastiğe, spora dönük alıştıırma ve çalışmaların tümünü kapsayan geniş tabanlı bir etkinliktir (Aracı, 2001). Sportif gruplardaki arkadaşlık, birlikte hareket etme, yardımlaşma, sorumluluk duygusunun gelişmesi, grubun diğer üyelerinin hukukuna saygı gösterme gibi sosyalleşmenin önemli özelliklerinin sürekli canlı kalmasına ve gelişmesine yardımcı olur (İkizler ve Karagözoğlu, 1997).

1.2.4. Beden Eğitimi ve Sporun Amacı

Beden Eğitimi ve Spor, genel eğitimin ayrılmaz bir parçası olarak kabul edilmekte ve genel eğitimin amacına hareket yoluyla katkıda bulunma olarak tanımlanmaktadır (Mathews, 1973). Modern eğitim anlayışında değerler eğitimi önem verilmektedir. Beden Eğitimi yolu ile insanların birbirine sevgi ve saygı göstermesi, adaletli davranması, ahlaki ve etik değerleri üstün tutması sağlanabilir. Turner ve ark. (1971) Beden Eğitiminin amacının uygun bedensel aktiviteler ile beden, zihnen, duygusal ve sosyal açılarından sağlıklı vatandaşlar yetiştirmeye yönelik olarak belirtmişler. Beden eğitiminin amacını dört temel bölümde toplamak mümkündür (Will ve Carl, 1979);

- ✓ Organik gelişim,
- ✓ Psiko-motor (kas-sinir) gelişim,
- ✓ Zihinsel gelişim,
- ✓ Ruhsal gelişim.

Lumpkin ise beden eğitiminin amaçlarını üç grupta toplamıştır (Lumpkin, 1986);

- **Bilişsel alan:** Vücut fonksiyonlarını kavrama, sağlıklı büyüme ve gelişme sürecini kavrama, motor öğrenme, oyun ve emniyet kural ve becerilerini kavrama, stratejiler geliştirme ve değerlendirme,
- **Duyuşsal alan;** Kendine güven, değerler anlayışı, karakter geliştirme, iletişim becerileri, merak etmeyi geliştirme ve sportmenlik becerileri,
- **Psiko-motor alan:** Vücudu ısındırma ve alıştırma becerileri, temel hareket becerileri, motor becerileri, bedensel mekanik ve yeterlilik (kardiyovasküler dayanıklılık, kas gücü ve dayanıklılığı, elastikiyet ve çeviklik kazanma.

Sağlık, Beden Eğitimi ve Rekreasyon Birliği 1965 yılında beden eğitiminin beş önemli eğitsel amacını şu şekilde ifade belirtmiştir (Kumar, 2011):

1. Çocuklara, faaliyette buldukları aktivitelerde, beden eğitimi programlarında ve aynı zamanda tüm yaşamları boyunca karşılaşacakları durumlarda etkili ve becerikli bir şekilde hareket etmelerine yardımcı olmak.
2. Çocukların ve gençlerin, yaşamlarını daha anlamlı, amaçlı ve üretken hale getirebilmeleri için hareketi anlamalarını ve değerlendirebilmelerini sağlamak.
3. Harekete bağlı belli bilimsel prensipleri anlamak ve değerlendirmek.
4. Oyun ve spor aracılığıyla insanların birbirleri ile daha iyi ilişkiler geliştirmelerini sağlamak.
5. Organizmanın çeşitli sistemlerini geliştirmek ve böylece organizmanın artan taleplerini sağlıklı bir şekilde karşılamak.

Beden Eğitimi ve Sporun genel eğitim içerisinde büyük bir öneme sahip olduğu literatürde pek çok kez vurgulanmıştır. Beden eğitimi ve spor çocukların psiko-motor gelişimlerine katkı sağladığı gibi bedensel hareketler ve sportif etkinlikler ve eğitimler ile fiziksel kapasitelerinin en üst düzeye çıkmasına yardımcı olmaktadır. Nash beden eğitimi ve sporun amaçlarını sinir-kas gelişimi, organik gelişim, yorumlayıcı gelişim ve heyecansal gelişim olarak dört grupta değerlendirilirken, Irwin sosyal, duygusal, rekreasyonel ve zihinsel olarak

tanımlamıştır. Nixon ve Jewentt beden eğitimi ve sporun amaçlarını duyuşsal, bilişsel ve psikomotor olarak gruplamayı tercih etmişlerdir (Çelik ve Pulur, 2011).

1.2.5. Türk Milli Eğitiminde Beden Eğitiminin Genel Amaçları

Atatürk İlkeleri ve İnkılapları, Anayasa, Milli Eğitim Temel Kanunu ve Türk Milli Eğitiminin amaçları doğrultusunda öğrencilerin gelişim özellikleri de göz önünde tutularak, onların kişisel ve toplumsal yönden sağlıklı, mutlu, iyi ahlaklı ve dengeli bir kişilik sahibi, yapıcı ve üretken, Milli kültür değerlerini ve demokratik hayatın temel ilkelerini benimsemiş fertler olarak yetiştirilmeleri genel amaçtır. Bu doğrultuda Türk Milli Eğitiminde Beden Eğitiminin genel amaçları şöyledir;

- ✓ Atatürk'ün ve düşünürlerin beden eğitimi ve spor konusunda söyledikleri sözleri açıklayabilme,
- ✓ Milli bayramları ve kurtuluş günlerinin anlamını ve önemini kavrayabilme törenlere katılmaya istekli olabilme,
- ✓ Demokratik hayatın gerektirdiği tavır ve alışkanlıkları edinebilme,
- ✓ Temel sağlık kuralları ve ilk yardım ile ilgili bilgi, beceri, tavır ve alışkanlıklar edinebilme,
- ✓ Beden Eğitimi ve Sporun sağlığa yararlarını kavrayarak boş zamanlarını sportif faaliyetlerle değerlendirmeye istekli olabilme,
- ✓ Dostça oynama ve yarışma, kazananı kutlama kaybetmeyi kabullenebilme, hile ve haksızlığın karşısında olabilme,
- ✓ Tabiatı sevme temiz hava ve güneşten faydalanabilme,
- ✓ İşbirliği içinde çalışma ve birlikte davranabilme alışkanlığı edinebilme,
- ✓ Görev ve sorumluluk alma, lidere uyma ve liderlik yapabilme,
- ✓ Kendine güven duyma, yerinde ve çabuk karar verebilme,
- ✓ Kamu kaynaklarını iyi kullanma ve koruyabilme,
- ✓ Spor araç ve tesisleri hakkında bilgi sahibi olma ve bunları gereği gibi kullanabilme,
- ✓ Bütün organ ve sistemlerini seviyesine uygun olarak güçlendirebilme ve geliştirebilme,

- ✓ Sinir, kas ve eklem koordinasyonunu geliştirebilme,
- ✓ İyi duruş alışkanlığı edinebilme,
- ✓ Beden Eğitimi ve Sporla ilgili temel bilgi, beceri, tavır ve alışkanlıklar edinebilme.
- ✓ Ritim ve müzik eşliğinde hareketler yapabilme,
- ✓ Halk oyunlarımızla ilgili bilgi ve beceriler edinme ve bunları uygulamaya istekli olabilme (Karadağ, 2012).

1.2.6. Beden Eğitiminin ve Sporun Faydaları

Adams tarafından belirlenen beden eğitiminin temelini oluşturan bilimsel ilkeler şu şekildedir (Bucher, 1979; akt. Gökmen, 1988):

1. Eğitim tüm organizmayı içerir. Zihin –beden bütünlüğü eğitimin temel felsefesini oluşturur.
2. Beden eğitimi genel eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır. Beden eğitiminin amaçları genel eğitimin amaçlarına uygundur ve bu amaçları gerçekleştirilmesine katkıda bulunur.
3. Beden eğitimi etkinlikleri büyüme ve gelişme için temeldir. İnsan organizmasının optimum gelişmesi büyük kas gruplarının katıldığı bedensel etkinliklere bağlıdır.
4. Beden eğitimi serbest zamanların kullanımına katkıda bulunur.
5. Beden eğitimi liderlik eğitim için olanaklar sağlar.
6. Beden eğitimi kendini ifade etme ve yaratıcılık olanakları sağlar. Bedenin bireyin duygularını ifade etmede kullanılması, yeni hareketlerin yaratılmasında da zengin olanaklara sahiptir.
7. Beden eğitimi kültürel gelişmeye katkıda bulunur. Estetik beğeniye ve artistik üretime olanak sağlar.
8. Beden eğitimi duyguların kontrol edilmesine katkıda bulunur. Oyun ve spor ortamındaki etkileşim duyguların boşalımı ve kontrolü için uygun olanaklar sağlar.

9. Beden eğitimi karakter ve kişilik gelişimine katkıda bulunur. Güçlü bağlar, bağlılık, takım ruhu, grup etkileşimi oyun ve spor alanlarında görülen özelliklerdir. Bu özelliklerin kişilik gelişimine katkıları vardır. Takım arkadaşlarına, rakibe uyum, toplumsal uyumun sağlanmasına etkili olur.
10. Beden eğitimi organik gelişime (fiziksel uygunluk) katkıda bulunur.
11. Beden eğitimi psikomotor becerileri geliştirir.
12. Beden eğitimi sağlık ve korunma alışkanlıklarının gelişimini sağlar.
13. Beden eğitimi zihinsel gelişim için olanaklar sağlar.
14. Beden eğitimi demokratik süreçlere katkıda bulunur. Sınıf etkinliklerinin planlanması ve yürütülme s inde tüm bireylerin katılımı gereklidir.
15. Beden eğitiminin temelinde biyoloji, psikoloji, sosyoloji bilimleri yer alır. Programların planlanmasında bu alanlardan yararlanır .
16. Beden eğitimi bireyin gereksinmelerine dayanır. Hareket en temel gereksinme olarak kabul edilir. Fiziksel etkinlik yaşamak için gereklidir. Durağan modern yaşam bu bağlamda beden eğitimi daha da önemli kılar.
17. Oyun, eğitsel potansiyele sah ip içgüdüsel bir dürtüdür. Oyunun dinamik niteliği bireylerin daha uygun davranış biçimleri elde etmelerinde kullanılabilir.

İnal (2009) ise Beden Eğitimi ve Sporun faydalarını Fizyolojik ve Biyolojik, Sosyolojik, Psikolojik ve Ekonomik faydaları olarak dört ana başlıkta toplamıştır:

1.2.6.1. Fizyolojik ve Biyolojik Faydaları

- Organizmanın daha enerjik olmasını sağlar.
- Bedensel ve zihinsel yorgunluklara karşı direnci artırır.
- Kilo almayı önler, vücut yağ oranını düşürür.
- Bedensel işlerde geç yorulmayı, erken dinlenmeyi sağlar.
- İç salgı bezlerinin düzenli çalışmasını sağlar.
- Vücutta kılcal damar sayısı artar.

- Kalp üzerinde olumlu etkilere yol açar.
- Kalp volümü artar, kalbin pompaladığı kan miktarı artar.

1.2.6.2. Sosyolojik Faydaları

- Farklı kültür ve toplumların insanlarını bir araya getirir.
- Önceden belirlenen amaçlara erişmek için eğitsel bir araçtır.
- İnsanları bir araya getirerek bireyler arasında dayanışmayı ve işbirliğini gerçekleştirir.
- Bireylerin kurallara uymasını ve dürüst olma özelliklerini geliştirir.
- İnsanlar arasındaki sosyalleşme sürecini hızlandırır.
- Milletçe ihtiyaç duyulan karşılıklı sevgi ve saygı bağlarını kuvvetlendirir. Ülke insanının milli duygularının kabarmasına vesile olur.
- İnsanları kötü alışkanlıklardan uzaklaştırır, sosyal hayattan dışlanan bireyleri topluma kazandırır.
- Engelli bireylerin sosyalleşmesine katkı sağlar.

1.2.6.3. Psikolojik Faydaları

- İradeyi kuvvetlendirir, zekayı geliştirir.
- Telafi mekanizması olarak kompleksli insanların tedavisine katkı sağlar.
- Kişiliği olumlu yönde geliştirir, mücadele ve dayanma gücünü artırır.
- Pozisyonlara ve sürpriz gelişen durumlara uyum sağlayabilme ve anında karar verebilme özelliklerini geliştirir, sorumluluk duygusunun oluşmasını sağlar.
- İnsanın kendini yenilemesine yol açar ve hoşgörü duygularını geliştirir.

1.2.6.4. Ekonomik Faydaları

- Sportif etkinliklerde yer alan tüm bireylerin yapmak istedikleri spor dalını gerçekleştirmek için kullanmaları gerekli olan araç, gereç ve malzemelere

ihtiyaçları bulunmaktadır. Sportif malzemelerin üretiminde ve tesislerin yapımında rol oynayan tüm birimlerin bu sanayi içinde ekonomik gelir elde etmeleri sporun ekonomiye katkılarının açık bir göstergesidir.

- Sportif organizasyonlara yarışmacı ya da müsabık olarak katılan kişilerin bu aktivitelerden gelir elde etmesi, aktivitelerin farklı merkezlerde gerçekleştirilmesi durumunda katılımcı ve seyirci olarak bu merkezlere yapılan seyahatlerin turizm sektörünün hareketlenmesine yol açar. Bu hareketlilik sonucunda aktif ve pasif katılımcıların harcamalarda bulunması sporun bir başka şekilde ekonomiye katkısını ortaya koymaktadır.
- İç ve dış turizmin artmasına yol açar.
- İnsanların spor yapmak ve izlemek için harcamalarda bulunmasını sağlar.
- Spor yeni bir sanayi ve iş ortamı oluşturduğu için, ülke ekonomisine katkı sağlar.

1.3. ORTAOKULLARDA BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİ

MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın (TTKB) 19/06/2013 tarih ve 56 sayılı Kurul Kararı ile kabul edilen "Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi (5., 6., 7. ve 8. Sınıflar) Öğretim Programı" 2013-2014 eğitim öğretim yılından itibaren uygulanmaya başlanmıştır (TTKB, 2013a).

MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 28/08/2006 tarihli ve 349 sayılı kararı ile kabul edilen İlköğretim Beden Eğitimi (1-8. Sınıflar) dersi öğretim programının, 2013-2014 öğretim yılından itibaren ortaokul 5., 6., 7. ve 8. sınıflar ile ilkokul 1. ve 2. sınıflardan başlamak üzere kademeli olarak uygulamadan kaldırılması kararlaştırılmıştır.

MEB (2013a) Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının amaçları, temel ilkeleri, yapısı ve çıktıları konusunda aşağıda bilgiler verilmiştir.

1.3.1. Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının Amaçları

Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının amacı; öğrencilerin, yaşamları boyunca kullanacakları hareket becerileri, aktif ve sağlıklı

yaşam becerileri, kavramları ve stratejileri ile birlikte öz yönetim becerileri, sosyal becerileri ve düşünme becerilerini de geliştirerek bir sonraki eğitim düzeyine hazırlanmalarıdır.

Okul öncesinden başlayarak ortaöğretimin sonuna kadar olan süreçte, beden eğitimine ve spora katılımın; öğrencilerin fiziksel, duygusal, sosyal ve zihinsel özelliklerini geliştirmede önemli bir rolü vardır. Bu süreçlerde Beden Eğitimi ve Spor Dersinden öncelikle beklenen; öğrencilere hareket yetkinliklerini geliştirmede, aktif ve sağlıklı yaşam alışkanlıkları edinmede yol gösterici ve destekleyici olmasıdır. Aynı zamanda öğrenciler, beden eğitimi ve spor yolu ile öz-yönetim, sosyal ve düşünme becerilerini de geliştirebilmelidirler.

Ortaokul düzeyinde “hareket yetkinliği” gelişimindeki temel amaç; öğrencilerin, ilkokulda edindikleri temel ve birleştirilmiş hareket becerilerini “bireysel, takım, raket, su sporları, dans, doğa ve macera etkinlikleri” gibi farklı spor ve fiziksel etkinlik gruplarına ait hazırlayıcı oyunlarda kullanmaları ve geliştirmeleridir. Ortaokul düzeyinde öğrencilerin farklı hareket gruplarından sporların ve fiziksel etkinliklerin becerilerini deneyimlemeleri ve geliştirmeleri önceliklidir. Bu yaş grubundaki öğrencilerin fiziksel ve zihinsel gelişim özellikleri; özellikle 5.-7. sınıflar arasında sporların ve etkinliklerin doğrudan müsabaka formları üzerinde çalışmalarını yerine (hareket becerileri karmaşık olan spor/etkinlikler için), bunlara “hazırlayıcı oyunları” uygulamalarını gerektirmektedir. Sekizinci sınıftan itibaren ise doğrudan sporları oluşturan beceriler üzerinde çalışılabilir. Buna ek olarak öğrenciler, 5.-8. sınıflar düzeyinde farklı spor ve etkinlik gruplarına ait hareket becerilerini geliştirirken, bunlarla ilgili “kavramları, ilkeleri, stratejileri ve taktikleri” de öğrenmelidirler.

Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programında “aktif ve sağlıklı yaşam” öğrenme alanı, öğrencilerin düzenli fiziksel etkinlik ve spor yapma alışkanlıklarını geliştirmelerine ve bu alışkanlıkları geliştirmede kişisel, toplumsal ve çevresel nedenleri anlamalarına odaklıdır. Araştırmalar, ergenlik döneminden itibaren öğrencilerin fiziksel etkinlik düzeylerinde önemli düşüşler olduğunu göstermektedir. Yapılan bilimsel çalışmalar, bu yaş dönemindeki öğrencilerin sağlıklarını korumaları için günde en az bir saat fiziksel etkinliğe ihtiyaç duyduklarını ortaya koymuştur.

Bu sebeple Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersinde, öğrencilerin fiziksel etkinliklere istekli ve düzenli katılım alışkanlığı geliştirmeleri önemlidir. Bununla birlikte, fiziksel etkinlikler ve sporlarla ilgili çeşitli ürünlerin (spor/etkinlik seçimi, beslenme, spor malzemesi seçimi, sporla ilgili medya okuryazarlığı vb.) bilimsel bilgiler ışığında bilinçli tüketimi ve fiziksel etkinlikler sırasında sağlığın ve güvenliğin korunması için dikkat edilmesi gereken unsurlar üzerinde durulmalıdır.

Beden Eğitimi ve Spor Dersinin “hareket yetkinliği” ve “aktif ve sağlıklı yaşam” alışkanlıkları geliştirme sürecinde gözden kaçırılmaması gereken bir boyut ise öğrencilerin yaşamla ilişkili temel becerileri olarak isimlendirilen öz-yönetim, sosyal ve düşünme becerilerini geliştirmek için yarattığı eğitim fırsatlarıdır. Bunlar arasında kendini tanıma, bireysel ve sosyal sorumluluk, adil oyun, grupla çalışma, iletişim, problem çözme, öğrenmeyi öğrenme, eleştirel düşünme gibi beceriler sayılabilir. Bu beceriler, hem hareket yetkinliği hem de aktif ve sağlıklı yaşam öğrenme alanı içinde ele alınmalıdır.

Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı amaçlarına ulaşmak için uygulama alanı, yaşamın kendisidir. Öğretim programı hedeflerine ulaşmak için ders içi, okul içi ve okul dışı öğrenme ve uygulama fırsatlarının birbirleri ile ilişkilendirilmesi önemlidir.

1.3.2. Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının Temel İlkeleri

Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının dayandığı temel ilkeler aşağıda sunulmuştur:

1. Fiziksel etkinlikler, oyun ve spor yoluyla öğrenme temellidir.
2. Öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor gelişimleri bir bütün olarak ele alınmıştır.
3. Öğrenci merkezli ortamlarda, öğrencilerin kendi öğrenmelerini yapılandırmalarına imkân verir.
4. Süreç ağırlıklıdır.
5. Gelişimsel ve sarmal bir yapıdadır.
6. Esnek bir yapıdadır.
7. Temalar/konular istenilen kazanımlara ulaşmada bir araçtır.

8. Öğrencilerin eğitiminde, çevresi ve diğer kişilerle deneyimleri önemlidir.
9. Öğrenme-öğretme ortamlarında bireysel, eşli ve grupla çalışmalar dengeli bir şekilde sunulur.
10. Uygulamalar sırasında öğrencilerin, kendilerini fiziksel ve duygusal olarak güvende hissetmeleri önemlidir.
11. Yaratıcılığı geliştirme, eleştirel ve yansıtıcı düşünme ön plandadır.
12. Evrensel ve toplumsal değerlere yer verilmiştir.
13. Centilmence oyun ve mücadele anlayışı geliştirmek hedeflenir.
14. Öğretmene özgürlük tanır.
15. Tüm öğrencilerin katılımı önemlidir.
16. Çevreye ve doğaya duyarlılık önemlidir.
17. Eğlenerek öğrenme ortamı sunar.
18. Değerlendirme süreci çok yönlüdür.
19. Aktif ve sağlıklı yaşam alışkanlığı kazandırır.

1.3.3. Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının Yapısı

Beden Eğitimi ve Spor Dersi ortaokul 5.-8. sınıflarda okuyan öğrencilerin fiziksel etkinliklere ve spora katılma ve bu süreçlerde bedensel, zihinsel, kişisel, duygusal ve sosyal becerilerini geliştirmelerine katkı sağlayacak tüm eğitim süreçlerini içerir. Bu eğitim sürecinde öğrencilerin yaş düzeyi, hazır bulunuşlukları, ilgileri, beklentileri, yöresel özellikleri gibi etkenlerin dikkate alınması gereklidir. Ders, öğrencilerin yaşına ve fiziksel özelliklerine uygun olan fiziksel etkinliklere ve sporlara katılacakları şekilde planlanır.

Bu doğrultuda Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı, ortaokul 5.-8. sınıflar düzeyindeki öğrencilerin gelişim ihtiyaçları ve eğitim öncelikleri göz önüne alınarak “hareket yetkinliği” ve “aktif ve sağlıklı yaşam” olmak üzere iki temel öğrenme ve gelişim alanı üzerine tasarlanmıştır. Aynı zamanda, “beden eğitimi ve spor” etkinliklerinin içindeki öz-yönetim, sosyal ve düşünme becerilerini geliştirme fırsatlarından etkili bir şekilde yararlanmak için bu boyutlarla ilgili kazanımlara da öğretim programında yer verilmiştir.

1.3.4. Beden Eğitimi ve Spor Dersi Program Çıktıları

Beden Eğitimi ve Spor Dersini alarak ortaokuldan mezun olan öğrencilerin aşağıdaki program çıktılarına ulaşmaları beklenmektedir:

1. Çeşitli fiziksel etkinliklere ve sporlara özgü hareket becerilerini geliştirir.
2. Hareket kavramlarını ve ilkelerini çeşitli fiziksel etkinliklerde ve sporlarda kullanır.
3. Hareket stratejilerini ve taktiklerini çeşitli fiziksel etkinliklerde ve sporlarda kullanır.
4. Sağlıklı yaşamla ilgili fiziksel etkinlik ve spor kavramlarını ve ilkelerini açıklar.
5. Sağlıklı olmak ve sağlığını geliştirmek için fiziksel etkinliklere ve sporlara düzenli olarak katılır.
6. Beden eğitimi ve sporla ilgili kültürel birikimimizi ve değerlerimizi kavrar.
7. Beden eğitimi ve spor yoluyla öz-yönetim becerilerini geliştirir.
8. Beden eğitimi ve spor yoluyla sosyal becerilerini geliştirir.
9. Beden eğitimi ve spor yoluyla düşünme becerilerini geliştirir.

1.3.5. Ortaokullarda Haftalık Ders Programı

MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı 08/05/2013 tarihli ve 43769797/121.01/886487 sayılı teklif yazısı üzerine Kurulda görüşülen İlköğretim Kurumları (İlkokul ve Ortaokul) Haftalık Ders Çizelgesinin ortaokul kısmında, 2013-2014 Öğretim Yılından itibaren 5. ve 6. sınıflardan başlamak ve kademeli olarak uygulanmak üzere değişiklik yapılması kararlaştırılmıştır (TTKB, 2013b).

Çizelge 1.1. İlkokullar ve Ortaokullar Haftalık Ders Çizelgesi

DERSLER		SINIFLAR								
		İlkokul				Ortaokul				
		1	2	3	4	5	6	7	8	
ZORUNLU DERSLER	Türkçe	10	10	8	8	6	6	5	5	
	Matematik	5	5	5	5	5	5	5	5	
	Hayat Bilgisi	4	4	3						
	Fen Bilimleri			3	3	4	4	4	4	
	Sosyal Bilgiler				3	3	3	3		
	T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük								2	
	Yabancı Dil		2	2	2	3	3	4	4	
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi				2	2	2	2	2	
	Görsel Sanatlar	1	1	1	1	1	1	1	1	
	Müzik	1	1	1	1	1	1	1	1	
	Oyun ve Fizikî Etkinlikler	5	5	5	2					
	Beden Eğitimi ve Spor					2	2	2	2	
	Teknoloji ve Tasarım							2	2	
	Trafik Güvenliği				1					
	Bilişim Teknolojileri ve Yazılım					2	2			
	Rehberlik ve Kariyer Planlama								1	
	İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi				2					
ZORUNLU DERS TOPLAMI		26	28	28	30	29	29	29	29	
SEÇMELİ DERSLER	Din, Ahlak ve Değerler	Kur'an-ı Kerim (4)				2	2	2	2	
		Hiz. Muhammed'in Hayatı (4)				2	2	2	2	
		Temel Dinî Bilgiler (2)				2	2	2	2	
	Dil ve Anlatım	Okuma Becerileri (1)					2	2		
		Yazarlık ve Yazma Becerileri (4)					2	2	2	2
		Yaşayan Diller ve Lehçeler (4)					2	2	2	2
		İletişim ve Sunum Becerileri (1)							2	2
	Yabancı Dil	Yabancı Dil (Bakanlar Kurulu Kararı ile Kabul Edilen Diller) (4)					2	2	2	2
		Bilim Uygulamaları (4)					2	2	2	2
	Fen Bilimleri ve Matematik	Matematik Uygulamaları (4)					2	2	2	2
		Çevre ve Bilim (1)							2	2
		Bilişim Teknolojileri ve Yazılım (2)							2	2
	Sanat ve Spor	Görsel Sanatlar (Resim, Geleneksel Sanatlar, Plastik Sanatlar vb.) (4)					2/(4)	2/(4)	2/(4)	2/(4)
		Müzik (4)					2/(4)	2/(4)	2/(4)	2/(4)
		Spor ve Fizikî Etkinlikler (Alanlara Göre Modüller Oluşturulacaktır) (4)					2/(4)	2/(4)	2/(4)	2/(4)
		Drama (2)					2	2		
		Zekâ Oyunları (4)					2	2	2	2
Sosyal Bilimler	Halk Kültürü (1)						2	2		
	Medya Okuyazarlığı (1)							2	2	
	Hukuk ve Adalet (1)						2	2		
	Düşünme Eğitimi (2)							2	2	
Seçilebilecek Ders Saati Sayısı						6	6	6	6	
SERBEST ETKİNLİKLER		4	2	2						
TOPLAM DERS		30	30	30	30	35	35	35	35	

Buna göre ortaokullarda 5., 6., 7., ve 8. sınıflarda haftalık 2'şer saat zorunlu Beden Eğitimi ve Spor dersi bulunmaktadır. Seçmeli derslerde ise Sanat ve Spor, Görsel Sanatlar, Müzik, Spor ve Fizikî Etkinlikler dersleri öğrencilerin tercihlerine bağlı olarak haftalık iki (2) ya da dört (4) ders saati olarak seçilebilmektedir.

MEB 4+4+4 eğitim sistemi ile birlikte çocukların akademik ve pedagojik gelişmelerine katkı sağlayacak yeni seçmeli dersler tanımlamıştır. Bakanlık, seçmeli derslerin öğrencinin ilgi ve yeteneğine göre veli ve öğrenci tarafından tercih edilmesi

gerektiğini belirtmektedir. Seçmeli derslerin uygulanmaya konulması ile birlikte en çok hangi derslerin seçildiği tespit edilmiştir. Bakanlık, Türkiye genelinde en çok tercih edilen dersin matematik uygulamaları, yabancı dil, Kuran-ı Kerim, Hazreti Muhammed'in Hayatı ile spor ve fiziki etkinlikler olduğu açıklamaktadır. Türkiye genelinde tüm öğrencilerin beşte ikisinden biraz fazlası (495 bin) matematik uygulamaları dersini, öğrencilerin yaklaşık üçte biri (413 bin) yabancı dil dersini, öğrencilerin yaklaşık üçte biri (402 bin) Kuran-ı Kerim dersini, öğrencilerin yaklaşık beşte biri (256 bin) Hazreti Muhammed'in Hayatı dersini seçmiştir (Özer, 2012).

Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 19.06.2012 tarih ve 69 sayılı kurul kararı ile kabul edilen ortaokullarda uygulanacak haftalık ders çizelgesine göre Beden Eğitimi ve Spor dersi 5.-8. sınıflarda haftalık iki (2) saat olarak uygulanmaktaydı. Seçmeli dersler arasında yer alan Spor ve Fiziki Etkinlikler dersi 5.-8. sınıflarda öğrencilerin tercihlerine bağlı olarak haftalık iki (2) ya da dört (4) ders saati olarak seçilebilmektedir (TTKB, 2012a).

Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 20.07.2010 tarih ve 75 sayılı kurul kararı ile kabul edilen ilköğretim okullarında uygulanacak haftalık ders çizelgesine göre Beden Eğitimi dersi 5.-8. sınıflarda haftalık iki (2) saat olarak uygulanmaktaydı. Seçmeli dersler arasında yer alan Spor Etkinlikler dersi ise sadece 6.-8. sınıflarda ve haftalık bir (1) saat olarak okutulmaktaydı (TTKB, 2010).

Avrupa Birliği (AB) ülkelerinde beden eğitimi normal öğretim süresi içine dahildir. Program dışı etkinlikler fiziksel etkinliklerin kapsamını genişletir ya da tamamlayıcı bir işlev görür. Bu etkinlikler, okullar ve okullardaki spor kulüpleri ya da diğer topluluklarca düzenlenen etkinliklere ve yarışmalara sıklıkla odaklanır. Spor yarışmaları bağlamında bir değişiklik bu etkinliklerin rekabetçi yapısından ziyade katılımcı yapısını destekleyen Yunanistan ve Finlandiya tarafından ortaya konulmuştur. Her iki ülke de öğrencileri motive etmenin öneminin altını çizmiş ve öğrencilerin yalnızca sporla ilgilenmenin zevki ve tatminini tatmaları gerektiğini belirtmişlerdir. Bu tarz etkinliklerin aynı zamanda okul içi şiddet ve zorbalığı azaltmada yardımcı olduğu düşünülmektedir. Bazı ülkeler günlük okul akışına daha fazla fiziksel etkinlik eklemeyi, gün boyunca, teneffüs aralarında ve hatta okul yolunda da bu etkinlikleri gerçekleştirmeye çalışmaktadır. Katılımcı ülkelerin yaklaşık üçte biri beden eğitimine yönelik reformları gerçekleştirmeyi

planlamaktadır. Portekiz ve Finlandiya beden eğitimine ayrılan asgari öğretim süresini artırarak fiziksel etkinliklerin profilini doğrudan yükseltmeye çalışırken, Yunanistan ve Macaristan okulda düzenlenen fiziksel etkinliklerin koşullarını çeşitlendirmeyi düşünmektedirler. Ulusal reformlar da dersin öğretildiği şartları iyileştirmeye ve dersi öğretenlerin eğitimini teşvik etmeye çalışmaktadırlar (Eurydice, 2013)

1.3.6. Milli Eğitim Şuralarının Beden Eğitimi ve Spor İle İlgili Kararları

Milli Eğitim Şûrası; Bakanlığın en yüksek danışma kuruludur. Türk millî eğitim sistemini geliştirmek, niteliğini yükseltmek için eğitim ve öğretimle ilgili konuları tetkik eder, tavsiye kararları alır (Resmi Gazete, 2014).

Milli Eğitim Şuraları, 1939 yılından beri toplanıp eğitimle ilgili mevcut sorunları tespit etmekte ve bu sorunları ortadan kaldıracak çözümler aramaktadır. Milli Eğitim Şurası, ülkemizin eğitim ve öğretimle ilgili konularını incelemek ve öneri niteliğinde kararlar almakla görevli en yüksek danışma kuruludur. Talim ve Terbiye Kurulu'nca hazırlanan tüzük, yönetmelik, program ve ilkeleri inceleyerek karara bağlar. Bu kararlar Milli Eğitim bakanının onayıyla kesinlik kazanır. Bu şuralar tavsiye kararları olarak hükümetlere eğitimle ilgili görüşler bildirmektedirler (Gümüşgöl ve Göral, (2014).

Beden Eğitimi ile ilgili olarak ilk kez 1946 yılında toplanan 3. Milli Eğitim Şurası'nda "Temizlik, sağlık ve devam problemleri ile fikir, duygu, ahlâk ve beden eğitimi konuları üzerinde durulması" başlığında bir karar alındı (MEB, 1946).

Beden Eğitimi ve Spor ile ilgili olarak 5., 8., 10., 13. ve 14. şuralarda herhangi bir karar alınmamıştır. 1974 gerçekleşen 9. Milli Eğitim Şurası'nda seçmeli derslerle Müzik, Beden Eğitimi ve Sağlık Bilgisi, kitaplık, eğitsel kol çalışmaları ve rehberlik hizmetleri için gerekli tesislerle araç ve gereçler tamamlanacağı; ortak derslerin Türkçe, matematik, sosyal bilgiler, fen bilgisi, yabancı dil, sanat ve iş eğitimi, müzik, beden eğitimi ve ahlâk olduğu ve bu derslerin öğrencilere temel nitelikte genel kültür veren ve her öğrencinin alması gerektiği; Ortaokullarda (6., 7. ve 8. sınıflar) birer saat, ortaöğretim 9. ve 10. sınıflarda birer, 11. sınıflarda iki saat Beden Eğitimi dersinin düzenlenebileceği belirtilmiş.

1996 yılında gerçekleşen 15. Milli Eğitim Şurası'nda;

a) Spor ve sanat eğitimine önem verilmeli, bu eğitime ders dışı etkinliklerle de ağırlık kazandırılmalıdır.

b) Bahçe, salon, sahne, ışık, kitaplık, laboratuvar, spor salonları ve yüzme havuzu gibi ek ünitelerle birlikte her okul, bulunduğu çevrenin de yararlanabileceği tesisler olarak düşünülmelidir, kararları alınmıştır.

Beden Eğitimi ve Spor ile ilgili en çok ve kapsamlı kararlar 2010 yılında yapılan 18. Milli Eğitim Şurası'nda alınmıştır (TTKB, 2012b):

1. Millî Eğitim Bakanlığı, Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, belediyeler, üniversiteler, federasyonlar ile resmî ve özel kurum-kuruluşlar arasında iş birliği yapılarak toplumun her kademesinde spor kültürünü geliştirmek üzere yaşam boyu sporu yaygınlaştıracak spor alanları düzenlenmeli, tesislerin ortak kullanımı sağlanmalı ve aktivitelerin planlanması konusunda çalışmalar yapılmalıdır.

2. Üst düzeyde sportif başarıya ulaşmak için yetenekli öğrenciler erken yaşta tespit edilerek bu öğrencilere ait bilgiler oluşturulacak merkezî bilgi sistemine işlenip takip edilmeli, il/ilçelerde bu sporcularla ilgili ortak eğitim planları hazırlanmalıdır.

3. Merkez ve taşra teşkilatında, beden eğitimi ve sporla ilgili birimlerde uzman istihdamına yönelik düzenlemeler yapılmalıdır.

4. Spor tesisleri; okulların birbirine yakınlığı göz önünde bulundurularak ortak kullanıma ve engelli öğrencilerin faydalanmasına imkân verecek şekilde standartlara uygun, planlanmalı, mevcut tesisler iyileştirilmeli ve özel sektör spor tesisi yapması konusunda teşvik edilmelidir.

5. Toplumda hayat boyu öğrenme kapsamında; sanat eğitimi ile sportif nitelikli bilgi ve becerileri kazandırmak amacıyla halk eğitim merkezlerinde daha fazla kurs açılmalıdır. Halk eğitim merkezleri altyapı ve öğretmen açısından güçlendirilerek bu kurslara kaynak ayrılmalıdır.

6. Ulusal ve uluslararası yarışmalarda başarılı olan sporcu öğrencilere resmî ve özel ortaöğretim ile yükseköğretim kademelerine geçişte ek puan verilmeli, kontenjan ayrılmalı veya burs verilmelidir.

7. Okul spor faaliyetlerinin teşviki amacıyla bu faaliyetlerin yazılı ve görsel basında daha fazla yer alması için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

8. Şans oyunlarının hâsılatından, okul spor ve sanat faaliyetleri için pay ayrılması konusunda mevzuatta düzenleme yapılmalıdır.

9. Sağlık durumlarının beden eğitimi ile spor etkinlikleri derslerine katılmalarına engel teşkil edip etmeyeceğini belirlemek amacıyla öğrencilerin zorunlu genel sağlık kontrolünden geçirilmesi ile ilgili düzenleme yapılmalıdır.

10. Okul içi spor yarışmalarına katılan sporcu-öğrencilerin sigortalanması ile ilgili düzenlemeler yapılmalıdır.

11. 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'nun 76. maddesinin (b) fıkrası, özel idare bütçesinden ilköğretime ayrılan % 20'lik ödeneğin % 40 ve bu ödeneğin % 40'ının da okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim okullarının spor faaliyetlerindeki ihtiyaçlarında kullanılmasına izin verecek şekilde düzenlenmelidir.

12. Okullara beden eğitimi ile spor etkinlikleri derslerinde kullanılmak üzere gerekli ders araç-gereç dağıtımının, eğitim-öğretim yılı başında yapılmasına yönelik düzenlemeler yapılmalıdır.

13. Okul spor tesisleri; personel, ısıtma ve aydınlatma giderleri karşılanarak herkesin kullanımına açık tutulmalı, spor tesislerinin zarar verecek faaliyetlerde kullanımına izin verilmemeli ve okul bahçelerindeki açık spor alanları amacı dışında kullanılmamalıdır.

14. Normal eğitim yapan sosyal bilimler, fen ve Anadolu liseleri gibi ortaöğretim kurumlarında 45 dakika olan ders saatleri, spor, sanat ve beceri eğitimine daha fazla zaman ayrılması için 40 dakika olarak düzenlenmelidir.

15. İki farklı disiplin anlayışı olan güzel sanatlar lisesi ve spor liseleri ayrı okullar olarak faaliyet göstermeli ya da aynı isim altında farklı binalarda faaliyet gösterme zorunluluğu olan bir yapıya dönüştürülmelidir.

16. Güzel sanatlar ve spor liselerine alınacak alan öğretmeninin seçimi uzman jüri üyeleri tarafından yapılmalı ve devlet konservatuarı mezunlarının çalgı dersi öğretmeni olabilmeleri için gerekli düzenleme yapılmalıdır.

17. Ders dışı eğitim çalışmaları, 2010/49 sayılı genelgeyle okulun bir ders yılındaki toplam ders saat sayısının %5'lik dilimiyle sınırlandırılmıştır. Bu sınır kaldırılmalı ve ders dışı faaliyetlerin yapılması için okul müdürünün onayı yeterli olmalıdır.

18. İlköğretimin bütün sınıflarında görsel sanatlar, beden eğitimi ve müzik dersleri, not yerine “yeterli, geliştirilebilir” gibi ifadelerle değerlendirilmelidir.

2014 yılında yapılan 19. Millî Eğitim Şûrası’nda aşağıda belirtilen başlıklara göre Beden Eğitimi ve Spor ile ilgili alınan tavsiye kararları şöyledir (MEB, 2014):

a. Okul Öncesi Eğitim:

Düzeylelerine uygun spor etiklerine yer verilmesi,

b. İlkokul: 5 saatlik Oyun ve Fiziki Etkinlikler dersinin 2 saatinin beden eğitimine ayrılması,

c. Ortaokul: İlkokulda verilen Oyun ve Fizikî Etkinlikler dersi ile ortaokulda verilen Beden Eğitimi ve Spor derslerinin isminin ‘Beden Eğitimi ve Oyun’ olarak değiştirilmesi,

d. Öğretmen Eğitiminde Hizmet Öncesi Eğitimin Niteliği: Başta eğitim fakülteleri olmak üzere tüm öğretim kademelerine yönelik öğretmen yetiştiren yükseköğretim programlarında, mesleki yeterliğe ilişkin dersler dışında, ‘müfredat dışı etkinlikler’ olarak tanımlanabilecek sanat, spor, müzik ve kültür temalı, etkinlik merkezli seçmeli genel kültür dersleri konulmalı ve eğitsel kol ve kulüp faaliyetleri işlevsel hale getirilmelidir. Böyle öğretmen adaylarının okullara ve öğrencilerine taşıyabilecekleri entelektüel birikimleri arttırılmalıdır.

e. Okulda fiziksel güvenliği sağlamak amacıyla;Okul tip projeleri bölgenin, okulun ve öğrencilerin özellikleri dikkate alınarak tasarlanmalı, okul binaları planlanırken öğrencilerin sosyal, kültürel ve sportif etkinliklerde bulunmalarına olanak sağlayacak özellikte olmasına özen gösterilmelidir.

f. Okulda psikolojik güvenliği sağlamak amacıyla;Öğrencilerin okula bağlılıklarını ve aidiyet duygularını arttırmak amacıyla okulda sosyal, kültürel ve sportif faaliyetler düzenlenmelidir. Okulda bu türden faaliyetler düzenlenirken öğrencilerin görüş, öneri ve talepleri alınmalı, öncelikler öğrencilerin görüşlerine göre belirlenmelidir.

1939 yılında toplanan Birinci Millî Eğitim Şûrası’ndan 2014 yılında düzenlenen son şûraya kadar toplam 19 Millî Eğitim Şûrası gerçekleşmiştir. 75 yıllık süreç içerisinde milli eğitimle ilgili birçok politikalar üretilmiş ve önerilerde bulunulmuştur. Ancak ne Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı’nda (PISA)

ne de uluslararası spor müsabakalarında istenilen seviyede henüz olmadığımız görülmektedir.

Örneğin, PISA 2012 ülke ortalamalarında 65 ülke içersinde Matematikte 44., Okumada 42. ve Fen Bilgisinde 43. sıradayız (YETGM, 2013).

2012 Londra Yaz Olimpiyatlarına 204 ülkeden katılım sağlanmıştır. Türkiye aldığı iki altın, iki gümüş ve bir bronz madalya ile 32. sırada yer almıştır (NTV, 2012). Bunun önemli nedenlerinden biri spor kültürünün ve spor yapma alışkanlığının olmamasıdır.

1.3.7. İlkokul ve Ortaokullarda Bulunan Spor Salonu Sayısı

2014-2015 eğitim-öğretim yılında 14.172'i şehirlerde ve 2.797'si köylerde olmak üzere Türkiye genelinde toplam 16.969 ortaokul bulunmaktadır. Bu ortaokullarda 296.065 öğretmen görev yapmakta ve 5.278.107 öğrenci eğitim-öğretim görmektedir (MEB, 2015).

Çizelge 1.2. İlkokul ve Ortaokullarda Bulunan Spor Salonu Sayısı

İl Adı	SPOR SALONU SAYISI								
	Genel Toplam			İlkokul			Ortaokul		
	Toplam	Resmi	Özel	Toplam	Resmi	Özel	Toplam	Resmi	Özel
Genel Toplam	2.886	1.737	1.149	1.529	805	724	1.357	932	425
ADANA	55	29	26	30	11	19	25	18	7
ADİYAMAN	16	15	1	4	3	1	12	12	
AFYONKARAHİSAR	14	9	5	9	6	3	5	3	2
AĞRI	30	27	3	13	11	2	17	16	1
AKSARAY	14	10	4	7	5	2	7	5	2
AMASYA	10	5	5	5	1	4	5	4	1
ANKARA	279	128	151	160	62	98	119	66	53
ANTALYA	79	31	48	48	22	26	31	9	22
ARDAHAN	6	5	1	2	1	1	4	4	
ARTVİN	7	6	1	5	4	1	2	2	
AYDIN	26	8	18	11	3	8	15	5	10
BALIKESİR	23	11	12	13	3	10	10	8	2
BARTIN	9	9	0	3	3		6	6	
BATMAN	14	9	5	11	6	5	3	3	
BAYBURT	8	7	1	1		1	7	7	
BİLECİK	9	7	2	4	3	1	5	4	1
BİNGÖL	14	13	1	2	2		12	11	1
BİTLİS	22	22	0	9	9		13	13	
BOLU	12	10	2	9	8	1	3	2	1

BURDUR	6	5	1	5	4	1	1	1	
BURSA	94	50	44	57	23	34	37	27	10
ÇANAKKALE	10	7	3	5	3	2	5	4	1
ÇANKIRI	11	10	1	5	4	1	6	6	
ÇORUM	20	17	3	13	10	3	7	7	
DENİZLİ	23	14	9	14	7	7	9	7	2
DİYARBAKIR	53	38	15	30	20	10	23	18	5
DÜZCE	12	8	4	9	5	4	3	3	
EDİRNE	13	7	6	10	4	6	3	3	
ELAZIĞ	18	14	4	9	6	3	9	8	1
ERZİNCAN	10	9	1	2	2		8	7	1
ERZURUM	40	31	9	14	9	5	26	22	4
ESKİŞEHİR	30	23	7	17	11	6	13	12	1
GAZİANTEP	41	28	13	21	15	6	20	13	7
GİRESUN	9	8	1	3	2	1	6	6	
GÜMÜŞHANE	15	15	0	6	6		9	9	
HAKKARİ	8	8	0	4	4		4	4	
HATAY	38	25	13	22	17	5	16	8	8
İĞDIR	12	9	3	2		2	10	9	1
ISPARTA	13	9	4	5	3	2	8	6	2
İSTANBUL	696	314	382	387	157	230	309	157	152
İZMİR	103	42	61	60	23	37	43	19	24
KAHRAMANMARAŞ	20	16	4	8	5	3	12	11	1
KARABÜK	4	1	3	2		2	2	1	1
KARAMAN	7	6	1	2	2		5	4	1
KARS	15	11	4	8	5	3	7	6	1
KASTAMONU	14	10	4	7	4	3	7	6	1
KAYSERİ	46	30	16	27	14	13	19	16	3
KIRIKKALE	21	17	4	12	10	2	9	7	2
KIRKLARELİ	15	11	4	5	4	1	10	7	3
KİRŞEHİR	11	10	1	5	4	1	6	6	
KİLİS	1	0	1				1		1
KOCAELİ	88	61	27	54	35	19	34	26	8
KONYA	62	36	26	31	13	18	31	23	8
KÜTAHYA	28	23	5	10	8	2	18	15	3
MALATYA	36	29	7	14	13	1	22	16	6
MANİSA	35	20	15	18	9	9	17	11	6
MARDİN	18	17	1	9	9		9	8	1
MERSİN	43	19	24	29	11	18	14	8	6
MUĞLA	33	14	19	20	8	12	13	6	7
MUŞ	25	23	2	5	4	1	20	19	1
NEVŞEHİR	4	0	4	2		2	2		2
NİĞDE	17	13	4	4	2	2	13	11	2
ORDU	16	14	2	8	6	2	8	8	
OSMANIYE	10	6	4	4	2	2	6	4	2
RİZE	12	10	2	8	7	1	4	3	1
SAKARYA	34	21	13	10	4	6	24	17	7
SAMSUN	49	26	23	21	10	11	28	16	12
SİİRT	17	16	1	7	6	1	10	10	
SİNOP	9	7	2	3	1	2	6	6	
SİVAS	34	30	4	13	11	2	21	19	2
ŞANLIURFA	38	32	6	22	19	3	16	13	3
ŞIRNAK	17	16	1	6	5	1	11	11	

TEKİRDAĞ	15	6	9	12	5	7	3	1	2
TOKAT	14	9	5	9	4	5	5	5	
TRABZON	34	30	4	12	10	2	22	20	2
TUNCELİ	7	5	2	4	3	1	3	2	1
UŞAK	10	7	3	5	4	1	5	3	2
VAN	48	41	7	23	19	4	25	22	3
YALOVA	16	13	3	12	10	2	4	3	1
YOZGAT	25	21	4	21	17	4	4	4	
ZONGULDAK	16	8	8	11	4	7	5	4	1

Not: İlkokul ve ortaokul aynı binayı kullanıyor ise spor salonu sadece bu kurumlardan bir tanesi bina sahibi olarak girmektedir. Ancak spor salonunu her iki okul türü de kullanmakta olup, birlikte kullanan okullarda ayırım yapılamamaktadır (MEB, 2015).

Yukarıdaki tabloda da belirtildiği üzere Türkiye'deki ortaokullarda 1357 adet spor salonu bulunmaktadır. Toplamda 16.969 ortaokulun ve 5.278.108 ortaokul öğrencisinin bulunduğu ülkemizde spor salonu sayısı oldukça düşük kalmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması ve Statüsüne göre Türkiye'deki okullarda spor salonu sayısı toplamda 3.378'dir. Bunların 2.304'ü resmi okullarda 1.074'ü ise özel okullarda bulunmaktadır (TÜİK, 2007).

MEB'in dışında GSB'ye bağlı spor tesisleri de bulunmaktadır. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün (GSGM) 2010-2014 Stratejik Planında Türkiye genelinde 9.287 adet spor tesisi bulunduğu belirtilmiştir (GSGM, 2009). TÜİK'in 2007 Spor İstatistikleri raporuna göre Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüne ait 9284 spor tesisinin olduğu belirtilmiştir. 1997 verilerine göre Türkiye'de toplam 7972 spor tesisi 64 adette il hizmet binası bulunmaktadır (Karahüseyinoğlu ve ark., 2005).

Alman İstatistik Portalının 2012 verilerine göre Almanya'da toplam 231.441 spor tesisi (spor salonu, spor sahası, yüzme havuzu, tenis kordu vb.) bulunmaktadır. Bunların içerisinde 66.462 açık spor sahası, 35.438 kapalı spor salonu, 15.000 atış spor tesisi, 13.040 tenis sahası, 7.499 yüzme havuzu, 120 buz sporları salonu yer almaktadır (Statistik Portal, 2012). Alman Olimpik Spor Konfederasyonu (DOSB) verilerine göre Almanya her yıl spor tesisi yapımı, bakımı, modernize edilmesi ve işletmesine yıllık 22,6 milyar Avro harcamaktadır. Toplam bütçenin % 68'i işletme ve personel, % 32'si de inşaat ve teçhizat masraflarına ayrılmaktadır (DOSB, 2014).

1.4. AVRUPA BİRLİĞİ'NDE BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR

Avrupa toplumlarında sporun plan ve program içerisinde yer almasıyla ilgili ilk politik gelişmeler, 1966 yılında yapılan Avrupa Konseyi toplantısında Eğitimde Boş Zamanı Değerlendirme ve Sağlık Politikası'nda sporun önemi şeklinde gündeme gelmiş, “Herkes İçin Spor”un plan ve programı içerisinde ilk faaliyeti 1967 yılında Norveç'te uygulanmıştır. Hollanda ve Federal Almanya'da “ Herkes İçin Spor Aktiviteleri” kampanyası bunu takip etmiştir (Karaküçük, 2014)

Spor, Lizbon Antlaşması ile AB'nin yetki alanlarından biri haline gelmiştir. AB sporu siyasi ve sosyo-ekonomik bir araç olarak ele almakta ve ekonomi, sosyal politika, dış ilişkiler gibi diğer politika alanlarının amaçlarının gerçekleştirilmesine katkıda bulunabilecek bir uluslararası politika aracı olarak değerlendirmektedir (Taş ve ark., 2013).

Avrupa Komisyonu Beden Eğitimi ve Spor ile ilgili çeşitli belgeler, bültenler ve kılavuzlar hazırlamış, ancak bunların yasal ya da düzenleyici temeli olmamıştır. Eurydice raporu Avrupa'daki okullarda beden eğitimi ve spor etkinliklerinin mevcut halini resmeden ilk çaba olarak görülebilir. Elde edilen bulgular, gelecekteki AB Spor için Çalışma Planı ve Bütün Programlar için Erasmus başlığı altında bu alanda daha somut eylemlerin ve önlemlerin kapsanmasına sebep olabilir. Okullarda beden eğitiminin desteklenmesi fiziksel ve spor etkinliklerin yaşam boyu süren sosyal ve eğitimsel değerine yönelik farkındalığı artıran politikaların geliştirilmesini ve uygulanmasını gerektirir (Eurydice, 2013).

Avrupa Komisyonu'nun Eurydice Raporu (2013) için yaptığı araştırmada, ulusal stratejilerin amaçları halihazırdaki politik, ekonomik ve sosyal önceliklerle bağlantılı olarak ülkeden ülkeye değişiklik gösterebildiğini belirtmiştir. En sıklıkla belirtilen stratejiler, spor etkinliklerine katılan genç nüfus sayısını artırmak, beden eğitiminin değerine yönelik farkındalığı artırmak ve genç insanları bu etkinliklere yaşamları boyunca katılmaları hususunda motive etmektedir. Çoğu strateji sağlık ve sağlıklı bir yaşamı teşvik etme ve bireyin sosyal, fiziksel ve kişisel gelişimine katkıda bulunma hususlarında fiziksel etkinlik ve spora önem atfeder. Fakat, diğer ulusal stratejiler genel amaçların sadece bir ya da birkaçını hedefleyerek daha çok belirli konulara odaklanırlar. Örneğin, Avusturya, Romanya, Slovenya ve Birleşik

Krallık'ta (Galler Bölgesi), öğrenci sağlığı ve sağlıklı bir gelişim stratejilerin en temelindedir. Bazı stratejiler Letonya ve Hırvatistan'da olduğu gibi yeterli spor faaliyetleri ve ekipmanlarının önemine odaklanmıştır. Genel olarak, stratejiler öğrenciler için spor altyapısının kalite ve ulaşılabilirliğinin artırılması ihtiyacının ve bu durumun tüm topluma yayılması gerekliliğinin altını çizer.

AB'nin dışında Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu da (UNESCO) Beden Eğitimi ve Spor ile ilgili kararlar almıştır. UNESCO, 21 Kasım 1978 tarihinde Paris'teki 20. oturumunda; Beden Eğitimi ve Spor'daki gelişmenin insanlığın ilerlemesine katkı sağlaması hedefiyle Uluslararası Beden Eğitimi ve Spor Şartı kararları almıştır. Bunlar şöyledir (UNESCO, 1978):

1. Beden eğitimi ve sporun uygulama herkes için temel bir haktır,
2. Bir bütün olarak Beden eğitimi ve spor eğitim sisteminde hayat boyu öğrenmenin önemli bir yapı taşı olan,
3. Beden eğitimi ve spor programları bireylerin ve toplumun ihtiyaçlarını karşılaması gerekir,
4. Beden Eğitimi ve Sporun öğretimi, antrenörlüğü ve yönetimi kalifiye personel tarafından yapılmalıdır,
5. Beden eğitimi ve spor için yeterli tesis ve ekipman gereklidir,
6. Araştırma ve değerlendirme beden eğitimi ve sporun gelişimi vazgeçilmez unsurlarıdır,
7. Bilgi ve belgeler beden eğitimi ve sporu teşvik etmek yardımcıdır,
8. Kitle iletişim araçlarının beden eğitimi ve spor üzerinde olumlu etki yapmalıdır,
9. Ulusal kurumlar beden eğitimi ve sporda önemli bir rol oynamaktadır,
10. Beden eğitimi ve sporun küresel ve dengeli desteği için uluslararası işbirliği bir ön koşuldur.

Türkiye, Birleşmiş Milletlerin bir üyesidir ve yukarıda belirtilen hususları dikkate almakta ve politikalar geliştirmektedir. Ancak, Karahüseyinoğlu ve ark. (2005) belirttikleri gibi, ülkemiz dünyada gençlik ve spor bayramını kutlayan tek ülke konumunda olmasına rağmen bunun önemini henüz kavrayamamış ve bu anlayışın artık değişmesinin gerektiğini vurgulamışlar. Ayrıca; “Türk insanı sporu seviyor, sporcuyu seviyor fakat ne kadar üzücü ki spor yapmaya da uzak duruyor.

Sağlık için sporun ne kadar önemli olduğunu anlayamıyoruz. Spor yatırımının insana yapılan yatırım olduğunun unutulmaması gerekir. Bazı Avrupa ülkelerinde bu alanda çok mesafeler alındığı görülmektedir. Avusturya, spora yaptığı yatırımları artırarak sağlık harcamalarından yılda 600 milyon Euro tasarruf sağlamaktadır”, belirtmişler.

1.4.1. Müfredat İçeriği ve Ulusal Amaçlar

Avrupa Birliği, Avrupa Konseyi'nin 1992 yılında kabul ettiği ve 2001 yılında güncellediği “Avrupa Spor Şartı”nda ortaya koyduğu spor tanımını kullanmaktadır. Avrupa Konseyi sporu, fiziksel olarak formda olmayı ve ruhsal sağlığı ifade etmek veya iyileştirmek, sosyal ilişkiler oluşturmak veya her düzeydeki rekabette sonuç elde etmek amaçlarıyla, rastlantısal veya organize katılım yoluyla gerçekleşen her türlü fiziksel faaliyet olarak tanımlamaktadır (Taş ve ark., 2013).

Eurydice (2013) raporunda katılımcı bütün ülkelerde beden eğitimi hem ilköğretim hem de alt ortaöğretim kademelerinde zorunlu bir ders olduğu belirtilmiş. Bütün ülkeler okuldaki beden eğitiminin ana amaçlarını bazı durumlarda ulusal tanımlarla destekleyerek belirlemişlerdir. Beden eğitimi sadece fiziksel becerilerin geliştirilmesine indirgenemez, çünkü sosyal, duygusal becerileri, bilişsel süreçleri, motivasyon ve ahlaki unsurları da içinde barındıran geniş bir beceri yelpazesini kapsamaktadır. Bu nedenle hemen hemen bütün ülkeler gençlerin fiziksel, kişisel ve sosyal gelişimlerini ana amaç olarak kabul etmişlerdir. Bunlar (Eurydice, 2013):

1.4.1.1. Fiziksel Gelişim

Beden eğitimi dersi fiziksel ve motor becerilerin gelişimini en öncelikli kabul eden bir yapıdadır. Bu nedenle çocuk ve gençler fiziksel becerilerini geliştirme, daha iyi bir koordinasyon sağlama, daha hızlı tepki verme, daha hızlı, dayanıklı, dengeli, güçlü ve esnek olabilmeleri konularında eğitim almaktadırlar. Ayrıca fiziksel gelişim sağlık ve sağlıklı bir yaşam tarzının teşvikiyle yakından ilintilidir. Hemen hemen bütün ülkeler yaşam kalitesini artırmak için bu fiziksel etkinliklerin sağlık açısından değerini anlamının önemli olduğunun altını çizmişlerdir. Okul çağındaki gençlere de

fiziksel becerilerini etkileyen faktörler hakkında daha fazla bilgi edinmeleri için fırsat verilmelidir. Son olarak, beden eğitimi bireylere fiziksel elverişliliklerini test etme, çeşitli etkinliklerde bulunma ve boş zamanlarında istedikleri takdirde bu etkinlikleri gerçekleştirme ortamı sağlar.

1.4.1.2. Kişisel Gelişim

Beden eğitimi genç bireylerin kişisel gelişimlerine fiziksel farkındalıklarını geliştirerek, kendi fiziksel becerilerine olan inançlarını geliştirerek, bedensel iyilik hissiyle özsaygı ve güvenlerini artırarak katkıda bulunur. Beden eğitimi aynı zamanda iradelerini, sorumluluk duygusunu, sabır ve cesaretlerini geliştirir. Bunun yanında fiziksel yetkinlikleri açısından gerçekçi olmalarını sağlayarak hem kendilerini kabul etmelerini hem de diğerlerinin farklılıklarını hoş görmelerini sağlar. Fiziksel etkinliklerin sağlığa yönelik faydaları ayrıca bireylerin daha dengeli ruhsal davranışlar sergilemelerine katkıda bulunur. Beden eğitimi çeşitli durumlarda kendine güvenen ve girişken davranışı geliştirir ve gençlerin olumsuz duygu ve stresle baş etmelerini sağlayacak yeni yollar geliştirmelerine yardımcı olur. Buna ek olarak, Letonya, Macaristan, Malta ve Birleşik Krallık (İngiltere) gibi ülkeler, beden ve spor eğitiminin bireyin kişisel gelişimine nasıl rekabetçi bir taraf kazandırdığını vurgulamaktadır. Öğrenciler nasıl rekabet edeceklerini ve güçlüklerle nasıl başa çıkacaklarını öğrenebilecekleri spor yarışmalarına ve etkinliklere katılmaktadırlar. Bunun yanında eylemleri nasıl planlayacaklarını, ve gerçekleştirebileceklerini ve eylemleri, düşünceleri ve performansları nasıl değerlendirebileceklerini öğrenmektedirler. Oyuncu, hakem, organizatör ve seyirci gibi farklı rollerde nasıl davranacaklarını ve çeşitli strateji ve taktikleri nasıl uygulayabileceklerini görebilecekleri fırsatlar da elde etmektedirler. Buna karşın, Finlandiya farklı bir yaklaşımı izlemektedir. Finlandiya hem bireysel hem de işbirliği içindeki çalışmaları desteklerken, aynı vurguyu rekabet üzerine yapmamaktadır.

1.4.1.3. Sosyal Gelişim

Sosyal gelişim çok geniş bir çaptaki becerileri kapsamaktadır. Bazı ülkeler diğer bireylerle eşit temelde iyi iletişim ve yapılandırıcı işbirliği kurabilme becerisi gibi “sosyal becerilerin” edinimine işaret etmektedirler. Pek çok ülke gençleri toplumla bütünleştirmenin, birliktelik duygusunu besleme ve ilerletmenin, sosyal etkileşim, takım çalışması ve ruhu, fair play, diğer insanlara ve kurallara saygının değerinin gençlerin kişiliklerini geliştirebilmeleri adına altını çizmektedir. Daha geniş kapsamlı insani ve çevresel değerlerin önemi birkaç ülke tarafından güçlü bir şekilde belirtilmiştir. İzlanda canlı varlıklara ve çevreye yönelik sorumluluğun önemini belirtirken, Danimarka beden eğitiminin çocuk ve gençleri kendi hayatlarına ilişkin sorumlulukların bilincinde olma ve sosyal açıdan nasıl toplumla iç içe olacaklarını sağlayacağını belirtmiştir. Bazı ülkeler daha ileri giderek sporun şiddeti önlemeye katkısının altını çizmektedir. Belirli ülkeler beden eğitiminin toplumda spora olan ilintisini vurgulamaktadır. Çek Cumhuriyeti, Estonya ve Macaristan beden eğitiminin gençlerin spor etkinliklerini izleme ve bu etkinliklere katılmaya teşvik ettiğini ve düzenli bir şekilde kendilerini bu etkinliklerden haberdar kıldığı gerçeğini vurgularlar. Liechtenstein sporu toplumun kültürel bir ögesi olarak kabul eder ve böylelikle spor kamu yararına olarak kabul edilir.

1.4.2. Öğrenme Çıktıları

Avrupa Komisyonu Eurydice raporunda (2013) şunları belirtmiştir: Beden eğitiminde amaçlar ve öğrenme çıktıları arasındaki fark çok belirgin bir biçimde ayrılmamıştır ve bu ayrımı yapmak da oldukça güçtür. Ulusal amaçlar gibi öğrenme çıktıları da fiziksel, kişisel ve sosyal gelişimle ilgili becerileri kapsamakta ve sağlıklı bir yaşamın önemini altını çizmektedir. Bu durum özellikle okulların niteliğe dönük amaçlarına en iyi şekilde uyacak fiziksel etkinlikleri seçip uygulamada özgür olan okulların bulunduğu ülkeler için geçerlidir. Kendilerine nitel amaçlar edinen bazı ülkeler de jimnastik ve atletik etkinlikleri de öğrenme amaçları olarak ele almaktadırlar. Beden eğitiminin ulusal amaçları olarak belirlenen beceri ve kabiliyetlerin yanı sıra öğrenme çıktıları olarak belirlenen beceri ve kabiliyetler daha

detaylı yapıda olup, ana amaçların kapsamını genişletmektedir. Örneğin, sağlık mevzuları ve fiziksel etkinliklere dönük yaşam boyu pozitif tutumlar ülkelerin ulusal amaçlarında yer alırken, aynı zamanda hemen hemen bütün ülkelerde bu unsurlar öğrenme çıktılarıdır. Obezite ile mücadele ve beslenmeyle ilgili mevzuları öğrenmek, kişisel hijyeni geliştirme, yaralanmaları önleme, risk ve güvenlik önlemlerine ilişkin farkındalık geliştirme ve bilgiyi artırma gibi amaçların yanında gençlere acil durumlarda nasıl davranmaları gerektiğini de öğretmeyi hedeflemektedir. Bazı öğrenme çıktıları beden eğitiminden ziyade diğer konularla da ilişkilendirilebilir. Almanya, Portekiz, Birleşik Krallık ve İskandinav ülkeleri gibi bazı ülkelerde okul derslerine yönelik müfredatlar arası bir bakış açısı söz konusudur ve bu yaklaşımda derse yönelik belirli amaçların yanında ders ayrıca diğer derslerle de ilişkilendirilmiştir. Böylelikle öğrenciler beden eğitimi, doğa ve sosyal bilimlerin tamamlayıcı özelliklerini öğrenebilecekleri ve aralarındaki ilgi çekici pratik bağlantıları keşfedebilecekleri fırsatlar edinmiş olurlar. Örneğin, İskandinav ülkeleri, öğrencilerin doğal ortama alışmalarını sağlayacak çeşitli araçları ve harita yapımını öğrendiklerini belgelemişlerdir. Çek Cumhuriyeti, Almanya ve Norveç'te bisiklet sürücüleri ve yayalar için trafik kuralları bazı ülkelerde ilk yardım eğitiminde olduğu gibi beden eğitimi programının bir parçasıdır. Yunanistan, Çek Cumhuriyeti ve Polonya da gençleri olimpiyat idealleri ve sembolleriyle aşına kılmanın önemine dikkat çekerler.

Eurydice raporu ülkemizi de kapsamaktadır. MEB ortaokullar beden eğitimi ve spor dersi programı incelendiğinde, ortaokuldan mezun olan öğrencilerin; Beden eğitimi ve spor yolu ile öz-yönetim, sosyal ve düşünme becerilerinin gelişmesi yanında, sağlıklı olmak ve sağlığını geliştirmek için fiziksel etkinliklere ve sporlara düzenli olarak katılır gibi program çıktılarına ulaşmalarının beklenildiği ifade edilmektedir.

1.4.3. Müfredat İle İlgili Diğer Konular

2013 yılında yapılan Eurydice raporunda, pek çok ülkedeki merkezi otoritenin koşma, zıplama, yürüme ve atış gibi başlıca fiziksel etkinlikleri ilköğretimin ilk yıllarındaki öğretim programına dahil ettikleri belirtilmiştir. Zamanla

öğretim programları bu temel hareketlere dayanmakta ve spor disiplinlerinde çocukların idman yapacakları motor becerilerin kapsamını genişletmektedir. Ülkeler tarafından okulda beden eğitiminin en önemli amaçlarından biri olarak sağlıklı bir yaşam biçimi gösterilmektedir. Buna ek olarak, sağlık ve fitness etkinlikleri sık gerçekleştirilen etkinliklerdir. Aslında pek çok ülke sağlık eğitiminin çeşitli kısımlarını biyoloji ve sosyal bilimler gibi çeşitli derslerin içine dahil etmiştir.

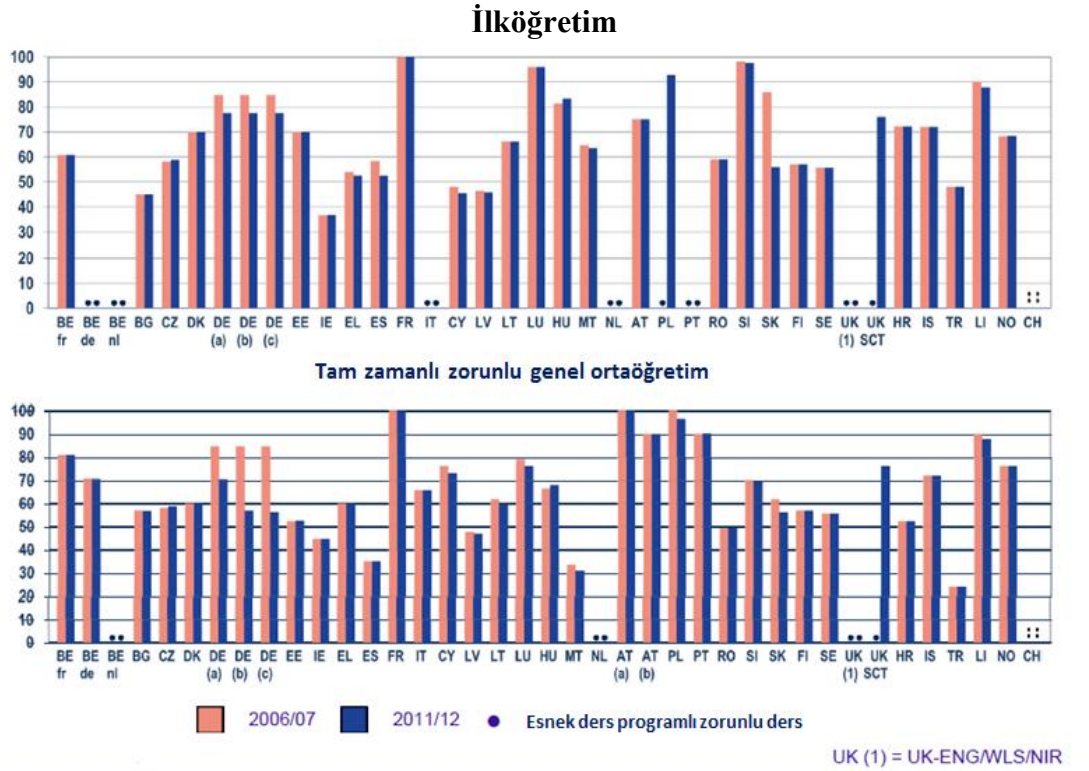
MEB (2013a) ortaokul beden eğitimi ve spor dersi öğretim programının amacı olarak; öğrencilerin, yaşamları boyunca kullanacakları hareket becerileri; aktif ve sağlıklı yaşam becerileri, kavramları ve stratejileri ile birlikte yaşam becerilerini de geliştirerek bir sonraki eğitim düzeyine hazırlanmalarını göstermektedir.

1.4.4. Önerilen Öğretim Süresi

Avrupa komisyonunun hazırladığı Eurydice raporda tam zamanlı genel eğitim boyunca zorunlu olan beden eğitiminin önemi bütün Avrupa ülkelerinin eğitim programlarında vurgulanmıştır. Buna karşın beden eğitime ayrılan öğretim süresi ülkeden ülkeye önemli ölçüde değişiklik göstermektedir. Beden eğitime ayrılan öğretim süresi ilköğretim ve genel ortaöğretim kademelerinde karşılaştırıldığında, ülkeler arasındaki farklılıklar önemli hale gelmektedir. 2011-12de ilköğretim kademesinde yıllık önerilen asgari öğretim süresinin ortalaması İrlanda'da 37 saat iken, Fransa'da bu rakam 108'dir. Ortaöğretim kademesinde rakamlar İspanya, Malta ve Türkiye'de 24-35 saat arasında değişiklik gösterirken, Fransa ve Avusturya'da 102-108 saat arasındadır. Ortaöğretimde ülkelerin büyük bir çoğunluğunda beden eğitimi için önerilen asgari öğretim süresi tüm öğretim süresinin yaklaşık %6-8'ini oluşturmaktadır. Fransa beden eğitime ayrılan toplam öğretim süresinin %14'üyle öne çıkarken, İspanya, Malta ve Türkiye'de oran sadece %3-4'tür. Bazı ülkelerde ilköğretim ve ortaöğretim kademelerinde beden eğitime ayrılan pay arasındaki fark oldukça büyüktür. Örneğin, Hırvatistan ve Türkiye'de ortaöğretimde beden eğitime ayrılan sürenin neredeyse iki katı kadar bir süre ilköğretimde beden eğitime ayrılmaktadır. Bunun tam aksine, Belçika (Fransız kesimi), Fransa ve Kıbrıs'ta ilköğretimden ziyade ortaöğretimde beden eğitime daha fazla önem verilmektedir. Her iki seviyede de ağırlığın birbirine benzer olduğu ülkeler Avusturya (toplam

öğretim süresini %11'i), Norveç (%9), Finlandiya (%8) ve İrlanda'dır (%5'den daha az). Beden eğitimine ayrılan payın diğer derslere olan oranı göz önünde bulundurulduğunda beden eğitimine verilen önemin diğer derslere göre daha az olduğu söylenilebilir (Eurydice, 2013).

Çizelge 1.3. İlköğretim ve tam zamanlı zorunlu genel ortaöğretimde beden eğitimi öğretimine yönelik önerilen asgari ders saatlerinde eğilimler 2006/07 ve 2011/12.

(Eurydice, 2013)

Farklılık özellikle ilköğretimde daha çarpıcıdır. Bu kademedeki beden eğitimine ayrılan süre dil öğretimine ayrılan payın sadece üçte biri, matematiğe ayrılan sürenin ise yaklaşık yarısı kadardır. Türkiye, Kıbrıs gibi bazı ülkelerde ise beden eğitimine ayrılan süre dil öğretimine ayrılan sürenin altıda biri-on beşte biri oranında değişiklik gösterirken, matematiğe ayrılan sürenin üçte ya da ikide biridir. Buna karşın pek çok ülkede beden eğitimine ayrılan süre yabancı dil ve doğa bilimlerine ayrılan süreden az da olsa biraz daha fazladır. Beden eğitimi ve sanatsal etkinliklere genel itibariyle aynı süreler ayrılmaktadır. Tam zamanlı zorunlu

ortaöğretimde ise eğilimler dil öğretimi, matematik ve güzel sanatlarda ilköğretimdeki gibi seyrederken, beden eğitimine ayrılan süre dil eğitimi ve matematiğe ayrılan sürenin yaklaşık yarısı kadardır. Buna karşın beden eğitimine ayrılan payın diğer iki derse oranına en yakın olduğu ülke Avusturya'dır. Genel olarak beden eğitimi ve güzel sanatlara ayrılan pay ortaöğretimde ve ilköğretimde birbirine yakındır. Fakat ilköğretimin aksine ortaöğretimde beden eğitimine ayrılan öğretim süresi doğa bilimleri ve yabancı dillere ayrılan paydan daha küçüktür (Eurydice, 2013).

1.4.5. Öğretmenler

Avrupa Komisyonunun 2013 Eurydice raporunda öğretmenler ile ilgili konulara da yer verilmiştir; Beden eğitiminden sınıf öğretmenin ya da uzman öğretmenin sorumlu olup olmadığı büyük ölçüde eğitim kademesine bağlıdır. İlk kademe üç olasılık vardır: okulun özerklik ve personel durumuna bağlı olarak, beden eğitimi dersi; ya sınıf öğretmeni, ya uzman öğretmen ya da her ikisi tarafından verilir. Alt orta öğretimde ise genellikle alan uzmanları bu dersi yürütmektedir. Bazı ülkelerde yalnızca beden eğitimi bölümü mezunu uzman öğretmenler ilköğretim seviyesinde bu dersi verebilirler. Belçika (Fransız ve Flaman Toplulukları), Bulgaristan, Yunanistan, İspanya, Letonya, Polonya (4-6. Sınıf), Portekiz (5 ve 6.sınıf), Romanya ve Türkiye bu ülkeler arasındadır. Diğer bazı ülkelerde ise, beden eğitimi dersi müfredattaki bütün derslerden sorumlu sınıf öğretmeni tarafından yürütülür. Örneğin; Almanya, İrlanda, Fransa, İtalya, Polonya (1-3.sınıf), Portekiz (1-3. Sınıf) ve Slovenya (1-3.Sınıf). Ancak, Almanya, Fransa ve İrlanda gibi ülkelerde sınıf öğretmenlerine bir spor koçu ya da okulun işe aldığı bir danışman, ya da Slovenya'da olduğu gibi bir uzman öğretmen de yardımcı olabilir. Malta'da ise haftada bir dersten uzman öğretmen, geriye kalanlardan ise sınıf öğretmeni sorumludur. Okul dışında da koçlar ilköğrencileriyle zaman geçirir.

1.4.6. Müfredat Dışı Fiziksel Etkinlikler ve Sporlar

Avrupa ülkeleri, beden eğitimi dersini okul müfredatında zorunlu ders olarak koymanın yanı sıra ders saatleri dışında gençleri fiziksel olarak aktif olmaya teşvik etmenin çeşitli yollarının aramakta olduğu Avrupa Komisyonu'nun Eurydice (2013) raporunda belirtilmiştir. Raporda öğrencileri daha fazla motive etmek için, spor ve beden eğitimi cazip ve ulaşılabilir olarak görme fırsatı sunulur. Ders dışı etkinlikler, okul öğretim programında belirlenen zaman dışında gerçekleştirilen ve okul çağındaki gençler için tasarlanan etkinliklerdir. Ders dışı etkinliklerin hedefleri, okullarda beden eğitiminin ulusal amaçlarında belirtilen hedeflerle benzerlik göstermektedir. Dersteki zorunlu hususlarla kıyaslandığında asıl amaç ana öğretim programında belirtilen etkinlikleri genişletmek ya da tamamlamaktır. Bu etkinlikler genellikle takım çalışmasını, iletişimi, iş birliğini ve okul ile daha geniş topluluklar arasındaki bağlantıları güçlendirir. Ayrıca bu tür etkinliklerin okuldaki şiddet sorununu çözmede ve evrensel eşitlik ve barış değerlerini desteklemede faydalı olduğu düşünülmektedir. Ders dışı etkinlikler hususundan hemen hemen tüm muhatap ülkeler bahsetmektedir. Bu etkinlikler ulusal, bölgesel ve yerel otoriteler ya da okulların kendi inisiyatifinde organize edilmekte ve desteklenmektedir. Örneğin **Portekiz'de**, yasadaki müfredat geliştirme etkinlikleri programı, ilkokullara (1-4.Sınıf) zorunlu beden eğitimi dersini tamamlayacak çeşitli ders dışı etkinlikler önerisinde bulunmaları için izin vermektedir. **İspanya'daki** "The Deporte en edad escolar" (okul çağında spor) girişimi Özerk Topluluklar ile iş birliği içerisinde Yüksek Spor Konseyi tarafından yönetilmekte ve okul, kulüp ve diğer organlardaki ders dışı etkinlikleri geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bu girişim, okullarda fiziksel etkinlik ve sporu teşvik etmek için, ulusal şampiyonalar, okul ödülleri ve hibeler yoluyla okul çağındaki sporcuları cezp etmektedir. **Fransa'da**, Alp bölgesinde kayak ya da Atlantik bölgesinde yelkencilik yapmak okuldaki haftalık beden eğitimi dersi esnasında kolay değildir. Bu nedenle öğretmenler birbirini takip eden günlerde bu etkinlikleri organize etme imkânına sahiptirler ve bölgelerine göre finansal olarak desteklenmektedirler. Bu destekler arasında ekipman, ulaşım ve konaklama bulunmaktadır. **Avusturya'da** Milli Eğitim Bakanlığı ve Spor Bakanlığı arasında bir anlaşma yapılmıştır. Bu anlaşmaya göre yaklaşık 30 disiplinde ulusal, bölgesel ve

yerel spor müsabakalarına destek sağlanmaktadır. Slovakya'daki okullar fiziksel odaklı ilgi grupları kurabilirler. Öğrenciler bakanlıktan fiziksel etkinliklerine maddi destek sağlayacak eğitim kuponları alabilirler. Kamu otoritelerinin yanı sıra, Olimpiyat komiteleri, spor federasyonları, birlik ve kuruluşları gibi spor alanındaki diğer organlar ders dışı etkinlikler hususuna katkı sağlayabilir. Organizasyon ve uygulamada bu organlar okullarla iş birliği içerisinde çalışmaktadır. **Letonya'da** yerel otoritelerin yanı sıra Letonya Okul Sporları Federasyonu gibi birimlerle iş birliği içerisinde ders dışı etkinlikler düzenlenmektedir. **Malta** Spor Konseyi okul saatleri esnasında ve dışında etkinlikler sağlamaktadır. Okullardaki tüm öğrenciler için kaliteyi artırma amacıyla spor kulüpleriyle çalışmaktadır. Spor federasyonları okul saatlerinden sonra ve hafta sonları genç sporcular için etkinlikler düzenlemektedir. **Slovenya'daki** okul sporları müsabakaları, spor birlikleri ve örgütlerinin yanı sıra yerel seviyede spordan sorumlu kişileri, öğrenci, öğretmen, veli ve okulları bir araya getirmektedir (Eurydice, 2013).

Avrupa ülkeleri gençlerin okul dışında da fiziksel olarak aktif olmaya teşvik etmekte ve bu yönde tedbirler almaktadır. Bu politikalarında da genel olarak başarılı oldukları gözlemlenmektedir. Burada amaçlanan sadece ülkedeki spor yapma oranını artırmak değil, aynı zamanda belirli bir seviyede olan oranı düşürmemek, bireyleri aktif halde tutmaktır. Bu nedenle politikalar güncellenmekte, program ve projeler hazırlanmakta, sportif tesislerin bakım ve onarımları gerçekleştirilmektedir. Avrupa vatandaşları arasında sportif etkiliklere katılım oranı ülkemize göre daha yüksektir. Karahüseyinoğlu ve arkadaşlarının (2005) yaptıkları bir araştırmada şunları belirtmişler: "Türkiye'de bir milyon civarında insanın spor yaptığı varsayımının iyi niyetli bir yaklaşım olurken, 80 milyon nüfusa sahip Almanya'da 24 milyon insan 80 bin spor kulüplerinde üye olup düzenli spor yapmaktadır. Belçika'nın 9 milyona yakın nüfusuna göre 17.500 spor kulübünde 1.350.000 kişi düzenli spor yapmaktadır. Hollanda'da 15 milyon nüfusun 4 milyonu 36.000 spor kulübünde spor yapmaktadır. Bu rakamlar gelişmiş Avrupa ülkelerinin büyük bölümünde bu şekilde görülmektedir".

1.4.7. Ders Dışı Başlıca Etkinlik Türleri

Öğrencilere sunulan ders dışı etkinlik türleri 3 gruba ayrılabilir (Eurydice, 2013):

- Yarışmalar ve diğer etkinlikler
- Sağlıkla ilgili etkinlikler
- ‘Aktif okul günü’

Yarışmalar ve diğer etkinlikler

Okullar ve diğer spor odaklı organlar tarafından farklı disiplinlerde sık sık spor etkinlikleri düzenlenmektedir. Bu etkinlikler arasında Olimpiyatlar ya da Olimpiyat Günleri, spor festivalleri ya da şampiyonalar bulunmaktadır. Yunanistan, rekabetçi bir tarzdan ziyade bu etkinliklere daha fazla katılımı hedefleyen bir tutum sergilemeye dikkat çekmektedir. Bu etkinliklere katılım, genelde ilköğretimin ilk yıllarından itibaren mümkündür. Genellikle okulda başlayıp daha sonra yerel ve bölgesel aşamalara gelen müsabakalar son olarak ulusal seviyeye gelir ve böylece en iyi genç sporcular uluslararası müsabakalarda yer alma imkânı elde eder. Bu tür müsabakalara hazırlanmak için çok çeşitli eğitimler gerekir ve bu durum uzun süreli motivasyon ve spora aktif katılımdan zevk alma gibi gereklilikleri de beraberinde getirir. Bu müsabakalara kamu kaynaklarıyla ya da özel sponsorlarca finansal destek sağlanabilir. Gönüllü çalışmanın da organizasyona katkısı vardır. Bazı ülkelerdeki yarışlar uzun süreli geleneklere dayalı olabilir ya da Olimpiyat tarzında yapılan açılış ve kapanış törenleri ile önemli ulusal ya da uluslararası etkinlikler olarak görülebilirler.

Sağlıkla ilgili etkinlikler

Sağlığın geliştirilmesi ve iyileştirilmesi için okullarda belli program ve projeler tasarlanmaktadır ve bu programlar çoğunlukla ders dışı etkinlikler kapsamındadır. Bunlardan bazıları belli problemler üzerinde dururken, diğerleri ise günlük hayatta kazanılacak sağlık alışkanlıkları ve daha genel sağlık konularını kapsar.

‘Aktif okul günü’

Bazı ülkeler, müfredattaki beden eğitimi dersi dışında fiziksel etkinliklere katılımı artırmak ve bu etkinlikleri günlük okul rutininin bir parçası haline getirmekle ilgilenmektedir. Bu açıdan söz konusu aktiviteler okul saatinin parçasıdır ve zaman çizelgesinde teneffüsler ya da okula gelme zamanı gibi farklı noktalara konulabilirler.

Sonuç olarak AB Beden Eğitimi ve Sporu sadece vatandaşlarının sağlığını korumak amacıyla önemsememektedir. Taş ve ark. (2013) yaptıkları çalışmada belirttikleri gibi, AB sağlıklı, barışçıl, siyasi ve ekonomik anlamda istikrarlı bir birlik oluşturmayı hedeflemektedir. Bu noktada temel konulardan birisini AB vatandaşlarının sağlığı oluştururken, diğer bir konu ise çeşitliliklerini birlik içerisinde bütünleştirebilen bir Avrupa toplumunun oluşturulmasıdır. Bu açıdan sporun sosyal bütünleşme aracı olarak oynayabileceği rol önem taşımaktadır. Spor, çeşitli aktörlerin etkileşimde bulunması, ağlar oluşturması ve işbirlikçi/rekabetçi ilişkiler geliştirmesi için ortam sağlamaktadır. Ayrıca spora ilişkin farklı düzeylerdeki (uluslararası, Avrupa, ulusal, bölgesel, yerel) kurumların kendi aralarında ve diğer aktör ve kurumlarla olan etkileşimlerini de sağlamaktadır. Mikro düzeydeki spor projeleri bir taraftan bireyler açısından fayda sağlarken diğer taraftan daha istikrarlı, sağlıklı ve birbiri ile ilişkili bir toplum oluşturulmasına katkı sağlayarak Avrupa bütünleşmesini de etkileyebilmektedir (Ostlinning, 2011).

Avrupa Komisyonu Eurydice Raporu incelendiğinde ve ülkemizdeki mevcut durum ile karşılaştırıldığında karşımıza özetle aşağıdaki sorunlar çıkmaktadır:

- 1- Ülkemiz okullarında spor tesislerinin, araç ve gereçlerinin yetersizliği,
- 2- Beden Eğitimi ve Spor Ders saatlerinin özellikle de ortaöğretimde düşük kaldığı,
- 3- Okul dışı spor etkinliklerinde MEB’in diğer kurum ve kuruluşlar ile işbirliklerinin fazla olmadığı,
- 4- Ülkemizde spor kültürünün gelişmediği,
- 5- Düzenli spor yapma alışkanlığının edinilmediği.

1.5. ERASMUS+ SPOR DESTEKLERİ

AB, Lizbon Antlaşması'nın yürürlüğe girmesinin ardından sporu bir uluslararası politika aracı olarak dış ilişkilerine dahil etme yolunda adımlar atmıştır. Spor, AB'nin üçüncü ülkelerle ilişkilerinde yeni bir işbirliği alanı ve diyalog konusu olarak yerini almaya başlamıştır. Ayrıca Birlik, spora ilişkin projelere olan desteğini arttırmaktadır. 2014 yılından itibaren AB'nin Erasmus + programı kapsamına spor başlığının eklenmesi bu açıdan önemli bir adımdır. Bu gelişme, AB'nin dış yardım programlarının içinde de spor başlığının görünürlüğünün artmasına katkıda bulunacaktır (Taş ve diğerleri, 2013).

Erasmus+, AB'nin 2014-2020 dönemi için eğitim, öğretim, gençlik ve spor alanlarındaki Programıdır. Erasmus+ Programı Avrupa içinde ve uluslararası boyutta işbirliğini kapsayan, eğitim, öğretim ve gençlik alanlarında 25 yılı aşan Avrupa programlarının kazanımları üzerine inşa edilmiştir. Eğitim, öğretim, gençlik ve spor alanları Avrupa'nın hem şimdi karşılaştığı hem de gelecek on yılda karşılaşacağı temel sorunların üstesinden gelmeye yardım etmek adına önemli bir katkı sağlayabilir. Bu alanlar Avrupa ülkelerini etkileyen sosyo-ekonomik krizi aşmak, büyüme ve istihdamı desteklemek ve sosyal eşitlik ve içermeyi teşvik etmek adına Avrupa 2020 stratejisinin anahtar faktörleri olarak düzenlenmiştir. Erasmus+ Programı Program Ülkelerinin Avrupa'nın beşeri ve sosyal sermayesini etkin bir şekilde kullanmak yönündeki çabalarını desteklemek üzere tasarlanmıştır ve eğitim, öğretim ve gençlik alanlarında örgün eğitim, yaygın eğitim ve sargın eğitime destek vermek yoluyla hayat boyu öğrenme ilkesini desteklemektedir. Program ayrıca özellikle yükseköğretim ve gençlik alanlarında Ortak Ülkeler ile işbirliği ve hareketlilik fırsatlarını da geliştirmektedir (Ulusal Ajans, 2014a).

Erasmus+, Lizbon Antlaşması'nın getirdiği yeniliklerinden bir tanesi kapsamında, Program Ülkelerinde halka yönelik spor faaliyetlerini destekleyecek ve spor alanında Avrupa'nın politika işbirliğini teşvik edecektir. Program Avrupa ağlarının oluşturulup geliştirilmesini teşvik edecek ve bu ağlar paydaşlar arası işbirliğinin yanı sıra, spor ve fiziksel faaliyete ilişkin farklı alanlarda bilgi ve teknik uzmanlık (know-how) paylaşımı ve transferi için fırsatlar sağlayacaktır. Bu güçlendirilmiş işbirliği, Avrupa'da fiziksel hareketsizliğin sosyal ve ekonomik

maliyetini azaltmaya yardımcı olarak beşeri sermaye potansiyelinin gelişimi üzerinde dikkate değer pozitif etkiler yaratacaktır (Ulusal Ajans, 2014a).

1.5.1. Erasmus+ Spor Destekleri Nedir?

Erasmus+ Spor destekleri, Erasmus+ Programı kapsamında Avrupa spor boyutunun sistematik olarak geliştirilmesine katkı sağlamak amacıyla yürütülecek olan projeler için sağlanmaktadır (Ulusal Ajans, 2014b):

1.5.2. Erasmus+ Spor alanındaki faaliyetlerin hedefleri şunlardır:

- Doping, şike, şiddet, ayrımcılık ve ırkçılıkla uluslararası boyutta mücadele etmek,
- Sporculara, sporun yanı sıra diğer alanlarda da kariyer olanağı (çift taraflı kariyer) olanağı ile sporun iyi yönetişimini teşvik etmek,
- Gönüllü aktiviteler ve spor etkinliklerine katılımın artırılması ve sosyal içerme, fırsat eşitliği ve beden eğitiminin önemi hakkında bilinçlendirmek ve spor yapma olanağını arttırmak,
- Faaliyetleri ulusal, bölgesel ve yerel anlamda geliştirmek, transfer etmek, yenilikçi uygulamalarla sonuçlandırmak.

1.5.3. Desteklenen Faaliyetler

Erasmus+ Spor alanında 2 tür faaliyet desteklenecektir:

- **İşbirliği Ortaklıkları:** Bu faaliyet, yerel, bölgesel, ulusal veya Avrupa seviyesinde spor veya fiziksel faaliyetler gerçekleştiren kurum, kuruluşlarla, kamu kurumları arasında yeni uygulamaların geliştirilmesi, transfer edilmesi ve uygulanmasını içerir. İşbirliği Ortaklığı, uluslararası bir ortaklıktır ve en az 5 farklı program ülkesinden 5 farklı kurum ve kuruluşu kapsamalıdır.
- **Kâr Amacı Gütmeyen Spor Etkinlikleri:** Bu faaliyet, kâr amacı gütmeyen kurum veya kuruluşlar ile kamu kurum ve kuruluşları tarafından Avrupa

genelinde organize edilen spor etkinliklerine, finansal destek sağlanmasını içerir. Kâr amacı gütmeyen bir spor etkinliği en az 12 program ülkesinden katılımcı veya ortak kurum ve kuruluşu kapsamalıdır.

1.5.4. Desteklenen Kurum/Kuruluşlar

Herhangi bir program ülkesinden spor alanında faaliyet gösteren kamu kurumları ya da kâr amacı gütmeyen kuruluşlar, Erasmus+ Spor desteklerinden yararlanabilirler. Bu kurum ve kuruluşlar şöyle sıralanabilir;

İşbirliği Ortaklıkları için;

- Ulusal, bölgesel ya da yerel düzeyde spordan sorumlu kamu kurumları,
- Ulusal Olimpiyat Komitesi veya Ulusal Olimpiyat Konfederasyonu,
- Uluslararası, ulusal, bölgesel ya da Avrupa düzeyindeki spor kurum veya kuruluşları,
- Ulusal spor ligi,
- Spor kulüpleri,
- Sporcuları temsil eden organizasyon veya birlikler,
- Sporda profesyonelleri ve gönüllüleri temsil eden organizasyon veya birlikler,
- Herkes için spor hareketini temsil eden organizasyonlar,
- Spor ve eğlence sektörünü temsil eden organizasyonlar,
- Eğitim, öğretim veya gençlik alanında aktif olan organizasyonlar.

Kâr Amacı Gütmeyen Spor Etkinlikleri için;

- Yerel, bölgesel ya da ulusal düzeyde spordan sorumlu kamu kurumları,
- Uluslararası, ulusal, bölgesel ya da yerel düzeyde spor alanında faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlar (Ulusal Ajans, 2014b).

1.6. GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI'NIN FAALİYETLERİ

1.6.1. Gençlik ve Spor Bakanlığı

1938 yılında ilk kez Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü ihdas edilmiş, 1969 yılında düzenlenen Genel Seçimlerin ardından ilk kez Spor Bakanlığı adıyla kurulmuştur. 1972 yılında adı Gençlik ve Spor Bakanlığı olarak değiştirildi. 1983 Türkiye genel seçimlerinin ardından ise Milli Eğitim, Gençlik ve Spor Bakanlığı adını aldı. GSB 2011'de yeniden kurularak 61. Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'nde yer almış bakanlıktır.

GSB'nin kurulması; 6/4/2011 tarihli ve 6223 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak, Bakanlar Kurulunca 3/6/2011 tarihinde kurulmuştur. GSB'nin görevleri şunlardır: Gençliğin kişisel ve sosyal gelişimini destekleyici politikaları tespit etmek, farklı genç gruplarının ihtiyaçlarını da dikkate alarak gençlerin kendi potansiyellerini gerçekleştirebilmelerine imkan sağlamak, karar alma ve uygulama süreçleri ile sosyal hayatın her alanına etkin katılımını sağlayıcı öneriler geliştirmek ve bu doğrultuda faaliyetler yürütmek, ilgili kurumların gençliği ilgilendiren hizmetlerinde koordinasyon ve işbirliğini sağlamak; 8.06.2011 tarih ve 27958 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 638 nolu Kanun Hükmünde Kararname'de GSB'nin Teşkilat ve Görevler Hakkında belirtilen diğer görevleri yerine getirmek (E-devlet, 2015).

1.6.2. Bakanlığın Görevleri

Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın görevleri şunlardır (Başbakanlık, 20115):

- a) Gençliğin kişisel ve sosyal gelişimini destekleyici politikaları tespit etmek, farklı genç gruplarının ihtiyaçlarını da dikkate alarak gençlerin kendi potansiyellerini gerçekleştirebilmelerine imkân sağlamak, karar alma ve uygulama süreçleri ile sosyal hayatın her alanına etkin katılımını sağlayıcı öneriler geliştirmek ve bu doğrultuda faaliyetler yürütmek, ilgili kurumların gençliği ilgilendiren hizmetlerinde koordinasyon ve işbirliğini sağlamak.

- b) Gençliğin ihtiyaçları ile gençliğe sunulan hizmet ve imkânlar konusunda inceleme ve araştırmalar yapmak ve öneriler geliştirmek, gençlik alanında bilgilendirme, rehberlik ve danışmanlık yapmak.
- c) Gençlik alışma ve projelerine ilişkin usul ve esasları belirlemek.
- d) Gençlik alışma ve projeleri yapmak, bu çalışma ve projeleri desteklemek, bunların uygulama ve sonuçlarını denetlemek.
- e) Spor faaliyetlerinin plan ve program dâhilinde ve mevzuata uygun bir şekilde yürütülmesini gözetmek, gelişmesini ve yaygınlaşmasını teşvik edici tedbirler almak.
- f) Spor alanında uygulanacak politikaları tespit etmek ve uluslararası kuralların ve talimatların uygulanmasını temin etmek.
- g) Mevzuatla Bakanlığa verilen diğer görev ve hizmetleri yapmak.

GSB'nin Misyonu, Vizyonu, Temel Değerler, Kalkınma Planı ve Politikalar ile ilgili bilgilere aşağıda yer verilmiştir (GSB, 2014):

1.6.3. Misyon

Bakanlığın misyonu; Gençliğin ilgi, ihtiyaç ve sorunlarını saptamak, çözüm ortakları ile eşgüdüm ve iş birliği içinde çalışarak kişisel, sosyal ve sportif alanlarda destekleyici politikalar oluşturmak; sürekli eğitimi ve gelişimi esas alan projeler üretmek, uygulamak, desteklemek ve bu sayede toplumsal hayatın aktif üyesi, yenilikçi, özgüven sahibi, milli ve manevi değerlerin bilincinde, uluslararası temsil yeteneği olan lider gençler yetiştirmektir.

1.6.4. Vizyon

Bakanlığın vizyonu; Güçlü yarınlar için; okuyan, düşünen, sorgulayan, kendini ifade edebilen, sporu, sanatı ve bilimi yaşam tarzı hâline dönüştüren, gelişmelere açık, farklılıklara saygılı, yenilikçi, etik değerlere bağlı; karar süreçlerine katılan, kaynakları etkili değerlendiren, çevreye duyarlı, öz güveni yüksek, mutlu, sağlıklı ve güçlü bir gençliğin yetişmesini sağlamak.

1.6.5. Kalkınma Planı ve Politikalar

Bakanlığın 2014-2018 dönemini kapsayan Onuncu Kalkınma Planında; Ülkemizin 2023 hedefleri doğrultusunda, toplumumuzu yüksek refah seviyesine ulaştırma yolunda önemli bir kilometre taşı olacağı, belirtilmiştir.

Planda gençlerin bilgi toplumunun gerekleriyle donanmış, ülke kalkınmasında aktif, yaşam becerileri güçlü, özgüven sahibi, insani ve milli değerleri haiz, girişimci ve katılımcı olmalarının sağlanması ve gençlere sunulan hizmetlerin kalitesinin yükseltilmesi temel amaç olarak gösterilmiştir.

Politikalar;

- ✓ Gençlerin sosyal hayatta ve karar alma mekanizmalarında daha aktif rol almaları sağlanacak, hareketlilik programları özellikle dezavantajlı gençlerin katılımını artıracak biçimde genişletilip çeşitlendirilecektir.
- ✓ Gençlerin şiddete ve zararlı alışkanlıklara yönelmelerini önlemek üzere spor, kültür, sanat gibi alanlarda gelişimlerini destekleyici programların uygulanmasına devam edilecektir.
- ✓ Vatandaşların fiziksel hareketliliğini teşvik edecek programlar geliştirilecek, uygun rekreasyon alanları oluşturulacaktır.
- ✓ Erken çocukluk eğitiminden başlamak üzere tüm eğitim kademelerinde spor eğitimi içerik ve uygulama olarak iyileştirilecektir.
- ✓ Spor tesislerinin yapımı ve işletiminde başta kamu-özel işbirliği modeli olmak üzere alternatif finansman ve işletme modelleri hayata geçirilecektir.
- ✓ Kamuya ait tüm spor tesislerinin bütün vatandaşların kullanımına açık olması sağlanacaktır.
- ✓ Başarılı sporcu yetiştirmek amacıyla elit sporcu seçme, yönlendirme ve normlandırma sistemleri geliştirilecek, gerekli fiziki ve beşeri altyapı imkânları oluşturulacak, Olimpik Sporcu Kamp Eğitim Merkezleri kurulacaktır.
- ✓ Sporcu sağlığı merkezleri, hizmet kalitesi ve çeşitliliği artırılarak yaygınlaştırılacak, spor hekimi ihtiyacının giderilmesine yönelik tedbirler alınacaktır.

- ✓ Eğitim başta olmak üzere sporun her alanında teknoloji kullanımı yaygınlaştırılacak, federasyonlar ve özel sektörün işbirliği sağlanarak bu alandaki Ar-Ge çalışmaları artırılabacaktır.
- ✓ Sporda şiddetin ve etik olmayan davranışların azaltılması için gerekli önlemler alınacaktır.

1.6.6. Temel Değerler

Aşağıda sayılan esaslar Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın temel değerlerini oluşturmaktadır.

- Cumhuriyetin temel değerlerine ve Atatürk ilkelerine bağlı olmak,
- Ülke ve dünya barışına önem vermek,
- Dünyadaki değişimi doğru algılamak ve yorumlamak,
- İnsan hak ve hürriyetlerine saygılı olmak,
- İfade özgürlüğünü sağlamak,
- Karar alma sürecinde katılımı benimsemek,
- Gençliğe güvenmek,
- Farklılıklara saygılı, hoşgörülü ve tarafsız olmak,
- Fırsat eşitliğini gözetmek,
- Cinsiyet eşitliğine duyarlı olmak,
- Dezavantajlı grupların özel ihtiyaçlarını dikkate almak,
- Doğaya ve insana duyarlı olmak,
- Toplumsal sorumluluk bilincine sahip olmak,
- Millî ve evrensel insani değerleri benimsemek,
- Etik kurallara bağlı kalmak,
- Kendisi ve değerleri ile barışık olmak,
- Millî güç kaynaklarını verimli ve etkili kullanmak,
- Saydam ve hesap verebilir olmak,
- Araştırma ve geliştirmeyi etkili kılmak,
- Yaşam boyu öğrenmeyi hedeflemek,
- Sporu hayatın bir parçası hâline getirmek,
- Görev, yetki ve sorumluluk alanında yetkin olmak.

1.6.7. Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın Yürüttüğü Projeler

1.6.7.1. Aktif Projeler

1. Genç Mimarlar: “Genç Mimarlar” projesi ile Osmanlı ve Selçuklu medeniyetlerine ait bazı mimari eserler ile Anadolu'da öne çıkan çeşitli mimari yapıların tanıtımının yapılması ve mimari özelliklerinin gençlerimizce yerinde incelenmesi hedeflenmiştir.

2. Genç Gönüllüler: “Sen de gönül ver” sloganıyla yola çıkan genç gönüllüler, gönüllü arayanlar ve gönüllü olmak isteyenlerin yeni ve en büyük adresi. GSB gençlerin gönüllü olarak hizmet etmeleri için gönüllülük fırsatı sunuyor.

3. Nusrat: 3 Boyutlu Mobil Oyun; Dünya Tarihinin önemli dönüm noktalarından biri olan Çanakkale Zaferi'nin 100. Yılı münasebeti ile, zaferin ruhunu günümüz teknolojisini kullanarak yaşatmak amacı ile Gençlik ve Spor Bakanlığı Bilgi İşlem Dairesinin geliştirdiği 3 Boyutlu Mobil Oyun projemizi gençlerle paylaşıyor.

4. Gençlik Projeleri Destek Programı:

- a. Gençlerin kişisel ve sosyal gelişime katkı sağlama,
 - b. Potansiyellerini gerçekleştirebilmelerine imkan tanıma,
 - c. Karar alma ve uygulama süreçleriyle sosyal hayatın her alanına etkin katılımlarını artırma,
 - d. Gençlik ve spor hizmetlerine erişimlerini kolaylaştırma,
 - e. Yenilikçi fikirleri hayata geçirme,
- amaçlarına yönelik projeleri desteklemek üzere oluşturulmuştur.

5. Çanakkale Vefa Yürüyüşü: Bakanlık gençlerin kişisel ve sosyal gelişimi ile tarih bilincine katkıda bulunmak amacıyla her yıl 24-25 Nisan tarihlerinde, Çanakkale savaşlarında kahramanlıklarıyla destanlaşan 57. Piyade Alayı başta olmak üzere Çanakkale şehitlerini anmak ve gençlerimizin yaşadıkları illerden Çanakkale iline seyahat etmelerini, akranlarıyla tanışıp kaynaşmalarını sağlamak için "57. Alay Vefa Yürüyüşü" adlı projeyi gerçekleştirmektedir.

6. Söz Sultanları: Söz Sultanları projesiyle tarihimizde isim yapmış büyük devlet adamlarının ve edebi şahsiyetlerin öğretilerinden ve yaşamlarından kesitler,

müzik dinletisi ve tiyatro gösterimi şeklinde sahnelenerek gençlere bu büyük şahsiyetleri ve manevi dünyalarını daha yakından tanıtmak ve bu vesileyle gençlerin ahlaki ve manevi gelişimlerine katkıda bulunulması amaçlanmaktadır.

7. Çanakkale - Bir Hilal Uğruna: Çanakkale Savaşı'nın 100. yılı nedeniyle düzenlenecek programlarda, Çanakkale'nin milletimiz için ifade ettiği değer, Çanakkale'nin bugüne söyledikleri anlatılacaktır.

8. Tecrübe Konuşuyor: GSB tarafından hayata geçirilen "Tecrübe Konuşuyor" projesi kapsamında alanlarında tanınmış, tecrübe sahibi isimler gençlerle bir araya gelerek bilgi ve birikimlerini paylaşmaya devam ediyor.

9. Damla: Damla projesiyle gençlerin maddi karşılık beklemeden, başka bir çıkar beklentisi içinde olmadan, ailesi ya da yakın çevresi dışındaki bireylerin yaşam kalitesini artırmak veya genel olarak toplumun yararına olduğu düşünülen bir hedefe ulaşmak için, yalnızca içinden gelerek ve doğru olduğuna inanarak, bir toplumsal girişime destek olmalarını sağlamak amaçlanmaktadır.

10. Bir Usta On Çırak: 1 Usta 10 Çırak Projesiyle Anadolu'da kaybolmaya yüz tutan el sanatlarımızı tanıtmak, gençler arasında bir farkındalık oluşturmak, internet ortamına bağlı yaşayan gençlerimizin aktivite çerçevesinde yeni gençlerle tanışmasını sağlamak, bir el sanatı öğretmek gençlerimizin gelecekte iş imkanı bulabilmelerine veya boş zamanlarını değerlendirmelerine katkı sunmak amaçlanmıştır.

11. Gençlerden Ecdada Mektup:

- Gençlerimizin milli ve manevi duygularını canlı tutarak; tek vatan, tek devlet, tek bayrak, tek millet inancı ve idealini kazandırmak,
- Okuyan, düşünen ve yazan gençliğin ortaya çıkmasına katkıda bulunmak,
- Nesiller arası köprülerin kurulmasını sağlamak,
- Dilin doğru ve etkin biçimde kullanılmasını teşvik etmek,
- Tarihi şuurunun toplumda yerleşmesi ve gelişmesini sağlamak, projenin amaçlarıdır.

12. Futbolun Ustaları Geleceğin Yıldızlarıyla Buluşuyor: Gençler Türk futbol tarihine geçmiş sporcularla sohbet etme ve onlara soru sorma imkânı buluyorlar. Bununla birlikte ünlü sporcular ve gençler arasında il ve ilçelerde maç

organizasyonu yapılarak, belirlenen gençler İstanbul'a götürülerek Spor Toto Süper Lig maçlarını izleme fırsatını yakalıyorlar.

13. Tematik Gençlik Kampları: Gençlerin sadece spor alanında değil girişimcilik, tarih, bilim, teknoloji vb. temalarda kendilerini geliştirebilmeleri için 'Tematik Gençlik Kampları' projesi hayata geçirildi. Gençlerin belirlenmiş olan temalarda bilgi sahibi olması ve alanında başarılı akademisyen ve işadamları ile bir araya gelmesi amaçlanmıştır.

14. Şehirler ve Kùltürler: Gençlerin ÷lkemizin doğal güzelliklerini görmeleri, muhteşem tarihini ve kültürel değerlerini öğrenmeleri, Anadolu'da kök salıp büyümüş derin ve heybetli medeniyetimizi, şehirlerimizi ve kültürümüzü tanımaları için başlatılmış bir hareketlilik projesidir.

15. Gençlik Merkezleri: Gençlerin serbest zamanlarını sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif faaliyetlerle değerlendirmek, bilgi ve beceri sahibi olmalarına yardımcı olmak, gençlik faaliyetlerini planlamak, programlamak, yönetmek, denetlemek, değerlendirmek ve geliştirmek amacı ile kurulmuştur (Başbakanlık, 2011).

16. Gençlik Kampları: Gençlerin serbest zamanlarını çeşitli sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerle değerlendirmelerini sağlamak amacıyla kurulmuş tesislerdir. Kamplara katılan gençlerin ulaşım konaklama ve yemek ihtiyaçları GSB tarafından karşılanmakta ve gençlerden her hangi bir ücret alınmamaktadır.

17. Genç Kaşifler Treni: Gençlerimizin demiryolunu kullanarak Osmanlı İmparatorluğu coğrafyası içerisinde yer alan ÷lkelerin tarihi değerlerini ve doğal güzelliklerini görmek; tarih bilincini artırmak, tren seyahati sırasında yapılan etkinliklerle gençlerin birbirlerini tanıyıp kaynaşabilecekleri ortamlar hazırlamak ve yapılan yarışmalarla gençleri kitap okumaya teşvik amacıyla gerçekleştirilmiştir.

18. Gençlerin İyilik Ağacı: Gençlerin İyilik Ağacı, iyilik yapmanın alışkanlık haline dönüşmesi, iyiliklerin paylaşılması yoluyla toplum bilincinin artırılması ve kişilerin değil, yapılacak iyiliklerin ön plana çıkması amacıyla tüm gençlik merkezlerimizde uygulamaya başlanmış bir GSB projesidir.

19. Büyük Adımlar: Spor faaliyetlerinin gelişmesini sağlamak, yaygınlaşmasını teşvik etmek ve spora olan ilgiyi artırmak amacıyla geleceğimizin teminatı gençlerimiz için Bakanlığımızca Büyük Adımlar Projesi hayata

geçirilmiştir. Büyük adımlar projesi kapsamında her ay gerçekleştirilecek olan etkinliklerde; sporcu, antrenör, spor yöneticisi, spor bilimcileri ve spor medyasının temsilcileri, gençlerle sıcak ve samimi bir söyleşi ortamında buluşacaklardır.

20. Gençlik Araştırmaları Dergisi: “Gençlik Araştırmaları Dergisi” yılda iki kez yayınlanan ve bir hakem heyetinin incelemesinden geçen akademik makalelerin yer aldığı bir dergidir.

21. Girişimcilik Eğitimi: Bakanlık tarafından "Gencim, Girişimciyim, Güçlüyüm" sloganıyla 81 il Gençlik Merkezlerinde KOSGEB işbirliğiyle ‘Genç Girişimciler İçin Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi’ düzenliyor. Düzenlenecek olan girişimcilik eğitimini başarı ile tamamlayarak sertifika almaya hak kazanan genç girişimciler, KOSGEB’in yeni iş kuranlara verdiği 30 Bin TL'ye kadar hibe ve 70 Bin TL'ye kadar faizsiz krediye başvuru hakkına sahip olacaklardır.

22. Yarının Liderleri: Proje 21. yüzyıl dünyasının ve Türkiye'sinin yönetimine talip olacak genç bireylere liderlik özelliklerinin geliştirilmesi ve entelektüel bir kişilik kazandırmak üzere oluşturulmuştur.

23. Türk Müziği Yarışması: GSB bünyesinde faaliyet gösteren Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü geçtiğimiz yıllarda sadece ‘Türk Halk Müziği’ dalında düzenlediği Türk Müziği Yarışması'na bu yıl yeni kategorilerle devam ediyor. Buna göre katılımcılar, bu yıl yarışmada ‘Türk Sanat Müziği’ ile ‘Geleneksel Türk Müziği’ alanındaki eserleri de seslendirilebilecek.

24. Bilgelerin İzinde: Gençlere milli ve manevi değerlerimizi daha etkin şekilde tanıtmak, şiir, destan ve diğer edebi eserler yoluyla sahip olduğu tarihi ve kültürel değerleri tanıyıp benimsemesine katkıda bulunmak amacıyla ‘Bilgelerin İzinde’ projesi başlatılmıştır (GSB, 2015).

1.6.7.2. Tamamlanmış Projeler

1. 100 Güler Yüz,
2. Mesleklerinde En Gençler,
3. Afet ve Rehabilitasyon Gönüllüleri,
4. Sarıkamış Şehitleri Vefa Yürüyüşü,
5. Kuşaklar Buluşuyor,

6. 2. Gençlik Şurası,
7. Gençlik Haftası,
8. Türkiye-Akdeniz Gençlik Barış Gemisi,
9. Bir Gün Bir Değer,
10. Seyyah "Ulu Çınarın İzinde",
11. Genç Kaşifler Treni,
12. Lider Gençlik Kampları,
13. Uluslararası Gençlik Kısa Film Festivali,
14. Genç Gazeteciler Buluşması (GSB, 2015).

1.6.8. Mobil Gençlik Merkezi – Genç Gönüllüler Hareketi Projesi

GSB 2013 yılı Sosyal Dahil Etme Proje çağrısı kapsamında desteklenen ve Kırıkkale Üniversitesi Dış İlişkiler ve AB Koordinasyon Birimi tarafından yürütülen “Mobil Gençlik Merkezi – Genç Gönüllüler Hareketi” Projesi kapsamında kiralanan TIR ile 2 ay boyunca 33 il ve 55 ilçede faaliyet gerçekleştirildi. TIR’ın dorsesine eğitsel, işitsel, görsel ve sportif malzemeler konulup faaliyette bulunulacak yerlerde gençlerin hizmetine sunuldu. Bakanlık tarafından 300.000 TL bütçe tahsis edilen projenin amacı GSB’ a bağlı Gençlik Merkezlerine uzak ya da hiç bulunmayan ilçe/kasaba/köylere gidilerek çocukların ve gençlerin GSB’nin ve Gençlik Merkezlerinin yürüttüğü proje ve faaliyetlerden bilgi sahibi olmalarını ve bunlara katılımlarını sağlamak, kötü alışkanlıklardan uzak durup spor yapmalarına teşvik etmektir. Projenin koordinatörlüğü tarafınca gerçekleştirildi.

Bu çalışmanın ana çatısını oluşturan araştırma bölümü yürütülen bu proje kapsamında gerçekleştirildi. Türkiye’nin 7 bölgesinde yapılan proje faaliyetleri kapsamında standımızı ziyarete gelen öğrencilere gönüllülük esasına bağlı kalınarak anket uygulandı. Gönüllülere anket sunulmadan önce konu hakkında bilgi verildi.

Projenin yürütülmesine Kırıkkale Üniversitesinde öğrenim gören 15 gönüllü öğrenci destek verdi. Bu öğrenciler iki ay boyunca faaliyet gerçekleştirilen her bir il, ilçe ve köyde Tır'ın dorsesinde bulunan etkinlik malzemelerini yerel yönetimin proje için tahsis ettiği alana indirip kurdu ve etkinlik sonrasında tekrar Tır'ın dorsesine

yüklediler. Gönüllü gençler proje etkinlik alanını ziyarete gelen çocuk ve gençlere sportif malzemelerinin kullanımı konusunda yardımcı oldular, GSB'nin program ve projeleri hakkında bilgiler verdiler. Proje alanımızı 7'den 77'ye farklı yaş gruplarından ziyarete gelen vatandaşlar oldu.

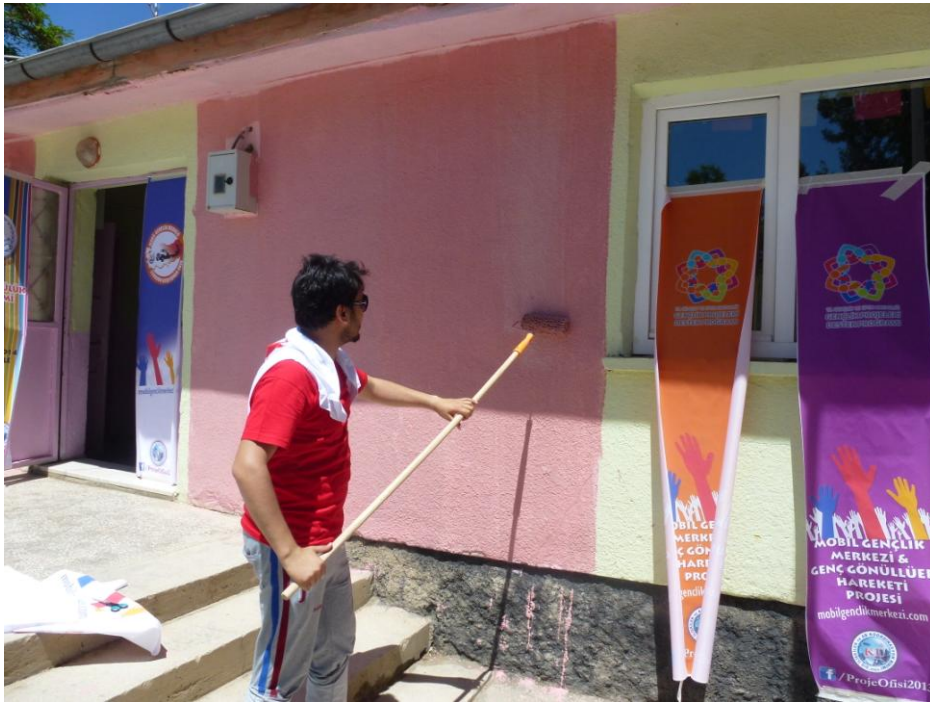

Şekil 1.1. Proje Ekibi ve Araçlar

Projenin ilk faaliyetlerinden birisi elim Soma kazası anasına Fidan dikimi ile Kırıkkale Yahşihan'da bulunan Mahmutlar Şarklısı İlkokulunun dış cephesini boyamak oldu.

Şekil 1.2. Genç Gönüllülerimiz ile Soma Anısına Fidan Dikimi

Şekil 1.3. Kırıkkale, Yahşihan Mahmutlar Şarklısı İlkokul Boyama

Proje kapsamında gerçekleştirdiğimiz faaliyetlere çocuklar ve gençler büyük ilgi gösterdiler.

Şekil 1.4. Amasya, Suluova'daki Etkinliklerden Bir Görüntü

Şekil 1.5. Tokat, Erbaa'daki Etkinliklerden Bir Görüntü

Etkinliklere katılan çocuk ve gençlerin büyük bir oranı böyle bir etkinliğe ilk kez katıldıklarını ve hayatlarının en güzel gününü yaşadıklarını belirttiler.

Şekil 1.6. Giresun, Espiye'deki Etkinliklerden Bir Görüntü

Şekil 1.7. Adıyaman, Güneykaş Köyü'ndeki Etkinliklerden Bir Görüntü

Etkinlik alanımızı ziyaret eden katılımcılara çeşitli hediyeler ve ikramlarda bulunuldu. Spor alışkanlığı kazanmaları yönünde faaliyetler gerçekleştirildi.

Şekil 1.8. Rize, Pazar'daki Etkinliklerden Bir Görüntü

Şekil 1.9. Kırıkkale, Bahşılı'daki Etkinliklerden Bir Görüntü

Faaliyet gerçekleştirilen her bir şehirde yerel ve ulusal basın etkinlik alanına davet edilerek projenin geniş kitlelere duyurulması sağlandı.

The image shows a screenshot of the Gölçük Postası newspaper website. The header features the newspaper's logo and name, along with navigation links for Multimedia, Video Galeri, Firma Rehberi, and Seri İlan. The date is 24 Aralık 2015 Perşembe. Below the header, there are categories like Güncel, Asayiş, Eğitim, Siyaset, Ekonomi, Kültür, Sağlık, Yaşam, and Dür. A red banner at the top right indicates 'SON DAKİKA' and '10:02 - Kontrolenden çıkan araç ağaca çarptı'. Below this, there are two main news items: 'Sigaraya zam geliyor' and '10 bin kişinin memuriyeti riskte'. The main article is titled 'Mobil Gençlik merkezi TIR'ı Gölçük'e geldi' and includes a photo of a group of people standing in front of a mobile youth center truck. The article text describes the project and its goals.

(Gölçük Postası, 2014)

Şekil 1.10. Gazete Haberi

Proje sonunda Kırıkkale Üniversitesinde "Gençlik Haftası" düzenlendi. Gençlik Haftasında projede çekilen fotoğraflardan oluşan bir Fotoğraf Sergisi ile projeye katılan gönüllü öğrencilerin projede elde ettikleri deneyim ve tecrübelerini paylaştıkları bir konferans düzenlendi.

Hürriyet GÜNDEM DÜNYA EKONOMİ SPOR YAZARLAR KELEP

Kırıkkale Üniversitesi'nde sergi

DHA 22 Ekim 2014 - 11:44:06

Haberini Öne Çıkar

Paylaş Paylaş Paylaşın Tweetle G+ D

- A + Yorum yaz

Gençlik ve Spor Bakanlığı'nca desteklenip, Kırıkkale Üniversitesi Dış İlişkiler, AB Koordinasyon Birimi tarafından yürütülen Mobil Gençlik Merkezi Genç Gönüllüler hareketi projesi kapsamında Kırıkkale Üniversitesi'nde Genç Gönüllüler Haftası düzenlendi, Merkez Kütüphanede fotoğraf sergisi açıldı.

Sergi açılışına Kırıkkale Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Ekrem Yıldız, Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Hakan Kocamış, Eğitim Fakültesi Dekanı Mehmet Kutlu, Proje Koordinatörü Rüstem Orhan, Gençlik ve Spor Bakanlığı Uzmanı Zeliha Parlak, akademik personel, idari birim amirleri ve öğrenciler katıldı. Bir hafta boyunca ziyarete açık olan sergide yer alan 75 fotoğraf, Mobil Gençlik Merkezi Tın ve Gönüllü Gençlik Karavanı ile 33 il ve 55 ilçeyi dolaşan Üniversite öğrencilerinin çektikleri karelerden oluştu. Sergiyi gezen Prof. Dr. Ekrem Yıldız, proje kapsamında yer alan Kırıkkale Üniversitesi öğrencilerine ve Proje Koordinatörü Rüstem Orhan'a Teşekkür Plaketi vererek, öğrencileri duyarlılıklarından ve özverili çalışmalarından dolayı tebrik etti.

Dış İlişkiler ve AB Koordinasyon Birimi Başkanı Rüstem Orhan ise projeye emeği geçmiş yerli ve yabancı öğrencilerle kapanış yemeğinde buluştu, emeği geçen tüm gönüllü gençlere teşekkür etti.

(Hürriyet, 2014)

Şekil 1.11. Gençlik Haftası Gazete Haberi

1.7. ALIŞKANLIK

Alışkanlıklar ve buna bağlı olarak gerçekleşen tutumlar insanların hayatında sürekli var olan, yaşantısında etkili ve belirleyici rolü bulunan, kişiliğini oluşturan davranışlardır. Alışkanlıklar insanların fiziksel, duygusal, zihinsel ve toplumsal davranışlarına yön vermekte, şahsiyetini oluşturmaktadır. Alışkanlıkların insan davranışları ile doğrudan ilişkisi bulunduğundan birçok disiplinin ilgi alanına girmekte, eğitim biliminin de önemli bir parçası haline gelmektedir.

İnsan davranışı eğitim biliminin üzerinde en fazla durduğu konuların başında gelmektedir. Ertürk (1993) eğitimin tanımını bu yönde yapmıştır: "Eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı olarak istendik davranış değişikliği meydana getirme sürecidir". Eğitimle bireylerin kişiliklerinde ve davranışlarında olumlu yönde değişiklikler olması hedeflenir. Bireylerin kendi hayat tecrübeleri neticesinde beklenen davranış değişiklikleri içerisinde iyi alışkanlıkların kazanılması ve kötü alışkanlıklardan uzak durmasıdır.

Alışkanlıklar insanların hayatları boyunca var olacak, düzenli ve sürekli bir biçimde kendini gösterecek, öğrenilerek elde edilecek davranış türleridir. Bir davranışın alışkanlık olması için kendini düzenli ve sürekli olarak göstermesi gerekmektedir. Alışkanlık bir durum karşısında insanın fiziksel, duygusal ve zihinsel olarak gösterdiği davranışlar bütünüdür. Donald D. Schroeder alışkanlığı "davranışlarımızı, düşüncelerimizi veya duygularımızı yönlendiren ve zamanla da otomatik bir tepki haline dönüşen sonradan edinilme bir taslaktır" olarak tanımlamaktadır. Örneğin bisiklet sürmek hem fiziksel hem de zihinsel bir süreçtir. Bisiklet kullanmayı öğrenen bir kişinin fiziksel ve zihinsel davranışları alışkanlık kazanması neticesinde otomatikleşir. Ya da sigara içmeyi alışkanlık haline getirmiş bir kişi eli duygusal anında hemen sigara paketine uzanabilir.

Alışkanlıklar insanın dünyaya gelmesi ile birlikte kendisine verilen bir özellik değil, öğrenme ile sonradan edinilmiş, kazanılmış davranışlardır. Alışkanlık kazanma bu yönü ile eğitimin önemli konusudur ve bir öğrenme biçimidir. Eğitim ile iyi alışkanlıkların edinilmesi ve kötü alışkanlıklardan da uzak durulması hedeflenmektedir. Merak etme, okuma ve öğrenme isteğini bireylere alışkanlık haline getirmek eğitimin temel konuları ve hedefleri arasında yer almalıdır.

Alışkanlıklar bütün içsel yaşantılar için söz konusu olabilir. Örneğin, alışkanlık haline gelmiş duygusal tepkiler de vardır. Böceklerden, yılanlardan, karanlıktan korkma gibi. Algılama ve dikkat etme alanında da alışkanlık haline gelmiş tutumlar vardır. Bir gazeteyi alınca bazı kişiler hemen ilk sayfanın manşetlerine bakarlar, bazı kişiler derhal spor sayfasını açarlar, bazıları derhal dedikodu, cinayet ve hırsızlık gibi havadisleri bulurlar. Böylece tutumlar da alışkanlık haline gelir. Aslında tutumu, alışkanlık haline gelmiş duyuş ve görüş tarzları olarak tanımlanmaktadır. Örneğin, bütün başka dinden ve ırktan, ya da cinsten olan yabancı insanları yabancı olarak yadırgamak gibi, bütün zencileri beyazlardan, bütün kadınları erkeklerden biraz daha düşük nitelikte insanlar olarak düşünmek gibi. Böylece alışkanlık, psikolojinin bütün konularını yakından ilgilendirmektedir. Tensel olsun, zihinsel, duygusal veya sosyal olsun, bütün davranışlar iyice öğrenilip alışkanlık haline gelebilir (Baymur, 1972).

Alışkanlık konusu, insanların ruhsal ve fiziksel gelişimi bakımından önemli bir yere sahip olan beden eğitimi ve spor bilimi için de son derece değerlidir. Beden eğitimi ve spor insanların fiziksel, ruhsal ve toplumsal eğitimine ve buna bağlı olarak kazanılan davranışlarına etki etmektedir. Küçük yaşlarda edinilen spor yapma alışkanlığı ile birlikte insanlarda düzenli çalışma ve mücadele ruhu, kazanma ve kaybetme duygusu, rakibine saygılı davranma düşüncesi gibi daha birçok olumlu tutum kazandırmaktadır.

Düzenli olarak spor yapmak iyi bir alışkanlık haline dönüşebilir. Sporda alışkanlıklar başarıyı, başarı motivasyonu, motivasyonda alışkanlıkların devamlı ve sürekli olmasını sağlar. Olumlu alışkanlıklar aynı zamanda birçok olumlu değişikliklerin olmasını tetikleyebilir. Örneğin spor yapamaya başlayan bir kişi bunu alışkanlık haline getirmesi ile boş vakitlerini olumlu bir faaliyet ile değerlendirmiş olacaktır.

1.7.1. Alışkanlığın Tanımı

Alışkanlık birçok disiplini ilgilendirdiğinden tanımı içeriksel olarak benzer de olsa farklı farklı açıklanmıştır. 1. **Eğitimbilim:** 1. Bir edim ya da etki karşısında bir canlının gösterdiği değişmez tutum. 2. Bir şeyin sık sık yinelenmesi sonunda oluşan

huy ve alışkı. 2. **Felsefe:** İç ve dış etkilere bağılı olarak hep aynı biçimde davranma. 3. **İnsanbilim:** Bir şeyi eskiden beri görüldüğü, eski kuşaklardan öğrenildiği biçimiyle yapma tutumu. 4. **İşletme:** Aynı markanın sıkça satın alınmasıyla oluşan tüketici davranışı. 5. **Ruhbilim:** Düzenli ve sürekli olarak kendini gösteren, öğrenilerek edinilmiş yalın davranışlar (TÜBA, 2013).

TDK (2006) ise alışkanlığı "İç ve dış etkilerle hep aynı biçimde gerçekleşmesi sonucu beliren şartlanmış davranış" olarak tanımlamaktadır. Güney (1998) alışkanlığı "canlı bir varlığın tekrarlanan bir etkiyle edindiği tutum veya öğrenme sonucu otomatik olarak yapılan davranışlar" olarak açıklamaktadır.

Alışkanlığı bilim adamları, filozoflar ve düşünürler kendi bakış açılarına göre tanımlamışlardır. "Doğası gereği insanların neredeyse tamamı aynıdır; ancak alışkanlıkları onları birbirinden ayırmaktadır (Konfüçyüs)." "Az ya da çok düşünmenin, istemenin ve akli tecrübenin uyarlanmış (sistemize edilmiş) şekli (Andrews)." "Düşünceler gayeyi doğurur. Gayeler eyleme dönüşür, eylemler alışkanlıkları oluşturur. Alışkanlıklarda karakter belirleyerek kaderimizi tayin eder (Hans C. Andersen)." "Şu ana kadar davrandığımızı devam ettirecek olan içsel bir gereklilik (Kant)." "Alışkanlık ya en iyi hizmetçidir ya da en kötü efendi (N. Emmons)." "Alışkanlıklar pat diye pencereden atılmaz. Onları diller dökerek merdivenlerden yavaş yavaş indirmeniz gerekir (Mark Twain)." "Karakter, güç ve uzun süre bir alışkanlıktan başka bir şey değildir (Plutarch)." "Düzenli bir şekilde karakteristik durumlar altında uygulanmış tekrarlar ile meydana gelen kendiliğindenlik durumu (Bill Pollard)."

Bilim adamları alışkanlık kavramını konu ve bakış açılarına göre farklı şekillerde açıklamaya çalışmışlar. Alışkanlık tanımlanırken zihin ve bellek ile de bağı kurulmalıdır. İlk bakışta alışkanlık sözü ile bellek arasında kolayca bir ilişki kurulamaz. Çünkü günlük dilde belleme (ezberleme) daha çok fikrî tasarımlara ve sözcüklere dayanan bir öğrenme anlamına gelir. Örneğin, tarih, coğrafya, fizik ve kimya ile ilgili bilgileri belleme gibi. Alışkanlık ise söze dayanmayan devimsel (hareket) becerilerle ilgili kullanılır. Yürüme ve yüzme gibi birtakım devimsel beceriler çok tekrarla alışkanlık haline girer. Oysa, psikolojik bakımdan devimsel bellek ve alışkanlık arasında sıkı bir ilişki vardır. Alışkanlıklar bellemenin bir ürünüdür. Alışkanlıklar çok iyi belenmiş fikirler, devimler ve duyuşlardan meydana

gelir. Bilgi ve becerileri düşünmeden otomatik olarak tekrarlayabilmek için bunları, çok iyi öğrenmek, yani alışkanlık haline getirmek gerekir. Hem bilgiler hem de beceriler alışkanlık haline gelebilir. Bilgiler, zihinde birikmiş tasarımlar ve kavramlar anlamına gelir. Beceriler ise bir takım devimlerin (hareket) hızla birbirini izlemesinden meydana gelir. Aslında beceri, karmaşık bir kavramdır. Bunun devimsel olduğu gibi düşünsel yanları da vardır. Hatta, becerileri (1) devimsel, (2) yarı devimsel ve yarı düşünsel, (3) düşünsel olmak üzere üç bölüme ayırmak mümkündür. Örneğin, bisiklete binmek ve yüzmek büyük ölçüde devimsel beceriler kategorisine girer. Bunları iyi öğrenip alışkanlık haline geldiği zaman birtakım beden, kol ve bacak hareketleri, otomatik olarak birbirini izler. Çarpım tablosunu bilmek, 3x3 yan yana görülünce zihinde 9 sayısı otomatik olarak canlanır. Daktilo yazabilmek, nota okumak, hem düşünsel hem de devimsel bir beceridir. Alışkanlık haline geldiği zaman zihinde birtakım tasarımlar ile el ve dudak hareketleri hızla birbirini izler. Böylece, günlük dilde sadece kravat bağlamak, otomobil sürmek, gibi davranışlar için kullanılan "alışkanlık" sözü psikolojide belli biçimlerde düşünmek, zihinden hesap yapmak gibi düşünsel beceriler için de kullanılır (Baymur,1972).

Haas (2013) alışkanlığı, benzer şartlar altında geliştirilen, tekrarlanarak basmakalıp haline getirilen ve benzer durumlarda otomatik olarak aynı reaksiyon şemasına göre gerçekleştirilen, bilinçli olarak kaçınılmayan veya bastırılmayan tepki şekli olarak tanımlamakta ve duygu, düşünce ve davranış alışkanlıklarının var olduğunu belirtmektedir.

Alışkanlıklar hayatımızın ayrılmaz bir parçasıdır. Sadece insanların değil, örgütlerin ve şirketlerin de alışkanlıkları vardır. Bunlarda “kolektif” alışkanlıklar pek çok süreci belirler (Brunmüller, 2015).

1.7.2. Alışkanlık Kazanma

Yeni alışkanlıklar kazandırmak veya var olan olumlu/olumsuz alışkanlıkları değiştirmek ya da tamamen ortadan kaldırmak insan davranışlarını inceleyen sosyal biliminin ilgi alanı olduğu gibi örneğin satın alma alışkanlığı ile ilgili olarak ekonomi biliminin, bireylerde psikomotor davranış yönü ile de eğitim biliminin konusudur. Alışkanlık bireylerin kişilikleri, tüketimleri, alış-veriş yapmaları, yeme-içmeleri,

giyinmeleri, davranışları gibi fiziksel ve ruhsal yapıları ile doğrudan ilişkili olduğundan birçok disiplinin ilgilendiği bir alan konumundadır. Birçok disiplini ilgilendirdiğinden bireylere alışkanlık kazandırma ya da alışkanlıklardan vazgeçme konusu önem arz etmektedir. Çok iyi öğrenilmiş, düşünülmeden, otomatik olarak yapılan hareketlere alışkanlık denir. Alışkanlıklar kişiliğin önemli bir yanını oluşturur. Onun için bazı alışkanlıkları kazanmak ve bazılarını da kurtulmak için neler yapmak gerektiğini bilmek, herkesi ilgilendiren bir konudur. Belleme ve alışkanlık kazanma aslında öğrenmenin türleridir ve genel öğrenme ilkelerinin bu süreçlerde de geçerli olduğu görülür. Yapılan incelemeler göstermiştir ki, davranışın alışkanlık haline gelebilmesi için (1) hem doyum sağlayıcı, yani bir ihtiyaç giderici olması, (2) hem de çok tekrar edilmiş olması gerekir (Baymur, 1972).

Alışkanlıklar, geçmiş tepkilerin tekrarı olan öğrenilmiş huylardır. Alışkanlıkların gelişmesi için, örneğin sabah kahvesini rutin haline getirmek gibi, pek çok davranış silsilesinin aynı sırada ve aynı ortamda tekrar tekrar yapılması gerekmektedir. Aynı ortam şartları ve benzer tepkiler sürekli olarak bir araya geldiği zaman, farklı unsurlar arasında etkileşimin gerçekleşmesi için potansiyelin de olduğu anlamına gelmektedir. Bu etkileşim bir kez oluşunca, artık sadece ortam algısı tepki vermeyi tetikleyebilecektir. Fiziki ya da sosyal anlamda bir yerde bulunma, başka insanların varlığı, zaman ve silsile öncesi olaylar ortamı oluşturan unsurlardır. Daktilo yazmak, araba sürmek, mantı bükme sürekli yapılarak alışkanlık haline gelen davranışlardır. Bisiklet sürmesini bilen bir kişi pedala çevirmek için her seferinde özellikle karar almak durumunda değildir. İlerlemek ve dengede durabilmek için kazanılan alışkanlığa bağlı olarak otomatikman pedala çevirecektir. Eğer gerekli şartlar varsa, alışkanlıklar mermi gibidir. Ekstra bir katkı olmadan harekete geçer ve durdurulması zordur. Alışkanlıklar otomatik refleklere benzer ve ancak tekrarlanarak alışkanlık haline dönüşürler (Baumeister ve Vohs, 2007).

Alışkanlık kazanma ile ilgili birçok yol tavsiye edilmektedir. Aşağıda bunlardan birkaçı sıralanmıştır. Neticede alışkanlık bireysel bir davranış olduğundan, bu tavsiyeler kişiden kişiye farklılık gösterecektir. Her şeyin başında kişinin göstereceği irade gelmektedir. Kimileri sigarayı kullanma alışkanlığını bıraktım diyerek son noktayı koyabilirken, kimileri bir kaç kez denemelerine rağmen bu

alışkanlıklarından bir türlü kurtulamıyorlar. İnsanların hayatındaki büyük değişiklikler, yani rutin hayatın dışına çıkılması, genelde ağır bir hastalık, boşanma veya iş değişikliği gibi nedenlerden kaynaklanmaktadır. Akciğer kanseri olan bir kişinin sigarayı bırakması ya da maddi durumu kötüye giden bir kişinin alış-veriş ve yeme-içme alışkanlıklarının değişmesi gibi. Herhangi bir neden olmadan insanların alışılmış ve kökleşmiş alışkanlıklarını bırakması pek mümkün görünmemektedir. Büyük hedefleri küçük parçalara ayırmak ve her bir adımda kendini ödüllendirmek işe yardımcı olmaktadır. Bilim adamları yeme alışkanlıklarında en az üç yılın sonunda yeni durumun kalıcı olduğunu belirtiyorlar. Yeni bir alışkanlık kazanmak eski bir alışkanlığı bırakmaktan daha kolay. Arabada kemer bağlamak veya yemek sonrası tabağı bulaşık makinesine koymak gibi karmaşık olmayan davranışlara insanlar daha kolay alışmaktadır. Ancak düzenli spor yapmak gibi alışkanlıklar daha zor gelmektedir. Burada başarı reçetesi: istenilen bir davranışı tetikleyen net bir uyarıcı ile birleştirmek ve ödül ile kuvvetlendirmektir. Sabah erken spor yapanlar spor ayakkabılarını hemen yatağın yanına koymalıdır ve uyanır uyanmaz giymeliler. Spor bilimci Julia Thurn buradaki hedefin beynin insanın kalkması ile spor ayakkabılarını görmesini koşu yapma ile birleştirerek otomatik olarak davranması gerektiğini belirtmektedir. Bu ise ancak iyi bir isteğin ve neticesinde ödüllendirmenin vuku bulduğunda oluşmaktadır. Burada zayıflama isteği yeterli olmamaktadır. Ödül güzel bir kahvaltı gibi somut ve hemen erişilecek durumda olmalıdır. Yeni bir başlangıç tesis etmek için insanların karşısına çıkabilecek ilk engel başarı ile atıldığı takdirde alışkanlık sürekli haine gelecektir. Düzenli koşu yapan insanlar er ya da geç kendilerini evin dışına atmak istemektedirler (Zeug, 2013).

Araştırmacılar, günlük olarak yaptığımız hareketlerin yaklaşık yüzde kırkının alışkanlıklardan meydana geldiğini tespit etmişler. Sebebini ise şöyle açıklanmakta: Alışlagelmiş işleri yaptığımızda beynimiz enerji tasarrufunda bulunmaktadır. Beynimiz vücut ağırlığımızın sadece yüzde ikisini oluşturmakta, ancak enerjimizin yüzde yirmisini kullanmaktadır. Beynin dinlenebildiği ve böylece enerji tasarrufu yapabildiği anlar en iyi zamanlardır. Bir hareketin/davranışın alışlagelmiş bir şekilde yerine getirildiğinde neden enerji tasarrufu yaptığı açıktır: Bu şekilde bir davranış sergilediğinde irade gücüne ihtiyaç duyulmamaktadır. Uygulamaya dönük planlı efor

tamamen ortadan kalkmaktadır. Bilinçaltı otomatik olarak işi devralmaktadır. (Grünstäudl, 2013a).

Toplumda rol model olarak görülen kişilerin alışkanlıkları gençleri doğrudan etkilemektedir. Örneğin sigara içen bir aktör/aktris gençlerin sigara içme alışkanlığı kazanmasında etkili olmaktadır. Alışkanlıklar, çevreden, ebeveynlerden, öğretmenlerden ve özellikle gencin birlikte hareket ettiği grubun verdiği ideallerden davranış modelleri biçiminde öğrenilir (Bamberger, 1990).

März (2012), çocuk eğitiminde katı alışkanlıkların işin yarısı olarak bilindiğini ifade etmiştir. Genç egonun her türlü emniyetten neden ve nasıl yararlandığını makul bir şekilde açıklayan teorilerin bulunduğunu, bunların da güvenli bir şekilde tekrar edilen davranış, durum ve harekete geçiren itici kuvvete dayandığını belirtmiştir.

Grünstäudl (2013a); yeni bir alışkanlık kazanmak için ceza yerine ödüllendirme tercih edilmelidir. Önemli olan ise aynı zamanda olumsuz (kötü) alışkanlıklardan bir bir kurtulmaktır. Olumlu alışkanlıklar geliştirmek için yukarıda bahsedildiği üzere üç basamaklı döngüye uyulması gerekmektedir. Burada en belirgin konu rutindir:

1.Rutin: Öncelikle bütün hedeflere aynı anda ulaşmaya ihtiyaç duyulmamaktadır. Bu durum yeni alışkanlıklar kazanmak için de geçerlidir. Belirli bir zaman süreci içerisinde alışkanlık haline getirmek istenilen sadece bir davranışa odaklanılmalıdır. Bunu başarı elde edene ve artık bu davranışın otomatik olarak ve istemli bir çaba olmadan yapıldığından emin oluncaya kadar gerçekleştirmek gerekir. Bu aşamada hiçbir şey de abartmamalıdır. Geliştirilmesi istenilen ilk alışkanlık olabildiğince küçük olmalıdır. Yeni bir duruma alışma başarıldığı zaman insanın kendine güven ve öz yeterlilik duygusu artacaktır. Bunun sonucu alışkanlık haline getirilmesi istenilen davranış hedefleri de zamanla büyütülebilir (her seferinde özgüven oluşur). Başlangıçta abartıldığı zaman tam tersi bir etki süreci de yaşanabilir. İnsanın kendisine olan güveni zamanla azalacak ve nasılsa başarı elde edemeyecek duygusu ile artık hiç deneme sürecine girilmeyecektir.

2. Ödül: Ödüllendirme, insanların duygularını tatmin ettiğinden çok etkilidir. Hangi isteklerin ne tür alışkanlıkları tetiklediğini ortaya çıkarmak için çeşitli ödüllendirmelerin denenmesi gerekmektedir. Özellikle bir bakışta uygun bir

ödülün belirli bir rutin için olabileceği yerde bu deneyimlerin birkaç hafta sürmesi gerekebilir. Örnek olarak kilo verme hedefi verilebilir. Sene başında sene sonuna kadar 10 kilo zayıflamayı hedef olarak alan bir kişi bir taraftan akşamları kanepede uzanıp televizyon seyrederken bir paket cips tüketme isteğine karşı koyması gerekirken diğer taraftan da haftada üç kez spor salonuna gidip güç ve dayanıklılık (efor) antrenmanı yapmak gibi yeni bir alışkanlık geliştirmesi gerekir. İlk denemeler irade gücü ile başarılabilir. İnsanlar başarmak için her seferinde tekrar gücünü toparlayabilir. Ancak bu durum gittikçe güçlenecektir. Düzenli olarak spor salonuna gidebilmek için motivasyonun devam etmesi gerekmektedir. Tüm bu çabalar için ödüllendirmeye ihtiyaç duyulmaktadır. Bu durum için muhtemelen en uygun ödül her zaman tartıda kontrol edebilecek kilo kaybı olacaktır. Ancak bunu tek bir ödül gibi görmek tehlikelidir. Zira vücuttan bir gram yağ (kilo) vermeden beklide sadece sıvı kaybı ya da alımı olabileceği gibi tüm çabalara rağmen kilo verememenin dönemi de yaşanıyor olabilmektedir.

3. Uyarıcıların Tetiklenmesini: Uyarıcıyı ortaya çıkarabilmek bu sürecin en zor kısmıdır. İnsanların kanepede rahatça uzanıp yatma rutininden kurtarıp spor salonuna götürecek olan tetikleyici unsur ne olabilir? Bunu sadece özgür irade ile açıklamak mümkün olmamaktadır. Zira insanların irade gücü çok kısıtlıdır. Bu durum basit ve küçük davranışlarda işe yaramaktadır. Ancak karmaşık davranış türlerinde başarı şansı oldukça sınırlı kalmaktadır. Uyarıcıların tetiklenmesi için araştırılıp bir şeyler bulunmalı ve buna sıkıca bağlanması gerekmektedir.

Bolat (2015), tüm alışkanlıkların altında üç adımlı bir mekanizmanın olduğunu belirtmektedir. Bunlar: (i) davranışı doğuran tetik, (ii) davranış ve alınan keyif (iii). Örneğin, sigara içenleri araştırdıklarında keşfediyorlar ki sigara içme davranışını en çok yemek, kahve, sıkıntı ve içki tetikliyor. Kişi yemek yer yemez, otomatikman kola siparişinde bulunabilmektedir. Pizza, kolanın tetiği oluyor. Davranışı, bir iç mekanizma da tetikleyebilir. Sıkıntısını sürekli bilgisayar oyunu ile gideren çocuğun tetiği sıkıntıdır. Çocuk sıkılır sıkılmaz, düşünmeden bilgisayara yönelmektedir. Ebeveynler bu tür durumlarda çocukların alışkanlıklarını değiştirmeleri gerekebilir. Bolat, iyi bir alışkanlık kazanmanın en iyi yolunun yeni bir tetik oluşturmak olduğunu belirtmiştir. Düzenli spor yapanların da bir tetik

oluşturduğunu ve bu tetiklerin bazıları için bir çalar saat, bazıları için öğle paydosu, sabah kahvesi veya iş çıkışı olduğunu açıklamıştır.

Gürkaş (2013) ise bir davranışın alışkanlık haline gelmesi için belirli bir zaman diliminin geçmesi gerektiğini belirtmektedir. Alışkanlığı edinebilmek için öncelikle basit hedef ve alışkanlıklar belirlenmeli ve davranışın kesinlikle belli bir süre tekrarlanması gerekmektedir. Daha sonra küçük hedeflerin günlük rutin haline gelinceye kadar yapmaya devam edilmesi gerektiğini bildirmiştir.

Araştırmacılar yeni bir alışkanlığı geliştirmek için uygun olabilecek uyarıcıların tetiklenmesinde 5 temel kategoriden söz etmektedirler. Bunlar (Grünstäudl, 2013a):

- Yer
- Zaman
- Duygusal Durum
- Diğer İnsanlar
- Daha Önceki Davranışlar

Zayıflamak için özellikle 4. maddede belirtilen “Diğer İnsanlar” etkili olmaktadır. İnsanlar bu durumu lehine çevirip kendine bir antrenman arkadaşı bulabilir, ya da aynı durumda olan insanların gittiği aerobik kurslarına kayıt yaptırabilir. Ayrıca televizyon karşısında vakit geçirmeye başlanınca insanları bu durumdan kurtarıp tekrar harekete geçirebilecek partnerler de devreye sokulabilir. Zamanlama da uyarıcıların tetiklenmesi bakımından önemli bir yere sahiptir. Örneğin insanlar aynı gün ve saatlerde spor salonuna gidebilir. Bunların yanında daha önceki basit davranışlar da yeni alışkanlıkların kazanılmasında etkili olmaktadır. Spor çantasını hazırlayıp antrenmana gitmek için çok fazla irade gücüne gerek duyulmamaktadır. Geliştirilmeye çalışılan yeni bir alışkanlığa nazaran karmaşık olmayan ve yeni sona ermiş bir tutumu alışkanlık haline getirmeye çalışmak daha uygun bir yöntemdir. Spor çantasını alıp antrenman eşyalarını hazırlamak için çok fazla irade gücüne gereksinim duyulmamaktadır. Ancak bu durum gerçekten spor salonuna gitmek için uyarıcıların tetiklenmesi için mükemmel bir neden olabilir. Üstelik ek bir irade gücüne de ihtiyaç bulunmamaktadır.

1.7.3. Yeni Alışkanlıklar Nasıl Edinilir?

Bir faaliyetin uygulanması esnasında veya sonrasında insanların kendini iyi hissetmeleri halinde beyni bu faaliyeti genel olarak bir alışkanlık haline getirmektedir. Hedeflere adım adım yaklaşılmasını sağlayan olumlu bir davranış söz konusu ise bunun alışkanlık haline gelmesi daha kolay gerçekleşmektedir. İnsanları uzun süreçli hedeflerine ulaşmasına katkı sağlamayan hatta bundan alıkoyan faaliyetler de bireylerin hoşuna gitmemektedir. Bunun sebebi ise faaliyetin kısa süreliğine iyi gelmiş olabileceğidir. Örneğin spor ayakkabılarını giyip koşmaya çıkmak yerine kanepenin üzerinde uzanıp kalmak insanların daha çok hoşuna gitmemektedir. Özellikle de dışarıda hava çok güzel değil ise. Olumlu ya da olumsuz alışkanlıkların edinilmesi ile ilgili olarak fark etmeksizin beyin üç aşamada (üç basamaklı) çalışmaktadır:

1. Beynimiz sürekli olarak herhangi bir alışkanlığımızı harekete geçirebilecek *uyarıcıların tetiklenmesini* aramaktadır. Uyarıcıların tetiklenmesi beynimize hangi alışkanlığımızın harekete geçmesi gerektiğini bildirmektedir. Bu durum beynimizin otomatik moda geçmesini sağlamaktadır.

2. Uyarıcıların tetiklenmesinden sonraki aşamada bedensel, zihinsel veya duygusal doğamızda bulunabilecek bir *rutini* gerçekleştirmek gelmektedir.

3. Finali, gelecekte bu somut döngüyü hatırlamaya değer olup olmadığına karar vermede beynimize yardımcı olacak *ödülleme* ile tamamlanmaktadır .

Ödül yeterince büyük ise üç aşamalı döngü gittikçe daha çok otomatikleşmektedir. Uyarıcıların tetiklenmesi ve ödül güçlü bir öne alma ve talep etme hissi oluşana kadar birbiriyle sıkı bir şekilde bütünleşmektedir. Finalde ise yeni bir alışkanlık meydana gelmektedir. Böylece belirli bir davranışın alışkanlık haline dönüşmesi için hangi aşamalara gereksinim duyulduğu da açıklanmış oldu. İki gereksinim var: biri uyarıcıların tetiklenmesi diğeri ise ödül (Grünstäudl, 2013a).

Bolat (2015) spora başlayanların çoğu, kısa bir süre sonra sporu bıraktığını ifade etmektedir. Iwona Üniversitesi'nden Alison Phillips ve King's College London'dan Benjamin Gardner'in spor yapan 123 kişiyi uzun bir süre takip edip, günlük yazdırıyor ve anket uyguluyorlar. Ortaya iki farklı grup çıkıyor: düzenli ve düzensiz spor yapanlar. Bu iki grubu birbirinden ayıran temel farkın düzenli spor

yapanların bir rutine sahipken, düzensiz spor yapanların bir rutininin olmadığını tespit edilmektedir.

1.7.4. Alışkanlıklardan Kurtulma

Duhigg insanların iyi ve kötü alışkanlıklarından bahsetmektedir. Örneğin aile alışkanlıkları repertuarında çocukların kirli çizmelerle ev içerisinde dolaşmalarına bir tokat atma bulunuyor ise, bunu hiç kimse onaylamayacaktır. Ancak tokat atma işi rutinleştikçe, durum o kadar da kötüleşecektir. Bunun yanında 42 yaşındaki Afrikalı-Amerikalı Rosa Parks'ın 1 Aralık 1955'de Montgomery, Alabama'da bir otobüsün orta kısmında beyaz bir erkeğe yer verme alışkanlığını terk etmemiş olsaydı Martin Luter King'in Amerika Sivil Haklar Hareketi muhtemelen daha yavaş ilerleyecekti. Rosa Parks otobüste yerinden kalkmadı ve tutuklandı (März, 2012).

Alışkanlıklar insanların hayatlarını önemli ölçüde kolaylaştıran ve beynin enerji tasarrufunda bulunduğu davranışlardır. Hayat sürekli tekrarlanan bir rutinden ibarettir. İnsanlar birçok durum ve olay karşısında genelde rutinin dışına çıkmamaktadır. Yürümek, araç kullanmak vb. gibi daha birçok alışkanlıklar olmasa her bir durumu planlayarak gerçekleştirmek zorunda kalırdı. Bu ise daha fazla enerji ve zaman kaybına yol açacaktır.

İnsanların olumlu alışkanlıklarının yanında tüm hayatlarını etkileyebilecek olumsuz ve zararlı alışkanlıkları da bulunabilmektedir. İnsan beyni bir alışkanlığı edinirken onun olumlu veya olumsuz olduğuna ayırt etmeksizin bu durumu rutin haline getirip otomatik olmasını sağlayabilmektedir. Beynin görevi daha az enerji sarf ederek işlemi gerçekleştirmektir.

İnsanların olumsuz alışkanlıklarından kurtulması onu edinmesinden daha zor ve yorucu olabilmektedir. Bu nedenle insanlar genç yaşlarda bilinçlendirilmeli, olumsuz alışkanlıklardan uzak tutulmalı ve onlara örnek davranışlarda bulunulmalıdır.

Kötü alışkanlıklardan kurtulmanın en iyi yolu, ilk önce tetiği bulmak ve ortadan kaldırmaktır (Bolat, 2015).

Alışkanlıkları değiştirmek kolay değildir. Bunun için gerekli olan:

- Aynı anda birden fazla davranış değişikliklerine neden olan "Anahtar alışkanlıkları" tespit etmek,

- ve burada kullanılacak irade gücüdür (Akt. Brunmüller).

Bireylerin olumlu alışkanlıklar edinmesi ve olumsuz alışkanlıklardan kurtulması başta irade gücü olmak üzere, önceki yaşantılar ve tecrübeler, etkileşimde olduğu insanlara, zamana, mekâna, maddi imkânlarla ve manevi değerlerine bağlıdır. Bunlara yukarıda değinilmiştir. Olumsuz alışkanlıklardan kurtulmak veya değiştirmek için aşağıda yöntemler kullanılabilir (Grünstäudl, 2013b):

1. Adım: En Önemli Alışkanlıklara Odaklanma

Başta değiştirilmesi istenilen bütün alışkanlıklar not edilmelidir. İnsanlar hedeflerinin tamamına aynı anda ulaşamayacakları gibi bütün alışkanlıklarını bir anda değiştirmeleri ve kurtulmaları da mümkün olmayacaktır. İnsanlar hayatlarını etkileyen en olumsuz alışkanlıklarına odaklanmalılar. Diğer alışkanlıklarını ileriki zamanlarda ele almalılar. İnsanlar kendilerini en çok rahatsız eden ve başarılarını engelleyen alışkanlıklarını not etmeli ve tüm süreçleri yazılı olarak gerçekleştirmelidir.

2. Adım: Alışkanlığı Sürdürmenin Sonuçları Hakkında Bilinçli Olma

İnsanlar kötü alışkanlıklarına devam etmelerinin ileriki hayatları için nelere mal olabileceğini bilmeli ve kendilerine aşağıdaki gibi sorular yöneltmelidir.

1. Alışkanlığa devam etmenin ne tür sakıncaları bulunmaktadır? Böylece hangi hedeflere erişilememektedir? Bunlar ne tür başarısızlığa yol açacaktır?

2. İnsanların sadece kötü alışkanlıklarına sıkı sıkı bağlandıklarından dolayı hedeflerine ulaşamayacakları, kalan hayatlarını bir dizi başarısızlıkla kaplayacak düşüncesi kendilerine ne hissettirecektir?

3. Bu düşünce bir şeyleri değiştirmek için yeterli olacak mıdır?

İnsanlar bu sorulara karşılık düşüncelerini de yazılı olarak not etmelidir.

3. Adım: Olumsuz Duygular Sağlama

Olumsuz alışkanlıklardan kurtulmak için bu sorgulamanın yeterli olabileceği düşünülebilir. Ancak bir şeyleri değiştirmek için çoğu zaman daha yoğun çaba sarf etmek gerekebilir. Zira bu tür alışkanlıklar uzun yıllar öncesinde hayatımıza girmiştir.

Bu nedenle eski alışkanlıklar ne zaman ortaya çıksa ileriki hayatta ne tür başarısızlıklara yol açabileceği hatırd tutulmalıdır. Ne zaman eski rutine geri dönülse ilk iki adımdaki notlar okunmalıdır. Bunlar kötü hislere yol açmalıdır.

Alışkanlığın icrası esnasında bunun kötü duygular ile birleştirilmesi bu alışkanlıktan zamanla kendiliğinden kurtulma ihtimalini büyütmektedir. Böylece cezalandırma ile davranış alışkanlıklarından vazgeçebilmektedir.

4. Adım: Olumlu Alışkanlıklar Edinme

Kötü alışkanlıklardan uzun süreliğine kurtulmak için bunun yerine olumlu alışkanlıklar ihdas edilmelidir. Bunun için cezalandırma yerine ödüllendirme metodu kullanılmalıdır.

1.7.5. Alışkanlığı Değiştirmek İçin On Üç Kural

İnsanların alışkanlık edinmesi veya kurtulması bireylerin kendi hayatları ile doğrudan ilgilidir.

Yukarıda da bahsedildiği üzere kişilerin önceki yaşantıları, çevreleri, tecrübe ve deneyimleri bu süreçte önemli rol oynamaktadır. Aşağıda alışkanlıkları değiştirmek veya kurtulmak için on üç kural sıralanmıştır. Bunlar:

1- Her zaman sadece bir alışkanlık değiştirilmelidir. Sadece bir hedef seçilmelidir.

2- Bir plan hazırlayıp hedefleri sıraya koymalıdır. Başlangıç ve bitiş tarihlerini yazıp buna bağlı kalınmalıdır.

3- Hedefin arkasında sonuna kadar durulmalıdır. Yarıda bırakmayıp herkese bundan haber verilmelidir.

4- Çevreden, aileden ve aynı durumda olanlardan destek alınmalıdır.

5- Başlamadan önce motivasyondan emin olup, alışkanlığı neden değiştirmek istendiği bilinmelidir?

6- Engelleri tanıyıp nerede tökezlenebileceği öngörülmalıdır.

7- Günlük tutup gelişmeler kayıt altına alınmalıdır. Bunlar motivasyonu artırmaktadır.

8- Hedefler ölçülebilir ve açık olmalıdır.

9- Alışkanlıklara bağlayan ve çözen durum öğrenilip, hangi durumlarda alışkanlıkların peşinden gidildiği bilinmelidir.

10- Başlamadan önce konu hakkında bilgi sahibi olunmalıdır.

11- Konsantrasyonunu bozacak durumlardan kaçınılmalıdır. En az 30 gün tek bir konu üzerinde odaklanılmalıdır. İlk on dört gün işler iyi gitmiş olsa bile hedefte sadece bir konu olmalıdır.

12- İstisnadan kaçınılmalıdır. Her daim tutarlı olup, bir kereden bir şey olmaz demekten sakınılmalıdır.

13- Buna rağmen küçük bir kaçamak yapılsa dahi devam edip, pes edilmemeli, hedeflenen plana sadık kalınmalıdır (Akbari, 2008).

Sonuç olarak alışkanlığı değiştirmek, edinmek veya kurtulmak için belirli yöntemlerin denenmesi, zaman harcanması ve çaba gösterilmesi gerekmektedir. Bütün insanlar için geçerli olabilecek tek bir yöntemden bahsedilmeyebilir. İnsanlar kendi kişilikleri, deneyimleri ve kendilerini tetikleyebilecek yöntemleri tercih etmelidirler. Alışkanlık edinmek veya terk etmek için başta güçlü bir iradenin ve motivasyonun olması gerekir. Bireyler bu süreçte bir süreliğine ara verseler dahi tekrar kaldıkları yerden devam etmeyi de bilmeliler.

Genç kuşağın spor alışkanlığı kazanması için öncelikle sportif ortamların ve şartların oluşturulması gerekir ki, kendilerini her zaman tetikleyebilecek unsurlar hazır olsun. Kapalı ve açık spor tesisleri ile sportif araç-gereçlerin bulunmadığı, öğretim programının ve sınav sisteminin sportif faaliyetlere vakit ayıracak şekilde düzenlenmediği, maddi durumun sportif etkinliklere katılacak kadar yeterli olmadığı, okul dışında gençlerin sportif etkinliklere katılacak program ve projelerin fazla

yapılmadığı ve gençlerin aile bütçesine katkıda bulunmak için çalışmak zorunda olduğu bir ortamda bireylerden spor alışkanlığı kazanmalarının beklenilmesi anlamsız olacaktır.

MEB ve GSB öncelikle gerekli sportif altyapıyı hazırlamalı. Bu konuda özellikle son yıllarda büyük yatırımların ve projelerin gerçekleştiği görülmektedir. Bu yatırımlara ve projelere devam edilmeli, yapılan tesislerin verimli bir şekilde kullanılması sağlanmalıdır.

1.7.6. Ortaokul 5.-8. Sınıflar Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programında Alışkanlık İle İlgili Konular

MEB (2013a) Ortaokul 5.-8. Sınıflar Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı incelendiğinde öğrencilerin spor yapma alışkanlığı kazanmaları ile ilgili konulara önem verdiği görülmektedir. Bu doğrultuda ortaokul beden eğitimi ve spor dersinden öncelikli olarak beklentinin ortaokul öğrencilerinin hareket yetkinliklerini geliştirmede, aktif ve sağlıklı yaşam alışkanlıkları edinmede yol gösterici ve destekleyici olduğu vurgulanmıştır. Programın amacına bakıldığında öğrencilerin, yaşamları boyunca kullanacakları hareket becerileri, aktif ve sağlıklı yaşam becerileri, kavramları ve stratejileri ile birlikte öz yönetim becerileri, sosyal becerileri ve düşünme becerilerini de geliştirerek bir sonraki eğitim düzeyine hazırlanmaları hedeflendiği görülmektedir. Ayrıca ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spora katılımı ile fiziksel, duygusal, sosyal ve zihinsel özelliklerini geliştirmede önemli bir rolü olduğu, aynı zamanda öğrencilerin, beden eğitimi ve spor yolu ile öz-yönetim, sosyal ve düşünme becerilerini de geliştirebilecekleri belirtilmiştir.

Ülkemizde uygulanan Liseye Geçiş Sınavı, Lisans Yerleştirme Sınavı ve Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sistemi (TEOG) gibi sınavlar, yetersiz spor alanları ve velilerin fazla ilgi göstermemeleri nedeni ile özellikle ergenlik döneminden itibaren öğrencilerin sportif etkinliklere katılımlarda düşüşler olduğu bilinmektedir. Sözen ve Doğan'ın (2010) ilköğretim öğrencilerine yönelik yaptıkları bir araştırmada "Spor yapmak isteyip de sizi engelleyen nedenler" sorusuna öğrencilerin %53,2'si Seviye Belirleme Sınavı'na (SBS) hazırlanıyorum, %26,4'ü

spor yapacak yeterli tesis ve oyun alanları yok, % 10,8'i kendimi fiziki olarak yetersiz buluyorum ve %9,6'sı ise ailem izin vermiyor şeklinde cevaplamışlardır. Bunu önlemek için ortaokul beden eğitimi ve spor dersinde öğrencilere fiziksel etkinliklere istekli ve düzenli olarak katılım alışkanlığı kazandırılmalıdır. Bu doğrultuda ortaokul programında “Aktif ve Sağlıklı Yaşam” öğrenme alanı üzerinde durulmuş, bunun öğrencilerin düzenli fiziksel etkinlik ve spor yapma alışkanlıklarını geliştirmelerine ve bu alışkanlıkları geliştirmede kişisel, toplumsal ve çevresel nedenleri anlamalarına odaklı olduğu belirtilmiştir.

Ortaokul öğretim programı çıktıları incelendiğinde alışkanlık kazanma ile ilgili iki madde karşımıza çıkmaktadır.

Program çıktıları 4. maddesi “Sağlıklı yaşamla ilgili fiziksel etkinlik ve spor kavramlarını ve ilkelerini açıklar” başlığı altında; Düzenli ve uygun şekilde yapılan fiziksel etkinlikler ve sporun, bireyin zindeliğine (*sağlığın fiziksel, duygusal, sosyal, zihinsel vb. boyutları*) olumlu etkilerinin olduğu belirtilmiştir. Ayrıca öğrencilerin fiziksel etkinliklere/spora katılmadan en yüksek yararı sağlamaları için sağlıkla ilgili fiziksel uygunluk, bilinçli tüketim, sağlığın korunmasında dikkat edilmesi gereken unsurlar ve katılımı kişisel, toplumsal, çevresel etkileri anlamaları gereğinden, düzenli fiziksel etkinliklere ve sporlara katılımı etkileyen kişisel (*ilgi, tutum, motivasyon, bilgi vb.*), toplumsal ve çevresel (*spora verilen değer, sağlanan sosyal destek, fiziksel etkinlik ve spor imkânları vb.*) unsurlar da öğrencilerin çalışmalarını gereken kavramlar arasında olduğundan bahsedilmiştir.

Program çıktısı 5. maddesinde “Sağlıklı olmak ve sağlığını geliştirmek için fiziksel etkinliklere ve sporlara düzenli olarak katılır” ifadesi yer almaktadır. Burada ise; Beden Eğitimi ve Spor Dersi olarak ortaokuldan mezun olan öğrencilerden, haftanın her günü en az bir saat fiziksel etkinliklere katılma alışkanlığı geliştirmeleri beklendiği, bu bir saatlik etkinliğin ise en az 20 dakikasının kalp atım hızında ve nefes alıp verme sıklığında artış sağlayan orta ve yüksek şiddette etkinliklerden oluşması, öğrencilerin sağlıkla ilgili fiziksel uygunluklarının gelişimini destekleyeceği belirtilmiştir.

1.7.7. Öğrenme Alanlarına Göre Kazanım ve Zaman Dağılımları

Öğrenme alanları ve sınıf düzeylerine göre kazanımlar aşağıdaki çizelgede sunulmuştur. Her bir kazanım için ihtiyaç duyulan süreyi öğretmenler, öğrencilerinin gelişim ve hazır bulunuşluk düzeylerine göre planlamalıdır (MEB, 2013a).

Çizelge 1.4. Öğrenme Alanları ve Sınıf Düzeylerine Göre Kazanımlar

Öğrenme Alanı	Konu/Kavramlar	5. Sınıf	6. Sınıf	7. Sınıf	8. Sınıf
A. Hareket Yetkinliği	Hareket becerileri	7	7	7	4
	Hareket kavramları, ilkeleri ve ilgili yaşam becerileri	10	9	11	11
	Hareket Stratejileri/ Taktikleri	1	2	1	1
B. Aktif ve Sağlıklı Yaşam	Düzenli fiziksel aktivite	1	1	2	2
	Fiziksel etkinlik kavramları, ilkeleri ve ilgili yaşam becerileri	6	6	6	6
	Kültürel birikimlerimiz ve değerlerimiz	5	5	4	4
Toplam		30	30	31	28

1.7.8. Öğretim Programında Alışkanlık ile ilgili sınıflara göre Kazanımlar

MEB (2013b) Ortaokul 5.-8. Sınıflar Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programında alışkanlık ile ilgili sınıflara göre kazanımlara “Aktif ve Sağlıklı Yaşam Öğrenme Alanı” içersinde yer vermiştir.

Aşağıda sınıflara göre alışkanlık kazanımları belirtilmiştir:

5. Sınıf

B. Aktif ve Sağlıklı Yaşam Öğrenme Alanı

Konu/Kavramlar: Düzenli fiziksel aktivite

B.5.1. Fiziksel etkinliklere düzenli olarak katılır.

(Vücut kompozisyonunu, kalp dolaşım sistemi dayanıklılığını, kas kuvveti ve dayanıklılığını ve esnekliği geliştirecek fiziksel etkinliklere düzenli katılım)

6. Sınıf

B. Aktif ve Sağlıklı Yaşam Öğrenme Alanı

Konu/Kavramlar: Düzenli fiziksel aktivite

B.6.1. Planladığı fiziksel etkinliklere düzenli olarak katılır.

(Okul içi ve dışında vücut kompozisyonu, kalp-dolaşım sistemi dayanıklılığı, kas kuvveti ve dayanıklılığı ve esnekliğini geliştirecek fiziksel etkinliklere düzenli katılım)

7. Sınıf

B. Aktif ve Sağlıklı Yaşam Öğrenme Alanı

Konu/Kavramlar: Düzenli fiziksel aktivite

B.7.1. Uyguladığı planın etkilerini gözleyerek fiziksel etkinliklere katılır.

(Okul içi ve dışında uyguladığı fiziksel etkinlik planının vücut kompozisyonu, kalp dolaşım sistemi dayanıklılığı, kas kuvveti ve dayanıklılığı ve esnekliğine olan etkisini gözleme)

B.7.2. Yakın çevresindeki fiziksel etkinlik ve spor imkânlarını etkili kullanır.

(Çevresinde katılabileceği, uygulayabileceği fiziksel etkinlik ve spor imkânlarını tanıyarak, istekle katılma)

8. Sınıf

B. Aktif ve Sağlıklı Yaşam Öğrenme Alanı

Konu/Kavramlar: Düzenli fiziksel aktivite

B.8.1. Fiziksel etkinliklere katılımı alışkanlık hâline getirir.

(Okul içi ve dışında vücut kompozisyonu, kalp-dolaşım sistemi dayanıklılığı, kas kuvveti ve dayanıklılığı ve esnekliğini geliştirecek fiziksel etkinliklere düzenli katılım)

B.8.2. Bireysel ihtiyaçları doğrultusunda yakın çevresindeki spor imkânlarını etkili kullanır.

(Okul dışında fiziksel etkinlik yapacağı ortamları veya kurumları tanıma ve etkili kullanma)

Konu/Kavramlar: Fiziksel etkinlik kavramları, ilkeleri ve ilgili yaşam becerileri

B.8.3. Fiziksel etkinlik düzeyini korumak için kullandığı motivasyon yöntemlerinin etkilerini kavrar.

(Bireysel motivasyon yöntemleri geliştirme ve etkilerini takip etme; kişilik özellikleri, hedef belirleme, arkadaş etkisi, aile desteği, öğretmen desteği, ödüllendirme vb.)

MEB (2013b), Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı (Ortaokul 5.-8. Sınıflar)

1.7.9. Kazanım İçerikleri ve Örnek Etkinlikler

5.Sınıf

Kazanım İçerik

: B.5.1. Fiziksel etkinliklere düzenli olarak katılır.

:Vücut kompozisyonunu, kalp dolaşım sistemi, dayanıklılığını, kas kuvveti ve dayanıklılığını ve esnekliğini geliştirecek fiziksel etkinliklere düzenli katılım.

Etkinlik Örnekleri: Öğrenciler haftada en az 3 gün orta ve yüksek şiddetteki fiziksel etkinliklere katılım için teşvik edilmelidir. Orta ve yüksek şiddetteki etkinlikler, kalp atımı ve nefes alıp verme sıklığının belirgin olarak arttığı etkinliklerdir. Tempolu yürüyüş, hafif tempoda koşu vb. etkinlikler orta şiddette; tempolu koşu, futbol, basketbol, vücut ağırlığı ile kas dayanıklılığı çalışması vb. etkinlikler ise yüksek şiddetli etkinlikler arasında yer alır. Bu türde etkinliklerde haftalık uygulama sıklığı, etkinlik şiddeti, süresi ve tipinin gözden geçirilmesi gereklidir.

***Aktif yaşam takvimim:** Öğrencilere “Aktif Yaşam Takvimim” isimli çalışma yaprakları dağıtılır ve bir hafta boyunca okul dışı yaptıkları etkinlikler ile bu yaprakları doldurmaları istenir.

6.Sınıf

Kazanım : B.6.1. Planladığı fiziksel etkinliklere düzenli olarak katılır.

İçerik : Okul içi ve dışında vücut kompozisyonu, kalp-dolaşım sistemi dayanıklılığı, kas kuvveti ve dayanıklılığı ve esnekliğini geliştirecek fiziksel etkinliklere düzenli katılım.

Etkinlik Örnekleri: Öğrenciler haftada en az 3 gün orta ve yüksek şiddetteki fiziksel etkinliklere gönüllü katılım için teşvik edilmelidir.

***Hareketli toplar:** Dersten önce, 6 hareket ve hangi renk topun hangi hareketi temsil edeceği kararlaştırılır. Örneğin sarı=10 sıçrama, mor=10 defa ip atlama, mavi=10 mekik çekme gibi. Sonra hangi topun hangi hareketi temsil ettiğini gösteren bir poster hazırlanır ve ders yapılan alana asılır. Oyun alanının merkezine bir çember ve 4 ayrı köşesine 4 çember yerleştirilir. Öğrencilere poster gösterilir ve 4 ayrı grup olmaları söylenir. Oyuna her grup kendi çemberlerinin dışında başlar. Müzik başladığı anda gruptan bir kişi ortadaki çembere koşar, 1 top alır getirir ve topun rengine göre yapılacak hareketi (Postere bakarak yardım alabilirler) arkadaşlarına gösterir ve öğrenciler birlikte belirlenen sayı kadar hareketi yaparlar. Daha sonra topu alan öğrenci ortadaki çembere tekrar koyar. Bir sonraki turda diğer bir öğrenci ortaya gidip farklı bir renk top alır ve ona göre grup etkinlik yapar. Etkinlik bu şekilde belirlenen süre veya sayı ile devam eder. Öğrencilerden böyle bir etkinliği haftada en az 3 gün yapmaları istenir.

***İstasyon çalışması:** Öğrenciler derin kolda çizgi gerisinde sıralanır. En öndeki öğrenci çember içinde 5 kez çift ayak sıçrama yapar. Top 5 kez bel çevresinde çevirir. Atlama ipiyle 5 kez atlar. Daha sonra dikmeler arasından slalom geçişi yapar. Sıranın en önündeki öğrencinin eline dokunur ve sıradaki öğrenci parkuru tersten tamamlar. Tüm öğrenciler parkuru tamamlayıncaya kadar oyun devam eder. Buna benzer etkinliklerin haftada 3 gün yapılması istenir.

7.Sınıf

Kazanım : B.7.1. Uyguladığı planın etkilerini gözleyerek fiziksel etkinliklere katılır.

İçerik : Okul içi ve dışında uyguladığı fiziksel etkinlik planının vücut kompozisyonu, kalp dolaşım sistemi dayanıklılığı, kas kuvveti ve dayanıklılığı ve esnekliğine olan etkisini gözleme.

Etkinlik Örnekleri: Öğrencilerden sağlıklarını korumak için haftada en az 3 gün katılabilecekleri kendilerine uygun etkinlik planları hazırlamaları istenir. Etkinlik planının uygulanmasından önce ve sonra çeşitli testler uygulanarak ölçümler alınmalı ve öğrencilerin bunları yorumlamaları sağlanmalıdır.

***Bendeki değişimler:** Öğrencilerden en az 6 haftalık kendilerine uygun etkinlik planı hazırlamaları istenmelidir. Bu plan uygulanmadan önce ve sonra çeşitli testler uygulanarak öğrencilerin ölçümleri alınmalıdır. Öğrencilerden bu ölçüm sonuçlarına bakarak yorum yapmaları istenir.

Kazanım : B.7.2. Yakın çevresindeki fiziksel etkinlik ve spor imkânlarını etkili kullanır.

İçerik : Çevresinde katılabileceği, uygulayabileceği fiziksel etkinlik ve spor imkânlarını tanıyarak, istekle katılma.

Etkinlik Örnekleri: Öğrencilere yakın çevrelerindeki fiziksel etkinlik ve spor yapma imkânları (oyun ve etkinlik alanları, kurumlar, kulüpler, kurslar vb.) tanıtılarak, uygun olanlara katılmaları uygun olanları kullanmaları desteklenmelidir.

***Çevremdeki imkânlar:** Öğrencilerden yakın çevrelerindeki fiziksel etkinlik ve spor yapma imkânlarını araştırarak bu imkânlardan yararlanmaları ve bunları gösteren “haftalık ve aylık fiziksel etkinlik günlüğüm” çalışma yaprağını doldurmaları istenir.

8.Sınıf

Kazanım : B.8.1. Fiziksel etkinliklere katılımı alışkanlık haline getirir.

İçerik : Okul içi ve dışında vücut kompozisyonu, kalp-dolaşım sistemi dayanıklılığı, kas kuvveti ve dayanıklılığı ve esnekliğini geliştirecek fiziksel etkinliklere düzenli katılım.

Etkinlik Örnekleri: Öğrencilere haftada bir gün beden eğitimi ve spor dersine katılmanın aktif ve sağlıklı yaşam için yeterli olmadığı, bunu desteklemek için haftada en az iki kez daha orta ve yüksek şiddette fiziksel etkinlik yapmalarının gerekçeleri açıklanmalıdır. Bu alışkanlığın oluşturulması için öğrencilere okul içi çeşitli imkânlar yaratılmalı veya öğrencilerin isteyerek katılacakları okul dışındaki ortamlara yönlendirmeler yapılmalıdır.

***Etkinlik günlüğüm:** Öğrencilerden bir haftada ve bir ayda okul içinde ve okul dışında katıldıkları sporları/fiziksel etkinlikleri yazmaları veya dağıtılan çalışma yaprağına rapor etmeleri istenir. Verilen sürenin sonunda öğrenciler raporlarını getirir ve sınıfa sunarlar.

***Yıldız yağmuru:** Öğretmen ve öğrenciler birlikte, öğrencilerin yapacakları veya katılacakları spor ve fiziksel etkinlikler için puanlar belirlerler (30 dakika yürüyüş 5 puan, 100 tane ip atlama 2 puan, 10 dakika koşu 10 puan, 30 dakika futbol maçı

50 puan vb.) ve bir tablo şeklinde tüm öğrencilerin görebilecekleri bir yere asarlar. Öğrenciler her hafta okul içi ve dışında katıldıkları veya yaptıkları spor ve fiziksel etkinlikleri kaydederek sınıfa getirirler ve her öğrencinin haftalık toplam fiziksel etkinlik puanı belirlenir. Öğrenciler her 100 puanda bir yıldız kazanırlar. Bir haftada sınıftan en çok yıldızı alan öğrenci haftanın en sportmeni olur ve ismi panoya yazılır. Uygulama aylık ve dönemlik sportmenleri belirleme şeklinde devam eder.

Kazanım : B.8.2. Bireysel ihtiyaçları doğrultusunda yakın çevresindeki spor imkânlarını etkili kullanır.

İçerik : Okul dışında fiziksel etkinlik yapacağı ortamları veya kurumları tanıma ve etkili kullanma.

Etkinlik Örnekleri: Öğrencilerin kendi ihtiyaçları ve istekleri doğrultusunda okul dışında fiziksel etkinlik ve spor yapabileceği ortamları ve imkânları belirleyip bunları etkili şekilde kullanmaları (haftada en az 3 gün 45-60 dakika) istenmelidir.

***Spor ortamlarım:** Öğrencilerden çevrelerindeki spor ortamlarını gözleyerek listelemeleri istenir. Daha sonra bunlardan hangilerini kullanmayı düşündükleri ve ne sıklıkla kullanacakları sorulur. Her öğrencinin kendi şartları ve istekleri doğrultusunda bir çalışma sözleşmesi oluşturarak, kendisinin, aile üyelerinden birisinin, spor merkezindeki bir görevlinin ve beden eğitimi öğretmenin bu sözleşmeyi imzalaması istenir. Öğrenci bu sözleşme doğrultusunda çalışmalarını ve spor ortamlarının kullanımını gerçekleştirir.

Kazanım : B.8.3. Fiziksel etkinlik düzeyini korumak için kullandığı motivasyon yöntemlerinin etkilerini kavrar.

İçerik : Bireysel motivasyon yöntemleri geliştirme ve etkilerini takip etme.

Etkinlik Örnekleri: Öğrencilerin düzenli fiziksel etkinliğe katılıp katılmadıkları tespit edilmeli ve katılım gösteren öğrencilerden neden katılım gösterdikleri, kendilerini katılıma yönlendiren unsurların (Örn: Kişilik özellikleri, hedef belirleme, arkadaş etkisi, aile desteği, öğretmen desteği, ödüllendirme vb.) etkilerini tartışmaları istenmelidir.

***Münazara:** Öğrencilere “Fiziksel etkinliklere katılımı etkileyen motivasyon yöntemleri” konusunda bir münazara yapılacağı söylenir. 4'er kişilik iki grup oluşturulur. Gruplardan birinin “Fiziksel etkinliklere katılımda ve sürdürmede aile daha önemlidir”, görüşünü diğerini ise “Fiziksel etkinliklere katılımda ve sürdürmede arkadaş etkisi daha önemlidir”, görüşünü savunmaları istenir. Sınıftaki diğer öğrenciler ise jüri olurlar. Verilen süre içerisinde gerekli hazırlıklar ve araştırmalar yapılır. Münazara günü görevli öğrenciler sınıf önünde münazaralarını gerçekleştirirler ve jürinin kararı ile kazanan grup belirlenir (MEB, 2013b).

1.7.10. Paydaşlar ve Roller

Öğrencilerin eğitim hayatlarında annelerinin ve babalarının rolü yadsınamaz. Özellikle de gelişme çağları olan ilkokul ve ortaokul dönemlerinde ebeveynler eğitimin en önemli parçalarından birisidir. Yapılan araştırmalarda ebeveynlerin büyük bir oranı çocuklarının spor yapmalarına karşı çıkmazken, düzenli spor yapmaları yönünde genellikle herhangi bir önlem almadıkları gözlemlenmektedir. Bunda yoğun ders ve sınav maratonunu, maddi imkansızlıklar, bilgi eksikliği, yetersiz sportif tesisleri ve sportif etkinliklerinin payı büyüktür. Ebeveynler, çocuklarının erken yaşlarda spor alışkanlığı kazanmaları ve spor kültürlerinin gelişmesi yönünde bilgilendirilip, gerekli tedbirlerin alınması sağlanmalıdır.

Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı hedeflerine ulaşabilmek için kişisel (öğrenciler, öğretmenler, veliler, okul yöneticileri, antrenörler vb.) ve kurumsal paydaşların (okul, il spor müdürlükleri, spor federasyonları, kulüpler,

belediyeler, il sağlık müdürlükleri vb.) işbirliği içinde olması önemlidir. Bu işbirliğinin sağlanması, okul yönetimi ile beden eğitimi ve spor öğretmenleri yönlendirici olmalıdırlar. Okulun, özellikle kurumlarla/spor kulüpleri ile bir işbirliği planı olmalıdır (MEB, 2013a).

Öğrencilerin erken yaşlarda spor alışkanlığı kazanmalarını sağlamak için ebeveynlerin yanında öğretmenlere, antrenörlere ve gençlik liderlerine önemli görevler düşmektedir. Çocuklar ile ilgili tüm paydaşlar işbirliği içersinde olup öğrencilerin sportif etkinliklere düzenli katılımlarını özendirecek eğlenceli programlar dzenlemeliler. Programlarda sağlıklı ve zinde yaşam da ön planda tutulmalıdır.

Öğrenciler, Beden Eğitimi ve Spor Dersinden beklenen öğrenme çıktılarını bilerek bu hedeflere ulaşmak için çaba sarf etmelidirler. Öğretmenler, ğrencilerinin öğrenme ıktıları doğrultusunda ihtiyaç duydukları konuları belirlemeli ve bunları geliştirmeleri için yol gösterici ve destekleyici olmalıdırlar. Öğrencilerin ğrenme sürecinde yaşayacakları zorlukları aşmalarına yardım etmelidirler. Bütün ğrencilerin beden eğitimi ve spor ders hedeflerine ulaşma düzeylerini izlemelidirler. Okul yöneticileri ise beden eğitimi ve spor dersi ıktıları doğrultusunda öğretmenleri desteklemelidirler (MEB, 2013a).

Öğrencilerin okul dışında sportif etkinliklere katılımları artırıcı önlemler alma konusunda yerel yönetimlere, belediyelere, sivil toplum kuruluşlarına, niversitelere, MEB ve GSB'ye önemli görevler düşmektedir. Paydaşlar öncelikle sportif tesisler inşa etmelidir. Altyapı oluştuktan sonra öğrencilerin okul içinde ve dışında düzenli spor yapmaları konusunda teşvik etmek amacıyla programlar ve projeler gerekleştirmeliler. Proje ve programların ana hedefi de öğrencilere düzenli spor yapma alışkanlığını kazandırmak olmalıdır.

1.8. ALANDA YAPILAN ARAşTIRMALAR

Beden Eğitimi ve Spor ile ilgili olarak incelenen alan çalışmalarının bulgu ve sonuçları ile bu araştırmanın bulgu ve sonuçları arasında benzerliklerin olduğu tespit edilmiştir. Benzer sonuçlar; öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilgilerinin genel olarak yüksek ve pozitif yönde olduğu, okul içi ve dışı spor tesislerinin yeterli

olmadığı, öğrencilerin SBS ve TEOG gibi sınavlara çalıştıklarından spora fazla zaman ayıramadıkları, futbol kültürünün hakim olduğu ve spora fazla bütçe ayırmadıkları şeklinde sıralanabilir. Araştırmaların çoğu, çalışmamızı destekler niteliktedir. Taranan çalışmalarda alışkanlık konusuna pek yer verilmediği ve öğrencilerin GSB'nin program ve projeleri hakkındaki görüşleri üzerine herhangi bir araştırmanın yapılmadığı görülmüştür. Bu çalışmayı diğerlerinden farklı kılan en önemli unsurlar: verilerin Türkiye'nin yedi coğrafi bölgesinden elde edilmesi, GSB'nin desteklediği bir proje kapsamında gerçekleşmesi, araştırmaya katılan öğrencilerin GSB'nin program ve projeleri hakkındaki görüşlerinin alınması, ortaokullardaki spor tesisleri hakkında güncel sayılara ve alışkanlık konusu üzerinde detaylı bilgilere yer verilmesidir.

1.8.1. Yurtdışında Yapılan Araştırmalar

Açıkada (1988) tarafından yapılan çalışmada öğretmen görüşleri alınarak Beden Eğitimi derslerinin uygulanabilirliği tespit edilip, araştırılmıştır. Yapılan çalışma sonucunda, Beden Eğitimi derslerinin uygulanabilirliğinin müfredat programına ve genel eğitim amaçlarına uygun olarak malzeme, tesis araç ve gereçleri ile yeterli zaman sürecine bağlı olduğunu belirtmiştir.

Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nde yapılan araştırmada Gökmen (1989), beden eğitimi derslerinin uygulanabilirliğine ilişkin öğrenci görüşleri incelemeye alınmıştır. Çalışmanın sonucunda; öğrencilerin büyük bir bölümünün Beden Eğitimi dersini tercih ettiği, Beden Eğitimi dersinin genel eğitimin bir parçası olduğu ve genel amacının sağlık ve zindelik olması gerektiği belirtilmiştir.

Sönmez (1989) “İlkokullarda Beden Eğitimi Dersi Uygulamaları ile İlgili Sorunlar” konulu çalışmasında, Ankara’da toplam on iki ilkokulda doksan altı ilkokul öğretmeni üzerinde yaptığı araştırma sonucuna göre; spor araç-gereç ve tesislerinin yetersizliği, yöneticilerin ilgisizliği, beden eğitimi derslerinde başka derslerin işlenmesi nedenlerinden dolayı beden eğitimi derslerinin ilkokullarda amacına uygun olarak yürütülmediğini ifade etmiştir. Ayrıca beden eğitimi derslerinin önemli ve yararlı olduğu, bu dersin alan öğretmenleri tarafından yürütülmesinin yararlı olacağı, diğer derslerdeki başarıyı olumlu yönde etkilediği ve

çocuğun değişik kaynaklı problemlerin çözmesine yardımcı olacağı sonuçlarına ulaşmıştır.

Çöker (1991), Ankara merkez ve ilçelerindeki seçilen ilköğretim okullarında yaptığı çalışmada; ilkokullarda Beden Eğitimi dersinin amaçlarının gerçekleşmediğini, okulların Beden Eğitimi dersi için uygun yer, araç-gereç olanakları bakımından yetersiz oldukları, sınıf öğretmenlerinin Beden Eğitimi dersini okutmak için gerekli bilgi ve becerilere sahip olmadıklarını ortaya çıkarmıştır.

Koçyiğit ve Öztürk (1992) “İlkokul ve İlköğretim Okullarında Beden Eğitimi Dersi Uygulama Sorunu“ konulu çalışmalarında ilköğretim birinci kademesindeki beden eğitimi derslerinden saha ve malzemenin yetersiz olması nedeniyle gerekli yararın sağlanamadığı, amacına uygun yürütülmediği ve yetersiz olduğu sonucunu çıkarmıştır.

“Ders Dışı Okul Spor Etkinliklerinin Eğitim Programı Açısından Araştırılması” adlı çalışmalarında Pehlivan ve arkadaşları (1993); okul spor etkinliklerini engelleyen faktörler içerisinde ilk sırada %66 ile salon, saha, araç-gereç ve malzeme yetersizliği olduğunu ifade etmişler.

Çumralıgil (1995) “Seçilmiş Bazı İllerdeki Orta Öğretim Kurumlarında Beden Eğitimi Öğretiminin Yapısı ve Sorunları” isimli doktora çalışmasında; Beden Eğitimi öğretmenlerinin okul idaresinden ve diğer branş öğretmenlerinden destek görmedikleri, Beden Eğitimi öğretmeni ve öğrencilerin Beden Eğitimi derslerinin genel amaçlarını farklı algıladıkları, beklentilerinin farklı olduğu ve Beden Eğitimi derslerinin istasyon metodu ile yapılması gerektiğini belirtmiştir.

“İlköğretimde Beden Eğitimi ve Spor Derslerinin Uygulanabilirliği (Samsun İli Örneği)” isimli yüksek lisans tezinde Kışhalı (1999), Samsun ilinde Beden Eğitimi ve Spor derslerinin uygulanabilirliği ve amaçlarına ulaşım düzeyinin tespit etmeye çalışmıştır. Araştırmanın sonucunda Beden Eğitimi ve Spor dersleri için tesis ve malzemelerin yetersiz olduğu, haftalık ders saatinin yeterli olmadığı, Beden Eğitimi derslerinin verimli işlenmediğini ortaya çıkarmıştır.

Öztürk’ün (2000) yılında “Orta Öğretim Öğrencilerinin Sportif Beklenti ve Alışkanlıkları (Bilecik ili Uygulaması)” konulu çalışmasında, öğrencilerin spora ilgi dereceleri, ilgi duyulan spor dalları, ailelerin ekonomik durumları, öğrenim düzeyleri ve spora bakış açıları, okullardaki spor tesislerinin durumu ve yeterliliği, serbest

zaman faaliyetleri, yazılı ve sözlü basında hangi programları takip ettiklerini araştırmayı amaçlamıştır. Bu çalışmada Bilecik'teki ortaöğretim kurumlarından 35 okulda 375 erkek ve 245 bayan olmak üzere toplam 620 öğrenci üzerinde uygulama yapılmıştır. Çalışma sonuçlarına göre öğrencilerin spora ilgi düzeylerinin %85,6 olduğu tespit edilmiştir.

“Kocaeli bölgesi ilköğretim okullarında okuyan öğrencilerin spora yönelmelerinde ailenin, beden eğitimi öğretmeni ve çevrenin etkileri” konulu yüksek lisans çalışmasında Aslan (2002), okul tesislerinin yetersiz ve kötü hava şartlarından dolayı beden eğitimi öğretmenlerinin dışarıda ders yapma imkânı bulamadıklarından, ders saatinin yetersiz olmasından dolayı beden eğitimi dersinden verim alınmadığı sonucuna ulaşmıştır. Aslan, aynı zamanda ailenin ekonomik durumuna göre çocuklarını spora yönlendirdiğini de belirtmiştir.

Tekin (2004) “Bazı İlköğretim Okullarında Beden Eğitimi Dersinin Uygulanma Düzeyi” konulu araştırmasında haftalık ders programında 2 saat olan beden eğitimi derslerinin daha verimli hale getirmek için artırılması gerektiğini, tesis, araç ve gereç sorunlarının dersin işlenmesi açısından önemli unsurlar arasında olduğunu belirtmiştir. Bu nedenle salonu olmayan okullara salon, malzemesi eksik okulların malzeme ihtiyaçlarının giderilip, mevsim şartlarından dolayı her bölgeye hatta her ile göre müfredat programlarının düzenlenmesinin öneminden bahsetmiştir.

“Milli Eğitim Bünyesindeki Okullarda Beden Eğitimi Derslerinin İşlevsel Durumu” konulu çalışmasında Solmaz (2006), ilköğretimin birinci kademesinden itibaren beden eğitimi derslerinin, beden eğitimi öğretmeni tarafından işlenilmesi gerektiği, Kocaeli iline bağlı okulların genelinde, araç-gereç eksikliklerin olduğu, beden eğitimi derslerinin verimliliğini arttırmak için her okul kendisine ait salonlarının olması gerektiği yönünde sonuca ulaşılmıştır. Ayrıca; beden eğitimi derslerinin ders saatinin haftada 2 saat olmasını yetersiz bulmuş, haftada en az 4 saat olması gerektiği sonucuna ulaşmıştır. Beden eğitimi öğretmenlerine daha çok hizmet içi eğitimi uygulanması gerektiğini belirtmiştir.

“Orta Öğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutumlarının Karşılaştırılması” konulu araştırmasında Çetin (2007) öğrencilerin beden eğitimine yönelik tutumlarının pozitif olduğunu gözlemlemiş, ortaöğretim öğrencilerinin beden

eğitimi ve spora y6nelik genel olarak tutumlarının olumlu d6zeyde olduğunu ifade etmiştir.

Erhan (2009) doktora tezinde Doğu Anadolu b6lgesindeki illerde g6rev yapan 6đretmenlerin beden eğitimi dersini okullarındaki spor salonunda yapıp yapmadığına ilişkin soruya, beden eğitimi 6đretmenlerinin %77'si hiçbir zaman cevabını vermişlerdir. Bu bulgudan beden eğitimi 6đretmenlerinin %77'sinin g6rev yaptıkları okullarda spor salonunun bulunmadığı anlaşılmakta olduğunu belirtmiştir.

S6zen ve Doğu'nun (2010) "Seviye Belirleme Sınavının İlk6đretim 6đrencilerinin Spor Yapma Alışkanlığı 6zerine Etkisi" konulu çalışmalarında, spor yapmak isteyip de sizi engelleyen nedenler sorusuna 6đrencilerin %53,2'si SBS'ye hazırlanıyorum, %26,4'6 spor yapacak yeterli tesis ve oyun alanları yok, %10,8'i kendimi fiziki olarak yetersiz buluyorum ve %9,6'sı ise ailem izin vermiyor seklinde cevap verdiklerini, 6đrencilerin %65,2 lik bir kısmının okulda verilen beden eğitimi dersi dışında herhangi bir spor aktivitesine katıldıklarını ifade etmişlerdir.

Mamak (2010) "8 Yıllık Kesintisiz İlk6đretim Okullarında Beden Eğitimi ve Spor Derslerinin Uygulanırlığı ve Amaçlarına Ulaşma D6zeyi (Konya İli Uygulaması)" isimli çalışmasında; Konya ili, il merkezi ve seçilmiş ilçelerindeki ilk6đretim okullarında yaptığı araştırmada okulların %53'de spor salon bulunurken %47'sinde bulunmadığını tespit etmiştir.

Adıg6zel (2010) yaptığı çalışmada da 6đrencilerin sporla ilgilenme nedenlerine ilişkin dağılımlarında ilk sırayı 232 (%44,3) sağlıklı olma, ikinci sırayı 123 (%23,5) eğlenmek için spor yaptığı g6r6lmektedir.

1.8.2 Yurtdışında Yapılan Araştırmalar

Henry (1964) Beden Eğitimi tarihini incelemiş ve anatomi, fizik, psikoloji, k6lt6rel antropoloji, tarih ve sosyoloji ile ilişkili olduğunu belirtmiştir.

Carol (1969) "Physiology of Learning Teacher College Record" isimli çalışmasında, beden becerilerinin en iyi şekilde 6đretileceđi yerin ilkokullar, ortaokullar ve liseler olduğunu ifade etmiştir.

Nichols (1986) araştırmasında; çocukların liderlik, arkadaşlık, yardımlaşma, paylaşma, grup işbirliği ve grup problemlerini çözme becerilerini Beden Eğitimi

derslerinde oluştuğunu, çocuk yaşta sportif etkinliklere katılımlarının ileriki yaşlarda girişkenliklerinde çok önemli bir faktör olduğunu, çocukların Beden Eğitimi derslerine katılımlarının sadece vücut ihtiyaçlarını için olmayıp, sosyal ve duyuşsal ihtiyaçlarını da karşıladığını ve geliştirdiğini belirtmiştir.

Wersch (1992) and Sharples (1969) beden eğitimi ile ilgili olarak yaşı küçük çocukların yaşı büyük olanlara göre daha olumlu tutum gösterdiklerini bulmuşlar. Çalışmalarda öğrenci tutumunun yaşla ilgisi araştırılmış ve tutumun sınıf düzeyinin bir fonksiyonu olarak azaldığı belirtilmiştir. Sınıf düzeyi arttıkça öğrencilerin ilgisi ve tutumu azalmıştır.

Krouscas (1999) yaptığı çalışmada ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin beden eğitimi programına ilişkin tutumlarını incelemeyi ve öğrencilerinin beden eğitimine karşı olumlu ya da olumsuz tutumlarını ortaya çıkaran programın değişik etkilerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmaya 348 ilköğretim ikinci kademe öğrencisi katılmıştır. Bulgular göstermiştir ki; beden eğitimine ilişkin olumlu tutumlar altıncı sınıftan sekizinci sınıfa doğru düşüş göstermiştir. Beden eğitimine ilişkin olarak öğrencinin olumlu ya da olumsuz tutuma sahip olmasındaki ana kategoriler program içeriği, sınıf atmosferi, öğretmen davranışı, kıyafet değiştirme ve kendilik farkında lıdır.

Charles ve diğerleri (2003) ilköğretim okulu çocukları için uygun beden eğitimi aktivite çalışmalarında birkaç bölüme işaret etmişler. Bu bölümlerde çocuklar için uygun faaliyetler, gelişim sağlayacak hareketler, verilen fiziksel faaliyetlerin esası, çocuklar için aktivite modelleri, çocuklara yardım aktivite piramidi ve kullanımının öneminden bahsetmişler. Bu planlamanın amacı, anne ve babalara, beden eğitimi öğretmenlerine, sınıf öğretmenlerine, gençlik liderlerine, idarecilere, doktor ve sağlık personeline rehberlik etmektir. Programın 6–12 yaş çocuklar için uygun olduğu bilgisi verilmiştir.

Fejgin, Talmor ve Erlich (2005) “Inclusion and Burnout in Physical Education” konulu araştırmalarında, beden eğitimi dersi için gerekli olan okul sahası, spor tesisleri ve okuldaki spor malzemelerinin yetersizliğinin beden eğitimi öğretmenlerinin motivasyonunu azaltarak onları yıprattığını tespit etmişler.

“Physical Education and Sport in Schools: A Review of Benefits and Outcomes” isimli araştırmasında Bailey (2006) beden eğitimi ve sporun çocukların

ileriki hayatlarında faydalanabileceği temel hareket ve fiziki mücadele yeteneklerine; bedensel, algısal, sosyal, özgüven kazanma ve etkinliklere katılım açısından önemli katkı sağladığını belirtmiştir.

Cawley ve Meyerhoefer'in (2006) okullarda obezite ve egzersizle ilgili çalışmalarında Amerika Birleşik Devletleri'ndeki çocuklarda kilo artışının tehlikeli boyutta olduğunu belirtmişler. Çocukların kilo ağırlıkları yüzde olarak 4 kat artmıştır. Okullarda yapılan her gün beden eğitimi programı ile bu oranın yüzdesi % 42'den %28'e düşmüştür. Öğrencilerin bu durumdan kurtulabilmeleri için beden eğitimi ders saatlerinin artırılması ve ekstra olarak da haftada 200 dk. bedensel egzersiz yapmaları önerilmektedir.

Harriet, Richard ve Tokie (2006) "Japanese and English School Student's Views of Physical Education" konulu araştırmalarında Japon (1266) ve İngiliz (1034) olmak üzere toplamda 2300 öğrencinin beden eğitime karşı tutumlarını araştırmışlar ve bu çalışmalarının sonucunda her iki ülkenin öğrencilerinin de beden eğitimi dersine karşı olumlu tutum sergiledikleri ortaya çıkarmışlar.

Dauer ve Pangrazi'nin (2007) ilköğretim okullarındaki beden eğitimi ve spor derslerinin kapsamlı hedefleri konulu araştırmalarında öğrencilerin gelişim ve büyümelerine katkı sağlayabilecek etkinliklere yer vermişler. Bu hedefleri gerçekleştirmek için planlanan aktiviteler dönemlik olarak belirlenmiştir. Dönemlik aktiviteler içerisinde temel motorsal hareketler, yürüme, koşma, sıçrama, atlama, adımlama, zıplama, sekme, kaydırma ile birlikte yüzme, dönüşler, bükülmeler, itme, çekme, fırlatma, tutma gibi etkinlikler bulunmaktadır. Öğrenciler aktivitelere bireysel veya takım olarak katılırlar. Hedefler, kısa ve uzun dönemlik olarak planlanmıştır. Ayrıca planlama başlığı da günlük ve haftalık tartışma konuları arasında bulunmaktadır.

İngiltere'de yapılan "Exploring Social And Environmental Factors Affecting Adolescents' Participation in Physical Activity" konulu araştırmada Dagkas ve Stathi (2007) gençlerin fiziksel aktivitelere katılımını etkileyen çevresel ve sosyal faktörleri incelemeye almışlar. Yapılan çalışma sonucunda sosyo-ekonomik durumu kötü olan öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılımının düşük olduğunu belirlemişler. Bununla beraber öğrencilerin kültürel, fiziksel ve ekonomik durumlarının da fiziksel etkinliklere katılımını etkileyen faktörler arasında olduğunu ifade etmişler.

Avrupa Komisyonu'nun Avrupa'daki Okullarda Beden Eğitimi ve Spor Eurydice (2013) Raporunda, Avrupa'daki okullarda yürütülen Beden Eğitimi ve Spor dersi hakkında genel bilgilere yer vermiştir.

Sonuç olarak beden eğitimi ve spor alanında incelenen yurtiçi ve yurtdışı araştırmalar, beden eğitimi ve spor dersinin çocukların sağlıklı gelişimlerine ve gelecek yaşantılarına yön vermek, alan ile ilgili sorunları belirlemek ve çözümler üretmek amacıyla hazırlanmıştır. Çocukların ve gençlerin zihinsel, fiziksel ve sosyal gelişimleri için spor yapmaları ve enerjilerini sportif faaliyetlerde tüketmeleri gerekmektedir. Sağlıklı bir toplum için bireylere erken yaşlarda spor yapma alışkanlığı kazandırılmalı, bu kapsamda tedbirler alınıp, eğitim politikaları geliştirilmelidir. Sporun bu çok yönlü faydaları ve özellikleri bakımından ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spora karşı tutum ve alışkanlıklarının araştırılmasının önemini artırmakta ve gerekli kılmaktadır.

2. GEREÇ VE YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın modeli, araştırmanın kapsadığı evren ve örnekleme, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve verilerin analizi yer almaktadır.

2.1. Araştırmanın Modeli

Betimsel nitelikte olan bu araştırmada ortaokul öğrencilerinin sporla ilgili alışkanlıklarının incelenmesi amacıyla tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Tarama modelinde araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2003).

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2014-2015 eğitim-öğretim yılında resmi ortaokullarda 5., 6., 7. ve 8. sınıflarda öğrenim gören tüm ortaokul öğrencileri oluşturmaktadır. Evrenin tamamına ulaşma imkanı olmadığından amaçlı örneklem türlerinden tabakalı örnekleme yöntemi kullanılarak, mobil gençlik merkezi-genç gönüllüler hareketi projesine dahil olan Karadeniz bölgesinden 11 il, Akdeniz bölgesinden 5 il, Doğu Anadolu bölgesinden 4 il, Güneydoğu Anadolu bölgesinden 1 il, İç Anadolu bölgesinden 2 il, Ege bölgesinden 6 il, Marmara Bölgesinden ise 4 ilden öğrenci seçme yoluyla örnekleme gidilmiştir. Örneklem dahil edilen öğrencilere uygulanan anket ve geçerli sayılan anket madde sayısı çizelge 2.1.'de yer almaktadır.

Çizelge 2.1. Geçerli Sayılan Anket Madde Sayısı

Sıra No	Şehir	Bölge	Anket	Geçerli
1	Amasya - Suluova	Karadeniz	60	52
2	Giresun – Keşap	Karadeniz	15	9
3	Osmaniye - Tüysüz	Akdeniz	60	56
4	Tokat – Erbaa	Karadeniz	70	63
5	K.Maraş - Beyoğlu	Akdeniz	70	57
6	Malatya - Doğanşehir	Doğu Anadolu	30	22
7	Adıyaman - Besni	Güneydoğu Anadolu	60	52
8	Malatya - Hekimhan	Doğu Anadolu	40	29
9	Sivas – Hafik	İç Anadolu	30	24
10	Manisa – Soma	Ege	80	70
11	Antalya – Kargıcık	Akdeniz	30	22
12	Denizli – Çardak	Ege	20	15
13	Düzce – Yongalık	Karadeniz	35	29
14	Yalova – Sugören	Marmara	95	89
15	Balıkesir - Manyas	Marmara	70	63
16	Bursa – Gemlik	Marmara	50	41
17	Denizli - Sarayköy	Ege	35	29
18	Erzincan - Akyazı	Doğu Anadolu	35	39
19	Erzincan - Refahiye	Doğu Anadolu	30	21
20	Mersin - Esenpınar	Akdeniz	70	64
21	Kırıkkale - Balışeyh	İç Anadolu	20	9
22	Çorum – Sungurlu	Karadeniz	50	48
23	Manisa - Yeniköy	Ege	30	24
24	Ordu – Fatsa	Karadeniz	30	25
25	Giresun – Espiye	Karadeniz	30	22
26	Trabzon – Pelitli	Karadeniz	30	27
27	Trabzon - Sürmene	Karadeniz	20	14
28	Artvin – Hopa	Karadeniz	20	18
29	Erzurum – Torum	Doğu Anadolu	30	23
30	Erzurum – Aşkale	Doğu Anadolu	75	71
31	Artvin – Arhavi	Karadeniz	35	32
32	Rize – Pazar	Karadeniz	40	35
33	İzmir – Gökova	Ege	30	27
34	Aydın – İncirliova	Ege	30	26
35	Antalya – Bozyazı	Akdeniz	20	18
36	Sakarya - Sapanca	Marmara	25	21
Toplam			1500	1286

Çizelge 2.1.'de de görüldüğü gibi toplamda 1500 anket uygulanmış, bunlardan 1286 tanesi geçerli kabul edilmiştir. Geçerli kabul edilmeyen anket maddeleri, ortaokul öğrencisi tarafından doldurulmaması ve eksik verilerin bulunması nedeniyle anketten çıkarılmıştır.

2.3. Araştırmanın Genel Amacı ve Alt Amaçları

Bu araştırmanın genel amacı, ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersi, spor yapma, sportif faaliyetleri izleme ve sporla ilgili faaliyetlere katılma alışkanlıklarını ortaya çıkarmaktır. Bu genel amaç doğrultusunda araştırmanın alt amaçları aşağıda sıralanmıştır.

1. Öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin algıları nasıldır?
2. Öğrencilerin okullarında kapalı ve açık spor alanları var mıdır?
3. Öğrencilerin spor yapma durumlarına ilişkin dağılımları nasıldır?
4. Öğrenciler hangi sıklıkla spor yapmaktadırlar?
5. Öğrencilerin spor yapmaya ayırdıkları zaman yeterli midir?
6. Öğrenciler hangi spor türlerini yapmaktadırlar?
7. Öğrencilerin sportif faaliyetleri yaptıkları yerler nerelerdir?
8. Öğrenci görüşlerine göre sporun okul başarısına olan etkisi nasıldır?
9. Öğrenciler imkanları olması durumunda hangi spor dallarını tercih etmektedirler?
10. Öğrencilerin spor yapma nedenleri nelerdir?
11. Öğrencilerin spor yapamama nedenleri nelerdir?
12. Öğrencilerin ailelerinde spor yapan birey var mıdır?
13. Öğrencilerin aileleri spor yapmalarını desteklemekte midir?
14. Öğrenciler televizyonda spor programlarını/müsabakalarını izlemekte midirler?
15. Öğrenciler haftada ortalama olarak ne kadar süre spor programlarını/müsabakalarını izlemektedirler?
16. Öğrenciler en çok hangi spor programlarını/müsabakalarını izlemektedirler?
17. Öğrenciler stadyum ve kapalı spor salonlarında maç izlemekte midirler?
18. Öğrencilerin stadyum ve kapalı spor salonlarında maç izleyememe nedenleri nelerdir?
19. Öğrenciler sporla ilgili konuları hangi araçlardan takip etmektedirler?
20. Öğrencilerin spor yapmak ve sporla ilgili konuları takip etmek için aylık ortalama harcadıkları miktar ne kadardır?
21. Öğrenciler GSB'nin faaliyetlerinden, programlarından haberdar mıdır?

22. Öğrenciler il-ilçe gençlik merkezlerinde son bir yıl içinde herhangi bir programa katılmışlar mıdır?
23. Öğrenciler bugüne kadar il-ilçe Gençlik Merkezlerinde kaç programa ve hangilerine katılmışlardır?

2.4. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacının kendisi tarafından geliştirilen “Ortaokul Öğrencilerinin Sporla İlgili Alışkanlıklarının İncelenmesi” anketi kullanılmıştır. Anket hazırlanırken yerli ve yabancı kitap ve makalelerden, ulusal ve uluslararası sempozyum ve kongrelerden, kütüphanelerin veri tabanlarından ve T.C. Yükseköğretim Kurulu Yayın ve Dokümantasyon Dairesi Tez Merkezinden yararlanılmıştır. Gerekli literatür çalışması yapılmasının ardından, konu ile ilgili benzer bilimsel araştırmalar titizlikle incelenmiş ve 63 sorudan oluşan madde havuzu oluşturulmuştur. Hazırlanan taslak anket üzerinde Beden Eğitimi ve Spor, Eğitim Bilimleri, Türkçe ve Sosyoloji bölümlerinden alanında uzman kişilerden görüş alınarak gerekli düzeltmeler, eklemeler ve çıkarmalar yapılmıştır. Uzman kişilerin görüşleriyle;

- 9 madde çalışmanın amacına uygun olmadığı,
- 11 madde öğrencilerin yaş grubuna yönelik olmadığı,
- 7 madde öğrencilerin tarafından yanlış anlaşılacağı,
- 6 madde ise içeriğinin öğrencilere uygun olmadığı gerekçesiyle ankette çıkarılmıştır.

Türkçe bölümünde uzman olan kişi kalan maddeleri dil ve anlatım yönünden incelemiş, gerekli gördüğü yerleri düzeltmiştir.

Bu aşamalardan sonra rastgele seçilen 50 ortaokul öğrencisine ön uygulama yapılmış ve maddelerin anlaşılır olup olmadığı öğrencilerin görüşlerine göre değerlendirilmiştir. Ön uygulama, anketin geçerlik ve güvenilirliğinin gözleme dayalı olarak sorgulandığı bir aşamadır (Büyüköztürk, 2005). Araştırmacının yaptığı bu görüşmelerden sonra anketin geçerli ve güvenilir olduğuna karar verilmiştir. Böylelikle demografik bilgiler ve 30 maddeden oluşan anket uygulanmaya hazır hale getirilmiştir.

Araştırmacı tarafından geliştirilen ankette yedi adet birden fazla seçenekli soru hazırlanmıştır. Birden fazla seçenekli sorular; cevaplayanın birkaçını tercih etmesine olanak tanıyan çok şıklı sorulardır. Bazı araştırmalarda katılımcılara birden fazla seçeneği işaretleme olanağı verilebilir. Bu tür sorularda, cevaplayıcıdan sorunun ölçtüğü özelliğe göre pek çok seçenek arasından uygun gördüğü veya istediği kadarını seçmesi istenebilir. Cevaplayıcıya cevaplama esnekliği vermesi bir avantaj olmasına karşılık, cevapların analizinin zor olması dikkatle kullanılmasını gerektirir (Büyüköztürk, 2005). Araştırmacı, deneklerin ortaokul öğrencileri olmalarını göz önünde bulundurarak, bazı sorulara esnek cevap vermeleri yönünde bir tercih kullanmıştır. Ortaokul öğrencilerinin yaşları ve buldukları çevre gereği birden fazla spor dalı ile ilgilenebilecekleri veya ilgilenmek isteyebilecekleri, profesyonel olmadıkları için birçok yerde spor yapabilecekleri, spor yapma veya yapmama nedenlerinin birden fazla olabileceği düşüncesinin anket uygulandıktan sonra doğru bir karar olduğu görülmüştür.

2.5. Anketin Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması

Geçerlilik, bir test veya anketin ölçülmek istenen şeyi ölçme derecesidir. Bunun için, “ankette yer alan sorularla gerçekten ölçmeyi amaçladığımız şeyi ölçebilir miyiz?” sorusunu yöneltmek gerekir (Peter, 1981). Güvenilirlik ise, ölçüm aracının araştırma değişkenlerini istikrarlı ve tutarlı biçimde ölçme düzeyini ifade etmesidir (Özdemir, 2008). Bir ölçeğin güvenilir olabilmesi, aynı şartlar altında tekrar uygulandığında aynı sonuçların alınmasına bağlıdır (Karasar, 2005). Sosyal bilim araştırmalarında kullanılan tüm ölçme araçlarında olduğu gibi, anket sonuçlarının da geçerli ve güvenilir olması beklenir. Anketin geçerli olması, araştırılan konuya ve soruya uygun cevaplar alabilme gücünü; güvenilir olması ise, uygulama aynı yollarla tekrarlandığında benzer sonuçlar verme gücünü gösterir (aktr. Büyüköztürk, 2005; Aiken, 1997; Özoğlu, 1992). Bu çalışmada Şimşek (2014) ve Büyüköztürk'ün (2005) yaptığı ayırım dikkate alındığında farklı amaçlar için bilgi toplamayı sağlayan çok sayıda bağımsız maddenin belirli bir düzen içerisinde sunulmasını sağlayan ve sistematik bir yaklaşım olan anket tekniği kullanılmıştır. Bu nedenle anketlerin geçerlik ve güvenirligini belirlemek için istatistiksel yaklaşımlar

kullanılmamıştır. Karasar'ın (2005) ve Salkind (2000) belirttikleri gibi betimsel bir çalışma istatistiki olabildiği gibi sözel betimsel de olabilmektedir. Analitik yaklaşımlar (Uzman görüşü) ile anketin amaca uygunluğu değerlendirildiğinden bu çalışmada oluşturulan anket taslağın geçerlik ve güvenilirliği için konu ile ilgili uzman görüşlerine başvurulmuştur. Görüşlerine başvuru alan uzmanlar; Beden Eğitimi ve Spor, Eğitim Bilimleri, Türkçe ve Sosyoloji bölümlerinden alanında uzman öğretim elemanlarından oluşmaktadır.

2.6. Verilerin Analizi

Araştırmacı tarafından toplamda 1500 anketin uygulanması sağlanmıştır. Toplanan veriler kontrol edilerek eksik ya da hatalı olan 214 anket değerlendirme dışında tutulmuştur. Bu aşamadan sonra geçerliliği kabul edilmiş olan 1286 anketten elde edilen veriler SPSS paket programına girilerek bilgisayar ortamına aktarılmış ve bu program aracılığıyla çözümlenmiştir. Araştırmada öncelikle demografik verilere ilişkin yüzde ve frekans dağılımlarının değerlendirilmesine yer verilmiştir. Daha sonra ortaokul öğrencilerinin sporla ilgili alışkanlıklarını ortaya koymak amacıyla frekans ve yüzde olmak üzere betimsel istatistikler yapılmıştır. Öğrencilerin cinsiyetleri, anne ve babanın eğitim düzeyleri, yaşadıkları bölgeleri ve ailenin gelir durumu gibi özellikleri ile öğrencilerin spor yapma, beden eğitimi dersini sevme, GSB'nin program ve faaliyetlerinden haberdar olma gibi diğer değişkenler arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığına ki-Kare testleri yapılarak bakılmıştır. Ayrıca ankette yer alan bazı sorulara içerik analizi yapılarak Nvivo paket programı kullanılarak bulgular elde edilmiştir.

3. BULGULAR

3.1. KİŞİSEL BİLGİLERE AİT BULGU VE YORUMLAR

3.1.1. Öğrencilerin Bölgelere Göre Dağılımı

Araştırmaya katılan öğrencilerin bölgelere göre dağılımı çizelge 3.1’de yer almaktadır.

Çizelge 3.1. Öğrencilerin Bölgelere Göre Dağılımı

Bölgeler	n	%
İç Anadolu Bölgesi	33	2,6
Ege Bölgesi	191	14,9
Doğu Anadolu Bölgesi	205	15,9
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	52	4
Marmara Bölgesi	214	16,6
Akdeniz Bölgesi	217	16,9
Karadeniz Bölgesi	374	29,1
Toplam	1286	100

Öğrencilerin bölgelere göre dağılımları %2,6 İç Anadolu Bölgesi, %14,9 Ege Bölgesi, %15,9 Doğu Anadolu Bölgesi, %4 Güneydoğu Anadolu Bölgesi, %16,6 Marmara Bölgesi, %16,9 Akdeniz Bölgesi, %29,1’inin Karadeniz Bölgesi biçimindedir. En çok Karadeniz, Akdeniz ve Marmara Bölgeleri’nden, en az ise İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri’nden öğrenci ankete katılmıştır.

3.1.2. Öğrencilerin İllere Göre Dağılımı

Araştırmaya katılan öğrencilerin illere göre dağılımı çizelge 3.2’de yer almaktadır.

Çizelge 3.2. Öğrencilerin İllere Göre Dağılımı

Bölge Adı	Şehirler	n	%	Bölge Adı	Şehirler	n	%
İç Anadolu Bölgesi	Sivas	24	1,9	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	Adıyaman	52	4
	Kırıkkale	9	0,7		<i>Toplam</i>	52	4
	<i>Toplam</i>	33	2,6				
Ege Bölgesi	Aydın	26	2	Doğu Anadolu Bölgesi	Erzincan	60	4,7
	Denizli	44	3,4		Erzurum	94	7,3
	İzmir	27	2,1		Malatya	51	4
	Manisa	94	7,3		<i>Toplam</i>	205	15,9
	<i>Toplam</i>	191	14,9				
Marmara Bölgesi	Balıkesir	63	4,9	Karadeniz Bölgesi	Amasya	52	4
	Bursa	41	3,2		Artvin	50	3,9
	Sakarya	21	1,6		Giresun	31	2,4
	Yalova	89	6,9		Ordu	25	1,9
	<i>Toplam</i>	214	16,6		Rize	35	2,7
Akdeniz Bölgesi	Antalya	40	3,1		Çorum	48	3,7
	Mersin	64	5		Tokat	63	4,9
	K. Maraş	57	4,4		Düzce	29	2,3
	Osmaniye	56	4,4		Trabzon	41	3,3
	<i>Toplam</i>	217	16,9	<i>Toplam</i>	374	29,1	

Araştırmaya 27 ilden 1286 öğrenci katılmıştır. Öğrencilerin şehirlere göre dağılımı ise İç Anadolu Bölgesi’nden 2 il, Ege, Marmara ve Akdeniz Bölgeleri’nden 4 il, Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nden 1 il, Doğu Anadolu Bölgesi’nden 3 il ve Karadeniz Bölgesi’nden 9 il şeklindedir.

İç Anadolu Bölgesi’nden araştırmaya katılan öğrencilerin illere göre yüzdelik dağılımları %1,9 Sivas ili ve %0,7’si Kırıkkale ili biçimindedir.

Ege Bölgesi'nden araştırmaya katılan öğrencilerin illere göre yüzdelerik dağılımları %2 Aydın ili, %3,4 Denizli ili, %2,1 İzmir ili ve %7,3'ü Manisa ili biçimindedir.

Marmara Bölgesi'nden araştırmaya katılan öğrencilerin illere göre yüzdelerik dağılımları %4,9 Balıkesir ili, 3,2 Bursa ili, %1,6 Sakarya ili ve % 6,9'u Yalova ili biçimindedir.

Akdeniz Bölgesi'nden araştırmaya katılan öğrencilerin illere göre yüzdelerik dağılımları %3,1 Antalya ili, %5 Mersin ili, %4,4 Kahramanmaraş ili ve %4,4'ü Osmaniye ili biçimindedir.

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nden araştırmaya katılan öğrencilerin illere göre yüzdelerik dağılımları %4'ü Adıyaman ili biçimindedir.

Doğu Anadolu Bölgesi'nde araştırmaya katılan öğrencilerin illere göre yüzdelerik dağılımları %4,7 Erzincan ili, %7,3 Erzurum ili ve %4'ü Malatya ili biçimindedir.

Karadeniz Bölgesi'nde araştırmaya katılan öğrencilerin illere göre yüzdelerik dağılımları %4 Amasya ili, % 3,9 Artvin ili, %2,4 Giresun ili, %1,9 Ordu ili, %2,7 Rize ili, %3,7 Çorum ili, %4,9 Tokat ili, %2,3 Düzce ili ve %3,3 Trabzon ili biçimindedir.

3.1.3. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımı çizelge 3.3'de yer almaktadır.

Çizelge 3.3. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Cinsiyet	n	%
Kız	454	35,3
Erkek	832	64,7
Toplam	1286	100

Çizelge 3.3'de araştırma kapsamında toplam 1286 öğrencinin ankete katıldığı bilgisi verilmiştir. Öğrencilerin cinsiyet dağılımlarının yüzdeler oranları %35,3 kız öğrenci ve %64,7'si erkek öğrenci biçimindedir.

3.1.4. Öğrencilerin Yaşlarına Göre Dağılımı

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaşlarına göre dağılımı çizelge 3.4'de yer almaktadır.

Çizelge 3.4. Öğrencilerin Yaşlarına Göre Dağılımı

Yaş	n	%
10	58	4,5
11	380	29,5
12	324	25,2
13	280	21,8
14	244	19
Toplam	1286	100

Çizelge 3.4'de araştırmaya katılan öğrencilerin yaşları ile ilgili bilgilere yer verilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin yaşlarına göre dağılımları %4,5'i 10, %29,5'i 11, %25,2'si 12, %21,8'i 13 ve %19'u 14 yaş biçimindedir. Araştırmada en çok 11 yaşında olan öğrenciler yer alırken en az 10 yaşında olan öğrenciler yer almıştır.

3.1.5. Öğrencilerin Kardeş Sayısına Göre Dağılımı

Araştırmaya katılan öğrencilerin kardeş sayılarına göre dağılımı çizelge 3.5'te yer almaktadır.

Çizelge 3.5. Öğrencilerin Kardeş Sayısına Göre Dağılımı

Kardeş Sayısı	n	%
1	99	7,7
2	515	40
3	439	34,1
4	156	12,1
5	54	4,2
6	11	0,9
7	8	0,6
8	3	0,2
9	1	0,1
Toplam	1286	100

Öğrencilerin kardeş sayısına göre yüzdelerle dağılımlarına bakıldığında %7,7'sinin kardeş sayısının 1 olduğu, %40'ının kardeş sayısının 2 olduğu, %34,1'inin kardeş sayısının 3 olduğu, %12,1'inin kardeş sayısının 4 olduğu, %4,2'inin kardeş sayısının 5 olduğu, %0,9'unun kardeş sayısının 6 olduğu, %0,6'sının kardeş sayısının 7 olduğu, %0,2'sinin kardeş sayısının 8 olduğu, %0,1'inin kardeş sayısının 9 olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin kardeş sayılarının 1 ile 9 arasında değiştiği, araştırmaya katılan öğrencilerin en çok 2 ve 3 kardeşe sahip olduğu görülürken en az ise 8 ve 9 kardeşe sahip olduğu belirlenmiştir.

3.1.6. Öğrencilerin Sınıf Seviyesine Göre Dağılımı

Araştırmaya katılan öğrencilerin sınıf seviyelerine göre dağılımı çizelge 3.6'de yer almaktadır.

Çizelge 3.6. Öğrencilerin Sınıf Seviyesine Göre Dağılımı

Sınıf Seviyesi	n	%
5	388	30,2
6	345	26,8
7	283	22,0
8	270	21,0
Toplam	1286	100

Öğrencilerin sınıf seviyesine göre yüzdeler dağılımları %30,2'si 5. sınıf seviyesinde, %26,8'i 6. sınıf seviyesinde, %22'si 7. sınıf seviyesinde ve %21'i 8. sınıf seviyesi biçimindedir.

3.1.7. Öğrencilerin Anne ve Babalarının Eğitim Düzeyleri

Araştırmaya katılan öğrencilerin anne ve babalarının eğitim düzeylerine göre dağılımını çizelge 3.7'de yer almaktadır.

Çizelge 3.7. Öğrencilerin Anne ve Babalarının Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımı

	Eğitim Düzeyi	n	%
Anne	Okuma-yazması yok	93	7,2
	İlkokul	449	34,9
	Ortaokul	331	25,7
	Lise	273	21,2
	Üniversite	140	10,9
	Toplam	1286	100
Baba	Okuma-yazması yok	44	3,4
	İlkokul	322	25,0
	Ortaokul	324	25,2
	Lise	392	30,5
	Üniversite	204	15,9
	Toplam	1286	100

Öğrencilerin annelerinin eğitim düzeylerine göre yüzdeler dağılımları %7,2'sinin okumasının ve yazmasının olmadığı, %34,9'unun ilkokul mezunu olduğu, %25,7'sinin ortaokul, %21,2'sinin lise, %10,9'unun üniversite mezunu olduğu biçimindedir.

Öğrencilerin babalarının eğitim düzeylerine göre yüzdeler dağılımları %3,4'ünün okumasının ve yazmasının olmadığı, %25'inin ilkokul mezunu olduğu, %25,2'sinin ortaokul, %30,5'inin lise, %15,9'unun üniversite mezunu olduğu şeklindedir.

3.1.8. Öğrenci Ailelerinin Aylık Gelir Düzeyi

Araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerinin aylık gelir düzeylerine göre dağılımı çizelge 3.8’de yer almaktadır.

Çizelge 3.8. Öğrenci Ailelerinin Aylık Gelir Düzeylerine Göre Dağılımı

Gelir Düzeyi (TL)	n	%
500-1000	407	31,6
1001-1500	440	34,2
1501-2000	183	14,2
2001-2500	110	8,6
2501 ve üzeri	146	11,4
Toplam	1286	100

Öğrenci ailelerinin aylık gelir düzeylerine göre yüzdelik dağılımları %31,6’sının gelir düzeyinin 500-1000 TL arasında, %34,2’sinin 1001-1500 TL arasında, %14,2’sinin 1501-2000 TL arasında, %8,6’sının 2001-2500 TL arasında ve %11,4’ünün ise 2501 ve üzerinde olduğu biçimindedir.

3.1.9. Öğrencilerin Sürekli Hastalığa Sahip Olup Olmama Durumlarına Göre Dağılımı

Araştırmaya katılan öğrencilerin sürekli hastalığa sahip olup olmama durumlarına göre dağılımı çizelge 3.9’da yer almaktadır.

Çizelge 3.9. Öğrencilerin Sürekli Hastalığa Sahip Olup Olmama Durumlarına Göre Dağılımı

Kronik Hastalık	n	%
Evet	104	8,1
Hayır	1182	91,9
Toplam	1286	100

Öğrencilerin sürekli hastalığa sahip olup olmama durumlarına göre yüzdeler dağılımları %8,1'inin kronik bir hastalığa sahip olduğu, %91,9'unun ise kronik bir hastalığa sahip olmadığı biçimindedir.

3.2. ALT AMAÇLARINA İLİŞKİN BULGU VE YORUMLAR

Bu başlık altında araştırmaya katılan öğrencilerin görüşleri doğrultusunda araştırmanın alt amaçlarına ilişkin bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir.

3.2.1. Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Dağılımları

Ortaokul öğrencilerinin okullarında uygulanan beden eğitimi derslerine ilişkin vermiş oldukları yanıtlardan elde edilen bilgilere çizelge 3.10'da yer verilmiştir.

Çizelge 3.10. Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Dağılımı

Değişkenler	Seçenekler	n	%
Okulunuzda Beden Eğitimi dersleri yapılıyor mu?	Evet	1232	95,8
	Hayır	54	4,2
	Toplam	1286	100
Beden Eğitimi dersine hangi öğretmeniniz giriyor?	Beden Eğitimi Öğrt.	1035	84,0
	Başka Branş Öğrt.	197	16,0
	Toplam	1232	100
Beden Eğitimi dersini seviyor musunuz?	Hiç Sevmiyorum	27	2,1
	Biraz Seviyorum	127	9,9
	Çok Seviyorum	1132	88,0
	Toplam	1286	100

Çizelge 3.10'da görüldüğü gibi ortaokul öğrencilerinden “Okulunuzda Beden Eğitimi dersleri yapılıyor mu?” sorusuna evet yönünde görüş bildirenlerin sayısının 1232 (%95,8), hayır yönünde görüş bildirenlerin sayısının ise 54 (%4,2) olduğu

görülmektedir. 54 öğrencinin “*Beden Eğitimi dersi yapılmıyor*” şeklinde görüş bildirmeleri, buldukları okullarda beden eğitimi öğretmeni olmamasından kaynaklanabilir.

Öğrencilerin “*Beden Eğitimi dersine hangi öğretmeniniz giriyor?*” sorusuna vermiş oldukları yanıtlar incelendiğinde, “Beden eğitimi derslerine beden eğitimi öğretmeni giriyor” yönünde görüş bildirenlerin sayısının 1035 (%84), “*Beden Eğitimi derslerine branş öğretmeni giriyor*” yönünde görüş bildirenlerin sayısının ise 197 (%16) olduğu görülmektedir. Bu bulguya dayanarak beden eğitimi dersi yapılan okulların 197 tanesinde beden eğitimi öğretmenin olmadığı, beden eğitimi derslerinin diğer branş öğretmenleri tarafından yürütüldüğü söylenebilir.

Ortaokul öğrencilerine yöneltilen “*Beden Eğitimi dersini seviyor musunuz?*” sorusuna verilen yanıtlar incelendiğinde, 1132 (%88) öğrencinin “*Çok seviyorum*” yönünde görüş bildirdiği, 127 (%9,9) öğrencinin “*Biraz seviyorum*” yönünde görüş bildirdiği, 27 (%2,1) öğrencinin ise “*Hiç sevmiyorum*” yönünde görüş bildirdiği Çizelge 10’da görülmektedir. Elde edilen bu bulguyla birlikte beden eğitimi derslerinin öğrenciler tarafından genel olarak çok sevildiği yorumu yapılabilir. Oran olarak düşük olmasına rağmen (%2,1) beden eğitimi dersini sevmiyorum görüşünü dile getiren öğrencilerin, neden bu dersi sevmedikleri ile ilgili yorum yapmak gerekirse, bu öğrencilerin fiziksel olarak beden eğitimi dersinde aktif olmadıkları, geri planda kaldıkları, yoruldukları ve bu derste başarılı olmadıkları söylenebilir.

Çizelge 3.11. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Beden Eğitimi Dersini Sevmelerine İlişkin Dağılımı

Değişkenler	Seçenekler	n	%
Kız Öğrenciler	Hiç Sevmiyorum	12	2,6
	Biraz Seviyorum	45	9,9
	Çok Seviyorum	397	87,5
	Toplam	454	100
Erkek Öğrenciler	Hiç Sevmiyorum	15	1,8
	Biraz Seviyorum	82	9,9
	Çok Seviyorum	735	88,3
	Toplam	832	100

Çizelge 3.11'de ortaokul öğrencilerine yöneltilen “*Beden Eğitimi dersini seviyor musunuz?*” sorusuna verilen yanıtlar yer almaktadır. Kız öğrencilerden 397’sinin (%87,5) ve erkek öğrencilerden 735’inin (%88,3) “Çok seviyorum” yönünde görüş bildirdiği, kız öğrencilerden 45’inin (%9,9) ve erkek öğrencilerden 82’inin (%9,9) “Biraz seviyorum” yönünde görüş bildirdiği, kız öğrencilerden sadece 12’sinin (%2,6) ve erkek öğrencilerden 15’inin (%1,8) “Hiç sevmiyorum” yönünde görüş bildirdiği çizelge 3.11’de görülmektedir. Elde edilen bu bulguyla birlikte beden eğitimi dersinin öğrenciler tarafından genel olarak çok sevildiği ve cinsiyetler arası önemli bir farkın olmadığı yorumu yapılabilir.

Çizelge 3.12. Öğrencilerin Anne ve Babalarının Eğitim Düzeyine Göre Beden Eğitimi Dersini Sevmeye İlişkin Dağılımı

		Beden Eğitimi dersini seviyor musunuz?							
		Çok Seviyorum		Biraz Seviyorum		Hiç Sevmiyorum			
		n	%	n	%	n	%	n	%
Anne	Okuma-yazması yok	72	77,4	19	20,4	2	2,2	93	100
	İlkokul	404	90,0	37	8,2	8	1,8	449	100
	Ortaokul	307	92,7	18	5,5	6	1,8	331	100
	Lise	239	87,5	27	9,9	7	2,6	273	100
	Üniversite	110	78,5	26	18,6	4	2,9	140	100
	Toplam	1132	88,0	127	9,9	27	2,1	1286	100
Baba	Okuma-yazması yok	34	77,3	9	20,4	1	2,3	44	100
	İlkokul	285	88,6	33	10,2	4	1,2	322	100
	Ortaokul	294	90,7	23	7,1	7	2,2	324	100
	Lise	348	88,8	36	9,2	8	2,0	392	100
	Üniversite	171	83,8	26	12,8	7	3,4	204	100
	Toplam	1132	88,0	127	9,9	27	2,1	1286	100

Çizelge 3.12’de öğrencilerin anne ve babalarının eğitim düzeyine göre "Beden eğitimi dersini seviyor musunuz?" sorusuna verdikleri cevaplar bulunmaktadır. Annelerinin eğitim düzeyi üniversite mezunu olan öğrencilerin %78,5’i ile babalarının eğitim düzeyi üniversite mezunu olan öğrencilerin %83,8’i beden eğitimi dersini çok sevdiğini belirtmiştir. Çizelgede ankete katılan öğrencilerin %88’inin beden eğitimi dersini çok sevdiği görülmüştür. Bu oran ülkemizde beden eğitimi dersinin ne kadar çok sevildiğinin göstergesidir.

Çizelge 3.13. Bölgelere Göre Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersini Sevmeye İlişkin Dağılımı

Bölge	Beden Eğitimi dersini seviyor musunuz?							
	Hiç Sevmiyorum		Biraz seviyorum		Çok seviyorum		n	%
	n	%	n	%	n	%		
İç Anadolu	2	6,1	3	9,1	28	84,8	33	100
Ege	3	1,6	12	6,3	176	92,1	191	100
Doğu Anadolu	3	1,5	20	9,7	182	88,8	205	100
Güneydoğu Anadolu	2	3,8	2	3,8	48	92,4	52	100
Marmara	2	1,0	14	6,5	198	92,5	214	100
Akdeniz	6	2,8	33	15,2	178	82,0	217	100
Karadeniz	9	2,4	43	11,5	322	86,1	374	100
Toplam	27	2,1	127	9,9	1132	88,0	1286	100

$p=,032$

Çizelge 3.13’de öğrencilerin bölgelere göre beden eğitimi sevmelerine ilişkin dağılım görülmektedir. Çizelgenin tamamı ile yapılan Ki-kare (χ^2) testine göre öğrencilerin bölgelere göre beden eğitimi dersini sevmelerine ilişkin anlamlı farkların olduğu görülmektedir ($p<,05$).

3.2.2. Öğrencilerin Okullarındaki Spor Alanlarına İlişkin Dağılımları

Ortaokul öğrencilerinin okullarındaki spor alanlarına ilişkin yöneltilen sorulara verdikleri yanıtlardan elde edilen bilgilere çizelge 3.14’de yer verilmiştir.

Çizelge 3.14. Öğrencilerin Okullarındaki Spor Alanlarına İlişkin Dağılımı

Değişkenler	Seçenekler	n	%
Okulda spor salonu	Evet var	378	29,4
	Hayır yok	908	70,6
	Toplam	1286	100
Okulda açık spor sahası	Evet var	860	66,9
	Hayır yok	426	33,1
	Toplam	1286	100

Çizelge 3.14'de görüldüğü gibi okullarında kapalı spor salonu olduğu yönünde görüş bildiren öğrenci sayısının 378 (%29,4), okullarında kapalı spor salonu olmadığı yönünde görüş bildiren öğrenci sayısının ise 908 (%70,6) olduğu bilgisi yer almaktadır. Görüş bildiren öğrencilerin %70,6'sının eğitim-öğretim gördükleri ortaokullarda spor salonu olmadığı belirlenmiştir. Spor salonu olmadan beden eğitimi ve spor dersi alan öğrenci oranının bu kadar yüksek olması ülkemizde halen okullarda fiziki alt yapı boyutunda ciddi eksiklikler olduğunu düşündürmektedir.

Çizelge 3.14'de okullarında açık spor sahası olduğu yönünde görüş bildiren öğrenci sayısı 860 (%66,9), okullarında açık spor sahası olmadığı yönünde görüş bildiren öğrenci sayısı ise 426 (%33,1) bilgisi de yer almaktadır. Görüş bildiren öğrencilerin %33,1'i eğitim-öğretim gördükleri ortaokullarda açık spor sahasının bulunmadığını belirtmesi, söz konusu okulların spor sahası şeklinde kullanılacak yeterli alanlarının olmadığını gösterebilir.

Çizelge 3.15. Bölgelere Göre Ortaokullarda Kapalı Spor Salonuna İlişkin Dağılım

Bölge	Okulunuzda kapalı spor salonu var mı?					
	Evet		Hayır			
	n	%	n	%	n	%
İç Anadolu	4	12,1	29	87,9	33	100
Ege	56	29,3	135	70,7	191	100
Doğu Anadolu	58	28,3	147	71,7	205	100
Güneydoğu Anadolu	19	36,5	33	63,5	52	100
Marmara	65	30,4	149	69,6	214	100
Akdeniz	73	33,6	144	66,4	217	100
Karadeniz	103	27,5	271	72,5	374	100
Toplam	378	29,4	908	70,6	1286	100

$p=,005$

Çizelge 3.15'de görüldüğü gibi 1286 öğrenciden sadece 378'inin (%29,4) kapalı spor salonlarında beden eğitimi dersini gördükleri tespit edilmiştir. Ülkemiz ortaokullarında kapalı spor salonu sayısı oldukça düşüktür. Bu durum çalışmamızda tekrar ortaya çıkmıştır. Akdeniz Bölgesi'nde öğrencilerin %33,6 okullarında kapalı spor salonu bulunduğunu belirtirken, Marmara Bölgesi'nde bu oran %30,4'dir.

Bölgelere göre öğrencilerin “Okulunuzda kapalı spor salonu var mı?” sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde kapalı spor salonunun bölgeler arası bulunma durumlarında çok önemli farkların olduğu çizelgenin tamamı ile yapılan Ki-kare (χ^2) testinde tespit edilmiştir ($p<,01$).

Çizelge 3.16. Bölgelere Göre Ortaokullarda Açık Spor Sahalarına İlişkin Dağılım

Bölge	Okulunuzda açık spor sahası var mı?					
	Evet		Hayır			
	n	%	n	%	n	%
İç Anadolu	24	72,7	9	27,3	33	100
Ege	129	67,5	62	32,5	191	100
Doğu Anadolu	124	60,5	81	39,5	205	100
Güneydoğu Anadolu	31	59,6	21	40,4	52	100
Marmara	131	61,2	83	38,8	214	100
Akdeniz	170	78,3	47	21,7	217	100
Karadeniz	251	67,1	123	32,9	374	100
Toplam	860	66,9	426	33,1	1286	100

$p=,000$

Çizelge 3.16'da 1286 öğrenciden 860'ının (%66,9) okullarında açık spor sahasının olduğunu belirttiği görülmektedir. Ülkemiz ortaokullarında açık spor saha sayısının kapalı spor salonlarına oranla daha yüksek bir sayıda olduğu söylenebilir. Ancak açık spor sahaslarının nitelikleri gözlemlendiğinde bunların genel anlamda istenilen standartlarda olmadıkları da bilinmektedir. Çizelge 3.16'da Akdeniz Bölgesi'nde %78,3'lik bir oran ile açık spor sahaslarının diğer bölgelere nazaran daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu durum muhtemelen iklim şartlarından kaynaklanmaktadır. Doğu Anadolu Bölgesi'nde kış aylarının eksi 25-30 derecede olduğu bilinmektedir. Kış aylarının uzun bir müddet sıfırın altında seyrettiği illerde kapalı spor salonlarının yapılması sağlanmalı, kış sporlarının uygulanabileceği ve okulların ortak kullanabilecekleri spor tesislerinin yapılmasına ağırlık verilmelidir. Bölgelere göre öğrencilerin “Okulunuzda açık spor sahası var mı?” sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde açık spor sahaslarının bölgeler arası bulunma durumlarında çok önemli farkların olduğu tespit edilmiştir ($p<,01$).

3.2.3. Öğrencilerin Spor Yapma Durumlarına İlişkin Dağılımları

Ortaokul öğrencilerinin okullarındaki spor yapma durumlarına ilişkin yöneltilen soruya verdikleri yanıtlardan elde edilen bulgulara çizelge 3.17’de yer verilmiştir.

Çizelge 3.17. Öğrencilerin Spor Yapma Durumlarına İlişkin Dağılımı

Değişkenler	Seçenekler	n	%
Spor Yapma Durumu	Evet	1123	87,3
	Hayır	163	12,7
	Toplam	1286	100

Çizelge 3.17’de göre ortaokul öğrencilerinden spor yapanların sayısı 1123 (%87,3), spor yapmayanların sayısı ise 163 (%12,7) olarak görülmektedir. Söz konusu öğrencilerin %87,3’ünün spor yaptığını ifade etmesi, buldukları yaş grubunu da dikkate alarak spor yapmanın önemini kavradıkları ya da spor yapma konusunda doğru şekilde yönlendirildiklerini gösterir nitelikte olduğu söylenebilir.

Çizelge 3.18. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Spor Yapma Durumlarına İlişkin Dağılımı

Cinsiyetiniz	Spor yapıyor musunuz?					
	Evet		Hayır			
	n	%	n	%	n	%
Kız	378	83,3	76	16,7	454	100
Erkek	745	89,5	87	10,5	832	100
Toplam	1123	87,3	163	12,7	1286	100

P=,001

Çizelge 3.18’de göre ortaokul öğrencilerinden spor yapanların sayısı kız öğrencilerde 378 (%83,3), erkek öğrencilerde ise bu sayının 745 (%89,5), spor yapmayanların sayısı ise kız öğrencilerde 76 (%16,7), erkek öğrenciler ise 87 (%10,5) olduğu görülmektedir. Çizelge 3.18’de kız öğrenciler arasında spor yapmayanların oranının erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ülkemizde erkek öğrencilerin daha rahat hareket edebilmeleri, sportif etkinliklere ve tesislerine daha kolay ulaşabilmeleri bu farkın oluşmasına neden olabilmektedir. Ancak spor yapanları sayısı dikkate alındığında bu oran çok düşük kalmaktadır. Çizelgenin tamamı ile yapılan Ki-kare (χ^2) testine göre erkek ve kız öğrenciler arasında spor yapma durumlarında anlamlı farklılıkların olduğu görülmektedir ($p<.01$).

Çizelge 3.19. Bölgelere Göre Spor Yapma Durumlarına İlişkin Dağılım

Bölge	Spor yapıyor musunuz?					
	Evet		Hayır			
	n	%	n	%	n	%
İç Anadolu	28	84,9	5	15,1	33	100
Ege	170	89,0	21	11,0	191	100
Doğu Anadolu	176	85,8	29	14,2	205	100
Güneydoğu Anadolu	40	76,9	12	23,1	52	100
Marmara	193	90,2	21	9,8	214	100
Akdeniz	189	87,1	28	12,9	217	100
Karadeniz	327	87,4	47	12,6	374	100
Toplam	1123	87,3	163	12,7	1286	100

$p=,180$

Çizelge 3.19’da bölgelere göre ortaokul öğrencilerinin spor yapma durumlarına ilişkin oranlar belirtilmiştir. Bu çizelgeye göre Marmara, Ege ve Karadeniz Bölgeleri’nde spor yapma oranlarının diğer bölgelere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Güneydoğu Anadolu ile İç Anadolu Bölgelerinde spor yapmayanların oranı diğer bölgelere göre daha yüksek seviyededir. Bu durum iklim şartları, sportif tesislerin yetersizliği ve öğrencilerin boş zamanlarında aile bütçesine katkı sağlamak için çalışmak zorunda kalmaları ile açıklanabilir. Bölgelere göre öğrencilerin spor yapma durumlarında benzerlik bulunmaktadır ($p>,05$).

3.2.4. Öğrencilerin Spor Yapma Sıklıklarına İlişkin Dağılımları

Ortaokul öğrencilerinin okullarındaki spor yapma sıklıklarına ilişkin yöneltilen soruya verdikleri yanıtlardan elde edilen bulgulara çizelge 3.20’de yer verilmiştir.

Çizelge 3.20. Öğrencilerin Spor Yapma Sıklıklarına İlişkin Dağılımı

Değişkenler	Seçenekler	n	%
Spor Yapma Sıklığı	Haftada 1-2 gün	601	46,7
	Haftada 3 ve daha fazla gün	318	24,7
	Ayda 1-2 gün	39	3,0
	Tatillerde	112	8,7
	Boş zamanımda	216	16,8
	Toplam		1286

Çizelge 3.20’de ortaokul öğrencilerinin spor yapma sıklığının sırasıyla; haftada 1-2 gün (%46,7), haftada 3 ve daha fazla gün (%24,7), boş zamanımda (%16,8), tatillerde (%8,7), ayda 1-2 gün (%3) olduğu görülmektedir. Dünya Sağlık Örgütü çocuk ve gençlerin her gün en az 1 saat orta şiddette spor yapmalarını

önermektedir. Çizelge 3.20’de öğrencilerin sadece %24,7’sinin haftada 3 ve daha fazla spor yaptıkları görülmektedir. Bu durum ortaokul öğrencileri arasında spor yapma alışkanlığının gelişmediğini göstermektedir.

Çizelge 3.21. Bölgelere Göre Spor Yapma Sıklıklarına İlişkin Dağılım

Bölge	Haftada 1-2 gün		Haftada 3 ve daha fazla gün		Ayda 1-2 gün		Tatilde		Boş zamanlarda		n	%
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%		
İç Anadolu	13	39,4	5	15,2	0	0	4	12,1	11	33,3	33	100
Ege	86	45,0	50	26,2	6	3,1	20	10,5	29	15,2	191	100
Doğu Anadolu	100	48,8	46	22,4	6	2,9	8	3,9	45	22,0	205	100
Güneydoğu Anadolu	24	46,2	7	13,5	1	1,9	1	1,9	19	36,5	52	100
Marmara	102	47,7	57	26,6	9	4,2	39	18,2	7	3,3	214	100
Akdeniz	107	49,3	55	25,3	8	3,7	13	6,0	34	15,7	217	100
Karadeniz	169	45,2	98	26,2	9	2,4	27	7,2	71	19,0	374	100
Toplam	601	46,7	318	24,7	39	3,0	112	8,7	216	16,8	1286	100

p=,000

Çizelge 3.21’de ortaokul öğrencilerinin spor yapma sıklığının bölgelere göre değiştiği görülmektedir. Haftada 3 ve daha fazla gün spor yapma sıklığının sırasıyla Marmara, Karadeniz ve Ege Bölgeleri’nde yüksek olduğu görülmektedir. İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri’nde ise haftalık spor yapma sıklığının düşük kaldığı tespit edilmiştir. Elde edilen verilere göre öğrencilerin spor yapma sıklıkları ile bölgesel durumları arasında çok önemli farkların olduğu görülmektedir ($p<,01$).

Çizelge 3.22. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Spor Yapma Sıklıklarına İlişkin Dağılımı

Cinsiyetiniz	Hangi sıklıkla spor yapıyorsunuz?											
	Haftada 1-2 gün		Haftada 3 ve daha fazla gün		Ayda 1-2 gün		Tatilde		Boş zamanlarda			
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%		
Kız	205	45,2	97	21,4	16	3,5	51	11,2	85	18,7	454	100
Erkek	396	47,6	221	26,6	23	2,8	61	7,3	131	15,7	832	100
Toplam	601	46,7	318	24,7	39	3,0	112	8,7	216	16,8	1286	100

p=,016

Çizelge 3.22’de ortaokul öğrencilerinin spor yapma sıklıklarının cinsiyetlerine göre değiştiği görülmektedir. Haftada 3 ve daha fazla gün spor yapma sıklığının erkek öğrenciler arasında %26,6 olarak tespit edilirken bu oranın kız öğrenciler arasında %21,4 olduğu görülmektedir. Çizelge 3.22’de kız öğrencilerin tatil ve boş zamanlarında erkek öğrencilere göre daha çok spor yaptıkları ortaya çıkmıştır. Gelişmiş Avrupa ülkelerine kıyasla ülkemizde düzenli spor yapma oranının düşük olduğu daha önce belirtilmişti. Bu çizelge bu durumu açıkça teyit etmektedir. Çocuk ve gençlik dönemlerinde spor yapma alışkanlığı gelişmemiş bireylerin ileriki yaşlarda bunu edinmesi daha güç olacaktır. Bu nedenle MEB ve GSB ortak programlar ve projeler hazırlayıp bireylerin erken yaşlarda spor yapma alışkanlığını kazanmalarını sağlamalıdır. Çizelgede öğrencilerin spor yapma sıklıkları ile cinsiyetleri arasında anlamlı farkların olduğu görülmektedir ($p<,05$).

3.2.5. Öğrencilerin Spor Yapmaya Ayırdıkları Zamanın Yeterliliğine İlişkin Dağılımları

Ortaokul öğrencilerinin spor yapmaya ayırdıkları zamanın yeterliliğine ilişkin yöneltilen soruya verdikleri yanıtlardan elde edilen bulgulara çizelge 3.23’de yer verilmiştir.

Çizelge 3.23. Öğrencilerin Spor Yapmaya Ayırdıkları Zamanın Yeterliliğine İlişkin Dağılımı

Değişkenler	Seçenekler	N	%
Spor Yapmaya Yeterli Zaman Ayırma	Evet	1023	79,5
	Hayır	263	20,5
	Toplam	1286	100

Çizelge 3.23’e bakıldığında “*Spor yapmaya yeterli zaman ayırıyor musunuz?*” şeklinde yöneltilen soruya ortaokul öğrencilerinden evet yönünde görüş bildirenlerin sayısı 1023 (%79,5), hayır yönünde görüş bildirenlerin 263 (%20,5) olduğu görülmektedir. Söz konusu öğrencilerden %20,5’inin spor yapmaya yeterli vakit ayıramadıklarını dile getirmeleri, bu öğrencilerin derslerine daha çok zaman ayırdıkları, ailevi nedenlerden dolayı okul dışı zamanlarda çalıştıkları ya da başka sorumlulukları olduğunu düşündürebilir. Bu çizelge öğrencilerin spora yeteri kadar zaman ayırdıklarını düşündüklerini göstermektedir. Ancak çizelge 3.20. ile karşılaştırıldığında öğrencilerin spora yeteri kadar zaman ayırma konusunda bilgilendirilmeleri gerektiği tespit edilmiştir. Çizelge 3.20. öğrenciler sadece %24,7’sinin haftada 3 ve daha fazla gün spor yaptıklarını belirtmişlerdi.

Çizelge 3.24. Bölgelere Göre Spor Yapmaya Ayırdıkları Zamanın Yeterliliğine İlişkin Dağılım

Spor yapmaya yeterli zaman ayırıyor musunuz?						
Bölge	Evet		Hayır		n	%
	n	%	n	%		
İç Anadolu	25	75,8	8	24,2	33	100
Ege	160	83,8	31	16,2	191	100
Doğu Anadolu	167	81,5	38	18,5	205	100
Güneydoğu Anadolu	34	65,4	18	34,6	52	100
Marmara	166	77,6	48	22,4	214	100
Akdeniz	172	79,3	45	20,7	217	100
Karadeniz	299	79,9	75	20,1	374	100
Toplam	1023	79,5	263	20,5	1286	100

Çizelge 3.24’de öğrencilerin bölgelere göre “*Spora yeterli zaman ayırıyor musunuz?*” sorusuna verdikleri cevapların sayısı ve oranları görülmektedir. Bu çizelgede Güneydoğu Anadolu ile İç Anadolu Bölgeleri’nde bulunan öğrencilerin spora yeteri kadar zaman ayırmadıkları görülmektedir. Çizelge 3.21’de Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde bulunan öğrencilerden %13,5’inin ve İç Anadolu Bölgesi’nde bulunan öğrencilerden %15,2’sinin haftada 3 ve daha fazla gün spor yaptıklarını ifade ederek haftalık en az spor yapan bölgeler arasında oldukları tespit edilmişti.

Çizelge 3.25. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Spor Yapmaya Ayırdıkları Zaman Yeterliliğine İlişkin Dağılımı

Spor yapmaya yeterli zaman ayırıyor musunuz?						
	Evet		Hayır			
Cinsiyetiniz	n	%	n	%	n	%
Kız	346	76,2	108	23,8	454	100
Erkek	677	81,4	155	18,6	832	100
Toplam	1023	79,5	263	20,5	1286	100

Çizelge 3.25'e göre kız öğrencilerden %76,2'si ve erkek öğrencilerden %81,4'ünün spora yeteri kadar zaman ayırdıklarını belirttikleri görülmektedir. Kız öğrencilerden %23,8'i ve erkek öğrencilerden %18,6'sı spora yeteri kadar zaman ayırmadığını ifade ettikleri tespit edilmiştir. Bu veriler kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre spora yeteri kadar zaman ayırmadıklarını göstermektedir.

3.2.6. Öğrencilerin Yaptıkları Spor Dallarına İlişkin Dağılımları

Ortaokul öğrencilerinin yaptıkları spor dallarına ilişkin yöneltilen soruya verdikleri yanıtlardan elde edilen bulgulara çizelge 3.26'da yer verilmiştir.

Çizelge 3.26. Öğrencilerin Yaptıkları Spor Dallarına İlişkin Dağılımı

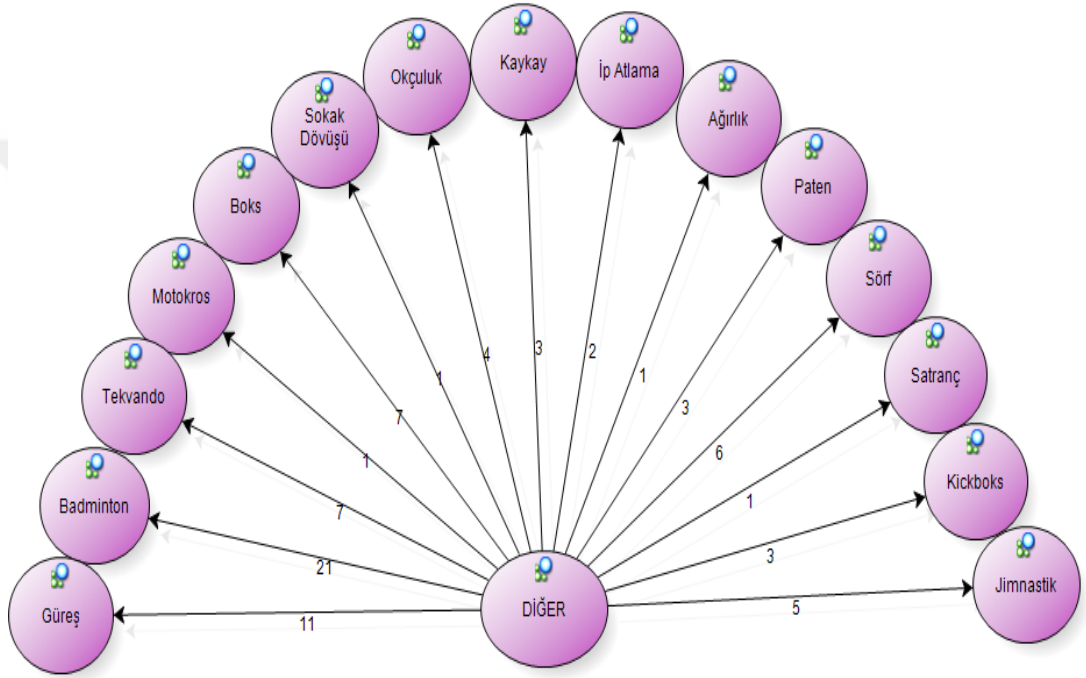
	Seçenekler	n	%
Spor Dalları	Futbol	792	61,5
	Bisiklet	575	44,7
	Basketbol	450	34,9
	Voleybol	427	33,2
	Yüzme	383	29,7
	Koşu	343	26,6
	Yürüyüş	327	25,4
	Masa Tenisi	184	14,3
	Tenis	174	13,5
	Hentbol	119	9,3
	Dağcılık	117	9,1
	Kayak	109	8,5
	Karate, Judo vb	106	8,3
	Kampçılık	84	6,5
	Kürek/Yelken	27	2,1
	Diğer	76	6,0

Çizelge 3.26’da “*Hangi spor türünü yapıyorsunuz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)*” şeklinde yöneltilen soruda öğrencilere on beş adet seçeneği işaretleme imkanı tanınmıştır.

Çizelge 3.26’da ortaokul öğrencilerinin yaptıkları spor dallarının, futbol (%61,5), bisiklet (%44,7), basketbol (%34,9), voleybol (%33,2), yüzme (%29,7), koşu (%26,6), yürüyüş (%25,4), masa tenisi (%14,3), tenis (%13,5), hentbol (%9,3), dağcılık (%9,1), kayak (%8,5), karate, judo vb (%8,3), kampçılık (%6,5), diğer (%6), kürek/yelken (%2,1) olduğu görülmektedir. Öğrencilerin sırasıyla en çok futbol, bisiklet, basketbol, voleybol sporlarını yaptıklarını ifade ettikleri görülürken, en az ise sırasıyla kampçılık, karate, judo vb., diğer şeklinde ifade ettikleri spor dalları ve kürek/yelken sporlarını yaptıklarını yönünde görüş bildirdikleri görülmüştür.

Öğrenciler arasında en çok yapılan spor dalının futbol olması, bu spor dalının ülkemizde çok sevilmesinden ve popüler olmasından kaynaklandığı söylenebilir. Öğrenciler arasında en az yapılan spor dalının kürek/yelken olması ise, bu spor dalının yapılabilme imkanının doğa şartlarından dolayı sınırlı olmasından kaynaklandığı söylenebilir.

Ortaokul öğrencilerine yaptıkları spor dallarına ilişkin yöneltilen soruda yer alan diğer seçeneğine yazdıkları spor türleri şekil 3.1’de gösterilmiştir.

Şekil 3.1. Ortaokul Öğrencilerinin Tercih Ettikleri Diğer Spor Dalları

Şekil 1’de de görüldüğü gibi ortaokul öğrencileri soruda yer verilmeyen badminton (%1,7), güreş (%0,8), tekvando (%0,6), boks (%0,5), sörf (%0,4), jimnastik (%0,4), okçuluk (%0,3), kaykay (%0,3), paten (%0,2), kickboks (%0,2), ip atlama (%0,2), motokros (%0,1), sokak dövüşü (%0,1), ağırlık (%0,1) ve satranç (%0,1), spor dallarını yaptıklarını ifade etmişlerdir.

Çizelge 3.27. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Yaptıkları Spor Dallarına İlişkin Dağılımı

	Kızlar		Erkekler		
	n	%	n	%	
Voleybol	210	16,3	Futbol	675	52,5
Bisiklet	203	15,8	Bisiklet	372	28,9
Yürüyüş	175	13,6	Basketbol	318	24,7
Koşu	155	12,1	Yüzme	250	19,4
Yüzme	133	10,4	Voleybol	217	16,9
Basketbol	132	10,3	Koşu	188	14,6
Futbol	117	9,1	Yürüyüş	152	11,8
Masa Tenisi	71	5,5	Tenis	120	9,3
Hentbol	34	2,6	Masa Tenisi	113	8,8
Dağcılık	31	2,4	Karate	87	6,8
Kayak	28	2,1	Dağcılık	86	6,7
Kampçılık	24	1,9	Hentbol	85	6,6
Karate	19	1,5	Kayak	81	6,3
Tenis	54	0,7	Kampçılık	60	4,6
Kürek/Yelken	3	0,2	Kürek/Yelken	24	1,8
Diğer	27	2,1	Diğer	49	3,8

$p=,000$

Çizelge 3.27’de ortaokul öğrencilerinin cinsiyetlerine göre yaptıkları spor dallarının dağılımı bulunmaktadır. Kız öğrenciler sırasıyla en çok voleybol (%16,3), bisiklet (%15,8), yürüyüş (%13,6), koşu (%12,1) ve yüzme (%10,4) sporlarını yaparken, erkek öğrenciler sırasıyla en çok futbol (%52,5), bisiklet (%28,9), basketbol (%24,7), yüzme (%19,4) ve voleybol (%16,9) sporlarını yaptıklarını belirtmişler. Kız ve erkek öğrencilerin en çok yaptıkları sporlar popüler, maliyeti fazla olmayan ve her yerde uygulaması kolay olan sporlardır. Kız öğrencilerin en az yaptıkları sporlar ise kayak (%2,1), kampçılık (%1,9), karate (%1,5), tenis (%0,7) ve kürek/yelken (%0,2) olarak görülürken, erkek öğrencilerin en az yaptıkları sporlar ise

dağcılık (%6,7), hentbol (%6,6), kayak (%6,3), kampçılık (%4,6) ve kürek/yelken (%1,8) olarak görülmektedir. Kız ve erkek öğrencilerin en az yaptıkları sporlar ise genel anlamda maliyeti yüksek, özel şart ve gereksinime ihtiyaç duyulan spor dallarıdır. Çizelgenin tamamı ile yapılan Ki-kare (χ^2) testinde cinsiyete göre öğrencilerin yaptıkları spor dalları arasında çok önemli farkların olduğu görülmektedir ($p<,01$).

3.2.7. Öğrencilerin Sportif Faaliyetleri Yaptıkları Yerlere İlişkin Dağılımları

Ortaokul öğrencilerinin sportif faaliyetleri yaptıkları yerlere ilişkin yöneltilen soruya verdikleri yanıtlardan elde edilen bulgulara çizelge 3.28’de yer verilmiştir.

Çizelge 3.28. Öğrencilerin Sportif Faaliyetleri Yaptıkları Yerlere İlişkin Dağılımı

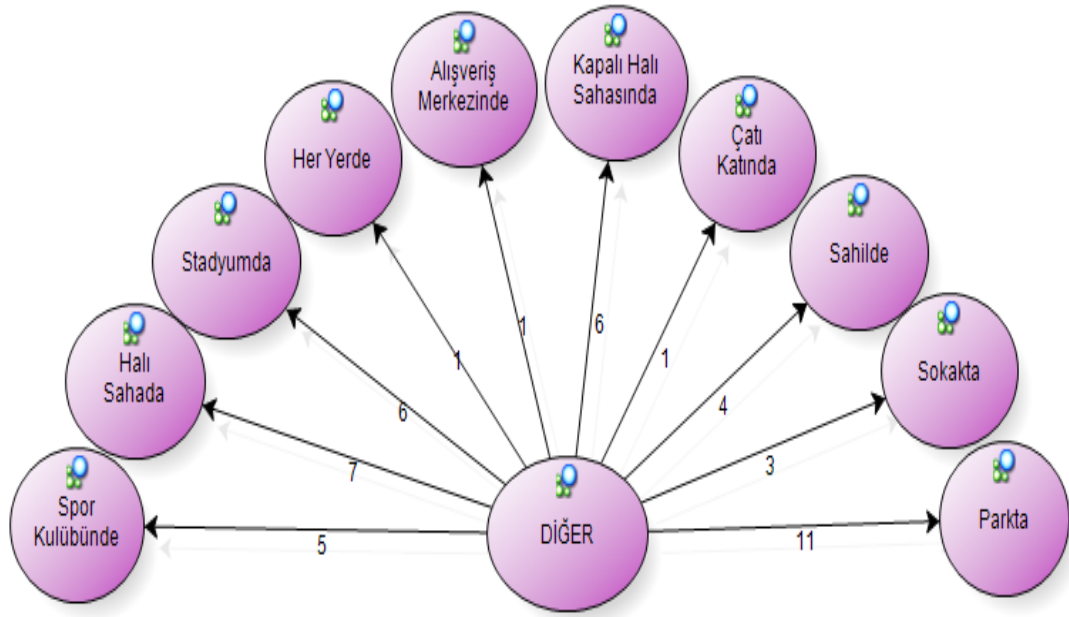
Değişkenler	Seçenekler	n	%
Sportif Faaliyet Yerleri	Okulda	903	70,2
	Doğada, Bahçede	713	55,4
	Evde	397	30,8
	Özel Spor Tesislerinde	243	18,9
	Gençlik İl Spor Müdürlüğü Tesislerinde	204	15,8
	Diğer	45	3,5

Çizelge 3.28’de “*Spor faaliyetlerini nerede yapıyorsunuz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)*” şeklinde yöneltilen soruda öğrencilere altı adet seçeneği işaretleme imkanı tanınmıştır.

Çizelge 3.28’de ortaokul öğrencilerinin sportif faaliyetlerini yaptıkları yerlerin okul (%70,2), doğa/bahçe (%55,4), ev (%30,8), özel spor tesisi (%18,9), Gençlik İl Spor Müdürlüğü tesisleri (%15,8), diğer (%3,5) olduğu görülmektedir. Bu

bulgulara göre ortaokul öğrencileri sportif faaliyetlerini en çok okulda, en az ise diğer şeklinde ifade ettikleri yerlerde yapmaktadırlar.

Ortaokul öğrencilerine sportif faaliyetlerini yaptıkları yerlere ilişkin yöneltilen soruda yer alan diğer seçeneğine öğrencilerin yazdıkları sportif faaliyetlerini yaptıkları yerler şekil 3.2’de gösterilmiştir.

Şekil 3.2. Ortaokul Öğrencilerinin Sportif Faaliyetlerini Yaptıkları Diğer Yerler

Şekil 2’de de görüldüğü gibi ortaokul öğrencileri soruda yer verilmeyen park (%0,9), halı saha (%0,6), kapalı halı saha (%0,4), stadyum (%0,4), spor kulübü (%0,4), sahil (%0,3), sokak (%0,2), çatı katı (%0,1), alışveriş merkezi (%0,1) ve her yerde (%0,1) sportif faaliyetlerini yaptıklarını ifade etmişlerdir.

3.2.8. Öğrencilerin Sporun Akademik Başarıya Olan Etkisine İlişkin Dağılımları

Ortaokul öğrencilerinin sporun akademik başarıya olan etkisine ilişkin yöneltilen soruya verdikleri yanıtlardan elde edilen bulgulara çizelge 3.29’da yer verilmiştir.

Çizelge 3.29. Öğrencilerin Sporun Akademik Başarıya Olan Etkisine İlişkin Dağılımı

Değişkenler	Seçenekler	N	%
Sporun Akademik Başarıya Etkisi	Olumlu	953	74,1
	Olumsuz	84	6,5
	Hem Olumlu Hem Olumsuz	249	19,4
	Toplam	1286	100

Çizelge 3.29'da görüldüğü gibi ortaokul öğrencilerine yöneltilen “*Sporun ders, sınav vb. (akademik) başarıya etkisinin ne yönde olduğunu düşünüyorsunuz?*” sorusunu 953 (%74,1) öğrencinin “Olumlu yönde etkiler”, 84 (%6,5) öğrencinin “Olumsuz yönde etkiler” ve 249 (%19,4) öğrencinin “Hem olumlu hem olumsuz yönde etkiler” yönünde yanıtladığı görülmektedir.

Çizelge 3.30. Bölgelere Göre Sporun Akademik Başarıya Olan Etkisine İlişkin Dağılım

Sporun ders, sınav vb. (akademik) başarıya etkisinin ne yönde olduğunu düşünüyorsunuz?								
Bölge	Hem olumlu hem olumsuz		Olumsuz		Olumlu		n	%
	n	%	n	%	n	%		
İç Anadolu	6	18,2	2	6,1	25	75,7	33	100
Ege	38	19,9	11	5,8	142	74,3	191	100
Doğu Anadolu	32	15,6	13	6,3	160	78,1	205	100
Güneydoğu Anadolu	10	19,3	1	1,9	41	78,8	52	100
Marmara	45	21,1	20	9,3	149	69,6	214	100
Akdeniz	40	18,4	12	5,6	165	76,0	217	100
Karadeniz	78	20,9	25	6,6	271	72,5	374	100
Toplam	249	19,4	84	6,5	953	74,1	1286	100

Çizelge 3.30’da ortaokul öğrencilerine yöneltilen “*Sporun ders, sınav vb. (akademik) başarıya etkisinin ne yönde olduğunu düşünüyorsunuz?*” sorusuna öğrencilerin verdikleri yanıtların bölgesel dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin soruya verdikleri cevapların bölgesel dağılımına bakıldığında bölgeler arası farkın önemli derece olmadığı tespit edilmiştir. Bölgelere göre öğrencilerin sporun akademik başarıya olan etkisi konusundaki görüşleri arasında benzerliklerin olduğu görülmektedir.

3.2.9. Öğrencilerin İmkanları Olması Durumunda Tercih Edecekleri Spor Dallarına İlişkin Dağılımları

Ortaokul öğrencilerinin imkanları olması durumunda tercih edecekleri spor dallarına ilişkin yöneltilen soruya verdikleri yanıtlardan elde edilen bulgulara çizelge 3.31’de yer verilmiştir.

Çizelge 3.31. Öğrencilerin İmkanları Olması Durumunda Tercih Edecekleri Spor Dallarına İlişkin Dağılımı

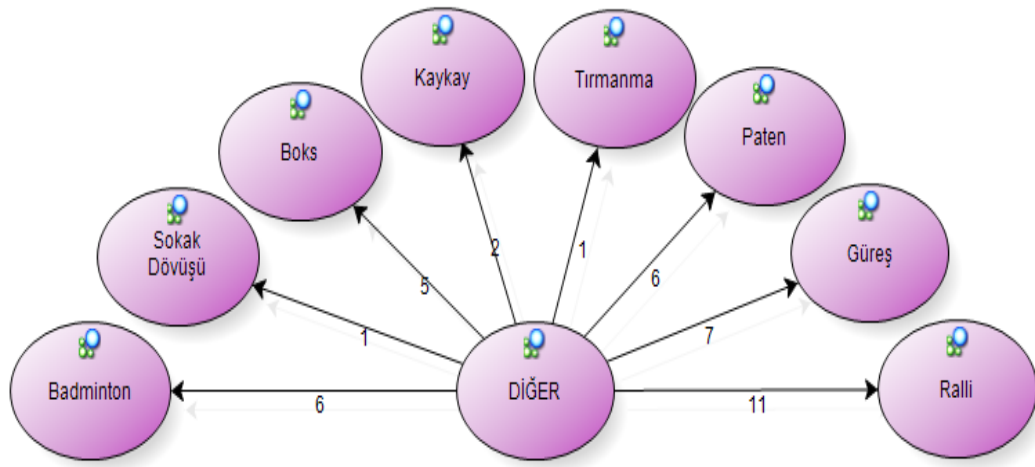
	Seçenekler	n	%
Spor Dalları	Futbol	492	38,2
	Yüzme	384	29,8
	Kayak	264	20,5
	Kampçılık	239	18,5
	Basketbol	219	17,0
	Dağcılık	210	16,3
	Voleybol	195	15,1
	Karate, Judo vb	194	15,0
	Kürek/Yelken	138	14,9
	Bisiklet	175	13,6
	Tenis	163	12,6
	Hentbol	153	11,8
	Koşu	145	11,2
	Masa Tenisi	105	8,1
	Yürüyüş	92	7,1
	Diğer	39	3,0

Çizelge 3.31’de “İmkânınız olsa hangi spor türünü yapmak isterdiniz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)” şeklinde yöneltilen soruda öğrencilere on beş adet seçeneği işaretleme imkanı tanınmıştır.

Çizelge 3.31’e göre ortaokul öğrencilerinin imkanları olması durumunda tercih edecekleri spor dallarının; futbol (%38,2), yüzme (%29,8), kayak (%20,5), kampçılık (%18,5), basketbol (%17,0), dağcılık (%16,3), voleybol (%15,1), karate, judo vb. (%15), kürek/yelken (%14,9), bisiklet (%13,6), tenis (%12,6), hentbol (%11,8), koşu (%11,2), masa tenisi (%8,1), yürüyüş (%7,1), diğer (%3) olduğu görülmektedir. Ortaokul öğrencileri gerekli imkanlar sunulursa en çok sırasıyla;

futbol, yüzme, kayak ile en az sırasıyla; masa tenisi, yürüyüş ve diğer şeklinde ifade ettikleri spor dallarını yapmayı istediklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin futbolun ve yüzmenin yanında en çok kayak sporunu tercih etmeleri, bu spor dalını yapabilmek için özel doğa şartlarının ve uygun coğrafyanın olması gerekliliğinden kaynaklanabilir.

Ortaokul öğrencilerine imkanları olması durumunda yapacakları spor ilişkin yöneltilen soruda yer alan diğer seçeneğine öğrencilerin yazdıkları spor dalları şekil 3.3’de gösterilmiştir

Şekil 3.3. Ortaokul Öğrencilerinin İmkanları Olması Durumunda Yapacakları Diğer Spor Dalları

Şekil 3.3’te de görüldüğü gibi ortaokul öğrencileri imkanları olması durumunda soruda yer verilmeyen ralli (%0,8), paten (%0,6), güreş (%0,5), badminton (%0,4), boks (%0,3), kayak (%0,2), sokak dövüşü (%0,1) ve tırmanma (%0,1) sporlarını yapacaklarını ifade etmişlerdir.

Çizelge 3.32. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre İmkanları Olması Durumunda Tercih Edecekleri Spor Dallarına İlişkin Dağılımı

	Kızlar		Erkekler		
	n	%	n	%	
Yüzme	173	13,4	Futbol	419	32,5
Kayak	105	8,1	Yüzme	211	16,4
Kampçılık	101	7,8	Kayak	159	12,3
Voleybol	97	7,5	Basketbol	152	11,8
Karate/Judo	78	6,1	Kampçılık	138	10,7
Dağcılık	75	5,8	Dağcılık	135	10,4
Tenis	77	5,9	Karate/Judo	116	9,0
Futbol	73	5,6	Bisiklet	113	8,8
Basketbol	67	5,2	Voleybol	98	7,6
Hentbol	66	5,1	Koşu	95	7,3
Bisiklet	62	4,8	Kürek/Yelken	93	7,2
Koşu	50	3,8	Hentbol	87	6,7
Masa Tenisi	45	3,5	Tenis	86	6,6
Kürek/Yelken	45	3,5	Masa Tenisi	60	4,6
Yürüyüş	42	3,2	Yürüyüş	50	3,8
Diğer	11	0,8	Diğer	28	2,2

Çizelge 3.32’de ortaokul öğrencilerinin cinsiyetlerine göre imkanları olması durumunda tercih edecekleri spor dallarının dağılımı bulunmaktadır. Kız öğrenciler sırasıyla en çok yüzme (%13,4), kayak (%8,1), kampçılık (%7,8), voleybol (%7,5) ve karate/judo (%6,1) sporlarını tercih ederken erkek öğrenciler sırasıyla en çok futbol (%32,5), yüzme (%16,4), kayak (%12,3), basketbol (%11,8) ve kampçılık (%10,7) sporlarını tercih ettiklerini belirtmişler. Kız ve erkek öğrencilerin imkanları olsa en çok tercih spor dalları içerisinde ilk sıralarda yüzme, kayak ve kampçılık bulunmaktadır. Kız öğrencilerin en az tercih edecekleri sporlar ise koşu (%3,8), masa tenisi (%3,5), kürek/yelken (%3,5) ve yürüyüş’tür (%3,2). Erkek öğrencilerin en az tercih edecekleri sporlar ise hentbol (%6,7), tenis (%6,6), masa tenisi (%4,6) ve

yürüyüş'tür (%3,8). Kız ve erkek öğrencilerin imkanları olsa en az tercih edecekleri sporlar arasında yürüyüş ve masa tenisi bulunmaktadır.

3.2.10. Öğrencilerin Spor Yapma Nedenlerine İlişkin Dağılımları

Ortaokul öğrencilerinin spor yapma nedenlerine ilişkin yöneltilen soruya verdikleri yanıtlardan elde edilen bulgulara çizelge 3.33'de yer verilmiştir

Çizelge 3.33. Öğrencilerin Spor Yapma Nedenlerine İlişkin Dağılımı

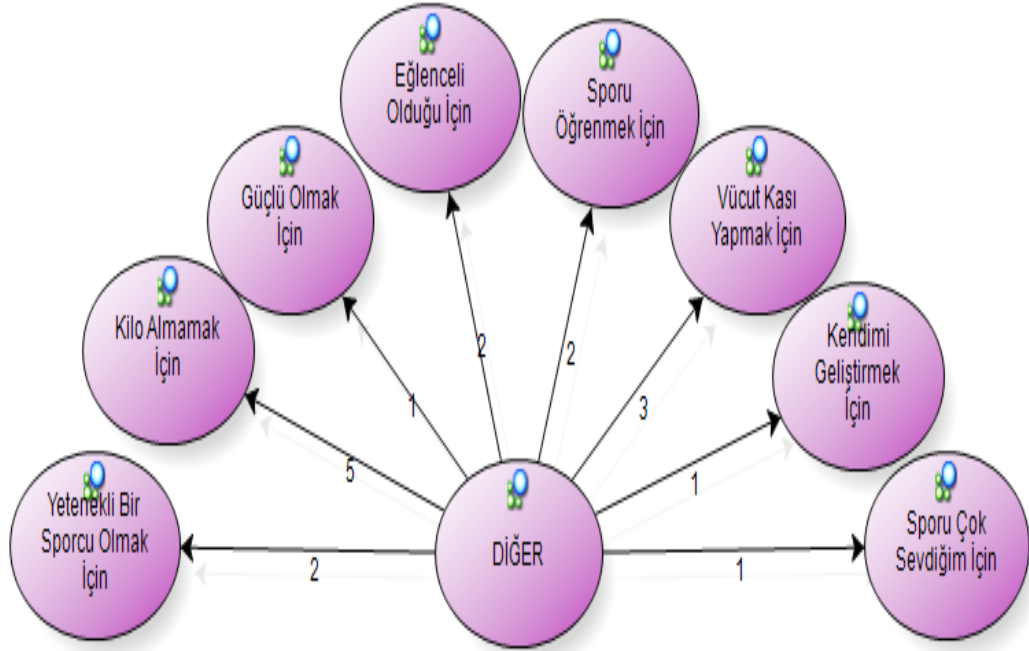
Değişkenler	Seçenekler	n	%
Spor Yapma Nedeni	Sağlığımı korumak için	757	58,9
	Spor yapmaktan zevk aldığım için	553	43,0
	Boş zamanımı değerlendirmek için	520	40,4
	Arkadaşlarla hoşça vakit geçirmek için	361	28,1
	Zayıflamak için	168	13,0
	Diğer	17	1,3

Çizelge 3.33'de "Niçin spor yapıyorsunuz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)" şeklinde yöneltilen soruda öğrencilere altı adet seçeneği işaretleme imkanı tanınmıştır.

Çizelge 3.33'e bakıldığında öğrencilerin spor yapma nedenlerinin sırasıyla, sağlığı korumak (%58,9), spor yapmaktan zevk almak (%43), boş zamanı değerlendirmek (%40,4), arkadaşlarla hoşça vakit geçirmek (%28,1), zayıflamak (%13) ve diğer (%1,3) olduğu görülmektedir. Ortaokul öğrencilerinin en çok sağlıklarını korumak için spor yaptıklarını ifade etmelerinden, sporun sağlık

açısından önemini önemli ölçüde kavradıkları çıkarımı yapılabilir. Zayıflamak için spor yaparım yönünde görüş bildiren öğrenci sayısı, söz konusu yaş grubu kişilerin kilo probleminin az olduğuna işaret edebilir.

Ortaokul öğrencilerine spor yapma nedenlerine ilişkin yöneltilen soruda yer alan diğer seçeneğine öğrencilerin belirttikleri nedenler şekil 4’de gösterilmiştir

Şekil 3.4. Ortaokul Öğrencilerinin Diğer Spor Yapma Nedenleri

Şekil 3.4’te de görüldüğü gibi ortaokul öğrencileri soruda yer verilmeyen spor yapma nedenlerini; kilo almamak için (%0,4), vücut kası yapmak için (%0,2), eğlenceli olduğu için (%0,2), yetenekli bir sporcu olmak için (%0,1), sporu öğrenmek için (%0,1), güçlü olmak için (%0,1), kendimi geliştirmek için (%0,1) ve sporu çok sevdiğim için (%0,1) şeklinde ifade etmişlerdir.

3.2.11. Öğrencilerin Spor Yapamama Nedenlerine İlişkin Dağılımları

Ortaokul öğrencilerinin spor yapmama nedenlerine ilişkin yöneltilen soruya verdikleri yanıtlardan elde edilen bulgulara çizelge 3.34’de yer verilmiştir.

Çizelge 3.34. Öğrencilerin Spor Yapamama Nedenlerine İlişkin Dağılımı

Değişkenler	Seçenekler	n	%
Spor Yapamama Nedeni	Zaman yetersizliğinden (sınavlara çalışmak vb.)	143	11,1
	Çevremde spor yapan olmadığından	133	10,3
	Spor tesislerinin olmadığından	121	9,4
	Sağlık sorunu nedeniyle	116	9,0
	Spor yapmaktan zevk almamam	62	4,8
	Diğer	11	0,8

Çizelge 3.34’de “*Spor yapmıyorsanız nedenini belirtiniz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)*” şeklinde yöneltilen soruda öğrencilere altı adet seçeneği işaretleme imkanı tanınmıştır.

Ortaokul öğrencilerinin spor yapmama nedenleri sırasıyla, zaman yetersizliği (sınavlara çalışmak vb.) (%11,1), spor tesislerinin olmaması (%9,4), sağlık sorununun olması (%9), çevrede spor yapanların olmaması (%10,3), spor yapmaktan zevk almama (%4,8) olduğu çizelge 20’de görülmektedir. Ortaokul öğrencilerin en çok spora zaman ayırmadıklarından spor yapmadıklarını ifade etmişlerdir.

3.2.12. Öğrencilerin Ailelerinde Spor Yapan Bireylere İlişkin Dağılımları

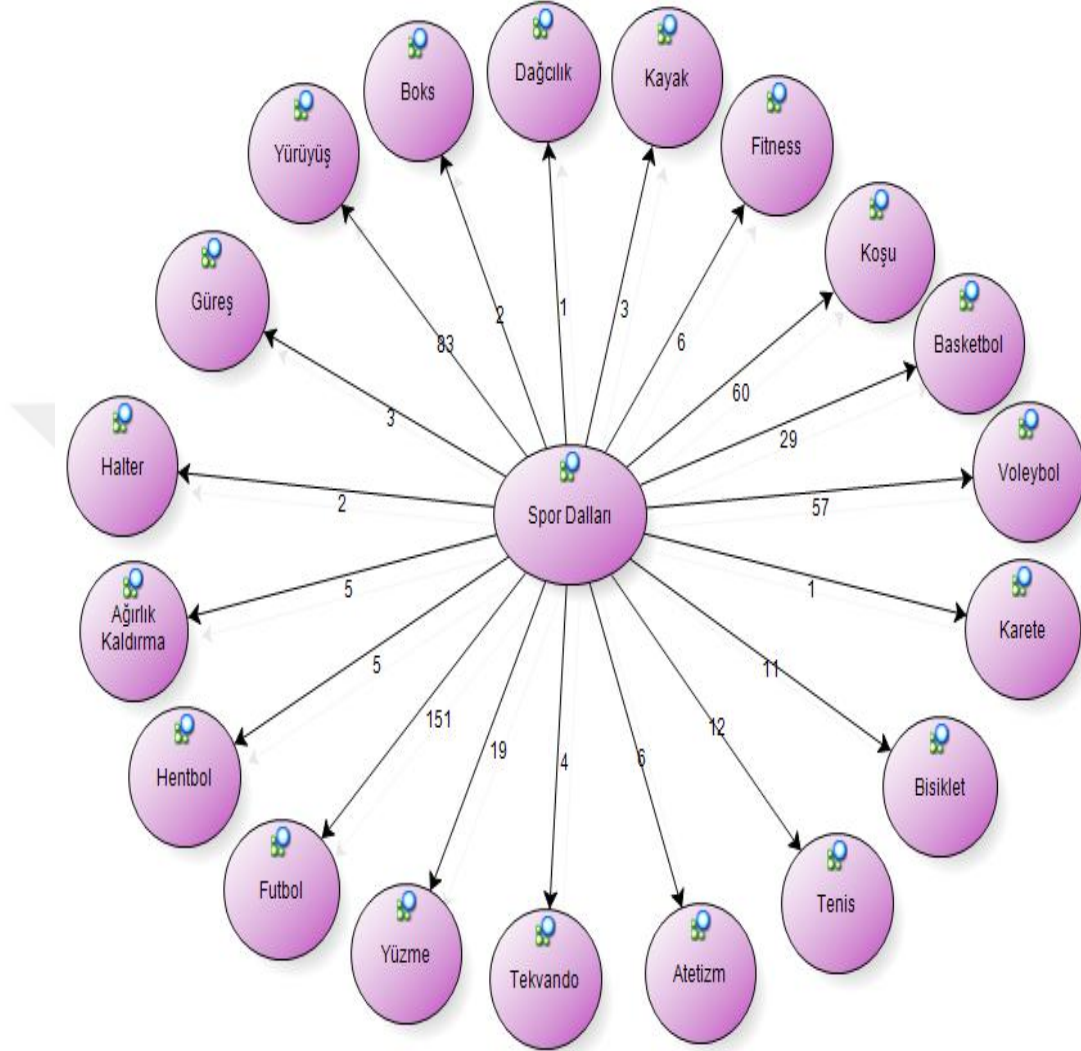
Ortaokul öğrencilerinin ailelerindeki bireylerin spor yapma durumlarına ilişkin yöneltilen soruya verdikleri yanıtlardan elde edilen bulgulara çizelge 3.35’de yer verilmiştir.

Çizelge 3.35. Öğrencilerin Ailelerinde Spor Yapan Bireylere İlişkin Dağılımı

Değişkenler	Seçenekler	n	%
Ailede Spor Yapan Birey	Evet	763	59,3
	Hayır	523	40,7
	Toplam	1286	100

Ortaokul öğrencilerinden 763 kişi (%59,3) ailelerinde spor yapan bireyin olduğunu, 523 kişi (%40,7) ailelerinde spor yapan bireyin olmadığını ifade ettikleri çizelge 3.35’de görülmektedir. Öğrencilerin aile bireyleri arasında spor yapanların oranının yapmayanlardan yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Ortaokul öğrencilerinin spor yapan aile bireylerinin yaptıkları spor dalları ile ilgili verdikleri cevaplar şekil 3.5’de sunulmuştur.

Şekil 3.5. Ortaokul Öğrencilerinin Aile Bireylerinin Yaptıkları Spor Dalları

Ortaokul öğrencilerinin aile bireylerinin futbol (%11,7), yürüyüş (%6,5), koşu (%4,6), voleybol (%4,4), basketbol (%2,2), yüzme (%1,5), tenis (%0,9), bisiklet (%0,8), atletizm (%0,4), fitness (%0,4), hentbol (%0,3), ağırlık kaldırma (%0,4), tekvando (%0,3), kayak (%0,2), güreş (%0,2), halter (%0,1), karate (%0,1) ve dağcılık (%0,1) sporlarını yaptıklarını belirttikleri şekil 5’te görülmektedir.

Çizelge 3.36. Öğrencilerin Bölgelere Göre Ailelerinde Spor Yapan Bireylere İlişkin Dağılımı

Bölge	Ailenizde spor yapan var mı?					
	Evet		Hayır		n	%
	n	%	n	%		
İç Anadolu	25	75,8	8	24,2	33	100
Ege	118	61,8	73	38,2	191	100
Doğu Anadolu	126	61,5	79	38,5	205	100
Güneydoğu Anadolu	27	51,9	25	48,1	52	100
Marmara	118	55,1	96	44,9	214	100
Akdeniz	122	56,2	95	43,8	217	100
Karadeniz	227	60,7	147	39,3	374	100
Toplam	763	59,3	523	40,7	1286	100

Çizelge 3.36’da öğrencilerin ailelerinde spor yapanların bölgelere göre sayıları ve oranları verilmiştir. Çizelgede Güneydoğu Anadolu ve Marmara Bölgeleri’nde ailede spor yapanların oranın diğer bölgelere göre düşük olduğu görülmüştür.

Çizelge 3.37. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Ailelerinde Spor Yapan Bireylere İlişkin Dağılımı

Cinsiyetiniz	Ailenizde spor yapan var mı?					
	Evet		Hayır		n	%
	n	%	n	%		
Kız	262	57,7	192	42,3	454	100
Erkek	501	60,2	331	39,8	832	100
Toplam	763	59,3	523	40,7	1286	100

p=,221

Çizelge 3.37’de öğrencilerin ailelerinde spor yapanların cinsiyetlere göre sayıları ve oranları verilmiştir. Çizelgeye göre öğrencilerin cinsiyetlerinin ailelerinde spor yapanlar ile yapmayanlar açısından herhangi bir rol oynamadığı görülmüştür. Çizelgenin tamamı ile yapılan Ki-kare (χ^2) testinde öğrencilerin cinsiyetlerine göre ailelerinde spor yapma durumlarında benzerlik olduğu görülmektedir ($p>,05$).

3.2.13. Öğrencilerin Ailelerinin Spor Yapmalarını Destekleme Durumuna İlişkin Dağılımları

Ortaokul öğrencilerinin ailelerinin spor yapmalarını destekleme durumlarına ilişkin yöneltilen soruya verdikleri yanıtlardan elde edilen bulgulara çizelge 3.38’de yer verilmiştir.

Çizelge 3.38. Ailelerin Öğrencileri Spor Yapmalarını Destekleme Durumlarına İlişkin Dağılımı

Değişkenler	Seçenekler	N	%
Ailelerin öğrencilerin spor yapmalarını desteklemeleri	Evet	1126	87,6
	Kısmen	91	7,1
	Hayır	69	5,4
	Toplam	1286	100

Çizelge 3.38’de görüldüğü gibi ortaokul öğrencilerinden 1126 kişi (%87,6) ailelerinin spor yapmalarını desteklediği, 69 kişi (%5,4) ailelerinin spor yapmalarını desteklemediği, 91 kişi (%7,1) ise ailelerinin spor yapmalarını kısmen desteklediği yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu bulgulara göre görüş bildiren öğrencilerin büyük bir oranının ailesinin spor yapmalarını desteklediği söylenebilir.

Çizelge 3.39. Bölgelere Göre Ailelerin Öğrencileri Spor Yapmalarını Destekleme Durumlarına İlişkin Dağılımı

Aileniz spor yapmanızı destekliyor mu?								
Bölge	Destekliyor		Desteklemiyor		Kısmen Destekliyor			
	n	%	n	%	n	%	n	%
İç Anadolu	32	97,0	1	3,0	0	0	33	100
Ege	174	91,1	4	2,1	13	6,8	191	100
Doğu Anadolu	178	86,8	13	6,4	14	6,8	205	100
Güneydoğu Anadolu	41	78,8	8	15,4	3	5,8	52	100
Marmara	191	89,2	19	8,9	4	1,9	214	100
Akdeniz	181	83,4	9	4,2	27	12,4	217	100
Karadeniz	329	88,0	15	4,0	30	8,0	374	100
Toplam	1126	87,6	69	5,4	91	7,1	1286	100

Çizelge 3.39’da öğrencilerin aileleri tarafından spor yapmaları konusunda aldıkları destek durumlarına ilişkin bölgesel dağılım bulunmaktadır. Çizelgede öğrencilerin en az desteği Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nden (%78,8) aldıkları görülürken, en fazla desteği ise İç Anadolu Bölgesi’nden (%97) aldıkları ortaya çıkmıştır.

Çizelge 3.40. Ailelerin Öğrencileri Cinsiyetlerine Göre Spor Yapmalarını Destekleme Durumlarına İlişkin Dağılımı

Aileniz spor yapmanızı destekliyor mu?								
Cinsiyetiniz	Evet		Hayır		Kısmen		n	%
	n	%	n	%	n	%		
Kız	407	89,7	16	3,5	31	6,8	454	100
Erkek	739	88,9	33	3,9	60	7,2	832	100
Toplam	1126	87,6	69	5,4	91	7,1	1286	100

$p=,095$

Çizelge 3.40’da öğrencilerin cinsiyetlerine göre aileleri tarafından spor yapmaları konusunda destekleri oranları görülmektedir. Kız öğrencilerin %89,7’si ve erkek öğrencilerin %88,9’u aileleri tarafından desteklenmektedir. Çizelgenin tamamı ile yapılan Ki-kare (χ^2) testinde cinsiyetlere göre öğrencilerin aileleri tarafından spor yapmaları konusunda desteklenmeleri arasında benzerliklerin olduğu tespit edilmiştir ($p>,05$).

3.2.14. Öğrencilerin Televizyonda Spor Programlarını/Müsabakalarını İzleme Durumlarına İlişkin Dağılımları

Ortaokul öğrencilerinin televizyonda spor programlarını/müsabakalarını izleme durumlarına ilişkin yöneltilen soruya verdikleri yanıtlardan elde edilen bulgulara çizelge 3.41’de yer verilmiştir.

Çizelge 3.41. Öğrencilerin Televizyonda Spor Programlarını/Müsabakalarını İzleme Durumlarına İlişkin Dağılımı

Değişkenler	Seçenekler	n	%
Televizyonda Spor Programlarını/Müsabakalarını İzleme	Evet	1049	81,6
	Hayır	237	18,4
	Toplam	1286	100

“Televizyonda spor programlarını/müsabakalarını izliyor musunuz?” sorusunu yanıtlayan ortaokul öğrencilerinden 1049 (%81,6) kişinin evet, 237 (%18,4) kişinin hayır yönünde görüş bildirdikleri çizelge 3.41’de görülmektedir. Bu bulgulardan ortaokul öğrencilerinin çoğunluğunun spor programları/müsabakalarını izlediği çıkarımı yapılabilir.

3.2.15. Öğrencilerin Haftada Ortalama Olarak Spor Programlarını/Müsabakalarını İzleme Durumlarına İlişkin Dağılımları

Ortaokul öğrencilerinin haftada ortalama olarak televizyonda spor programlarını/müsabakalarını izleme durumlarına ilişkin yöneltilen soruya verdikleri yanıtlardan elde edilen bulgulara çizelge 3.42’de yer verilmiştir.

Çizelge 3.42. Öğrencilerin Haftada Ortalama Olarak Kaç Saat Spor Programlarını/Müsabakalarını İzleme Durumları

	Seçenekler	N	%
Spor Dalları	En fazla 1 saat	450	35,0
	1-2 saat	338	26,3
	3-4 saat	177	13,8
	5-6 saat	63	4,9
	7 saat ve üzeri	71	5,5
	Seyretmeyen	187	14,5
	Toplam	1286	100

Çizelge 3.42’de görüldüğü gibi ortaokul öğrencilerinden spor programı/müsabakalarını izliyorum yönünden görüş bildirenler sırasıyla en fazla bir saat (%34,9), 1-2 saat (%26,3), 3-4 saat (%13,8), 5-6 saat (%4,9) ve 7 saat ve üzeri (%5,9) söz konusu programları izlediklerini belirtmişlerdir. İzleme oranları dikkate alındığında öğrencilerin %61,3’lük kesiminin en fazla 1 saat ile 1-2 saat spor programı/müsabakalarını izledikleri belirlenmiştir. Bu bulgu ile birlikte öğrencilerin çoğunluğunun spor programı/müsabakalarını izleme sürelerinin istenen düzeyde olduğu söylenebilir.

Çizelge 3.43. Bölgelere Göre Öğrencilerin Haftada Ortalama Olarak Kaç Saat Spor Programlarını/Müsabakalarını İzleme Durumları

Haftada ortalama kaç saat spor programı/müsabakası izliyorsunuz?														
Bölge	En fazla 1 saat		1-2 saat		3-4 saat		5-6 saat		7 saat ve üzeri		Seyretmeyen			
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
İç Anadolu	15	45,5	10	30,3	3	9,1	1	3,0	1	3,0	3	9,1	33	100
Ege	51	26,7	58	30,4	33	17,3	7	3,7	18	9,4	24	12,5	191	100
Doğu Anadolu	71	34,6	58	28,4	30	14,6	8	3,9	8	3,9	30	14,6	205	100
Güneydoğu Anadolu	24	46,2	4	7,7	4	7,7	2	3,8	0	0	18	34,6	52	100
Marmara	76	35,5	63	29,4	19	8,9	19	8,9	10	4,7	27	12,6	214	100
Akdeniz	92	42,4	45	20,7	19	8,8	10	4,6	10	4,6	41	18,9	217	100
Karadeniz	121	32,4	100	26,7	69	18,4	16	4,3	24	6,4	44	11,8	374	100
Toplam	450	35,0	338	26,3	177	13,8	63	4,9	71	5,5	187	14,5	1286	100

$p=,000$

Çizelge 3.43'de görüldüğü gibi, ortaokul öğrencilerinden spor programı/müsabakalarını izliyorum yönünden görüş bildirenlerin bölgesel dağılımlarına yer verilmiştir. Çizelgede en az spor programlarını izleyen bölgelerin Güneydoğu Anadolu ve Akdeniz olduğu, en fazla spor programlarını izleyen bölgelerin ise Karadeniz, Marmara ve Ege olduğu ortaya çıkmıştır. Çizelgede öğrencilerin bölgelere göre spor programlarını izleme durumları arasında çok önemli farkların olduğu görülmektedir ($p<,01$).

Çizelge 3.44. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Haftada Ortalama Olarak Kaç Saat Spor Programlarını/Müsabakalarını İzleme Durumları

Haftada ortalama olarak kaç saat spor programlarını/müsabakalarını izliyorsunuz?														
Cinsiyetiniz	En fazla 1 saat		1-2 saat		3-4 saat		5-6 saat		7 saat ve üzeri		Seyretmeyen		n	%
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%		
Kız	182	40,0	87	19,2	48	10,6	10	2,2	12	2,6	115	25,4	454	100
Erkek	268	32,2	251	30,2	129	15,5	53	6,4	59	7,1	72	8,6	832	100
Toplam	450	35,0	338	26,3	177	13,8	63	4,9	71	5,5	187	14,5	1286	100

$p=,000$

Çizelge 3.44’de öğrencilerin cinsiyetlerine göre haftada ortalama olarak kaç saat spor programlarını/müsabakalarını izledikleri görülmektedir. Kız öğrencilerde en fazla bir saat spor programlarını/müsabakalarını izleyenlerin oranı %40,0 iken bu oran erkek öğrencilerde %32,2’dir. Kız öğrencilerde spor programlarını/müsabakalarını seyretmeyenlerin oranı %25,4, erkek öğrencilerde bu oran %8,6’dır. Bu çizelge erkek öğrencilerin spor programlarını/müsabakalarını kız öğrencilere göre daha fazla seyrettiklerini, kız öğrencilerin spor programlarına/müsabakalarına daha az ilgi gösterdiklerini ortaya çıkarmaktadır. Ulusal kanallarda spor programlarının konusu genel olarak futboldur. Bu programların bir çoğunda futbolun güzellikleri değil, taraftar kavgaları, şike, kulüp yöneticilerinin birbirleri ile sözlü tartışmaları ve hakemler konuşulmaktadır. Ülkemizde stadyumlarda maç seyretme kültürü de maalesef pek gelişmemiştir. Şampiyonluğa oynayan kulübün taraftarları stadyumları doldururken, diğer kulüp seyircileri maçlara fazla ilgi göstermemektedir. Maçlarda küfürlü tezahüratlar, kavgalar ve hatta ölümle sonuçlanan tartışmalar seyircilerin maçlara gitmemesine neden olmaktadır. GSB hem televizyon hem de stadyumdaki maçlarla ilgili önlemler geliştirip insanların gönül rahatlığı ile spor programlarını/müsabakalarını seyretmelerini sağlamalıdır. Çizelgede öğrencilerin cinsiyetlerine göre spor programlarını izleme durumları arasında çok önemli farkların olduğu görülmektedir ($p<,01$).

3.2.16. Öğrencilerin En Çok İzledikleri Spor Programlarına/Müsabakalarına İlişkin Dağılımları

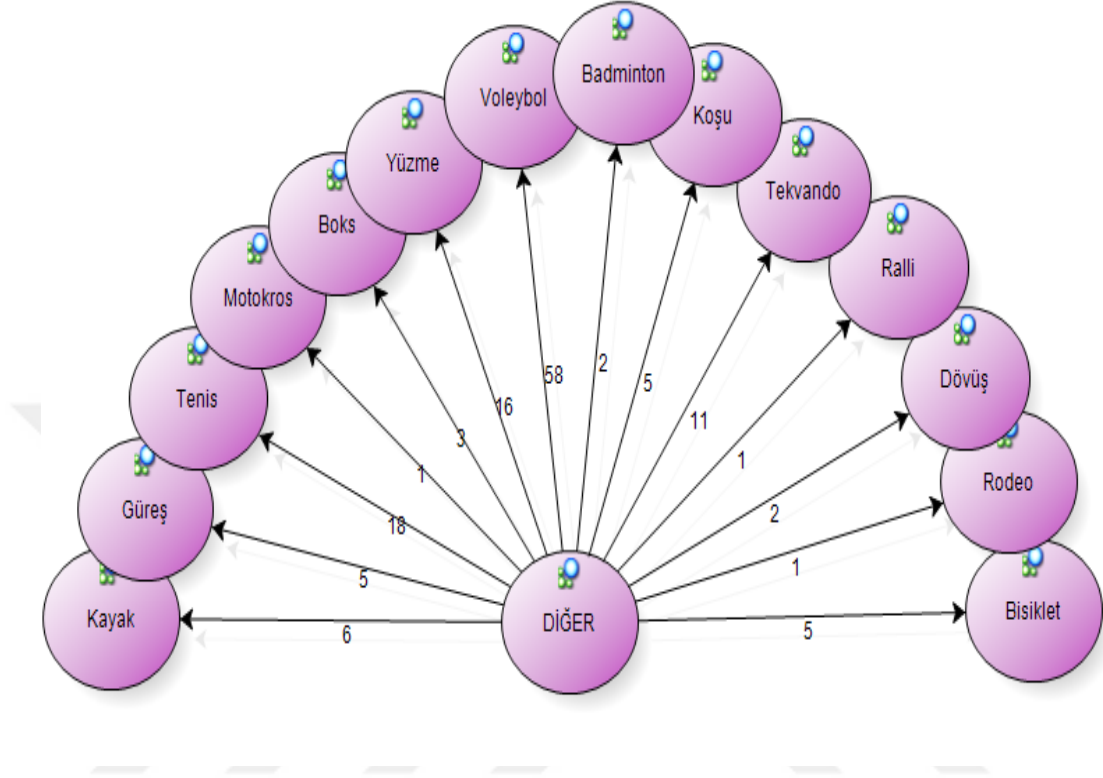
Ortaokul öğrencilerinin en çok izledikleri spor programlarına/müsabakalarına ilişkin yöneltilen soruya verdikleri yanıtlardan elde edilen bulgulara çizelge 3.42’de yer verilmiştir.

Çizelge 3.45. Öğrencilerin En Çok İzledikleri Spor Programları/Müsabakaları

	Seçenekler	N	%
Önem Sırası	1. Futbol	726	56,5
	2. Basketbol	422	32,8
	3. Diğer	138	10,7
	Toplam	1286	100

Çizelge 3.45’de ortaokul öğrencilerinin en çok izledikleri spor programı ve müsabakalarının futbol (%56,5), basketbol (%32,8) ve diğer (%10,7) olduğu görülmektedir. Bu bulguyla birlikte ortaokul öğrencilerinin ülkemizde popüler olan spor program ve müsabakalarını takip ettikleri söylenebilir.

Şekil 3.6’da öğrencilerin diğer grubunda yer alan izledikleri spor programları/müsabakaları yer almaktadır.

Şekil 3.6. Öğrencilerin En Çok İzledikleri Diğer Spor Program ve Müsabakaları

Şekil 3.6’da görüldüğü gibi, ortaokul öğrencileri futbol ve basketboldan sonra en çok voleybol (%4,5), tenis (%1,4), yüzme (%1,2), tekvando (%0,8), kayak (%0,4), bisiklet (%0,4), güreş (%0,4), koşu (%0,4), boks (%0,2), badminton (%0,1), dövüş (%0,1), ralli (%0,1), motokros (%0,1) ve rodeo (%0,1) ile ilgili program veya müsabakaları izlediklerini belirtmişlerdir.

3.2.17. Öğrencilerin Stadyum ve Kapalı Spor Salonlarında Maç İzleme Durumlarına İlişkin Dağılımları

Ortaokul öğrencilerinin stadyum ve kapalı spor salonlarında maç izleme durumlarına ilişkin yöneltilen soruya verdikleri yanıtlardan elde edilen bulgulara çizelge 3.46’da yer verilmiştir.

Çizelge 3.46. Öğrencilerin Stadyum ve Kapalı Spor Salonlarında Maç İzleme Durumlarına İlişkin Dağılımı

Değişkenler	Seçenekler	N	%
Stadyum ve Kapalı Spor Salonlarında Maç İzleme	Her Zaman	176	13,7
	Bazen	690	53,7
	Hiç İzlemem	420	32,7
	Toplam	1286	100

Çizelge 3.46’da bakıldığında ortaokul öğrencilerinden 176 kişinin stadyum ve kapalı spor salonlarında maç izlediği, 690 kişinin stadyum ve kapalı spor salonlarında bazen maç izlediği, 420 kişinin ise stadyum ve kapalı spor salonlarında hiç maç izlemediği görülmektedir. Bu bulgularla birlikte, stadyum ve kapalı spor salonlarında oransal açıdan maç izleyen ortaokul öğrencilerinin (%13,7) bazen izleyen veya hiç izlemeyen öğrencilere (%53,7 ve %32,7) göre daha düşük seviyede olduğu görülmektedir. Orandaki bu farklılığın nedeni stadyum ve kapalı spor salonlara gitmenin öğrencilere artı bir maliyet ve zaman getirmesi olabilir. Ayrıca buldukları bölgelerde stadyumların bulunmaması ve ailelerinin izin vermemesi de öğrencilerin stadyumda ve kapalı spor salonlarda maç izleyememelerinde neden olabilmektedir.

3.2.18. Öğrencilerin Stadyum ve Kapalı Spor Salonlarında Maç İzleyememe Nedenlerine İlişkin Dağılımları

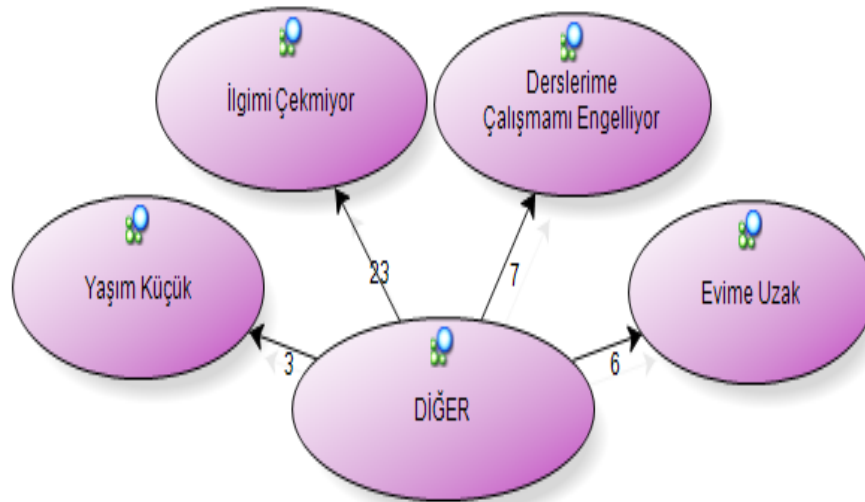
Ortaokul öğrencilerinin stadyum ve kapalı spor salonlarında maç izleyememe nedenlerine ilişkin yöneltilen soruya verdikleri yanıtlardan elde edilen bulgulara çizelge 3.47’de yer verilmiştir.

Çizelge 3.47. Öğrencilerin Stadyum ve Kapalı Spor Salonlarında Maç İzleyememe Durumlarına İlişkin Dağılımı

Değişkenler	Seçenekler	N	%
Stadyum ve Kapalı Spor Salonlarında Maç İzleyememe Nedenleri	Yaşadığım yerde spor sahaları yok	412	32,0
	Zamanım yok	253	19,8
	Ailem izin vermiyor	152	11,8
	Maçlara ayıracak param yok	121	9,4
	Diğer	39	3,0
	Boş	309	24,0

Ortaokul öğrencilerinin stadyum ve kapalı spor salonlarında maç izleyememe nedenlerinin; yaşadığım yerde spor sahasının olmaması (%32), zamanlarının olmaması (%19,8), ailelerinin izin vermemesi (%11,8), maçlara ayıracak paralarının olmaması (%9,4) ve diğer (%3) olduğu çizelge 3.47’de görülmektedir.

Öğrencilerin diğer izleyememe nedenleri Şekil 3.7’de gösterilmektedir.

Şekil 3.7. Ortaokul Öğrencilerinin Diğer Spor Yapmama Nedenleri

Şekil 3.47’de görüldüğü üzere ortaokul öğrencileri, sporu ilgimi çekmiyor (%1,8) derslerime çalışmama engel oluyor (%0,5), evime uzak (%0,5) ve yaşım küçük (%0,2) nedenlerini belirterek stadyum ve kapalı spor salonlarında maç izleyemediklerini ifade etmişlerdir.

3.2.19. Sporla İlgili Konuları Takip Etme Araçlarına İlişkin Dağılımları

Ortaokul öğrencilerinin sporla ilgili konuları takip etme araçlarına ilişkin yöneltilen soruya verdikleri yanıtlardan elde edilen bulgulara çizelge 3.48.’de yer verilmiştir.

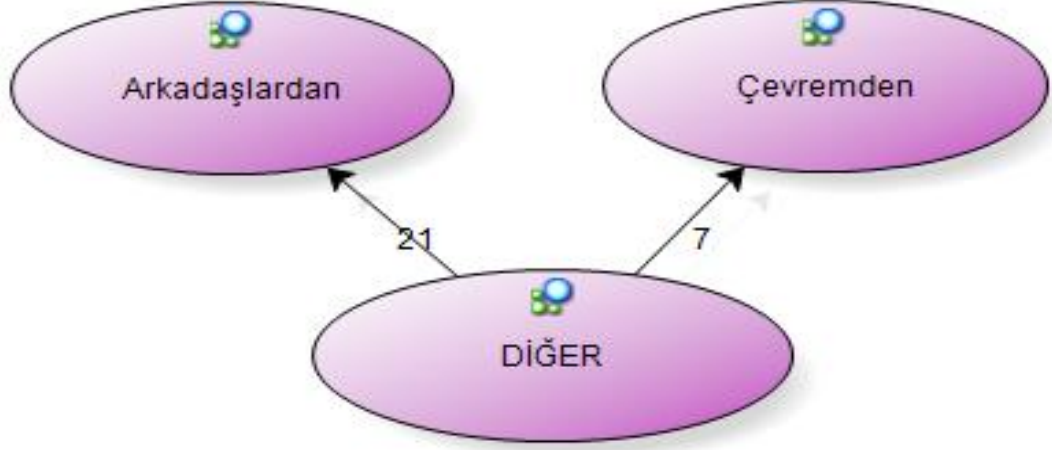
Çizelge 3.48. Öğrencilerin Sporla İlgili Konuları Takip Etme Araçlarına İlişkin Dağılımı

Değişkenler	Seçenekler	n	%
Sporla İlgili Konuları Takip Etme Araçları	Televizyon	966	75,1
	İnternet	654	50,8
	Gazete	305	23,7
	Dergi	192	14,9
	Kitap	114	8,8
	Radyo	80	6,2
	Diğer	28	2,1

Çizelge 3.48.’de “*Spor ile ilgili konuları nereden takip edersiniz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)*” şeklinde yöneltilen soruda öğrencilere yedi adet seçeneği işaretleme imkanı tanınmıştır.

Çizelge 3.48’de görüldüğü gibi ortaokul öğrencilerinin sporla ilgili konuları takip ettikleri araçların; televizyon (%75,1), internet (%50,8), gazete (%23,7), dergi (%14,9), kitap (%8,8), radyo (%6,2), diğer (%2,1) olduğu bilgisine yer verilmiştir.

Ayrıca öğrenciler spor ile ilgili konuları arkadaşlardan (%1,6) ve çevreden (%0,5) takip ettiklerini soruda yer alan diğer kısmında belirtmişlerdir (Şekil 3.8).

Şekil 3.8. Ortaokul Öğrencilerinin Spor ile İlgili Konuları Takip Ettikleri Diğer Araçlar

3.2.20. Öğrencilerin Spor Yapmak ve Sporla İlgili Konuları Takip Etmek İçin Aylık Ortalama Harcadıkları Miktarlara İlişkin Dağılımları

Ortaokul öğrencilerinin spor yapmak ve sporla ilgili konuları takip etmek için aylık ortalama harcadıkları miktarlara ilişkin yöneltile soruya verdikleri yanıtlardan elde edilen bulgulara çizelge 3.49’da yer verilmiştir.

Çizelge 3.49. Öğrencilerin Spor Yapmak ve Sporla İlgili Konuları Takip Etmek İçin Aylık Ortalama Harcadıkları Miktarlara İlişkin Dağılımı

Değişkenler	Seçenekler	n	%
Spor Yapmak ve Sporla İlgili Konuları Takip Etmek İçin Aylık Ortalama Harcanılan Miktarlar (TL)	Para harcamıyorum	609	47,3
	1-10 TL	379	29,5
	20-30 TL	175	13,6
	40-60 TL	65	5,1
	70 TL ve üzeri	58	4,5
	Toplam		1286

Çizelge 3.49’da görüldüğü gibi, ortaokul öğrencilerinden 609 kişi (%47,3) spor yapmak ve sporla ilgili konuları takip etmek için para harcamadığını, 379 kişi (%29,5) 1-10 TL harcadığını, 175 kişi (%13,6) 20-30 TL harcadığını, 65 kişi (%5,1) 40-60 TL harcadığını ve 58 kişi (%4,5) 70 TL ve üzeri para harcadığını ifade etmiştir. Öğrenci ailelerinin aylık gelir düzeyi göz önüne alındığında bu oranların normal olduğu ifade edilebilir.

Çizelge 3.50. Bölgelere Göre Öğrencilerin Spor Yapmak ve Sporla İlgili Konuları Takip Etmek İçin Aylık Ortalama Harcadıkları Miktarlara İlişkin Dağılım

Spor yapmak ve sporla ilgili konuları takip etmek için (spor malzemesi, gazete, dergi, maç biletleri vb.) aylık ortalama kaç TL harcıyorsunuz?												
Bölge	Para Harcamıyorum		1-10 TL		20-30 TL		40-60 TL		70 ve üzeri			
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
İç Anadolu	17	51,5	6	18,2	8	24,2	2	6,1	0	0	33	100
Ege	73	38,3	62	32,5	28	14,7	17	8,9	11	5,6	191	100
Doğu Anadolu	90	44,0	74	36,1	30	14,6	5	2,4	6	2,9	205	100
Güneydoğu Anadolu	33	63,5	15	28,8	4	7,7	0	0	0	0	52	100
Marmara	127	59,4	54	25,2	18	8,4	11	5,1	4	1,9	214	100
Akdeniz	112	51,6	63	29,0	28	12,9	6	2,8	8	3,7	217	100
Karadeniz	157	42,0	105	28,1	59	15,7	24	6,4	29	7,8	374	100
Toplam	609	47,3	379	29,5	175	13,6	65	5,1	58	4,5	1286	100

$p=,000$

Çizelge 3.50'de öğrencilerin bölgelere göre spor yapmak ve spor ile ilgili konuları takip etmek için aylık ortalama olarak ne kadar para harcadıklarına ilişkin durum görülmektedir. Spor yapmak ve spor ile ilgili konuları takip etmek için aylık ortalama 40 TL ve üzeri harcama yapan bölgelerin en çok Karadeniz (%14,8) ve Ege (%14,2) olduğu, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nde ise bu oranın düşük olduğu tespit edilmiştir. Çizelgenin tamamı ile yapılan Ki-kare (χ^2) testinde bölgelere göre öğrencilerin spor yapmak ve spor ile ilgili konuları takip etme konusunda aylık ortalama harcama durumları arasında çok önemli farkların olduğu görülmektedir ($p<,01$).

Çizelge 3.51. Cinsiyete Göre Öğrencilerin Spor Yapmak ve Sporla İlgili Konuları Takip Etmek İçin Aylık Ortalama Harcadıkları Miktarlara İlişkin Dağılım

Spor yapmak ve sporla ilgili konuları takip etmek için (spor malzemesi, gazete, dergi, maç biletleri vb.) aylık ortalama kaç TL harcıyorsunuz?												
Cinsiyetiniz	Para harcamıyorum		1-10 TL		20-30 TL		40-60 TL		70 TL ve üzeri			
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Kız	262	57,7	121	26,7	50	11,0	14	3,1	7	1,5	454	100
Erkek	347	41,7	258	31,1	125	15,0	51	6,1	51	6,1	832	100
Toplam	609	47,3	379	29,5	175	13,6	65	5,1	58	4,5	1286	100

p=,000

Çizelge 3.51’de öğrencilerin cinsiyetlerine göre spor yapmak ve spor ile ilgili konuları takip etmek için aylık ortalama olarak ne kadar para harcadıklarına ilişkin durum görülmektedir. Spor yapmak ve spor ile ilgili konuları takip etmek için erkeklerin kızlara göre daha fazla harcama yaptıkları tespit edilmiştir. Erkek öğrencilerin 40 TL ve üzeri para harcama oranı %12,2, kız öğrencilerde bu oran %4,6’da kalmaktadır. Çizelgenin tamamı ile yapılan Ki-kare (χ^2) testinde cinsiyete göre öğrencilerin spor yapmak ve spor ile ilgili konuları takip etme konusunda aylık ortalama harcama durumları arasında çok önemli farkların olduğu görülmektedir ($p<,01$).

3.2.21. Öğrencilerin T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığının Faaliyetlerinden, Programlarından Haberdar Olma Durumlarına İlişkin Dağılımları

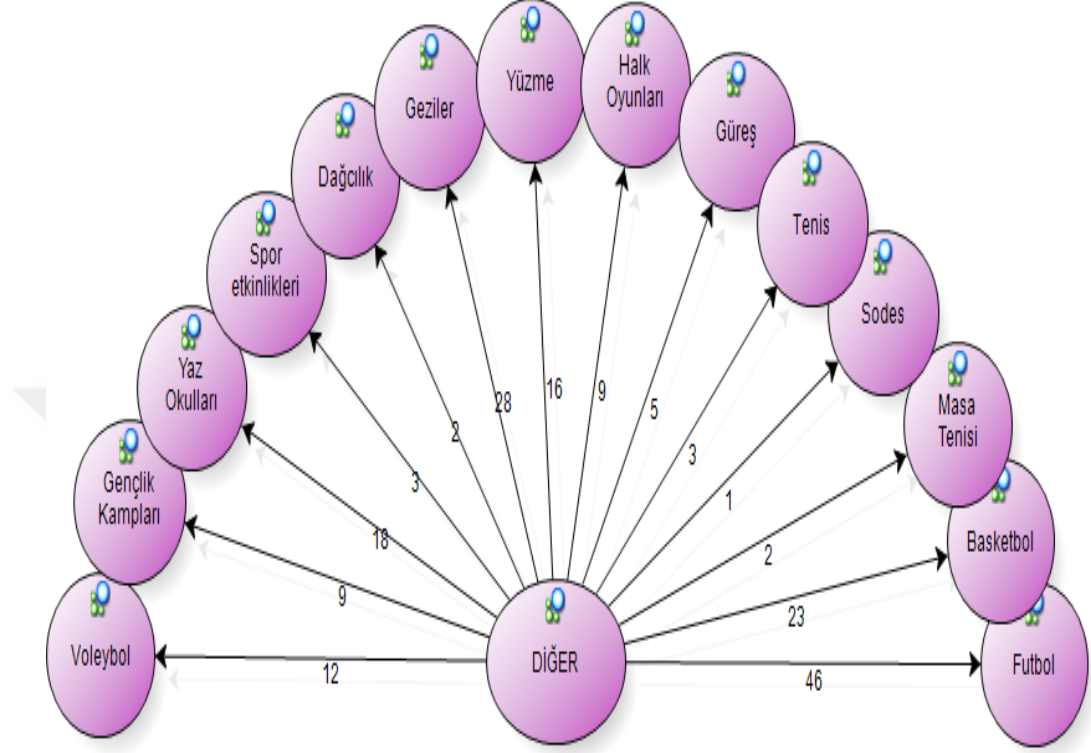
Ortaokul öğrencilerinin GSB’nin faaliyetlerinden ve programlarından haberdar olma durumlarına ilişkin vermiş oldukları yanıtlardan elde edilen bilgilere Çizelge 3.52’da yer verilmiştir.

Çizelge 3.52. Öğrencilerin T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın Faaliyetlerinden ve Programlarından Haberdar Olma Durumlarına İlişkin Dağılımı

Değişkenler	Seçenekler	n	%
T.C. Gençlik Ve Spor Bakanlığı'nın Faaliyetlerinden, Programlarından Haberdar Olma	Evet	458	35,5
	Hayır	828	64,5
	Toplam	1286	100

Çizelge 3.52'de ortaokul öğrencilerinin GSB'nin faaliyetlerinden ve programlarından haberdar olma durumlarına bakıldığında 458 (%35,5) öğrencinin yapılan faaliyetlerden, programlardan haberdar olmasına karşın 828 (%64,5) öğrencinin yapılan faaliyetlerden ve programlardan haberdar olmadığı görülmektedir. GSB'nin faaliyetlerinden haberi olmayanlarının sayıca fazla olmasının nedeni olarak öğrencilerin yeterli bilgilendirilmediği söylenebilir. Buna ilişkin olarak ise okullar aracılığıyla öğrencilerin bilgi sahibi olmaları sağlanabilir.

Öğrencilerin GSB'nin hangi faaliyet ve programlarından haberdar oldukları şekil 3.9'de yer almaktadır.

Şekil 3.9. Ortaokul Öğrencilerinin Haberdar Oldukları T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın Faaliyet ve Programları

Ortaokul öğrencileri GSB'nin futbol (%3,6), geziler (%2,2), basketbol (%1,8), yaz okulları (%1,4), yüzme (%1,3), gençlik kampları (%0,8), halk oyunları (%0,7), güreş (%0,4), spor etkinlikleri (%0,2), tenis (%0,2), masa tenisi (%0,2), dağcılık (%0,2) ve Sosyal Destek Programı (SODES) (%0,1) ilgili faaliyet ve programlarından haberdar olduklarını belirtmişlerdir (Şekil 3.9).

Çizelge 3.53. Bölgelere Göre Öğrencilerin T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın Faaliyetlerinden ve Programlarından Haberdar Olma Durumlarına İlişkin Dağılımı

T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın faaliyetlerinden, programlarından haberdar mısınız?						
Bölge	Evet		Hayır		n	%
	n	%	n	%		
İç Anadolu	10	30,3	23	69,7	33	100
Ege	77	40,3	114	59,7	191	100
Doğu Anadolu	92	44,9	113	55,1	205	100
Güneydoğu Anadolu	9	17,3	43	82,7	52	100
Marmara	76	35,5	138	64,5	214	100
Akdeniz	56	25,8	161	74,2	217	100
Karadeniz	138	36,9	236	63,1	374	100
Toplam	458	35,5	828	64,5	1286	100

p=,000

Çizelge 3.53'de öğrencilerin bölgelere göre T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın faaliyetlerinden ve programlarından haberdar olma durumlarına ilişkin dağılımı görülmektedir. Çizelge 3.53'de görüldüğü gibi GSB'nin program ve faaliyetlerinin bilinirlik oranlarının bütün bölgelerde düşük olduğu tespit edilmiştir. Güneydoğu Anadolu (%82,7), Akdeniz (%74,2) ve İç Anadolu (%69,7) Bölgeleri'nde faaliyetlerden haberdar olmayan öğrencilerin oranları diğer bölgelere daha yüksek görülmektedir. Çizelgenin tamamı ile yapılan Ki-kare (χ^2) testinde bölgelere göre öğrencilerin GSB'nin programlarından haberdar olma durumları arasında çok önemli farkların olduğu görülmektedir ($p<,01$).

Çizelge 3.54. Cinsiyete Göre Öğrencilerin T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın Faaliyetlerinden ve Programlarından Haberdar Olma Durumlarına İlişkin Dağılımı

T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın faaliyetlerinden, programlarından haberdar mısınız?						
Cinsiyetiniz	Evet		Hayır		n	%
	n	%	n	%		
Kız	141	31,1	313	68,9	454	100
Erkek	317	38,1	515	61,9	832	100
Toplam	458	35,5	828	64,5	1286	100

p=,015

Çizelge 3.54'de öğrencilerin cinsiyetlerine göre T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın faaliyetlerinden ve programlarından haberdar olma durumlarına ilişkin dağılımı görülmektedir. Çizelge 3.54'de görüldüğü gibi GSB'nin program ve faaliyetlerinin bilinirlik oranlarının erkek öğrencilerde %38,1 kız öğrencilerde %31,1 olduğu tespit edilmiştir. GSB'nin program ve faaliyetlerinden haberdar olmayan kız öğrencilerin oranı %68,9 olduğu tespit edilirken, erkek öğrencilerde bu oranın %61,9 olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlara göre erkek öğrencilerin program ve faaliyetlerden haberdar olma oranının kız öğrencilere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Çizelgenin tamamı ile yapılan Ki-kare (χ^2) testinde cinsiyete göre öğrencilerin GSB'nin programlarından haberdar olma durumları arasında anlamlı farkların olduğu görülmektedir (χ^2 testine göre $p<,05$).

Çizelge 3.55. Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Düzeyine Göre T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın Faaliyetlerinden ve Programlarından Haberdar Olma Durumlarına İlişkin Dağılımı

TC. Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın faaliyetlerinden, programlarından haberdar mısınız?						
Anninizin eğitim düzeyi nedir?	Evet		Hayır		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Okuma-yazması yok	25	26,9	68	73,1	93	100
İlkokul	140	31,2	309	68,8	449	100
Ortaokul	116	35,0	215	65,0	331	100
Lise	115	42,1	158	57,9	273	100
Üniversite	62	44,3	78	55,7	140	100
Toplam	458	35,5	828	64,5	1286	100

p=,002

Çizelge 3.55'de öğrencilerin annelerinin eğitim düzeyine göre GSB'nin faaliyetlerinden ve programlarından haberdar olma durumlarına ilişkin dağılım bulunmaktadır. Çizelgenin tamamı ile yapılan Ki-kare (χ^2) testinde öğrenci annelerinin eğitim düzeyi ile GSB'nin program ve faaliyetlerinden haberdar olma durumları arasında çok önemli bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir ($p<,01$). Annenin eğitim düzeyi arttıkça GSB'nin faaliyetlerinden, programlarından haberdar olma oranı da artmaktadır.

Çizelge 3.56. Öğrencilerin Babalarının Eğitim Düzeyine Göre T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın Faaliyetlerinden, Programlarından Haberdar Olma Durumlarına İlişkin Dağılımı

TC. Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın faaliyetlerinden, programlarından haberdar mısınız?						
Babanızın eğitim düzeyi nedir?	Evet		Hayır		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Okuma-yazması yok	9	20,5	35	79,5	44	100
İlkokul	97	30,1	225	69,9	322	100
Ortaokul	114	35,2	210	64,8	324	100
Lise	148	38,8	244	62,8	392	100
Üniversite	90	44,1	114	55,9	204	100
Toplam	458	35,5	828	64,5	1286	100

p=,001

Çizelge 3.56'da öğrencilerin babalarının eğitim düzeyine göre GSB'nin faaliyetlerinden ve programlarından haberdar olma durumlarına ilişkin dağılım bulunmaktadır. Çizelgenin tamamı ile yapılan Ki-kare (χ^2) testinde öğrencilerin babalarının eğitim düzeyi ile GSB'nin program ve faaliyetlerinden haberdar olma durumları arasında çok önemli bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir ($p<,01$). Babanın eğitim düzeyi arttıkça GSB'nin faaliyetlerinden, programlarından haberdar olma oranı da artmaktadır.

Çizelge 3.57. Öğrencilerin Ailelerinin Aylık Gelirine Göre T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın Faaliyetlerinden, Programlarından Haberdar Olma Durumlarına İlişkin Dağılımı

TC. Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın faaliyetlerinden, programlarından haberdar mısınız?						
Ailenizin aylık geliri nedir? (TL)	Evet		Hayır		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
500-1000	122	30,0	285	70,0	407	100
1001-1500	165	37,5	275	62,5	440	100
1501-2000	69	37,7	114	62,3	183	100
2001-2500	46	41,8	64	58,2	110	100
2501 ve üzeri	56	38,4	90	61,6	146	100
Toplam	458	35,5	828	64,5	1286	100

p=,070

Çizelge 3.57'da öğrencilerin ailelerinin aylık gelir düzeyine göre GSB'nin faaliyetlerinden ve programlarından haberdar olma durumlarına ilişkin dağılım bulunmaktadır. Çizelgenin tamamı ile yapılan Ki-kare (χ^2) testine göre öğrencilerin ailelerinin aylık gelir düzeyi ile GSB'nin programlardan ve faaliyetleinden haberdar olma durumları arasında benzerliklerin olduğu tespit edilmiştir ($p>,05$).

3.2.22. Öğrencilerin İl-İlçe Gençlik Merkezlerinde Son Bir Yıl İçinde Herhangi Bir Programa Katılma Durumlarına İlişkin Dağılımları

Ortaokul öğrencilerinin il-ilçe gençlik merkezlerinde son bir yıl içinde herhangi bir programa katılma durumlarına ilişkin vermiş oldukları bilgilere Çizelge 3.58'de yer verilmiştir.

Çizelge 3.58. Öğrencilerin İl-İlçe Gençlik Merkezlerinde Son Bir Yıl İçinde Herhangi Bir Programa Katılma Durumlarına İlişkin Dağılımı

Değişkenler	Seçenekler	n	%
İl-İlçe Gençlik Merkezlerinde Son Bir Yıl İçinde Herhangi Bir Programa Katılma	Evet	392	30,5
	Hayır	894	69,5
	Toplam	1286	100

Çizelge 3.58'de görüldüğü gibi ortaokul öğrencilerinin öğrencilerinin il-ilçe gençlik merkezlerinde son bir yıl içinde herhangi bir programa katılma durumlarına bakıldığında 392 (%30,5) öğrencinin herhangi bir programa katıldığı, 894 (%69,5) öğrencinin ise herhangi bir programa katılmadığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun il-ilçe merkezlerinde son bir yıl içerisinde herhangi bir programa katılmadığı görülmektedir. Çizelge 3.52'da öğrencilerin %64,5'inin GSB'nin faaliyet ve programlarından haberdar olmadıkları tespit edilmişti. Bu oranlar dikkate alındığında GSB'nin program ve faaliyetlerinin daha çok öğrenciye ulaşması için tedbirler alması gerektiği ortaya çıkmaktadır.

Çizelge 3.59. Bölgelere Göre Öğrencilerin İl-İlçe Gençlik Merkezlerinde Son Bir Yıl İçinde Herhangi Bir Programa Katılma Durumlarına İlişkin Dağılımı

İl-ilçe Gençlik Merkezlerinde son bir yıl içinde herhangi bir programa katıldınız mı?						
Bölge	Evet		Hayır		n	%
	n	%	n	%		
İç Anadolu	6	18,2	27	81,8	33	100
Ege	55	27,8	136	71,2	191	100
Doğu Anadolu	78	38,0	127	62,0	205	100
Güneydoğu Anadolu	6	11,5	46	88,5	52	100
Marmara	66	30,8	148	69,2	214	100
Akdeniz	57	26,3	160	73,7	217	100
Karadeniz	124	33,2	250	66,8	374	100
Toplam	392	30,5	894	69,5	1286	100

p=,001

Çizelge 3.59’de ortaokul öğrencilerinin bölgelere göre il-ilçe gençlik merkezlerinde son bir yıl içinde herhangi bir programa katılma durumlarına ilişkin sayılar ve oranlar bulunmaktadır. Çizelgedeki verilere göre son bir yıl içerisinde en az Güneydoğu Anadolu (%88,5), İç Anadolu (%81,8) ve Akdeniz Bölgeleri’nden (%73,7) herhangi bir programa katılımın gerçekleşmediği ortaya çıkmaktadır. Çizelge genel anlamda incelendiğinde programlara katılım oranlarının düşük olduğu görülmektedir. Çizelgenin tamamı ile yapılan Ki-kare (χ^2) testinde bölgelere göre öğrencilerin son bir yıl içerisinde il-ilçe Gençlik Merkezleri’nde herhangi bir programa katılma durumları arasında çok önemi farkların olduğu görülmektedir ($p<,01$).

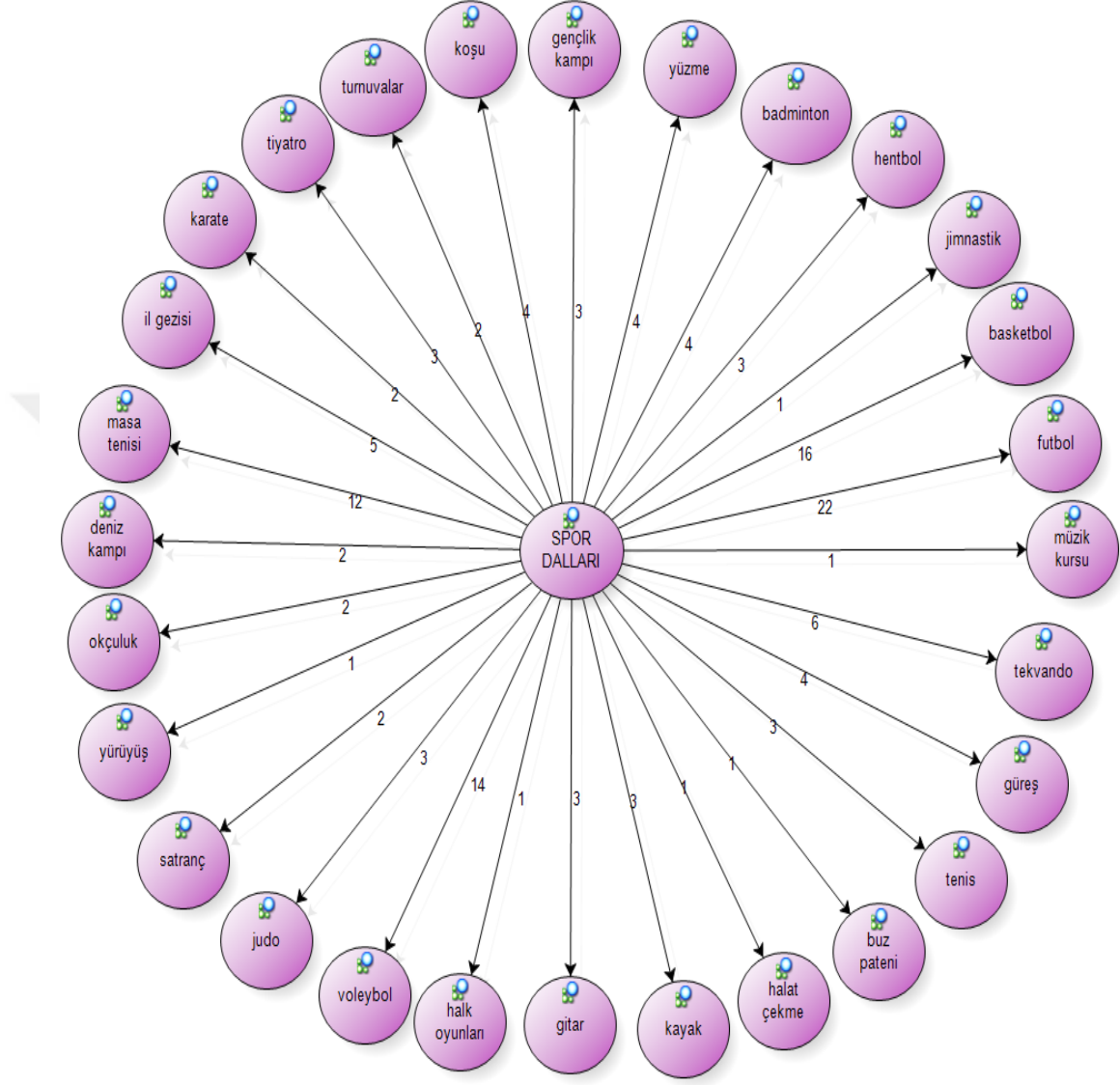
Çizelge 3.60. Cinsiyete Göre Öğrencilerin İl-İlçe Gençlik Merkezleri'nde Son Bir Yıl İçinde Herhangi Bir Programa Katılma Durumlarına İlişkin Dağılımı

İl-ilçe Gençlik Merkezlerinde son bir yıl içinde herhangi bir programa katıldınız mı?						
Cinsiyetiniz	Evet		Hayır		n	%
	n	%	n	%		
Kız	103	22,7	351	77,3	454	100
Erkek	289	34,7	543	65,3	832	100
Toplam	392	30,5	894	69,5	1286	100

p=,000

Çizelge 3.60'da ortaokul öğrencilerinin cinsiyetlerine göre il-ilçe gençlik merkezlerinde son bir yıl içinde herhangi bir programa katılma durumlarına ilişkin sayılar ve oranlar bulunmaktadır. Çizelgedeki verilere göre erkek öğrencilerin son bir yılda programlara katılım oranı %34,7 görülürken kızların katılım oranı %22,7'de kaldığı tespit edilmiştir. Çizelgenin tamamı ile yapılan Ki-kare (χ^2) testinde cinsiyete göre öğrencilerin son bir yıl içerisinde il-ilçe Gençlik Merkezleri'nde herhangi bir programa katılma durumları arasında çok önemli farkların olduğu görülmektedir ($p<,01$).

Ortaokul öğrencilerinin bugüne kadar il-ilçe Gençlik merkezlerinde katıldıkları faaliyetler şekil 3.10’da gösterilmiştir.

Şekil 3.10. Ortaokul Öğrencilerinin İl-İlçe Gençlik Merkezlerinde Katıldıkları Faaliyetler

Şekil 10’da da görüldüğü gibi ortaokul öğrencileri soruda yer verilmeyen futbol (%1,7), basketbol (%1,2), voleybol (%1,1), masa tenisi (%1), tekvando (%0,5), il gezisi (%0,4), yüzme (%0,4), badminton (%0,4), koşu (%0,4), güreş (%0,4), kayak (%0,2) gitar kursu (%0,2), halk oyunları (%0,1), judo (%0,2), tenis (%0,2), gençlik kampı (%0,2), hentbol (%0,2), tiyatro (%0,2), satranç (%0,1),

okçuluk (%0,1), turnuva (%0,1), deniz kampı (%0,1), karate (%0,1), jimnastik (%0,1), yürüyüş (%0,1), müzik kursu (%0,1), buz pateni (%0,1), halat çekme (%0,1), etkinliklerine katıldıklarını ifade etmişlerdir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Yapılan bu çalışma 2014-2015 eğitim-öğretim yılında İç Anadolu Bölgesi'nden 2, Ege, Marmara ve Akdeniz Bölgeleri'nden 4'er, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nden 1, Doğu Anadolu Bölgesi'nden 3 ve Karadeniz Bölgesi'nden 9 olmak üzere toplam 27 ilde öğrenim gören 5., 6., 7. ve 8. sınıflarda okuyan ortaokul öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Örneklem grubunda yer alan öğrencilerin illere göre yüzdelik dağılımına bakıldığında; İç Anadolu Bölgesi'nde öğrencilerin %1,9'unun Sivas, %0,7'sinin ise Kırıkkale ilinde olduğu, Ege Bölgesi'nde öğrencilerin %2'sinin Aydın, %3,4'ünün Denizli, %2,1'inin İzmir, %7,3'ünün Manisa ilinde olduğu, Marmara Bölgesi'nde öğrencilerin %4,9'unun Balıkesir, 3,2'sinin Bursa, %1,6'sının Sakarya, % 6,9'unun Yalova ilinde olduğu, Akdeniz Bölgesi'nde öğrencilerin %3,1'inin Antalya, % 5'inin Mersin, %4,4'ünün Kahramanmaraş, %4,4'ünün Osmaniye ilinde olduğu, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde öğrencilerin %4'ünün Adıyaman ilinde olduğu, Doğu Anadolu Bölgesi'nde öğrencilerin %4,7'sinin Erzincan, %7,3'ünün Erzurum, %4' ünün Malatya ilinde olduğu, Karadeniz öğrencilerin %4'ünün Amasya, % 3,9'unun Artvin, %2,4' ünün Giresun, %1,9' unun Ordu, %2, 7' sinin Rize, %3,7' sinin Çorum, %4,9'unun Tokat, %2,3'ünün Düzce, %3,3'ünün Trabzon ilinde olduğu görülmüştür.

Örneklem grubunda yer alan 1286 ortaokul öğrencisinden %35,3'ünün kadın olduğu, %64,7'sinin erkek olduğu, öğrencilerin yaşlarına göre yüzdelik dağılımlarına bakıldığında ise %4,5'inin 10 yaşında, %29,5'inin 11 yaşında, %25,2'sinin 12 yaşında, %21,8'inin 13 yaşında ve %19'unun ise 14 yaşında olduğu belirlenmiştir. Araştırmada en çok 11 yaşında olan öğrenciler yer alırken en az 10 yaşında olan öğrenciler yer almıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin kardeş sayısına göre yüzdelik dağılımlarına bakıldığında %7,7'sinin kardeş sayısının 1 olduğu, %40'ının kardeş sayısının 2 olduğu, %34,1'inin kardeş sayısının 3 olduğu, %12, 1'inin kardeş sayısının 4 olduğu, %4,2'inin kardeş sayısının 5 olduğu, %0,9'unun kardeş sayısının 6 olduğu, %0,6'sının kardeş sayısının 7 olduğu, %0,2'sinin kardeş sayısının 8 olduğu, %0,1'inin kardeş sayısının 9 olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılan öğrencilerin kardeş sayılarının 1 ile 9 arasında değiştiği, araştırmaya katılan öğrencilerin en çok 2

ve 3 kardeşe sahip olduğu görülürken en az ise 8 ve 9 kardeşe sahip olduğu tespit edilmiştir.

Örneklem grubundaki öğrencilerin sınıf seviyesine göre yüzdeler dağılımlarına bakıldığında %30,2'sinin 5. Sınıf seviyesinde, %26,8'inin 6 sınıf seviyesinde, %22'sinin 7. sınıf seviyesinde ve %21'inin ise 8. sınıf seviyesinde olduğu görülmüştür. Öğrencilerin sınıf seviyelerine göre nispeten dengeli dağıldığı tespit edilmiştir.

Öğrencilerin annelerinin eğitim düzeylerine göre yüzdeler dağılımlarına bakıldığında %7,2'sinin okumasının ve yazmasının olmadığı, %34,9'unun ilkökul mezunu olduğu, %25,7'sinin ortaokul, %21,2'sinin lise, %10,9'unun üniversite mezunu olduğu görülmüştür. Öğrencilerin babalarının eğitim düzeylerine göre yüzdeler dağılımlarına bakıldığında ise %3,4'ünün okumasının ve yazmasının olmadığı, %25'inin ilkökul mezunu olduğu, %25,2'sinin ortaokul, %30,5'inin lise, %15,9'unun üniversite mezunu olduğu görülmüştür.

Öğrencilerin aylık gelir düzeylerine göre yüzdeler dağılımlarına bakıldığında ailelerin %31,6'sının gelir düzeyinin 500-1000 TL arasında, %34,2'sinin 1001-1500 TL arasında, %14,2'sinin 1501-2000 TL arasında, %8,6'sının 2001-2500 TL arasında ve %11,4'ünün ise 2501 ve üzerinde olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin sürekli hastalığa sahip olup olmama durumlarına göre yüzdeler dağılımlarına bakıldığında öğrencilerin %8,1'inin kronik bir hastalığa sahip olduğu, %91,9'unun ise kronik bir hastalığa sahip olmadığı görülmüştür.

Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda; ortaokul öğrencilerinden “Okulunuzda Beden Eğitimi dersleri yapılıyor mu?” sorusuna evet yönünde görüş bildirenlerin oranı %95,8, hayır yönünde görüş bildirenlerin oranı ise %4,5 olduğu görülmüştür. Öğrencilerden %4,5'inin “Beden eğitimi dersi yapılmıyor” şeklinde görüş bildirmeleri ile buldukları okullarda beden eğitimi öğretmeni olmaması sonucu elde edilmiştir. Ayrıca “Beden eğitimi derslerine beden eğitimi öğretmeni giriyor” yönünde görüş bildiren öğrenci oranı %84, “Beden eğitimi derslerine başka branş öğretmeni giriyor” yönünde görüş bildirenlerin oranı ise %16 öğrenci olduğu tespit edilmiştir. Bu bulguya dayanarak 197 öğrencinin beden eğitimi ve spor dersi beden eğitimi öğretmeni tarafında değil, diğer branş öğretmenleri tarafından yürütüldüğü sonucuna ulaşılmıştır.

Ortaokul öğrencilerine yöneltilen “*Beden Eğitimi dersini seviyor musunuz?*” sorusuna verilen yanıtlar incelendiğinde, öğrencilerin %88'inin “*Çok seviyorum*” yönünde görüş bildirdiği, öğrencilerin %9,9'unun “*Biraz seviyorum*” yönünde görüş bildirdiği, öğrencilerin %2,1'inin ise “*Hiç sevmiyorum*” yönünde görüş bildirdiği görülmüştür. Elde edilen bu bulguyla birlikte beden eğitimi derslerinin öğrenciler tarafından genel olarak çok sevildiği sonucu elde edilmekle birlikte; oran olarak düşük olmasına rağmen “*Beden eğitimi dersini sevmiyorum*” görüşünü dile getiren öğrencilerin fiziksel olarak beden eğitimi dersinde aktif olamamaları, geri planda kalmaları, yorulmaları ve bu derste başarılı olamamaları beden eğitimi dersini sevmemelerinin nedeni olduğu tespit edilen bir diğer sonuç olmuştur. Çetin (2007) “Orta öğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarının karşılaştırılması” isimli araştırma sonuçlarına göre de öğrencilerin beden eğitimine yönelik tutumlarının pozitif olduğu gözlenmiştir. Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spora yönelik genel olarak tutumları olumlu düzeyde olduğu ortaya çıkmıştır.

Ortaokul öğrencilerinin anne ve babalarının eğitim düzeyine göre beden eğitimi dersini sevmelerine ilişkin dağılıma bakıldığında annelerinin eğitim düzeyi üniversite mezunu olan öğrencilerin %78,5'i ile babalarının eğitim düzeyi üniversite mezunu olan öğrencilerin %83,8'i beden eğitimi dersini çok sevdiğini belirtmiştir. Annelerinin okuma-yazması olmadığını belirten öğrencilerin %77,4'ü ile babalarının okuma-yazması olmadığını belirten öğrencilerin %77,3'ü beden eğitimi dersini çok sevdiğini ifade ederken bu öğrencilerden beden eğitimi dersini hiç sevmediğini belirten öğrencilerin oranı %2,2'ye %2,3 olarak tespit edilmiştir. Beden eğitimi dersini hiç sevmediğini belirtenlerin en yüksek oranı anneleri üniversite mezunu öğrencilerde %2,9 olarak görülürken, bu oran anneleri ilkököl ve ortaokul mezunu olan öğrencilerde %1,8 seviyesindedir. Beden eğitimi dersini hiç sevmediğini belirtenlerin en yüksek oranı babaları üniversite mezunu öğrencilerde %3,4 görülürken, bu oran babaları ilkököl mezunu olan öğrencilerde %1,2 ile en düşük seviyededir. Bu sonuçlar anne-babaların eğitim düzeyinin çocuklarının beden eğitimi dersini sevmeleri açısından çok etkili olmadığını, öğrencilerin genel anlamda bu dersi çok sevdiğini göstermektedir.

Öğrencilerin bölgelere göre beden eğitimini sevmelerine ilişkin dağılımda anlamlı farkların olduğu görülmektedir. Beden eğitimi dersini hiç sevmedini belirten öğrencilerin oranı İç Anadolu Bölgesi'nde %6,1 ile en yüksek, %1 ile Marmara Bölgesi'nde en düşük oranda olduğu, beden eğitimi dersini biraz sevdiklerini belirten öğrencilerin oranı Akdeniz Bölgesi'nde %15,2 ile en yüksek, %3,8 ile Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde en düşük oranda olduğu, beden eğitimi dersini çok sevdiğini belirten öğrencilerin oranı Marmara Bölgesi'nde %92,5 ile en yüksek, %82 ile Akdeniz Bölgesi'nde en düşük oranda olduğu tespit edilmiştir. Marmara Bölgesi'nde dersin çok sevilmesi sportif tesis, imakan ve programların çok olduğundan, İç Anadolu ile Güneydoğu Bölgesi'nde oransal olarak daha az sevilmesi, sportif tesis ve programların daha az olmasından kaynaklanabilir.

Ortaokul öğrencilerine yöneltilen “*Beden Eğitimi dersini seviyor musunuz?*” sorusuna verilen yanıtlar incelendiğinde, kız öğrencilerden 397'sinin (%87,5) ve erkek öğrencilerden 735'sinin (%88,3) “Çok seviyorum” yönünde görüş bildirdiği, kız öğrencilerden 45'inin (%9,9) ve erkek öğrencilerden 82'inin (%9,9) “Biraz seviyorum” yönünde görüş bildirdiği, kız öğrencilerden sadece 12'inin (%2,6) ve erkek öğrencilerden 15'inin (%1,8) “Hiç sevmiyorum” yönünde görüş bildirdiği ortaya çıkmıştır. Elde edilen bu verilerle birlikte beden eğitimi dersinin öğrenciler tarafından genel olarak çok sevildiği ve cinsiyetler arası önemli farklılıkların olmadığı tespit edilmiştir.

Okullarında kapalı spor salonu olduğu yönünde görüş bildiren ortaokul öğrenci sayısının 378, okullarında kapalı spor salonu olmadığı yönünde görüş bildiren öğrenci sayısının ise 908 olduğu görülmüştür. Bu bilgiler doğrultusunda öğrencilerin %70,6'sının kapalı spor salonu olmayan okullarda eğitim alıkları belirlenmiştir. Erhan (2009) doktora tezinde Doğu Anadolu bölgesindeki illerde görev yapan öğretmenlerin beden eğitimi dersini okullarındaki spor salonunda yapıp yapmadığına ilişkin soruya, beden eğitimi öğretmenlerinin %77'si hiçbir zaman cevabını vermişlerdir. Bu bulgudan beden eğitimi öğretmenlerinin %77'sinin görev yaptıkları okullarda spor salonunun bulunmadığı anlaşılmakta olduğunu belirtmiştir. Mamak (2010) Konya ili, il merkezi ve seçilmiş ilçelerindeki ilköğretim okullarında yaptığı araştırmada okulların %53'de spor salonu bulunurken %47'sinde bulunmadığını tespit etmiştir. “Ders Dışı Okul Spor Etkinliklerinin Eğitim Programı

Açısından Araştırılması” başlıklı çalışmalarında Pehlivan ve arkadaşları (1993) okullarda spor faaliyetlerini engelleyen unsurlar sıralamasında ilk sırayı %66 ile salon, saha, araç-gereç ve malzeme yetersizliği olduğunu tespit etmişlerdir. Adıgüzel’in (2010) yaptığı çalışmada benzer sonuç çıkmıştır. Öğrencilerin yaşadığı çevredeki spor tesislerinin yeterlilik durumuna ilişkin dağılımlarında %70,6 öğrenci spor tesislerinin yetersiz görürken, %29,4 öğrenci spor tesislerinin yeterli olduğunu düşünmekte olduğunu ifade etmiştir. Spor salonu olmayan okul oranının bu denli yüksek olması ülkemizde halen okullarda fiziki alt yapı boyutunda ciddi eksiklikler olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bölgelere göre ortaokullarda kapalı spor salonuna ilişkin dağılım incelendiğinde 1286 öğrenciden sadece 378’inin (%29,4) kapalı spor salonlarında beden eğitimi dersini gördükleri tespit edilmiştir. Ülkemiz ortaokullarında kapalı spor salon sayısının oldukça düşük olduğu gerçeği bu çalışma ile teyit edilmiştir. Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde öğrencilerin %36,5’i okullarında kapalı spor salonu bulunduğunu belirtirken bu oran Doğu Anadolu Bölgesi’nde %28,3 olarak görülmektedir. Karadeniz Bölgesi’ndeki öğrencilerin %72,5’i okullarında kapalı spor salonu olmadığını belirtirken bu oran Akdeniz Bölgesi’nde %66,4’dür.

Bununla birlikte okullarında açık spor sahası olduğu yönünde görüş bildiren öğrenci sayısının 860 (%66,9), okullarında açık spor sahası olmadığı yönünde görüş bildiren öğrenci sayısının ise 426 (%33,1) olduğu belirlenmiştir. Bu verilere göre öğrencilerin %33,1’inin eğitim gördükleri okullarda açık spor sahası bulunmadığı, söz konusu okulların spor sahası şeklinde kullanılacak yeterli alanlarının olmadığı sonucunu doğurmuştur. Uğur (2006) yaptığı çalışmada "Okulunuzda beden eğitimi dersini işlemek için yeterli tesis var mı?" sorusuna verilen cevapların dağılımı incelendiğinde araştırma gurubunun %46,3’ünün “hayır” şeklinde görüş belirttikleri tespit edilmiştir. Birçok araştırmacı da etkili bir Beden Eğitimi ve Spor dersi için uygun bir ortamın ön şart olduğunu belirtmektedirler (Chambers, 1988; Brunelli, 1990; İmamoğlu, 1992; aktr. Mamak, 2010).

Bölgelere göre ortaokullarda açık spor sahalarına ilişkin dağılım incelendiğinde araştırmaya katılan 1286 öğrenciden 860’i (%66,9) okullarında açık spor sahasının bulunduğunu belirttiği görülmektedir. Ülkemiz ortaokullarında açık spor saha sayısının kapalı spor salonlarına oranla daha yüksek bir seviyede olduğu

söylenbilir. Ancak açık spor sahalarının nitelikleri gözlemlendiğinde bunların genel anlamda istenilen standartlarda olmadıkları bilinmektedir. Araştırmada elde edilen bulgularla Akdeniz Bölgesi'nde %78,3'lük bir oran ile açık spor sahalarının diğer bölgelere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu durum iklim şartlarından kaynaklanabilir. Doğu Anadolu bölgesinde kış aylarının eksi 25-30 derecede olduğu bilinmektedir. Kış aylarının uzun bir müddet sıfırın altında seyrettiği illerde kapalı spor salonlarının yapılması sağlanmalı, kış sporlarının uygulanabileceği ve okulların ortak kullanabilecekleri spor tesislerinin yapılmasına ağırlık verilmelidir.

Ortaokul öğrencilerinden spor yapanların oranı %87,3, spor yapmayanların oranı ise %12,7 olduğu görülmektedir. Söz konusu öğrencilerin %87,3'ünün spor yaptığını ifade etmesi, buldukları yaş grubunu da dikkate alarak spor yapmanın önemini kavradıkları ya da spor yapma konusunda doğru şekilde yönlendirildiklerini gösterir nitelikte olduğu sonucunu doğurmuştur. Öztürk'ün (2000) yılında "Orta Öğretim Öğrencilerinin Sportif Beklenti ve Alışkanlıkları (Bilecik ili Uygulaması)" adlı çalışmasında deneklerin spora ilgi düzeylerinin %85,6 olduğu tespit etmiştir.

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre spor yapma durumlarına ilişkin dağılıma bakıldığında, ortaokul öğrencilerinden spor yapanların oranı kız öğrencilerde %83,3, erkek öğrencilerde %89,5 olduğu, spor yapmayanların sayısının ise kız öğrencilerde %16,7, erkek öğrencilerde ise %10,5 olduğu görülmektedir. Kız öğrenciler arasında spor yapmayanların oranının erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ülkemizde erkek öğrencilerin daha rahat hareket edebilmeleri, sportif etkinliklere ve tesislerine daha kolay ulaşabilmeleri bu farkın oluşmasına neden olabilmektedir.

Bölgelere göre ortaokul öğrencilerinin spor yapma durumlarına ilişkin oranlar incelendiğinde %90,2 ile Marmara, %89 ile Ege ve %87,4 ile Karadeniz Bölgeleri'nde spor yapanların oranlarının diğer bölgelere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde spor yapanların oranı %76,9 ile en düşük seviyededir. Bu durum iklim şartları, sportif tesis ve programların yetersizliği ve öğrencilerin boş zamanlarında aile bütçesine katkı sağlamak için çalışmak zorunda kalmaları ile yorumlanabilir.

Ortaokul öğrencilerinin spor yapma sıklığının sırasıyla; haftada 1-2 gün (%46,7), haftada 3 ve daha fazla gün (%24,7), boş zamanında (%16,8), tatillerde

(%8,7) ve ayda 1-2 gün (%3) olduğu görülmüştür. Öğrencilerin en çok haftada 1-2 gün spor yaptıklarını belirtmeleri düzenli olarak spor yapmadıkları ve spor yapma alışkanlığı kazanmadıkları olarak değerlendirilmelidir. Dünya Sağlık Örgütü sağlıklı bir yaşam için yetişkinlerde haftanın 5 günü en az 30 dakika orta şiddette fiziksel aktivite yapılmasını önermektedir. 5-17 yaş grubu için ise kardiyovasküler hastalıklar, diyabet, obezitenin önlenmesi, sağlıklı bir kas-iskelet sistemi gelişimi, anksiyete ve depresyon riskinin azaltılmasında günde en az 60 dakika orta şiddette fiziksel aktivite yapılması gerektiği belirtilmektedir. Orta şiddette fiziksel aktivite, solunum ve kalp atım sayısının normalden daha fazla olduğu, kasların zorlanmaya başladığı, orta dereceli efor gerektiren aktivitelerdir. Bu aktivitelerin şiddetini; kişinin yanındaki ile konuşabildiği ancak şarkı söyleyemediği bir şiddet olarak da tanımlayabiliriz. Buna saatte yaklaşık 5 km veya 30 dk. da 2.5 km. canlı yürüyüş yapmak örnek olarak gösterilebilir (Sağlık Bakanlığı).

Öğrencilerin bölgelere göre “*Hangi sıklıkla spor yapıyorsunuz?*” sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde haftada 3 ve daha fazla gün spor yapma sıklığının sırasıyla Marmara Bölgesi’nde %26,6, Karadeniz Bölgesi’nde %26,2 ve Ege Bölgesi’nde %26,2 ile diğer bölgelere göre yüksek olduğu görülmektedir. İç Anadolu Bölgesi’nde %15,2 ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde %13,5 oranı ile haftalık spor yapma sıklığının diğer bölgelere göre daha düşük kaldığı tespit edilmiştir. Haftada 3 ve daha fazla gün spor yapma sıklığının Marmara, Ege ve Karadeniz Bölgeleri’nde yüksek görülmesi sportif etkinlik, imkan ve programların bu bölgelerde daha fazla olmasından kaynaklanabilir. Araştırmada elde edilen veriler incelendiğinde ortaokul öğrencileri arasında haftalık spor yapma sıklığının istenilen seviyede olmadığı, genel anlamda spor yapma alışkanlığının kazanılmadığı tespit edilmiştir.

Ortaokul öğrencilerinin spor yapma sıklıklarının cinsiyetlerine göre incelendiğinde haftada 3 ve daha fazla gün spor yapma sıklığının erkek öğrenciler arasında %26,6 olarak tespit edilirken bu oranın kız öğrenciler arasında %21,4 seviyesinde olduğu görülmektedir. Kız öğrencilerde tatilde spor yapma oranı %11,2 olarak görülürken bu oran erkek öğrencilerde %7,3’dür. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre spor yapma sıklıklarına ilişkin dağılım incelendiğinde kız öğrencilerin spor yapma sıklıklarının genel anlamda düşük olduğu görülmektedir. Bu oranlar kız öğrencilerin ders çalışmaya daha çok vakit ayırdıklarından, erkekler gibi rahatça

sportif faaliyetlerden yararlanamadıklarından kaynaklanabilmektedir. Gelişmiş Avrupa ülkelerine kıyasla ülkemizde düzenli spor yapma oranının düşük olduğu daha önce belirtilmişti. Bu çizelge bu durumu açıkça teyit etmektedir. Çocuk ve gençlik dönemlerinde spor yapma alışkanlığı gelişmemiş bireylerin ileriki yaşlarda bunu edinmesi daha güç olacaktır. Bu nedenle MEB ve GSB ortak programlar ve projeler hazırlayıp bireylerin erken yaşlarda spor yapma alışkanlığı kazanmalarını sağlamalıdır.

“*Spor yapmaya yeterli zaman ayırıyor musunuz?*” şeklinde yöneltilen soruya ortaokul öğrencilerinden evet yönünde görüş bildirenlerin oranı %79,5, hayır yönünde görüş bildirenlerin oranı %20,5 olduğu tespit edilmiştir. Söz konusu öğrencilerden %20,5’inin spor yapmaya yeterli vakit ayıramadıklarını dile getirmeleri, bu öğrencilerin derslerine daha çok zaman ayırdıkları, ailevi nedenlerden dolayı okul dışı zamanlarda çalıştıkları ya da başka sorumlulukları olduğu sonucunu ortaya çıkarmıştır. Sözen ve Doğan’ın (2010) yaptıkları bir çalışmada öğrencilerin %65,2’sinin okul dışında herhangi bir spor aktivitesine katıldıklarını belirtmişler.

Ortaokul öğrencileri arasında spor yapma ve spora yeterli zaman ayırma oranlarının yüksek olduğu görülürken bu öğrencilerden sadece %24’ünün haftada 3 ve daha fazla gün spor yapmaları ortaokul öğrencileri arasında spor yapma alışkanlığının düşük olduğunu ortaya çıkarmıştır. Ülkemizin spor alanında pek başarılı olamaması, okullardaki spor tesisi ile araç-gereç sayıları, sınavlara hazırlık ve en önemlisi ülkedeki spor kültürü göz önünde tutulduğunda buna yakın bir sonucun ortaya çıkacağı bu çalışmaya başlanmadan önce varsayılmaktaydı. Özdağ ve arkadaşlarının (2008) lise 2. sınıf öğrencileriyle yaptıkları bir araştırmada, liselerde uygulanan beden eğitimi dersiyle öğrencilerde kazandırılması istenen en önemli davranışın, öğrencilerin orta öğretim sonrası yaşantılarında düzenli spor yapma alışkanlığı olmasıdır. Araştırmada kız öğrencilerin %81.5’i ve erkek öğrencilerin %64’ü düzgün spor yapma alışkanlığı kazanma konusunda beklentilerinin olduğu, ancak kız öğrencilerin %36.8’i ve erkek öğrencilerin %37.5’i bu beklentinin hiç gerçekleşmediğini belirtmişlerdir. Bu araştırma öğrencilerin büyük bir oranının lisede spor yapma alışkanlığı edinemediklerini göstermektedir.

Konu ile ilgili hazırlanan araştırmalar incelendiğinde de ülke genelinde spor yapma alışkanlığının yaygın olmadığı görülmektedir. Sporcu sayıları ve spor

yapanlara bakıldığında Türkiye'nin bazı Avrupa ülkeleriyle arasında kısa zamanda kapanmayacak farkların olduğu tespit edilmiştir. Türkiye'de genel olarak 115 kişiden birinin spor yaptığı buna karşı Almanya'da ve Lüksemburg'da her dört kişiden birinin spor yaptığı veya uğraştığını bilinmektedir. Çoğu Avrupa ülkesinde nüfusunun yarıya yakını spor yaparken, Türkiye'nin sadece binde altısının lisanslı spor yaptığı anlaşılmaktadır. Bu oranlardan anlaşılacağı üzere spora gerekli ilgi ve alakanın gösterilmediği anlaşılmaktadır (Karahüseyinoğlu ve ark., 2005).

Öğrencilerin buldukları bölgelere göre spor yapmaya ayırdıkları zamanın yeterliliğine ilişkin dağılım incelendiğinde Güneydoğu Anadolu ile İç Anadolu Bölgelerinde bulunan öğrencilerin diğer bölgelerde bulunan öğrencilere göre spora daha az zaman ayırdıkları görülmektedir. Öğrencilerin spor yapma sıklıklarına ilişkin dağılım incelendiğinde de Güneydoğu Anadolu Bölgesinde bulunan öğrencilerden %13,5'inin ve İç Anadolu Bölgesinde bulunan öğrencilerden %15,2'sinin haftada 3 ve daha fazla gün spor yaptıklarını ifade ederek haftalık en az spor yapan bölgeler arasında buldukları daha önce belirtilmişti.

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre spor yapmaya ayırdıkları zaman yeterliliğine ilişkin dağılım incelendiğinde kız öğrencilerden %76,2'sinin ve erkek öğrencilerden %81,4'ünün spora yeteri kadar zaman ayırdıklarını belirttikleri görülmektedir. Kız öğrencilerden %23,8'i ve erkek öğrencilerden %18,6'sı spora yeteri kadar zaman ayırmadığını ifade ettikleri tespit edilmiştir. Bu veriler kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre spora yeteri kadar zaman ayıramadıklarını göstermektedir.

Ortaokul öğrencilerinin yaptıkları spor dallarının futbol, bisiklet, basketbol, voleybol, yüzme, koşu, yürüyüş, masa tenisi, tenis, hentbol, dağcılık, kayak, karate, judo vb., kampçılık, kürek/yelken olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin sırasıyla en çok futbol, bisiklet, basketbol, voleybol sporlarını yaptıklarını ifade ettikleri görülürken, en az ise sırasıyla kampçılık, karate, judo vb., diğer şekilde ifade ettikleri spor dalları ve kürek/yelken sporlarını yaptıklarını yönünde görüş bildirdikleri görülmüştür. Adıgüzel (2010) yaptığı çalışmada da benzer sonuçlar tespit edilmiştir. Araştırmada öğrencilerin ilgi duydukları spor branşları incelendiğinde sırasıyla en çok futbol, basketbol, yüzme ve voleybol'un sevildiği görülmüştür. Öğrenciler arasında en çok yapılan spor dalının futbol olması, bu spor dalının ülkemizde çok sevilmesinden ve popüler olmasından kaynaklanmaktadır. Kaplan ve Akkaya (2014)

yaptıkları çalışmada, Türkiye’de spor yerine futbol, spor kültürü yerine de futbol kültürü demenin daha doğru olacağı, sporun futbola, futbolun da Beşiktaş, Fenerbahçe ve Galatasaray’a indirildiği, bu durumun kültürel anlamda bir çeşitlilik ve zenginlik yaratmayacağını ifade etmişler. Öğrenciler arasında en az yapılan spor dalının kürek/yelken olması ise, bu spor dalının yapılabilme imkanının doğa şartlarından dolayı sınırlı olmasından kaynaklandığı sonucunu doğurmuştur. Ayrıca ortaokul öğrencileri hangi spor türünü yaptıklarına dair yöneltilen soruda yer verilmeyen badminton, güreş, tekvando, boks, sörf, jimnastik, okçuluk, kayak, paten, kickboks, ip atlama, motokros, sokak dövüşü, ağırlık ve satranç spor dallarını yaptıklarını ifade etmişlerdir.

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre yaptıkları spor dallarına ilişkin dağılım incelendiğinde kız öğrenciler sırasıyla en çok voleybol (%16,3), bisiklet (%15,8), yürüyüş (%13,6), koşu (%12,1) ve yüzme (%10,4) sporlarını yaptıklarını belirtirken erkek öğrenciler sırasıyla en çok futbol (%52,5), bisiklet (%28,9), basketbol (%24,7), yüzme (%19,4) ve voleybol (%16,9) sporlarını yaptıklarını belirtmişler. Kız ve erkek öğrenciler popüler, maliyeti fazla olmayan ve her yerde uygulaması kolay olan sporları yapmaktadırlar. Kız öğrencilerin en az yaptıkları sporlar ise kayak (%2,1), kampçılık (%1,9), karate (%1,5), tenis (%0,7) ve kürek/yelken (%0,2) olarak sıralanırken erkek öğrencilerin en az yaptıkları sporlar dağcılık (%6,7), hentbol (%6,6), kayak (%6,3), kampçılık (%4,6) ve kürek/yelken (%1,8) olarak tespit edilmiştir. Kız ve erkek öğrencilerin en az yaptıkları sporlar ise genel anlamda maliyeti yüksek, özel şart ve gereksinime ihtiyaç duyulan spor dallarıdır.

“Spor faaliyetlerini nerede yapıyorsunuz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)” şeklinde yöneltilen soruya öğrencilerin birden fazla seçeneği işaretleme imkanı tanınmıştır. Ortaokul öğrencilerinin sportif faaliyetlerini yaptıkları yerlerin okul, doğa/bahçe, ev, özel spor tesisi, Gençlik İl Spor Müdürlüğü tesisleri olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre ortaokul öğrencileri sportif faaliyetlerini en çok okulda, en az ise diğer şeklinde ifade ettikleri yerlerde yapmaktadırlar. Ayrıca ortaokul öğrencileri soruda yer verilmeyen park, halı saha, kapalı halı saha, stadyum, spor kulübü, sahil, sokak, alışveriş merkezi ve her yerde sportif faaliyetlerini yaptıklarını ifade etmişlerdir.

Ortaokul öğrencilerine yöneltilen “*Sporun ders, sınav vb. (akademik) başarıya etkisinin ne yönde olduğunu düşünüyorsunuz?*” sorusunu 953 (%74,1) öğrencinin “Olumlu yönde etkiler”, 84 (%6,5) öğrencinin “Olumsuz yönde etkiler” ve 249 (%19,4) öğrencinin “Hem olumlu hem olumsuz yönde etkiler” yönünde yanıtladığı görülmüştür. Bu sonuca göre öğrencilerin büyük bir oranını sporun ders başarısına olumlu etkisi olduğu konusunda bilgi sahibi oldukları anlaşılmaktadır.

Ortaokul öğrencilerinin imkanları olması durumunda tercih edecekleri spor dallarının; kayak, futbol, yüzme, dağcılık, kampçılık, bisiklet, basketbol, voleybol, karate, judo vb., kürek/yelken, tenis, hentbol, koşu, masa tenisi ve yürüyüş olduğu görülmektedir. Ortaokul öğrencileri gerekli imkanlar sunulursa en çok sırasıyla; kayak, futbol, yüzme ile en az sırasıyla; masa tenisi, yürüme ve diğer şeklinde ifade ettikleri spor dallarını yapmayı istediklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin imkanları olması halinde en çok yapmayı tercih edecekleri sporlar içerisinde kayak sporunun olması, bu spor dalını yapabilmek için özel doğa şartlarının ve uygun coğrafyanın olması gerekliliğinden kaynaklanabilir. Ayrıca ortaokul öğrencileri imkanları olması durumunda soruda yer verilmeyen ralli, paten, güreş, badminton, boks, kayak, sokak dövüşü ve tırmanma sporlarını yapacaklarını ifade etmişlerdir.

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre imkanları olması durumunda tercih edecekleri spor dallarına ilişkin dağılım incelendiğinde kız öğrencilerin sırasıyla en çok yüzme (%13,4), kayak (%8,1), kampçılık (%7,8), voleybol (%7,5) ve karate/judo (%6,1) sporlarını tercih ederken, erkek öğrencilerin sırasıyla en çok futbol (%32,5), yüzme (%16,4), kayak (%12,3), basketbol (%11,8) ve kampçılık (%10,7) sporlarını tercih ettikleri görülmektedir. Kız ve erkek öğrencilerin imkanları olsa en çok tercih edecekleri spor dalları içerisinde ilk sıralarda yüzme, kayak ve kampçılık bulunmaktadır. Kız öğrencilerin en az tercih edecekleri sporlar ise koşu (%3,8), masa tenisi (%3,5), kürek/yelken (%3,5) ve yürüyüş'tür (%3,2). Erkek öğrencilerin ise en az tercih edecekleri sporlar hentbol (%6,7), tenis (%6,6), masa tenisi (%4,6) ve yürüyüş'tür (%3,8). Kız ve erkek öğrencilerin imkanları olsa en az tercih edecekleri sporlar arasında yürüyüş ve masa tenisi bulunmaktadır.

Öğrencilerin spor yapma nedenlerinin sırasıyla, sağlığı korumak, boş zamanı değerlendirmek, spor yapmaktan zevk almak, arkadaşlarla hoşça vakit geçirmek ve zayıflamak olduğu görülmüştür. Ortaokul öğrencilerinin en çok sağlıklarını korumak

için spor yaptıklarını ifade etmelerinden, sporun sağlık açısından önemini önemli ölçüde kavradıkları sonucunu doğurmuştur. Adıgüzel (2010) yaptığı çalışmada da öğrencilerin sporla ilgilenme nedenlerine ilişkin dağılımlarında ilk sırayı 232 (% 44,3) sağlıklı olma, ikinci sırayı 123 (%23,5) eğlenmek için spor yaptığı görülmektedir. Zayıflamak için spor yaparım yönünde görüş bildiren öğrenci sayısı, söz konusu yaş grubu kişilerin kilo probleminin az olduğuna işaret ettiği elde edilen bir diğer sonuç olmuştur. Ayrıca ortaokul öğrencileri soruda yer verilmeyen spor yapma nedenlerini; kilo almamak için, vücut kası yapmak için, eğlenceli olduğu için, yetenekli bir sporcu olmak için, sporu öğrenmek için, güçlü olmak için, kendimi geliştirmek için ve sporu çok sevdiğim için şeklinde ifade etmişlerdir.

Ortaokul öğrencilerinin spor yapmama nedenleri sırasıyla, zaman yetersizliği (sınavlara çalışmak vb.), spor tesislerinin olmaması, sağlık sorununun olması, çevrede spor yapanların olmaması, spor yapmaktan zevk almama olduğu görülmüştür. Ortaokul öğrencilerin en çok spora zaman ayıramadıklarından spor yapmadıklarını ifade etmişlerdir. Sözen ve Doğan'ın (2010) yaptıkları çalışmada, spor yapmak isteyip de sizi engelleyen nedenler sorusuna öğrencilerin %53,2'si SBS'ye hazırlanıyorum, %26,4'ü spor yapacak yeterli tesis ve oyun alanları yok, % 10,8'i kendimi fiziki olarak yetersiz buluyorum ve %9,6'sı ise ailem izin vermiyor şeklinde cevaplamışlardır. Sözen ve Doğan'ın yaptığı çalışma ile bu araştırma sonuçlarında benzerliklerin olduğu görülmektedir.

Ortaokul öğrencilerinin %59,3'ü ailelerinde spor yapan bireyin olduğunu, %40,7'si ailelerinde spor yapan bireyin olmadığını ifade ettikleri görülmüştür. Öğrencilerin aile bireyleri arasında spor yapanların oranının yapmayanlardan yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Aile bireyleri arasında spor yapanların olması çocuk ve gençlere örnek olacak, spor yapma alışkanlığı kazanmalarına katkı sağlayacaktır. Ortaokul öğrencilerinin aile bireylerinin futbol, yürüyüş, koşu, voleybol, basketbol, yüzme, tenis, bisiklet, atletizm, fitness, hentbol, ağırlık kaldırma, tekvando, kayak, güreş, halter, karate ve dağcılık sporlarını yaptıklarını belirttikleri görülmüştür. Aile bireylerinin ülkemizde popüler

Öğrencilerin bölgelere göre ailelerinde spor yapan bireylere ilişkin dağılım incelendiğinde Güneydoğu Anadolu (%51,9), Marmara (%55,1) ve Akdeniz (56,1) Bölgeleri'nde ailede spor yapanların oranları diğer bölgelere göre düşük olduğu

tespit edilmiştir. Güneydoğu Anadolu ile Akdeniz Bölgeleri'nde ailelerin büyük bir oranının tarım alanında çalışması, Marmara Bölgesin'de de sanayi, fabrika vb. alanında çalışması bu sonucun ortaya çıkmasında etkili olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre ailelerinde spor yapan bireylere ilişkin dağılıma bakıldığında ailesinde spor yapanlar ve yapmayanlar açısından öğrenci cinsiyetinin bir rol oynamadığı ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre ailelerinde spor yapma durumlarında benzerlik olduğu görülmektedir.

Ortaokul öğrencilerinden 1126 kişi (%87,6) ailelerinin spor yapmalarını desteklediği, 69 kişi (%5,4) ailelerinin spor yapmalarını desteklemediği, 91 kişi (%7,1) ise ailelerinin spor yapmalarını kısmen desteklediği yönünde görüş bildirmişlerdir. Ortaokul öğrencilerinin %87,3'lük spor yapma oranı ile %87,6'lık ailelerinin spor yapmalarına destek verme oranı arasından anlamlı bir ilişki söz etmek mümkündür. Bu bulgulara göre görüş bildiren öğrencilerin çoğunluğunun ailesinin spor yapmalarını desteklediği sonucuna ulaşılmıştır. Adıgüzel'in (2010) yaptığı çalışmada da benzer sonuçlar çıkmıştır. Çalışmada öğrencilerin ailelerinin spor yapmalarını destekleme durumlarına ilişkin dağılımlarında 638 (%12) aile spor yapılmasını desteklemezken, 461 (%88) aile spor yapılmasını desteklemektedir.

Bölgelere göre öğrencilerin aileleri tarafından spor yapmalarını destekleme durumlarına ilişkin dağılım incelendiğinde öğrencilerin en az desteği Güneydoğu Anadolu (%78,8) Bölgesi'nden, en fazla desteği ise İç Anadolu (%97) Bölgesi'nden aldıkları görülmektedir. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki öğrencilerin boş zamanlarında aile bütçesine katkı sağlamak için sanayide ve tarımda çalışmaları bu sonucun ortaya çıkmasında etkili olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre aileleri tarafından spor yapmaları konusunda desteklenme oranları incelendiğinde kız öğrencilerin %89,7'si ve erkek öğrencilerin %88,9'u aileleri tarafından destek aldıkları tespit edilmiştir. Bu veriler ailelerin kız ve erkek çocuklarına benzer oranda destek verdiklerini ortaya çıkarmıştır.

"Televizyonda spor programlarını/müsabakalarını izliyor musunuz?" sorusunu yanıtlayan ortaokul öğrencilerinden 1049 kişinin (%81,6) evet, 237 kişinin (%18,4) hayır yönünde görüş bildirdikleri görülmüştür. Bu bulgulardan ortaokul öğrencilerinin çoğunluğunun spor programları/müsabakalarını izlediği sonucu ortaya çıkmıştır. Ortaokul öğrencilerinden spor programı/müsabakalarını izliyorum

yönünden görüş bildirenler sırasıyla, en fazla bir saat, 1-2 saat, 3-4 saat, 5-6 saat, 7 saat ve üzeri söz konusu programları izlediklerini belirtmişlerdir. İzleme oranları dikkate alındığında, izleme oranlarının toplamına denk gelen öğrencilerin %71,9'luk kesimi en fazla 1 saat ile 1-2 saat spor programı/müsabakalarını izledikleri belirlenmiştir. Bu bulgu ile birlikte öğrencilerin çoğunluğunun spor programı/müsabakalarını izleme sürelerinin istenen düzeyde olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Bölgelere göre öğrencilerin haftada ortalama olarak kaç saat spor programlarını/müsabakalarını izleme durumları incelendiğinde en az spor programlarını izleyen bölgelerin Güneydoğu Anadolu ve Akdeniz Bölgeleri olduğu, en fazla izleyen bölgelerin ise Karadeniz, Ege ve Marmara Bölgeleri olduğu ortaya çıkmaktadır. İzleme oranlarının diğer bölgelere göre Karadeniz, Ege ve Marmara Bölgeleri'nde yüksek çıkması bölge insanının taraftarı oldukları takımlara daha düşkün (fanatik) olduklarından kaynaklanabilir.

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre haftada ortalama olarak kaç saat spor programlarını/müsabakalarını izleme durumları incelendiğinde kız öğrencilerde en fazla bir saat spor programlarını/müsabakalarını izleyenlerin oranı %40 iken, bu oran erkek öğrencilerde %32,2 olarak görülmektedir. Kız öğrencilerde spor programlarını/müsabakalarını seyretmeyenlerin oranı %25,4 olarak tespit edilirken bu oran erkek öğrencilerde %8,6'dır. Bu veriler erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha fazla spor programlarını/müsabakalarını seyrettiklerini ortaya çıkarmaktadır. Ulusal kanallarda spor programlarının konusu genel olarak futboldur. Bu programların bir çoğunda futbolun güzellikleri değil, taraftar kavgaları, şike, kulüp yöneticilerinin birbirleri ile sözlü tartışmaları ve hakemler konuşulmaktadır. Ülkemizde stadyumda maç seyretme kültürü de maalesef pek gelişmemiştir. Şampiyonluğa oynayan kulübün taraftarları stadyumları doldururken, diğer kulüp seyircileri maçlara fazla ilgi göstermemektedir. Maçlarda küfürlü tezahüratlar, kavgalar ve hatta ölümle sonuçlanan tartışmalar seyircilerin maçlara gelmemesine neden olmaktadır. GSB stadyumdaki maçlarla ilgili önlemler geliştirip insanların gönül rahatlığı ile maçlara gitmelerini sağlamalıdır.

Ortaokul öğrencilerinin en çok izledikleri spor program ve müsabakalarının %56,5 ile futbol (726 öğrenci), %32,8 ile basketbol (422 öğrenci) ve %10,7 ile diğer

spor dalları (138 öğrenci) olduğu görülmüştür. Bu bulguyla birlikte ortaokul öğrencilerinin ülkemizde popüler olan spor program ve müsabakalarını takip ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Ortaokul öğrencileri futbol ve basketboldan sonra en çok voleybol, tenis, yüzme, tekvando, kayak, bisiklet, güreş, koşu, boks, badminton, dövüş, ralli, motokros ve rodeo ile ilgili program veya müsabakaları izlediklerini belirtmişlerdir. Bu sonuç öğrencilerin yaptıkları spor dallarına ilişkin verdikleri cevap ile örtüşmektedir. Çizelge 3.26'da 792 öğrencinin futbol ve 450 öğrencinin de basketbol oynadığı belirtilmişti.

Ortaokul öğrencilerinden %13,7'si stadyum ve kapalı spor salonlarında her zaman maç izlediğini, 53,7'si stadyum ve kapalı spor salonlarında bazen maç izlediğini ve %32,7'si ise stadyum ve kapalı spor salonlarında hiç maç izlemediğini belirtmiştir. Bu bulgularla birlikte, stadyum ve kapalı spor salonlarında oransal açıdan maç izleyen ortaokul öğrencilerinin (%13,7) bazen izleyen veya hiç izlemeyen öğrencilere (%53,7 ve %32,7) göre daha düşük seviyede olduğu tespit edilmiştir.

Ortaokul öğrencilerinin stadyum ve kapalı spor salonlarında maç izleyememe nedenlerinin; yaşadığı yerde spor sahasının olmaması, zamanlarının olmaması, ailelerinin izin vermemesi ve maçlara ayıracak paralarının olmaması olduğu görülmüştür. Ayrıca ortaokul öğrencileri spor ilgimi çekmiyor, ders çalışmama engel oluyor, evime uzak ve yaşım küçük belirterek stadyum ve kapalı spor salonlarında maç izleyememe nedeni olarak ifade etmişlerdir.

Ortaokul öğrencilerinin sporla ilgili konularını takip ettikleri araçların; televizyon, internet, gazete, dergi, kitap, radyo olduğu görülmüştür. Bu bulgularla birlikte öğrencilerin spor ile ilgili konularını, günümüz teknolojik iletişim araçlarının kullanım oranına paralel olacak şekilde ilgili teknolojik araçlar aracılığıyla takip ettikleri söylenebilir. Ayrıca öğrenciler spor ile ilgili konuları arkadaşlardan ve çevreden takip ettiklerini soruda yer alan diğer kısmında belirtmişlerdir.

Ortaokul öğrencilerinden %47,3'ü spor yapmak ve sporla ilgili konuları takip etmek için para harcamadığı, %29,5'i 1-10 TL harcadığı, %13,6'sı 20-30 TL harcadığı, %5,1'i 40-60 TL harcadığı ve %4,5'i 70 TL ve üzeri para harcadığı elde edilen bulgularda görülmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %31,6'sının ailesinin aylık gelirinin 500-1000 TL ve % 34,2'sinin de aylık gelirinin 1001-1500

TL arasında olduğunu daha önce belirtilmişti. Öğrencilerin spor yapmak ve spor ile ilgili konuları takip etmek için fazla bütçe ayıramamalarının nedeni %65,8'inin ailesinin maddi geliri düşük olmasından kaynaklanabilir. Karahüseyinoğlu ve ark. (2005) gençlerin çoğunlukta olduğu ülkemizde gençlerimizin en önemli sorunlarının başında %63,7 ile ekonomik sorunlar olduğunu belirtmişler. Dagkas ve Stathi (2007) gençlerin fiziksel aktivitelere katılımını etkileyen çevresel ve sosyal faktörleri incelemeye almışlar. Yapılan çalışma sonucunda sosyo-ekonomik durumu kötü olan öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılımının düşük olduğunu belirlemişler.

Bölgelere göre öğrencilerin spor yapmak ve sporla ilgili konuları takip etmek için aylık ortalama harcadıkları miktarlar incelendiğinde 40 TL ve üzeri harcama yapan bölgelerin en çok Karadeniz (%14,2) ve Ege (%14,7) Bölgeleri olduğu görülürken, para harcamıyorum diyenlerin oranı %63,5 ile en yüksek Güneydoğu Anadolu Bölgesi olduğu tespit edilmiştir. Bu durum Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde bulunan öğrencilerin spor yapma ve spora yapmaya yeterli zaman ayırma oranının da diğer bölgelere göre daha düşük olduğundan kaynaklanabilir.

Cinsiyete göre öğrencilerin spor yapmak ve sporla ilgili konuları takip etmek için aylık ortalama harcadıkları miktarlara bakıldığında erkeklerin kızlara göre daha fazla harcama yaptıkları tespit edilmiştir. Erkek öğrencilerde para harcama oranı %58,3 olduğu görülürken bu oran kız öğrencilerde %42,3'de kalmaktadır. Bu durum erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha fazla spor yapmaları ve spor müsabakalarını izlemelerinden kaynaklanabilir. Kız öğrencilerin daha fazla spor yapmalarını sağlamak için projeler geliştirilmeli ve imkanlar oluşturulmalıdır.

Ortaokul öğrencilerinin GSB'nin faaliyetlerinden ve programlarından haberdar olma durumlarına bakıldığında öğrencilerden %35,5'inin yapılan faaliyetlerden ve programlardan haberdar olmasına karşın %64,5'inin yapılan faaliyetlerden ve programlardan haberdar olmadığı görülmüştür. GSB'nin faaliyetlerinden haberi olmayanlarının sayıca fazla olmasının nedeni olarak öğrencilerin yeteri kadar bilgilendirilmediği sonucuna ulaşılmıştır. Buna ilişkin olarak ise okullar aracılığıyla öğrencilerin bilgi sahibi olmaları sağlanabilir. Öğrenciler GSB'nin futbol, geziler, basketbol, yaz okulları, yüzme, gençlik kampları, halk oyunları, güreş, spor etkinlikleri, tenis, masa tenisi, dağcılık ve SODES ile ilgili faaliyet ve programlarından haberdar olduklarını belirtmişlerdir.

Bölgelere göre öğrencilerin T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın faaliyetlerinden ve programlarından haberdar olma durumlarına ilişkin dağılım incelendiğinde GSB'nin program ve faaliyetlerinin bilinirlik oranlarının genel anlamda bütün bölgelerde düşük olduğu tespit edilmiştir. GSB'nin programlarından haberdar olma durumu Güneydoğu Anadolu'da %17,3, Akdeniz'de %25,8 ve İç Anadolu Bölgesi'nde %30,3 olduğu görülürken bu oran Doğu Anadolu'da %44,9 ve Ege Bölgesi'nde %40,3'tür. GSB program ve faaliyetlerinin bilinirlik oranlarını artırmak için TV programlarına ve sosyal medyaya ağırlık vermeli, MEB ile ortak çalışmalar yürütmelidir.

Cinsiyete göre öğrencilerin T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın faaliyetlerinden ve programlarından haberdar olma durumlarına ilişkin dağılım incelendiğinde GSB'nin program ve faaliyetlerinin bilinirlik oranlarının erkek öğrencilerde %38,1 ve kız öğrencilerde %31,1 olduğu tespit edilmiştir. Her iki oran oldukça düşük seviyededir. GSB tanıtım çalışmalarına ağırlık vererek erkek ve kız öğrenciler tarafından programlarının bilinirlik ve programlara katılım oranlarını artırmayı sağlamalıdır.

Öğrencilerin annelerinin eğitim düzeyine göre GSB'nin faaliyetlerinden ve programlarından haberdar olma durumlarına ilişkin dağılım incelendiğine annenin eğitim düzeyi arttıkça öğrencilerin GSB'nin faaliyetlerinden ve programlarından haberdar olma oranı da artmaktadır. Annesinin okuma-yazması olmadığını belirten öğrencilerin %26,9'unun GSB'nin program ve faaliyetlerinden bilgisi bulunurken bu oran annesinin eğitim düzeyi üniversite mezunu olan öğrencilerde %44,3'dür.

Öğrencilerin babalarının eğitim düzeyine göre GSB'nin faaliyetlerinden ve programlarından haberdar olma durumlarına ilişkin dağılım incelendiğine babanın eğitim düzeyi arttıkça öğrencilerin GSB'nin faaliyetlerinden ve programlarından haberdar olma oranının da arttığı görülmektedir. Babasının okuma-yazması olmadığını belirten öğrencilerin %20,5'inin GSB'nin program ve faaliyetlerinden bilgisi bulunurken bu oran babasının eğitim düzeyi üniversite mezunu olan öğrencilerde %44,1'dür.

Anne ve babanın eğitim düzeyinin yükselmesi ile birlikte öğrencilerin GSB'nin program ve faaliyetlerinden haberdar olma oranı da yükselmektedir. Bu durum ebeveynlerin eğitim seviyelerinin yükselmesi ile çocuğu ile daha fazla

ilgilenmesi, çocuğunun eğitsel ve sportif programlara daha fazla katılım sağlamasını istemelerinden kaynaklanabilmektedir.

Öğrencilerin ailelerinin aylık gelir düzeyine göre GSB'nin faaliyetlerinden ve programlarından haberdar olma durumlarına ilişkin dağılım incelendiğinde öğrencilerin ailelerinin aylık gelir düzeyi ile GSB'nin programlardan ve faaliyetlerinden haberdar olma durumları arasında benzerliklerin olduğu tespit edilmiştir. Ailesinin aylık geliri 1001-1500 TL arasında olan öğrencilerin %37,5'i GSB'nin program ve faaliyetlerinden haberdar olduklarını belirtirken bu oran ailesinin aylık geliri 2501 TL ve üzeri olan öğrencilerde %38,4'dür.

Ortaokul öğrencilerinin il-ilçe gençlik merkezlerinde son bir yıl içinde herhangi bir programa katılma durumlarına bakıldığında öğrencilerin %30,5'inin herhangi bir programa katıldığı, %69,5'inin ise herhangi bir programa katılmadığı görülmüştür. Öğrencilerin büyük bir oranı il-ilçe Gençlik Merkezlerinde son bir yıl içerisinde herhangi bir programa katılmadığı tespit edilmiştir. Bu durum öğrencilerin GSB'nin programlarından ve bu merkezlerde yapılan etkinliklerden yeteri kadar haberdar olmadıklarından kaynaklanmaktadır. GSB, gençlerin günümüzde en fazla ilgili alanına giren sosyal medya araçlarını kullanarak öğrencilerin düzenlenecek program ve etkinliklerden bilgi sahibi olma oranını artırmalıdır. MEB, STK, yerel yönetimler ve üniversiteler ile işbirliği yaparak ve projeler gerçekleştirerek daha fazla öğrencinin programlardan yararlanmasını sağlamalıdır.

İl-ilçe Gençlik Merkezlerinde son bir yıl içerisinde herhangi bir programa katıldıklarını belirten öğrenciler gitar kursu, halk oyunları, voleybol, judo, satranç, yürüyüş, okçuluk, deniz kampı, masa tenisi, il gezisi, karate, tiyatro, turnuva, koşu, gençlik kampı, yüzme, badminton, hentbol, jimnastik, basketbol, futbol, müzik kursu, tekvando, güreş, tenis, buz pateni, halat çekme ve kayak etkinliklerine katıldıklarını ifade etmişlerdir.

Bölgelere göre öğrencilerin il-ilçe Gençlik Merkezlerinde son bir yıl içinde herhangi bir programa katılma durumlarına ilişkin dağılım incelendiğinde en çok Karadeniz (%33,2), Doğu Anadolu (%38) ve Marmara (%30,8) Bölgeleri'nden herhangi bir programa katılımın gerçekleştiği tespit edilirken bu oranın Güneydoğu Anadolu'da (%11,5) ve İç Anadolu Bölgesi'nde (%18,2) olduğu görülmüştür. Veriler

genel anlamda incelendiğinde programlara katılım oranlarının düşük olduğu ortaya çıkmaktadır.

Öğrencilerin cinsiyete göre il-ilçe Gençlik Merkezlerinde son bir yıl içinde herhangi bir programa katılma durumlarına ilişkin dağılıma bakıldığında erkek öğrencilerin son bir yılda programlara katılım oranı %34,7 iken kızların katılım oranı %22,7’de kaldığı görülmektedir. İl-İlçeGençlik Merkezlerinde herhangi bir programa katılım sayısı ve oranı genel anlamda oldukça düşüktür. GSB’ye bağlı olarak faaliyet yürütülen Gençlik Merkezleri’nin programlarının duyurulmasına ve tanıtımına ağırlık verilmedilir. GSB tüm program, proje ve faaliyetlerinden kız öğrencilerin daha fazla yararlanması için gerekli tedbirleri almalı, MEB ile ortak çalışmalar yürütmeli ve gerekirse öğrencilerin aileleri ile iletişime geçmelidir.

Eflatun (M.Ö. 427-341) eğitimi, “beden ve ruha yetenekli olduğu güzelliği vermek” olarak tanımlamaktadır. Beden eğitimi ve sporun nihai hedefi de bireylere düzenli spor yapma alışkanlığı kazandırarak beden ve ruhen sağlıklı bir toplum yetiştirmektir. Bu hedefi gerçekleştirmek için en uygun zemin okul, araç ise eğitimidir. Eğitimin günümüzde yaygın olarak kabul gören tanımı olan “bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı olarak istendik davranış değişikliği meydana getirme sürecidir” (Ertürk, 1993) ifadesi ile de uyum göstermektedir. Alışkanlık kazanma ve kazandırma davranışsal bir süreçtir, öğrencilere de okul hayatları içerisinde spor yapma alışkanlığı kazandırılmalıdır.

Öğrencilere spor alışkanlığı kazandırmak için GSB ve diğer paydaşların yanında öncelikle MEB'e, okul yönetimine ve öğretmenlere sorumluluk düşmektedir. MEB, Ortaokul 5.-8. Sınıflar Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programında (2013) bu konuya eğilerek programın amaçları arasında spor yapma alışkanlığına şu şekilde vurgu yapmıştır: “Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programında “aktif ve sağlıklı yaşam” öğrenme alanı, öğrencilerin düzenli fiziksel etkinlik ve spor yapma alışkanlıklarını geliştirmelerine ve bu alışkanlıkları geliştirmede kişisel, toplumsal ve çevresel nedenleri anlamalarına odaklıdır”. MEB Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Programının Temel İlkeleri arasında “Aktif ve sağlıklı yaşam alışkanlığı kazandırır” ifadesine yer vermiş, programın çıktıları arasında da ortaokul mezunlarında “Sağlıklı olmak ve sağlığını geliştirmek için fiziksel etkinliklere ve sporlara düzenli olarak katılır” beklentisini belirtmiştir.

MEB ortaokul 5.-8. sınıflar Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programında alışkanlık ile ilgili sınıflara göre kazanımlara “Aktif ve Sağlıklı Yaşam Öğrenme Alanı” içersinde yer vermiştir. 8. sınıf kazanımlarında “Fiziksel etkinliklere katılımı alışkanlık haline getirir” ifadesi bulunmaktadır. Etkinlik örneklerinde ise “haftada bir gün beden eğitimi ve spor dersine katılmanın aktif ve sağlıklı yaşam için yeterli olmadığı, bunu desteklemek için haftada en az iki kez orta ve yüksek şiddette fiziksel etkinlik yapmalarının gerekçeleri açıklanmalıdır. Bu alışkanlığın oluşturulması için öğrencilere okul içi çeşitli imkânlar yaratılmalı veya öğrencilerin isteyerek katılacakları okul dışındaki ortamlara yönlendirmeler yapılmalıdır” şeklinde belirtilmiştir.

MEB, Ortaokul 5.-8. Sınıflar Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programında (2013) öğrencilerin spor yapma alışkanlığı kazanmalarına yer vererek konunun ne kadar önemli olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin spor yapma alışkanlığı kazanabilmelerinde başarı sağlamak için teorik bilginin yanında pratik uygulamalar için alt yapı, tesis ve araç-gereçlerin de hazır olması gerekiyor. Beden eğitimi ve spor dersi mutlaka beden eğitimi öğretmeni tarafından yürütülmeli, ders saatleri verimli bir şekilde işlenmelidir. Dersler açık spor tesisleri ve spor salonlarında yapılmalıdır. İdare, beden eğitimi ve spor dersi için gerekli malzemeleri tedarik etmelidir. GSB, belediye ve üniversiteler ile işbirliği yapılarak tesislerinden öğrencilerin azami bir şekilde yararlanmaları sağlanmalıdır.

Okullarda spor günleri veya haftası düzenlenerek bir hafta boyunca öğrencilere birçok spor türü yaptırılmalıdır. Böylece öğrenciler hem yeteneklerine göre spor dallarına yönlendirilebilir, hem de yetenekli öğrenciler keşfedilerek ülke sporuna kazandırılabilir. Bu konuda ilde bulunan üniversitelerin spor fakülteleri ve ilgili bölüm öğretim elemanlarından destek alınmalıdır. Ayrıca ilde faaliyet gösteren Gençlik ve Spor İl Müdürlükleri ve özel spor müteşebbislerinden de yararlanılarak imkanlarının öğrencilere ve velilere aktarılması sağlanmalıdır. Spor günlerinde başarılı milli sporcular davet edilip öğrencilerin sportif etkinliklere daha sık ve düzenli katılmaları teşvik edilmelidir.

Öğrencilerin okul dışında sportif etkinliklere düzenli katılmalarını sağlamak için GSB'ye, Gençlik ve Spor İl Müdürlüklerine, yerel yönetimlere, üniversitelere ve Sivil Toplum Kuruluşları'na (STK) önemli görev ve sorumluluklar düşmektedir.

GSB hazırlayacağı program ve projelerle öğrencilerin spor alışkanlığı kazanmalarına yardımcı olmalıdır. GSB'nin gençlik alanında kurum olarak yürüttüğü veya kurumsal destek vererek yürütülmesine imkan verdiği projelerle bu alanda büyük gayret sarf ettiği ve maddi kaynak ayırdığı bilinmektedir. Ancak bu hizmetlerin daha geniş kitlelerle buluşması sağlanmalıdır. Anket verileri il merkezlerinin dışında ikamet eden öğrencilerin büyük bir oranının GSB'nin program ve projelerinden haberdar olmadıklarını ortaya çıkarmıştır. GSB program ve projelerinin daha fazla öğrenciler tarafından bilinip katılım sayısını arttırmak için MEB ile işbirliği içerisinde olmalıdır.

“Mobil Gençlik Merkezi – Genç Gönüllüler Hareketi” projesi kapsamında etkinlik alanını ziyaret eden milletvekilleri, yerel yönetimden ilgililer, çocuk ve gençlerin aileler ile görüşmeler gerçekleşti. Yapılan görüşmelerde organizasyonun çok iyi geçtiğini, bu tür etkinliklerin daha önce hiç yapılmadığını, çocukların ve gençlerin olumlu alışkanlıklar edinmesi ve ufuklarının açılması için buna benzer eğitsel ve sportif projelerin daha çok yapılması gerektiği vurgulandı. Proje güzergahı içerisinde olmadığı için etkinlik düzenlemediğimiz şehir ve köylerden belediye başkanları ve muhtarlar bizlerle iletişime geçerek proje faaliyetlerinin kendi yerleşim alanları içerisinde de yapılmasını talep ettiler. Bu görüşmeler, il merkezleri dışında yaşayan vatandaşlarımızın eğitsel, sportif ve kültürel etkinliklere ne kadar çok ihtiyaç duyduklarını göstermesi açısından önemli olmuştur. GSB tür faaliyetlerin ve projelerin sayısını artırarak daha çok vatandaşımızın etkinliklerden yararlanmasını sağlamalıdır.

Belediyeler sportif tesisleşme, etkinlik ve program yürütme konusunda aktif olarak görev yapmalı. Belediyeler yüzme havuzu, kapalı ve açık spor tesisleri, tenis, buz pateni, halı saha vb. tesislerin yapımı yanında mobil spor araçları geliştirerek bu hizmetleri şehir merkezlerine uzak yerlerde ikamet eden gençlerin hizmetine sunmalı. Belediyeler, yaz ve kış programları düzenleyerek 4 mevsim sportif etkinlik gerçekleştirmeliler. STK'lar da hazırlayacakları program ve projelerle daha fazla gencin sportif etkinliklere katılmalarına ve spor yapma alışkanlığı kazanmalarına katkı sağlamalıdır.

Öğrencilerin erken yaşlarda spor alışkanlığı kazanmaları konusunda ilde faaliyet gösteren üniversitelere de sorumluluk düşmektedir. Beden Eğitimi ve Spor

ile ilgili bölüm öğretim elemanları okullara yönelik programlar düzenleyerek öğretmenleri, öğrencileri ve velileri düzenli spor yapma konusunda bilgilendirmeliler. İl Milli Eğitim Müdürlükleri ile protokol imzalayarak üniversite bünyesinde yer alan sportif tesislerin okulların kullanmasına, ortak program ve proje yapılmasına destek olmalılar.

Spor aynı zamanda kültür ile etkileşim içersindedir. Spor kültürü, spor ile ilgili her türlü maddi ve maddi olmayan değeri, unsurları, davranışı, eğitimi ve ürünü kapsamaktadır. Ülkemizde spor kültürü maalesef çok gelişmemiş ve anlaşılmamıştır. Spor kültüründen ziyade tam ve doğru bir şekilde olmasa da futbol kültürü gelişmiştir. Toplumda spor kültürünü geliştirmek ve yaygınlaştırmak için devlet politikaları hazırlanıp uygulanmaya konulmalıdır. Bir ülkede spor kültürünü geliştirmek pahalı ve uzun vadeli bir süreçtir. GSB bu kültürün oluşması için programlar ve projeler hazırlamalıdır. GSB, federasyonlara ve spor kulüplerine destek vererek olimpik branşların gelişmesine ve yaygınlaşmasına yardımcı olmalıdır. Medya'ya maddi imkanlar sağlanarak futbolun dışındaki spor dallarının yayınlanmasına destek vermelidir. MEB ile işbirliğine girerek müfredatta toplumda spor kültürünün oluşması için konulara yer vermesini sağlamalıdır.

Spor, fiziksel aktivitelerin yanında sosyal bir olgudur. İnsanları bir araya getiren, sosyalleştiren, birlikte mutlu olunan veya hüzünlenen bir araçtır. Toplumsal hayata etkisinin çok fazla olduğu sporun evrensel bir dilinin de olması gerekmektedir. Bu dilde nefret söylemlerine, ırkçılığa, ayrımcılığa ve küfürlere yer verilmemelidir. Spor dili birleştirici, barışçı, hoşgörülü, ahlaki ve etik değerlerin en üstte tutulduğu bir dilden oluşmalıdır. Bu konuda özellikle spor adamlarına, kulüp yöneticilerine, sporculara ve spor medyasına önemli sorumluluklar ve görevler düşmektedir. Spor adamlarının nefret ve kin söylemleri ailelerin çocuklarını spora yönlendirmelerinde ve müsabakalara göndermelerinde olumsuz etkilemektedir. Spor dili ve kültürü gelişmemiş ülkelerde sportif müsabakalardaki rekabet ortamı ölüm kalım savaşına dönmekte, sportif başarılar ve şampiyonluklar rakip kulüp yöneticileri, oyuncularını ve taraftarlarınca saygıyla karşılanmamakta ve alkışlanmamaktadır.

Sağlıklı yaşam için düzenli spor yapma alışkanlığı tüm dünyada giderek yayılmaktadır. Özellikle Avrupa Birliğine üye ülkelerde halk kulüplere bağlı olarak

spor yapmaktadır. Bu eğilimler dikkate alındığında; ülkemizde de sporun tabana yayılarak insanların bu alana teşvik edilmesi; kişisel gelişime olduğu gibi takım ruhu, dayanışma, hoşgörü, centilmenlik gibi önemli değerlerin oluşmasına da katkı sağlayacaktır. Fiziksel aktivite eksikliği insanın yaşam kalitesini de düşürmektedir. Dünya Sağlık Örgütü, yetişkinler için günde 30 dakika ve çocuklar için ise günde 60 dakika fiziksel aktivite önermektedir. Bu çerçevede, gerek fert gerekse toplum sağlığına yönelik risklerin spor yolu ile azaltılması için gereken stratejilerin tanımlanması ve uygulanması amacıyla; sağlık, eğitim ve spor sektörleri arasında işbirliği sağlanması gerekmektedir (Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi, 2013).

Bir ülkede toplumun spor yapma alışkanlığı kazanması, spor kültürünün oluşması ve sporun toplumun geneline yayılması için spor politikalarının hazırlanıp uygulanmaya konulması gerekmektedir. Ülkemizde 2013'de Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi hazırlanmış ve spor politikalarının vizyonu şu şekilde ifade edilmiştir; herkes için spor anlayışı çerçevesinde tüm vatandaşlara düzenli fiziksel aktivite alışkanlığının kazandırılması, spor yoluyla bireyin ve toplumun refahı ve sosyo-ekonomik düzeylerinin geliştirilmesi, yetenekli çocuk ve gençlerin tespit edilerek üst düzeyde sporcu olarak yetiştirilmesi ve desteklenmesi, amatör branşlara gerekli ve yeterli desteğin verilmesi yoluyla sporda mükemmellik ve katılımı teşvik edip ödüllendirecek dinamik ve yenilikçi bir kültür oluşturarak Türkiye'nin dünyada önde gelen bir spor ülkesi haline gelmesini sağlamaktır.

Bu araştırma, ortaokul öğrencilerinin daha iyi bir eğitim almak için hazırladıkları TEOG gibi sınavlar, bakanlıkların veya diğer kurum ve kuruluşların yaptıkları programlardan haberdar olmama veya bunlara erişememe, spor tesislerin yetersizliği, maddi imkansızlıklar, profesyonel yardım ve yönlendirme eksikliği gibi nedenlerden dolayı düzenli olarak spor yapmadıkları, spor yapma alışkanlığı edinemediklerini ortaya çıkarmıştır.

Sonuç olarak bir ülkede toplumun düzenli olarak spor yapması, spor yapma alışkanlığı kazanması ve spora karşı tutumunun olumlu yönde değişmesi için spor kültürünün yaygınlaştırılması, sportif altyapının hazır olması ve müfredatın bu hedefe uygun olarak düzenlenmesi gerekmektedir.

ÖNERİLER

Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor alışkanlıkları üzerine yapılan bu araştırmadan elde edilen sonuçlara göre aşağıdaki önerilere yer verilmiştir.

1-Beden eğitimi derslerine alan uzmanı beden eğitim öğretmenlerinin girmesi sağlanmalıdır. Bu nedenle de alanda açık olan beden eğitimi öğretmeni sorunu giderilmelidir.

2-Okullarda beden eğitimi dersi için gerekli olan açık ve kapalı spor tesislerinin her okulda olması sağlanmalıdır.

3-Öğrencilerin en çok yaptığı spor türünün futbol olduğu belirlenmiştir. Bu iyi bir durum olmakla birlikte, diğer spor türleri de desteklenmelidir.

4-Ortaokul öğrencileri başta olmak üzere tüm öğrencilerin spor yapmaya zaman ayırması teşvik edilmelidir. Bunun için müfredatın sadeleştirilmesi önemli olduğu kadar, belediye gibi kuruluşların alt yapı hazırlamalarının da önemli olduğu bilinmelidir.

5-Ortaokul öğrencilerin GSB'nin yaptığı faaliyetlerden haberdar olmadığı görülmüştür. Bu nedenle sosyal ve görsel medyanın daha etkin olarak kullanılması ile GSB'nin faaliyetleri daha iyi duyurulmalıdır. Bu konuda GSB ile MEB'in işbirliği sağlanmalıdır.

6-Öğrencilerin sağlıklı yaşam için fiziksel etkinliklere katılma alışkanlıkları hem okul yönetimince hem öğretmenler tarafından hem de bakanlıkça desteklenmelidir.

7-Okullarda spor günleri veya haftası gibi kutlamalar yapılabilir. Bu konuyla ilgili olarak il de bulunan üniversitelerden yararlanma yollarına gidilmelidir.

8-Spor kültürünün toplumun bütün katmanlarında yaygınlaşmasını sağlamak için hazırlanan spor politikalarının uygulanmaya konulması, okullarda, il ve ilçelerde açık ve kapalı spor tesis sayısının artırılması, sportif araç ve gereçlerin temin edilmesi, müfredat ve sınav (TEOG vb.) sisteminin düzenlenmesi, okul idarecilerinin, öğretmenlerin ve velilerin bilinçlendirilmesi, yerel yönetimlerin, üniversitelerin ve STK'ların program ve projelerle bu alana destek vermeleri sağlanmalıdır.

9-“Mobil Gençlik Merkezi – Genç Gönüllüler Hareketi” projesi etkinlik düzenlenen bütün şehir ve köylerde vatandaşlardan büyük bir ilgi ve destek gördü. GSB her bölgede mobil gençlik merkezleri kurup, sportif, kültürel ve eğitsel etkinliklere erişemeyen vatandaşların bu tür faaliyetlerden yararlanmasını sağlamalıdır.

KAYNAKLAR

- AÇAK M (2005) Beden Eğitimi Öğretmeni El Kitabı, Morpa Yayıncılık, İstanbul.
- AÇIKADA C (1988) Hacettepe Üniversitesinde Beden Eğitimi Derslerinin Uygulanabilirliği, Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara.
- ADEM M (1995) Demokratik Laik ve Çağdaş Eğitim Politikası, Şafak Matbaacılık, Ankara.
- ADEM M (2005) Ulusal Eğitim Politikamız ve Finansmanı, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- ADIGÜZEL R (2010) İlköğretim Okulları II. Kademe Öğrencilerinin Spora Bakış Açılarının ve Spor Alışkanlıklarının Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- AIKEN LR (1997) Questionnaires and Inventories: Surveying Opinions and Assessing Personality, New York: John Wiley & Sons, Inc.
- AKBARI M (2008) 13 Dinge die man beachten sollte wenn man sein Verhalten ändern will, Erişim: [<https://mosworld.wordpress.com/tag/diplomarbeit/>], Erişim tarihi: 28.09.2015.
- AKGÜN İB, İNAN M (2010) İlköğretim Okulları Seçmeli Spor Etkinlikleri Dersi Öğretim Programına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi, 9. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitim Sempozyumu, 20-22 Mayıs, Elazığ, 406-411.
- ALMIŞ S, YILMAZ MT (2012) İnsanın Toplumsal Doğası ve Toplumsalın Sürdürülebilirliği Açısından Eğitim, *Eğitim Bilim Toplum*, 9 (33), 28-40.
- ARACI H (1999) Okullarda Beden Eğitimi: Öğretmenler ve Öğrenciler İçin, Bağırhan Yayınevi, Ankara.
- ARACI H (2001) Okullarda Beden Eğitimi, 3.Baskı, Nobel Yayıncılık, Ankara.
- ARACI H (2006) Öğretmenler ve Öğrenciler İçin Okullarda Beden Eğitimi, Geliştirilmiş 6. Baskı, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- ASLAN MF (2002) Kocaeli Bölgesi İlköğretim Okullarında Okuyan Öğrencilerin Spora Yönelmelerinde Ailenin, Beden Eğitimi Öğretmeni ve Çevrenin Etkileri,

Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

AYAZ N (1994) TBMM 1995 Yılı Bütçe Raporu, Ankara.

AYDOĞAN İ (2003) Eğitimin Politik Temelleri, Eğitim Bilimine Giriş, Ed. E KARİP, 6. Baskı, Pegem A Yayıncılık, Ankara.

ALTUNIŞIK R, COŞKUN R, BAYRAKTAROĞLU S, YILDIRIM E (2010) Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri (SPSS Uygulamalı), Sakarya Yayıncılık, Sakarya.

BAILEY R (2006) Physical Education and Sport in Schools: A Review of Benefits and Outcomes, *The Journal of School Health*, 76 (8), 397–401.

BAMBERGER R (1990) Okuma Alışkanlığını Geliştirme, Çeviren: ÇAPAR B, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.

BAŞARAN İE (1978) Eğitime Giriş, 3. Baskı, Tiner Yayinevi, Ankara.

BAŞARAN İE (1989) Eğitime Giriş, Sevinç Yayinevi, Ankara.

BAŞARAN İE (1994) Eğitime Giriş, 4. Baskı, Kadioğlu Matbaası, Ankara.

BAŞARAN İE (1998) Eğitim Psikolojisi, Aydan Web Tesisleri, Ankara.

BAŞARAN İE (2000) Eğitim Yönetimi, Ankara.

BAŞBAKANLIK (2011) Mevzuat: Gençlik ve Spor Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname. Erişim: [<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/4.5.638.pdf>], Erişim tarihi: 07.08.2015.

BAŞER E (1998) Uygulamalı Spor Psikolojisi, Bağırhan Yayinevi, Ankara.

BAUMEİSTER RF, VOHS KD (Eds.). (2007). Encyclopedia of Social Psychology, Thousand Oaks, Sage Publications.

BAYMUR FB (1972) Genel Psikoloji, İnkılap Yayınevi, İstanbul.

BENDIX R (1995) Sanayileşme, Modernleşme ve Kalkınma, Sosyoloji Yazıları, Der: SEZAL İ, 3. Baskı, Ekin Kitabevi, Bursa, s: 99.

BİLGE N (1988) Türkiye’de Beden Eğitimi Öğretmeninin Yetiştirilmesi, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.

BİLGİN S (1996) Temel Beden Eğitimi ve Spor Alıştırmaları, Saray Tıp Kitapevi, İzmir.

BİLHAN S (1991) Eğitim Felsefesi: Kavram Çözümlemesi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, Ankara.

BOLAT Ö (2015) Nasıl Spor Yapma Alışkanlığı Kazanırsınız? Erişim: [http://sosyal.hurriyet.com.tr/yazar/ozgur-bolat_313/nasil-spor-yapma-aliskanligi-kazanirsiniz_29914749], Erişim tarihi: 28.12.2015.

BRUNMÜLLER E (2015) Die Macht der Gewohnheit: Warum wir tun, was wir tun. Erişim:[http://www.macht-der-gewohnheit.com/wp/wp-content/uploads/2015/09/MdG-Zusammenfassung.pdf], Erişim tarihi: 10.11.2015. 1

BUCHER CA (1979) Foundations of Physical Education, Eighth edition, St. Louis: The C.V. Mosby Comp.

BÜYÜKÖZTÜRK Ş (2005) Anket Geliştirme, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3 (2), 133-151.

CAROL J (1969) Physiology of Learning Teacher College Record, London.

CAWLEY J, MEYERHOEFER C (2006) Not Your Father’s Physical Education: Obesity, Exercies and the Role of School, Hoover Institution Press.

CHARLES BC, PANGRAZI PR (2003) Guidelines For Appropriate Physical Activity For Elemantary School Children, *COPEC, NASPE, and AAHPERD Reviewers*.

ÇAKMAK Ö (2008) Eğitimin Ekonomiye ve Kalkınmaya Etkisi, *D.Ü.Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 33-41.

ÇELİK Z, PULUR A (2011) Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutumları, Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğrt. Kongresi 25-27 Mayıs 2011, *VAN/YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi Özel Sayısı*,115-121

ÇELİK Z, BOZ N, GÜMÜŞ S, TAŞTAN F (2013) 4+4+4 Eğitim Reformu İzleme Raporu, Hermes Ofset, Ankara.

ÇETİN M (2007) Orta Öğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi ne Spora İlişkin Tutumlarının Karşılaştırılması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

ÇÖKER N (1991) Ankara İlkokullarında Beden Eğitim Derslerinin Etkinliğinin Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ÇOBANOĞLU Y (1992) Çocuk Eğitiminde Spor Olgusunun Tarihsel Gelişimi, Buca Eğitim Fakültesi, *Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1, 10-11.

ÇUMRALIĞİL B (1995) Seçilmiş Bazı İllerdeki Ortaöğretim Kurumlarında Beden Eğitimi Öğretmeninin Yapısı ve Sorunları. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

DAGKAS S, STATHI A (2007) Exploring Social And Environmental Factors Affecting Adolescents Participation in Physical Activity, *European Physical Education Review*, 13 (3), 369–384.

DALEN DBV, MITCHEL ED, BENNET BL (1971) A World History of Physical Education, Prentice Hall.

DALKIRAN O, ALTINTAŞ A, GÜNDÜZ N, SUNAY H, AKGÜL M (2004) Ankara İli Devlet Özel İlk ve Orta Öğretim Okullarındaki Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Ders Dışı Etkinliklerinde Kapalı Spor Alanlarının Etkin Kullanımı Üzerine Görüşleri, 10. ICHPER-SD Avrupa Kongresi ve 8. SBD Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, Antalya.

DAUER VP, PANGRAZI RP (2007) Middletown Public Schools Elementary Physical Education Program, Ninth Edition, Mcmillan Publishing Company.

DEMİRCİ A (2008) İlköğretimde Beden Eğitimi Etkinlikleri 1-2-3. Sınıflar Yeni Öğretim Programı, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara .

DEMİREL Ö (2002) Plandan Değerlendirmeye Öğretme Sanatı, Pegem, Ankara,.

DEMİREL Ö (2003a) Eğitimde Program Geliştirme, Pegem, Ankara, s: 23.

DEMİREL Ö (2003b) Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme, Eğitim Bilimine Giriş, Ed. E KARİP, 6. Baskı, Pegem A Yayıncılık, Ankara .

DEMİREL Ö (2004) Öğretimde Planlama ve Değerlendirme Öğretme Sanatı, Pegem A Yayıncılık, Ankara.

DOSB (2014) Sportstätten in Deutschland – ein Überblick. Erişim: [https://www.dosb.de/fileadmin/fm-dosb/arbeitsfelder/umwelt-sportstaetten/Downloads/Sportstaetten/Sportstaetten_Deutschland_Ansicht.pdf], Erişim tarihi: 14.11.2015.

ESER U (1993 Türkiye’de Sanayileşme, 1. Baskı, İmge Yayınevi, Ankara .

EREŞ F (2005) Eğitimin Sosyal Faydaları: Türkiye-AB Karşılaştırması, *Milli Eğitim, AB Sürecinde Eğitim Özel Sayısı*, 33(167), 320-340.

ERHAN SE (2009) Doğu Anadolu Bölgesi İl Merkezlerinde Beden Eğitimi Dersinin İşlenebilirliği, Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Sorunları ve Bunların Öğrenci Tutumları Üzerine Etkisi. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

ERKAL M (1981) Sosyolojik Açından Spor, Filiz Kitapevi, İstanbul.

ERKAL M (1992) Sosyolojik Açından Spor, Filiz Kitapevi, İstanbul.

ERKAL ME, GÜVEN Ö, AYAN D (1998) Sosyolojik Açından Spor, Genişletilmiş 3. Baskı, Der Yayınları, İstanbul.

ERTÜRK B (1972) Planlı Eğitim ve Değerlendirme, Güzel İstanbul Matbaası, Ankara.

ERTÜRK S (1972) Eğitimde Program Geliştirme, Yelken Tepe Yayınları, Ankara.

ERTÜRK S (1993) Eğitimde Program Geliştirme, 7. Baskı, Meteksan, Ankara.

EURYDICE (2013) Avrupa’daki Okullarda Beden Eğitimi ve Spor Eurydice Raporu, AB Yayın Ofisi, Lüksemburg.

FEJGIN N, TALMOR R, ERLICH I (2005) Inclusion and Burnout in Physical Education, *European Physical Education Review*, 11 (1), 29–50.

FİDAN N, ERDEN M (1998) Eğitime Giriş, Alkım Yayınevi, İstanbul.

GEZGİN MF, AMMAN T (1993) Temel Eğitimde Yararlılık Açısından Spor Olgusu. Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor II. Ulusal Sempozyumu, Manisa, 234-237.

GSGM (2009) 2010-2014 Stratejik Plan. Erişim: [http://www.sp.gov.tr/upload/xSPStratejikPlan/files/aeVCS+GenclikSporGenelMudurluguSP1014.pdf], Erişim tarihi: 20.10.2015.

GSB (2013) Sosyal Dahil Etme Programı Uygulama Kılavuzu. Erişim: [http://www.gsb.gov.tr/Public/Edit/files/ProjeDestek/2013-02/GPDP%202013%20SOSYAL%20DAH%C4%B0L%20ETME%20PROGRAMI.pdf], Erişim tarihi: 10.09.2014.

GSB (2014) 2014 Yılı Performans Programı. Erişim: [http://gsb.gov.tr/Public/Edit/files/2014-yili-performans-programi.pdf], Erişim tarihi: 24.10.2015

GSB (2015) Projeler. Erişim: [http://www.gsb.gov.tr/], Erişim tarihi: 19.10.2015.

GÖKMEN H (1988) Gençlerin Gelişiminde Beden Eğitimin Rolü (Fiziksel Psikolojik ve Sosyal Gelişme), Orta öğretim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Sorunları, Türk Eğitim Derneği VI. Toplantısı, 5-6 Mayıs 1988, T. E. D. Yayınları, Şafak Matbaacılık, S. 59-68.

GÖKMEN H (1989) Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Beden Eğitimi Derslerinin Uygulanabilirliği, Engin Yayınları, Ankara.

Gölcük Postası (2014) Mobil Gençlik Merkezi Tır'ı Gölcük'e Geldi. Erişim: [http://www.golcukpostasi.com/k1-guncel/h7600-mobil-genclik-merkezi-tir-i-golcuke-geldi.html], Erişim tarihi: 28.09.2015.

GRÜNSTÄUDL M (2013a) Neue Gewohnheiten entwickeln – wie geht das? Erişim: [http://1001erfolgsgeheimnisse.com/2013/09/12/neue-gewohnheiten-entwickeln/], Erişim tarihi: 25.06.2015.

GRÜNSTÄUDL M (2013b) So wirst du schlechte Gewohnheiten los. Erişim: [http://1001erfolgsgeheimnisse.com/2013/09/05/schlechte-gewohnheiten-loswerden/], Erişim tarihi: 25.06.2015.

GÜÇLÜ M (2001) Avrupa, Amerika Birleşik Devletleri, Çin ve Türkiye'de Beden Eğitimi ve Sporun Gelişimi, *Milli Eğitim Dergisi*, 150, Ankara.

GÜMÜŞGÜL O, GÖRAL M (2014) Milli Eğitim Şuraları Kapsamında Beden Eğitimi Dersi, *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(1),14-29.

GÜNEY S (1998) Davranış Bilimleri ve Yönetim Psikolojisi Terimler Sözlüğü, Ocak Yayınları, Ankara.

GÜNSEL AM (2004) *Beden Eğitimi ve Uygulamaları*, Anı Yayıncılık, Ankara.

GÜRKAŞ B (2013) 3 Adımda Yeni Bir Alışkanlık Edinin. Erişim: [http://barisgurkas.com/3-adimda-yeni-bir-aliskanlik-edinin-6/], Erişim tarihi: 28.12.2015.

HAAS O (2013) Die schillernde Macht der Gewohnheit, *OrganisationsEntwicklung*, Nr. 1, 10-52.

HARRIET D, RICHARD B, TOKIE I (2006) Japanese and English School Students Views of Physical Education: A comparative study, *International Journal of Sport and Health Science*, 4, 74–85.

HENRY FM (1964) Physical Education: On Academic Disciplin, *The American Alliance for Health, Physical Education, Recreation and Dance*, 35, 32-6.

HÜRRİYET (2014) Kırıkkale Üniversitesi'nde Sergi. Erişim: [http://www.hurriyet.com.tr/kirikkale-universitesi-nde-sergi-27433605], Erişim tarihi:25.10.2014.

İKİZLER HC, KARAGÖZOĞLU C (1997) *Sporla Başarının Psikolojisi*, 3. Baskı, Alfa Basım Yayım, İstanbul.

İNAL A (1998) *Beden Eğitimi ve Spor Bilimine Giriş*, Selçuk Üniversitesi Basımevi, Konya.

İNAL K (2004) *Eğitim ve İktidar: Türkiye'de Ders Kitaplarında Demokratik ve Milliyetçi Değerler*, Ütopya Yayınları, Ankara

İNAL AN (2009) *Beden Eğitimi ve Spor Bilimi*, 2. Baskı, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

İMAMOĞLU FA (1989) *Yüksek Öğretim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Faaliyetlerinin Yönetimi ve Etkinliği*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

İŞCAN F (1988) *Türklerde Spor*, ME Basımevi, Ankara.

KANAD HF (1951) *DeneySEL Pedagoji*, Örnek Matbaası, Ankara.

KALE R, ERŞEN E (2003) *Beden Eğitimi ve Spor Bilimlerine Giriş*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

KAPLAN Y, AKKAYA C (2014) Spor Kültürü ve Türkiye'de Spor, *International Journal of Science Culture and Sport (IntJSCS)*, 2(6), 114-119.

KARADAĞ S (2012) İlköğretim 8. Sınıf ve Lise 11. Sınıf Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının Çeşitli Değişkenlere Bağlı Olarak Karşılaştırılması (Kırıkkale Örneği). Yüksek Lisans. Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

KARAHÜSEYİNOĞLU MF, RAMAZANOĞLU F, NACAR E, SAVUCU Y (2005) Türkiye'nin Spordaki Konumunun Bazı Avrupa Ülkeleri İle Karşılaştırılması, *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları*, 2008, 75-82.

KARAKÜÇÜK S (2014) Rekreasyon: Boş Zamanları Değerlendirme, Geliştirilmiş 7. Baskı.

KARASAR N (2003) Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

KARASAR N (2005) Bilimsel Araştırma Yöntemi, Nobel Yayın-Dağıtım, Ankara.

KAYA YK (1977) İnsan Yetiştirme Düzenimiz, Nüve Matbaası, Ankara.

KAYA YK (1993) İnsan Yetiştirme Düzenimize Yeni Bir Bakış, Eğitim Bilimine Giriş, Geliştirilmiş 2. Baskı. Ed. MÇ ÖZDEMİR, Set Ofset Matbaacılık, Pegem, Ankara, s: 3.

KETEN M (1993) Türkiye'de Spor, Polat Ofset, Ankara.

KİSHALI NF (1999) İlköğretimde Beden Eğitimi ve Spor Derslerinin Uygulanabilirliği (Samsun İli Örneği). Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

KOÇYİĞİT F, ÖZTÜRK F (1991) İlkokul ve İlköğretim Okullarında Beden Eğitimi Dersi Uygulama Sorunu, I. Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor II. Ulusal Sempozyumu, 19-21 Aralık 1991, Milli Eğitim Basımevi, Ankara.

KORKMAZ A (2006) Eğitimin ve Ekonomi Arasındaki İlişkiler. Ed. L. KÜÇÜKAHMET, Eğitim Bilimine Giriş, Nobel Yayınevi, Ankara, s: 96-97.

KROUSCAS JA (1999) Middle School Students Attitudes Toward a Physical Education Program, Doctoral Dissertation, Virginia Polytechnic Institute and State University, Virginia, from (<http://www.scholar.lib.vt.edu/theses/available/etd-052099-171214/unrestricted/DISS.PDF>) (23.01.2000).

KUMAR R (2011) Dimensions of Physical Education and Sports, Spots Publication, New Delhi.

LESTER FK (1994) Musing About Mathematical Problem Solving Research, *Journal for Research in Mathematics Education*, 25(6), p.660-675.

LUMPKİN A (1986) Physical Education A Contemporary Intraction, Times Mirror, Mosby Collage Publication.

MAMAK H (2010) 8 Yıllık Kesintisiz İlköğretim Okullarında Beden Eğitimi Ve Spor Derslerinin Uygulanırlığı ve Amaçlarına Ulaşma Düzeyi (Konya İli Uygulaması). Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

MATHEY E (1996) This Thing Colled Sport, *Y. Health Physical*, 2(40), 38, England.

MATHEWS DK (1973) Measurement in Physical Education, Fourth Edition, W.B Sounders Company, Toronto.

MÄRZ U (2012) Kein Wein ist keine Lösung. Erişim: [http://www.zeit.de/2012/52/Duhigg-Macht-der-Gewohnheit-Buch], Erişim tarihi: 13.08.2015.

MEB (1946) III. Millî Eğitim Şûrası. Erişim: [http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_09/05093934_3_sura.pdf], Erişim tarihi: 08.08.2015.

MEB (1988) İlköğretim Okulları, Lise ve Dengi Okullar, Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programları, Milli Eğitim Basımevi, Ankara.

MEB (1997) TBMM 1998 Yılı Bütçe Raporu, MEB - APK Başkanlığı, Ankara.

MEB (2013) Avrupa'daki Okullarda Beden Eğitimi ve Spor. Erişim: [http://sgb.meb.gov.tr/eurydice/kitaplar/Avrupadaki_Okullarda_Beden_Egitimi_Ve_Spor/Avrupadaki_Okullarda_Beden_Egitimi_Ve_Spor_highlights.pdf], Erişim tarihi:25.09.2015

MEB (2013a), Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı (Ortaokul 5-8. Sınıflar), Ankara.

MEB (2013b) Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı Uygulama Kılavuzu (Ortaokul 5-8. Sınıflar), Ankara.

MEB (2014) 19. Millî Eğitim Şûrası Sona Erdi. Erişim: [<http://www.meb.gov.tr/19-mill-egitim-srasi-sona-erdi/haber/7594/tr>], Erişim tarihi: 12.09.2015.

MEB (2015) İlkokul ve Ortaokullarda Bulunan Spor Salonu Sayısı, BİMER Cevap: S BUDANUR, MEB Strateji Geliştirme Başkanlığı, Ankara.

MİRZEOĞLU D (2011) Spor Bilimlerinin Eğitim (Pedagoji) Temelleri, Spor Bilimlerine Giriş, Ed. N MİRZEOĞLU, Spor Yayınevi, Ankara, s: 93-128.

MUTLU M, AYDOĞDU M (2003) Fen Bilgisi Eğitiminde Kolb'un Yaşantısal Öğrenme Yaklaşımı, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 15-29.

NICHOLS B (1986) Moving and Learning the Elementary School Physical Education Experience, Times Mirros Nasby College Puplication, New York.

NTV (2012) 2012 Londra Olimpiyatları. Erişim: [<http://www.ntvspor.net/olimpiyat/madalyalar>], Erişim tarihi: 18.09.2015.

ONUR B (1987) Ergenlik Psikolojisi, Taş Kitapçılık, Ankara.

OSTLINNING FE (2011) Running for Europe EU Sports Policy and the Role of Civil Society. Unpublished PhD Dissertation. Westphalian Wilhelms University, Münster.

ÖZCANOĞLU AB (1993) Ortaöğretimde Okul Spor Faaliyetlerine Katılımın Öğrencilerin Akademik Başarıları Üzerine Etkileri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

ÖZDAĞ S, KÜRKÇÜ R, PEPE K (2008) Farklı Cinsiyetteki Lise 2. Sınıf Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersinden Beklentileri ve Beklentilerinin Gerçekleştirme Düzeyleri. Erişim:[<http://efd.mehmetakif.edu.tr/arsiv/haziran2008/dosyalar/81-97.pdf>], Erişim tarihi: 29.12.2015.

ÖZDEMİR A (2008) Yönetim Biliminde İleri Araştırma Yöntemleri ve Uygulamalar, Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., İstanbul.

ÖZER S (2012) MEB, Resmi Olarak En Çok Seçilen Dersi Açıkladı. Erişim: [<http://www.memurlar.net/haber/288182/>], Erişim tarihi: 16.09.2015.

ÖZLEM Ç (2008) Eğitimin Ekonomiye ve Kalkınmaya Etkisi, *D.Ü.Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 33-41.

ÖZOĞLU SÇ (1992) Davranış Bilimlerinde Anket: Bilgi Toplama Aracının Geliştirilmesi, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 25 (2), 321-39.

ÖZTÜRK H (2000) Ortaöğretim Öğrencilerinin Sportif Beklenti ve Alışkanlıkları, (Bilecik Uygulaması). Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

ÖZTÜRK Ü (1982) Orta Dereceli Okullarda Beden Eğitimi, Güven Matbaası, İstanbul.

PEHLİVAN Z, ESEN N, DÖNMEZ B, (1993) Ders Dışı Okul Spor Etkinliklerinin Eğitim Programı Açısından Araştırılması, Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor II. Ulusal Sempozyumu, 16-18 Aralık 1993, Manisa, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, s: 259-269.

PETER JP (1981) Construct Validity: A review of basic issues and marketing practices, *Journal of Marketing Research*, 18, 133.

POOLEY Y (1984) Physical Education and Sport and Quality of Life, *Journal of Physical Education*, 47.

ROHLEN TP (1987) Japonya'da Maneviyat Eğitimi, Çeviren: YAZGAN T, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, İstanbul

SALKIND NJ (2000) Exploring Research, (4th Edition), Prentice Hall International, London.

SERTBAŞ K, DEMİRDİZEN A, TAŞKIRAN Y (2001) İzmit Örneğinde Semt Sahalarının Beden Eğitimi ve Spor Dersleri İçin Kullanımı, U. Ü. II. Ulusal Beden Eğitimi ve Spor öğretmenliği Sempozyumu, 21-23 Aralık, Bursa.

SIEDENTOP D, MAND C, TAGGARD A (1986) Physical education teaching and curriculum strategies for grades 5-12, Mountain View: Mayfield Publishing Company.

SHARPLES D (1969) Children's Attitudes Towards Junior School Activities, *British Journal of Education Psychology*, 39, 72-77

SKEMP R (1996) The Psychology of Learning Mathematics, Penguin Books, New York.

SOLMAZ A (2006) Milli Eğitim Bünyesindeki Okullarda Beden Eğitimi Derslerinin İşlevsel Durumu, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

SORGUÇ B (1990) Eğitim ve Öğretim Kurumlarında Spor Komisyonu Raporu, Spor Şurası, Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü. Ankara.

SÖNMEZ G (1989) İlkokullarda Beden Eğitimi Dersi Uygulamaları İle İlgili Sorunlar. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

SÖNMEZ V (2001) Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı, Anı Yayınevi, Ankara

SÖZEN H, DOĞAN E (2010) Seviye Belirleme Sınavının İlköğretim Öğrencilerinin Spor Yapma Alışkanlığı Üzerine Etkisi, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5 (10), 135-141.

STATISTA (2015) Anzahl der Sportstätten in Deutschland nach Anlagetypen (Stand: 2012). Erişim: [<http://de.statista.com/statistik/daten/studie/204702/umfrage/anzahl-der-sportstaetten-in-deutschland-nach-anlagetypen/>], Erişim tarihi: 20.09.2015.

STRCHMEYER H (1983) Leibeserziehung und Schulsport, Bundesverlag Österreichischer.

SUCUOĞLU A (1993) Öğretim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor, II.Ulusal Sempozyumu, Ankara, s: 313.

ŞAHİN HM (2002) Beden Eğitimi ve Sporda Temel Kavramlar Sözlüğü, Gaziantep Spor Kulübü, Spor Eğitim Yayınları, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

ŞİMŞEK AS (2014) Alfa İstatistik: Anket ile ölçek arasındaki farklar nelerdir? Erişim: [http://media.wix.com/ugd/bebbc9_165d1911f2a640b5afde2a74b35c82f5.pdf], Erişim tarihi: 05.06.2014)

TAMER K (1987) Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi, Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları, Eskişehir.

TAMER K, PULUR A (2001) Beden Eğitimi ve Sporda Öğretim Yöntemleri, Kozan Ofset Yayıncılık, Ankara.

TAŞ İ, ŞEMŞİT S, EYLEMER S (2013) Avrupa Birliği Örneğinde Uluslararası Spor Politikasının Gelişimi: Ekonomik, Sosyal ve Siyasal Boyut, (Turkish), *Visionary E-Journal / Vizyoner Dergisi*, 4(9), 136-151.

TC Resmi Gazete (2013) Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi. 27 Ocak 2013. Sayı: 28541. Başbakanlık Basımevi, Ankara.

TC Resmi Gazete (2014) Millî Eğitim Şûrası Yönetmeliği. 08 Temmuz 2014. Sayı: 29054. Başbakanlık Basımevi, Ankara.

T.C. Sağlık Bakanlığı (...) Haftada 5 Gün Günde En Az 30 Dk. Yürüyüş. Erişim: [<http://saglik.gov.tr/SGGM/belge/1-16406/haftada-5-gun-gunde-en-az-30-dk-yuruyus.html>], Erişim tarihi: 15.12.2015.

TDK (2006) Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

TEKİN H (2004) Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme, 17. Baskı, Yargı Yayınevi, Ankara.

TEKİN M (2004) Bazı İlköğretim Okullarında Beden Eğitimi Dersinin Uygulanma Düzeyi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

TEZCAN M (1988) Eğitim Sosyolojisi, Bilim Kitap Kırtasiye, Ankara.

TTKB (2010) İlköğretim Okulları Haftalık Ders Çizelgesi. Erişim: [http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/55/04/763068/dosyalar/2013_06/03113344_ilkogretim_kurumlari_haftalik_ders_cizelgesi.pdf], Erişim tarihi: 06.09.2015

TTKB (2012a) İlköğretim Kurumları (İlkokul ve Ortaokul) Haftalık Ders Çizelgesi. Erişim:[http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_04/01092806_haftalikderscize_lgesi_ilkorta.pdf], Erişim tarihi: 07.09.2015.

TTKB (2012b) 18. Milli Eğitim Şurası. Erişim: [<http://ttkb.meb.gov.tr/www/suralar/dosya/12>], Erişim tarihi: 06.09.2015.

TTKB (2013a) Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Program Uygulama Kılavuzu (Ortaokul 5-8. Sınıflar). Erişim: [<http://tegm.meb.gov.tr/www/ortaokul-beden-egitimi-ve-spor-dersi-program-uygulama-kilavuzu-ortaokul-5-8-siniflar/icerik/156>], Erişim tarihi: 07.09.2015.

TTKB (2013b) İlköğretim Kurumları (İlkokul ve Ortaokul) Haftalık Ders Çizelgesinin Ortaokul Kısımında Değişiklik Yapılması. Erişim:

[<http://ttkb.meb.gov.tr/www/haftalik-ders-cizelgeleri/kategori/7>], Erişim tarihi: 07.09.2015.

TUİK (2007) Spor İstatistikler 2007, Türkiye İstatistik Kurumu, Ankara.

TURNER CE, SLERARY AND SMITH L (1971) Okul Sağlığı ve Sağlık Eğitimi, Çeviren: TUNCA Y, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.

TÜBA (2013) Alışkanlık. Erişim: [tubaterim.gov.tr], Erişim tarihi: 14.06.2015.

TÜRK E (1999) Türk Eğitim Sistemi, Milli Eğitim Bakanlığı'nda Yapısal Değişmeler, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü (1990) Spor Şurası Ön Komisyon Raporları, Ankara.

E-Devlet (2015) Gençlik ve Spor Bakanlığı. Erişim: [<https://www.turkiye.gov.tr/genclik-ve-spor-bakanligi>], Erişim tarihi: 21.10.2015.

ULUĞ F (1998) Eğitim Sisteminde Değişime Yapısal Uyum Sorunları, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 14, 153-166.

ULUSAL AJANS (2014a) Avrupa Komisyonu Erasmus+ Program Rehberi. Erişim:[http://ua.gov.tr/docs/default-source/baskanlik/erasmus-program_rehberi_2015_1.pdf?sfvrsn=0], Erişim tarihi: 10.05.2015.

ULUSAL AJANS (2014b) Erasmus+ Spor Destekleri. Erişim: [<http://www.ua.gov.tr/docs/default-source/Bannerlar/erasmus-spor-destekleri.pdf?sfvrsn=0>], Erişim tarihi: 13.08.2015.

UNESCO (1978) Internationale Charta für Leibeserziehung und Sport. Erişim: [<http://www.unesco.de/infothek/dokumente/unesco-erklaerungen/charta-leibeserziehung-sport.html>], Erişim tarihi: 11.04.2015.

URAS M (2002) Eğitimin Toplumsal Temelleri, Eğitim Üzerine, Ed. E TOPRAKÇI, Ütopya Yayınevi, Ankara, s: 190-240.

UĞUR O.A (2006) Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Yaklaşımı ve Karşılaştıkları Sorunlar Üzerine Bir Araştırma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

UĞURLU CT (2014) Eğitim Bilimine Giriş, Eğiten Kitap, Ankara

ÜLKEN HZ (2001) Eğitim Felsefesi, Ülken Yayınları, İstanbul.

VURAL M (1999) En Son Değişiklikleriyle İlköğretim Okulu Programı, Sekiz Yılın Tamamı ve Bütün Dersler, Yakutiye Yayıncılık, Erzurum.

YAVAŞ M, İLHAN A (1997) Beden Eğitimi ve Sporda Özel Öğretim Yöntemleri, Melisa Matbaacılık, Bursa.

YETİM A (1998) Öğretmenlik Mesleği ve Beden Eğitimi Öğretmeninin Sosyal Görevleri, 1. Spor Kongresi Bildirileri, Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Erzurum.

YETGM (2013) PISA 2012 Ulusal Ön Raporu. Erişim: [<http://pisa.meb.gov.tr/wp-content/uploads/2013/12/pisa2012-ulusal-on-raporu.pdf>], Erişim tarihi: 18.09.2015.

YETİM A (2000) Sosyoloji ve Spor, Topkar Yayınları, Trabzon.

YETİM A (2006) Sosyoloji ve Spor, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul.

YILDIRIM C (2003) Spor Kulüplerinde Spor Yapan ve Spor Yapmayan Ortaöğretim Öğrencilerinin Atılganlık Düzeylerinin Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

YILDIZ Ö, GÜVEN Ö (2013) Beden Eğitimi Dersi Öğrenci Değer Yönelimi Ölçme Aracının Geliştirilmesi, *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 4 (11).

YILMAN M (2006a) Demokrasimizin Kültürel Temelleri, Nobel Yayınevi, Ankara.

YILMAN M (2006b) Eğitim Bilimine Giriş, Nobel Yayın Dağıtım.

WERSCH AV, TREW K, TURNER I (1992) Post-Primary School Pupils' Interests in Physical Education: Age and Gender Differences, *British Journal of Educational Psychology*, 62, 56–72.

WILL G, CARL E (1979) Curriculum in Physical Education Prentice Hall, Third Edition.

ZEUG K (2013) Psychologie: Mach es anders! Erişim: [<http://www.zeit.de/zeit-wissen/2013/02/Psychologie-Gewohnheiten/seite-4>], Erişim tarihi: 22.06.2015.

EKLER

EK 1: Proje Destek Bildirimi

EK 2: Proje Koordinatör Yazısı

EK 3: GSB ile Sözleşme

EK 4: GSB'nin Proje Kapsamlı Akademik Çalışmalar Kararı

EK 5: Anket

Ek 1: Proje Destek Bildirimi

Bakanlığımız tarafından 2013 Yılı 2. Çağrı Dönemi Gençlik Projeleri Destek Programı (Sosyal Dahil Etme Programı) kapsamında aşağıda bilgileri yer alan projelerin desteklenmesine karar verilmiştir.

Konunun detayları proje koordinatörlerinin elektronik posta (e-mail) adreslerine gönderilecek bilgi notunda belirtilecektir.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

<http://www.gsb.gov.tr/Sayfalar/167/62/desteklenecek-projeler.aspx>

Proje No	Üniversitenin Adı	Projenin Adı
107	ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ	Bolu Gençliğe Geleceğe Umutla Bakıyor
147	AKSARAY ÜNİVERSİTESİ	Sağlıklı Yaşamla Mutlu Geleceğe
36	AMASYA ÜNİVERSİTESİ	Gönüllü Elmalar
236	ANADOLU ÜNİVERSİTESİ	Hükümlü Gençlere 21. Yüzyıl Becerilerinin Bilişim Teknolojileri Yardımıyla Kazandırılması
130	ANKARA ÜNİVERSİTESİ	Türkiye'nin Avrupa Birliği Müzakere Sürecinde, AB Ülkelerinde Yaşayan Gençlerimizin Beklentisi Sorunları Çözüm Önerileri
99	KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ	Mobil Gençlik Merkezi- Genç Gönüllüler Hareketi

Ek 2: Proje Koordinatör Yazısı

Evrak Tarih ve Sayısı: 13/07/2015-E.4586

T.C.
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Dış İlişkiler ve AB Koordinasyon Birimi

Sayı : 85858666-730.06.02-
Konu : Türkiye'ye Yönelik Projeler

GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞINA
(Proje ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü)

Gençlik ve Spor Bakanlığı 2013 Yılı Gençlik Projeleri Destek Programı "Sosyal Dahil Etme" kapsamında desteklenen ve Kırıkkale Üniversitesi tarafından yürütülen GPDP 13-99 nolu "Mobil Gençlik Merkezi-Genç Gönüllüler Hareketi" Projesi Koordinatörlük görevini Dış İlişkiler ve AB Koordinasyon Birimi Başkanı Rüstem ORHAN 16/12/2013-16/10/2014 tarihleri arasında gerçekleştirmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

e-İmzalıdır
Prof.Dr.Ekrem YILDIZ
Rektör

Belgenin Aslı
Elektronik İmzalıdır

Evrak Doğrulamak için : http://ebys.kku.edu.tr/enVision/Validate_Doc.aspx?V=SEKV6E31

Merkez Yerleşke: 71450 Yahşihan/Kırıkkale
Telefon No: 0 (318) 357 37 43 Faks: 0 (318) 357 37 43
E-Posta: abofisi@kku.edu.tr İnternet
Adresi: <http://abofisi.kku.edu.tr>

Bilgi için: Nurgül BEKDEMİR
Unvan: Şef
Telefon No: 357 37 43

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ek 3: GSB ile Sözleşme

2012 Yılı Gençlik Projeleri Destek Programı

Sözleşme Ek Metni

Proje Adı	: Mobil Gençlik Merkezi-Genç Gönüllüler Hareketi							
Proje Numarası	GPDP	13	II	99				

Bir tarafta "Bakanlık":

"Gençlik ve Spor Bakanlığı"

Örnek Mahallesi, Oruç Reis Caddesi, No:13 PK: 06090 Altındağ/ANKARA

Tel: 312 596 64 00 Faks: 312 596 64 99 e-Posta : proje2013@gsb.gov.tr

Diğer tarafta, aşağıda bilgileri bulunan **"Proje yürütücüsü/yürütücüleri"**

Adı/Unvanı: **"KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ"**

Adresi: Dış İlişkiler ve AB Koordinasyon Birimi 71450 Yahşihan/KIRIKKALE

Tel: 0 3183573743 e-Posta : rustemorhan@hotmail.com

Yazışma Adresi (Farklıysa)

VKN/Kütük Numarası: 557 006 5740

İşbu sözleşme ek metni ile taraflar 16/12/2013 tarihinde imzalanan proje destek sözleşmesinin 14'üncü maddesi gereğince, sözleşme eki Bütçenin, ekte yer aldığı şekliyle değiştirilmesi hususunda mutabık kalmışlardır.

Proje Yürütücüsü/Yürütücüleri Adına

İsim : *Füsun Orhan*

Unvan : **Proje Koordinatörü**

Tarih : *31.07*/2014

İmza : *[Signature]*

Bakanlık Adına

İsim : Mehmet BİÇKİCİ

Unvan : Proje ve Koordinasyon Genel Müdürü

Tarih : .../.../2014

İmza : *[Signature]*

Ek 4: GSB'nin Proje Kapsamlı Akademik Çalışmalar Kararı

GSB 2013 Sosyal Dahil Etme Programı uyguluma kılavuzunda akademik çalışmalar ile ilgili olarak "Projelere ilişkin fotoğraf, video kaydı ve benzeri görsel/sesli materyal ile akademik çalışmalar, yayınlar (tebliğ, makale, kitap vb.) ve diğer proje çıktıları proje ürünü olarak değerlendirilir. Proje sonucunda ortaya çıkan ürünlerin mülkiyeti proje yürütücüsüne aittir. Ancak, proje ürünleri Bakanlık tarafından bedelsiz olarak kullanılabilir" görüş bildirmiştir.

(<http://www.gsb.gov.tr/Public/Edit/files/ProjeDestek/2013->

[02/GPDP%202013%20SOSYAL%20DAH%C4%B0L%20ETME%20PROGRAMI.pdf](http://www.gsb.gov.tr/Public/Edit/files/ProjeDestek/2013-02/GPDP%202013%20SOSYAL%20DAH%C4%B0L%20ETME%20PROGRAMI.pdf), 10.09.2014, 09.30)

Ek 5: Anket

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN BEDEN EĞİTİMİ VE SPORLA İLGİLİ ALIŞKANLIKLARININ İNCELENMESİ

Bu anket, T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın 2013-2 destek programı tarafından desteklenen ve Kırıkkale Üniversitesi Dış İlişkiler ve AB Koordinasyon Birimi tarafından yürütülen "Mobil Gençlik Merkezi – Genç Gönüllüler Hareketi" projesi kapsamında 33 il ve 55 ilçede projeye katılan gönüllü gençlerin beden eğitimi ve spor dersi, spor yapma, sportif faaliyetleri izleme ve sporla ilgili konuları okuma alışkanlıklarını ortaya çıkarmak üzere hazırlanmıştır. Ankete gönüllü olarak katınız, samimi ve içten cevaplarınız için teşekkür ederim. Rüstem Orhan, Kırıkkale Üniversitesi Dış İlişkiler ve AB Koordinatör Br. Bşk.

KİŞİSEL BİLGİLER

Cinsiyetiniz: Kız Erkek

Yaşınız:

Kaç kardeşiniz?

Hangi okula gidiyorsunuz? Ortaokul Lise Okula Gitmiyorum

Kaçıncı sınıfa gidiyorsunuz?

SORULAR

1. Annenizin eğitim düzeyi nedir?
Okuma-yazması yok İlkokul Ortaokul Lise Üniversite
2. Babanızın eğitim düzeyi nedir?
Okuma-yazması yok İlkokul Ortaokul Lise Üniversite
3. Ailenizin aylık geliri kaç liradır?
a) 500-1000 b) 1001-1500 c) 1501-2000TL d) 2001-2500 e) 2501 ve üzeri
4. Sürekli (kronik) bir hastalığınız var mı? Evet Hayır Varsa lütfen belirtiniz:.....
5. Okulunuzda Beden Eğitimi dersleri yapılıyor mu? Evet Hayır
6. Beden Eğitimi dersine hangi öğretmeniniz giriyor? Beden Eğitimi öğretmeni Başka branş öğretmenler
7. Beden Eğitimi dersini seviyor musunuz? Çok seviyorum Biraz seviyorum Hiç sevmiyorum
8. Okulunuzda kapalı spor salonu var mı? Evet var Hayır yok
9. Okulunuzda açık spor sahası var mı? Evet var Hayır yok
10. Spor yapıyor musunuz? Evet Hayır
11. Hangi sıklıkla spor yapıyorsunuz?
a) Haftada 1-2 gün b) Haftada 3 ve daha fazla gün c) Ayda 1-2 gün d) Tatillerde e) Boş zamanımda
12. Spor yapmaya yeterli zaman ayırıyor musunuz? Evet Hayır
13. Hangi spor türünü yapıyorsunuz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)
Futbol Kayak Tenis Karate, Judo vb.
Basketbol Dağcılık Yürüyüş Kürek/Yelken
Voleybol Kampçılık Koşu Bisiklet
Hentbol Yüzme Masa Tenisi Diğer (lütfen belirtiniz):
14. Spor faaliyetlerini nerede yapıyorsunuz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)
Okulda..... Özel Spor Tesislerinde.....
Doğada, bahçede..... Gençlik İl Spor Müdürlüğü Tesislerinde....
Evde .. Diğer (lütfen belirtiniz):
15. Sporun ders, sınav vb. (akademik) başarıya etkisinin ne yönde olduğunu düşünüyorsunuz?
a) Olumlu b) Olumsuz c) Hem olumlu hem olumsuz

LÜTFEN ARKA SAYFAYI ÇEVİRİNİZ

16. İmkânınız olsa hangi spor türünü yapmak isterdiniz?
Futbol	☐	Kayak	☐	Tenis	☐	Karate, Judo vb.	☐
Basketbol	☐	Dağcılık	☐	Yürüyüş	☐	Kürek/Yelken	☐
Voleybol	☐	Kampçılık	☐	Koşu	☐	Bisiklet	☐
Hentbol	☐	Yüzme	☐	Masa Tenisi	☐	Diğeri (lütfen belirtiniz):	
17. Niçin spor yapıyorsunuz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)
☐ Boş zamanımı değerlendirmek için	☐ Arkadaşlarla hoşça vakit geçirmek için
☐ Sağlığımı korumak için	☐ Spor yapmaktan zevk aldığım için
☐ Zayıflamak için	☐ Diğeri (lütfen belirtiniz):
18. Spor yapmıyorsanız nedenini belirtiniz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)
-		
--	--
☐ Sağlık sorun nedeniyle	☐ Çevremde spor yapan olmadığından
☐ Zaman yetersizliğinden (sınavlara çalışmak vb.)	☐ Spor yapmaktan zevk almamam
☐ Spor tesislerinin olmadığından	☐ Diğeri (lütfen belirtiniz):
19. Ailenizde spor yapan var mı? Evet Hayır
Cevabınız evet ise hangi spor türü, lütfen belirtiniz?
20. Aileniz spor yapmanızı destekliyor mu? Evet destekliyor Hayır desteklemiyor Kısmen destekliyor
21. Televizyonda spor programlarını/müsabakalarını izliyor musunuz? Evet Hayır
22. soru için cevabınız "Evet" ise lütfen 22. – 23. sorularını cevaplayınız.
22. Haftada ortalama olarak kaç saat spor programlarını/müsabakalarını izliyorsunuz?

a) En fazla 1 saat b) 1-2 saat c) 3-4 saat d) 5-6 saat e) 7 saat ve üzeri

23. En çok hangi spor programlarını/müsabakalarını izliyorsunuz? İzleme açısından 1'den 3'e kadar sıraya koyunuz.

a) Futbol b) Basketbol c) Diğeri lütfen belirtiniz:
24. Stadyum ve kapalı spor salonlarında maç izliyor musunuz?
- a) Her zaman b) Bazen c) Hiç izlemem
25. Stadyum veya kapalı spor salonlarında maç izlemiyorsanız lütfen nedenini belirtiniz? (Birden fazla seçim yapabilirsiniz)
- a) Yaşadığım yerde spor sahaları yok b) Maçlara ayıracak param yok
- c) Zamanım yok d) Ailem izin vermiyor e) Diğeri (lütfen belirtiniz):
26. Sporla ilgili konuları nereden takip edersiniz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)
☐ Gazete	☐ Dergi	☐ İnternet	☐ Radyo
☐ Kitap	☐ Televizyon	☐ Diğeri (lütfen belirtiniz):	
27. Spor yapmak ve sporla ilgili konuları takip etmek için (spor malzemesi, gazete, dergi, maç biletleri vb.) aylık ortalama kaç TL harcıyorsunuz?
- a) Para harcamıyorum b) 1-10 TL c) 20-30 TL d) 40-60 TL e) 70 TL ve üzeri
28. T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığının faaliyetlerinden, programlarından haberdar mısınız? Evet Hayır
Cevabınız evet ise hangi faaliyetlerden/programlardan, lütfen belirtiniz?
29. İl-ilçe Gençlik Merkezlerinde son bir yıl içinde herhangi bir programa katıldınız mı? Evet Hayır
30. Bugüne kadar il-ilçe Gençlik Merkezlerinde kaç programa ve hangilerine katıldınız?
Lütfen belirtiniz: kadar Programa katıldım. Programlar şunlardı:

Katkılarınız için teşekkürler

ÖZGEÇMİŞ

1971 yılında Buxtehude, Almanya’da doğdu. İlk ve ortaokulu Almanya’da, liseyi Kahramanmaraş’ta, lisansını Selçuk Üniversitesi’nde ve yüksek lisansını Kırıkkale Üniversitesi’nde tamamladı. 1994 yılında Kırıkkale Üniversitesi’nde okutman olarak göreve başladı. 2008 yılında Kırıkkale Üniversitesi Dış İlişkiler ve AB Koordinasyon Birim Başkanı, 2009 yılında Farabi Kurum Koordinatörü, 2013 yılında Mevlana Kurum Koordinatörü olarak görevlendirildi. Kırıkkale Üniversitesi’nde Bologna Eşgüdüm Komisyonu, Eğitim Komisyonu ve Sürekli Eğitim Uygulama Merkezi ve Araştırma Merkezi Yönetim Kurulu üyelikleri bulunmaktadır. Evli ve üç çocuk babasıdır. İyi derece Almanca ve orta derecede İngilizce bilmektedir.